

BREDA
BRENGT HET SAMEN

Begroting | 2022

Gemeente Breda

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4
Vitaal en Sociaal Breda.....	12
Ondernemend Breda	48
Duurzaam wonen in Breda.....	77
Basis op Orde in Breda	98
Organisatie en financiën van Breda	121
Paragrafen.....	131
Financiële begroting 2022.....	177
Bijlagen	204
Duurzaamheid.....	229

Beste Bredanaars,

Drie jaar geleden kreeg Breda een nieuw gemeentebestuur. Onze plannen voor Breda hebben we toen samengevat als Lef en Liefde. Lef omdat onze plannen ambitieus waren. En Liefde omdat we houden van Breda, haar dorpen en vooral haar inwoners. Samen maken we van Breda een grenzeloze, groene en gastvrije stad. In 2022 maakt het huidige gemeentebestuur haar plannen af.

Breda krabbelt weer op na de coronacrisis. Daarom blijven we de schouders eronder zetten. We kijken naar de toekomst. Hoe kunnen we de stad verder helpen? In deze begroting maken we keuzes die ervoor zorgen dat er ook de komende jaren voldoende geld is. Zo kan ook het nieuwe gemeentebestuur straks zijn eigen plannen maken. De afgelopen tijd hebben we ook onze eigen organisatie verbeterd. Daardoor zijn we klaar voor de toekomst.

In 2022 werken we verder aan zaken waar onze inwoners last van hebben. Het is bijvoorbeeld moeilijk om in Breda een huis te vinden. Sommige wegen zijn onveilig en op sommige plaatsen is het te druk op de weg. Veel mensen hebben nog steeds last van de lockdowns. Zij voelen zich bijvoorbeeld eenzaam. Ook veel ondernemers hebben last gehad van corona. We weten nu nog niet wat het gevolg daarvan is voor de binnenstad en het aantal banen. De gemeente blijft inwoners en ondernemers daarom helpen. We kijken ook waar we geld van de regering voor kunnen krijgen. Bijvoorbeeld om de ventilatie op scholen te verbeteren. Of om de binnenstad te ontwikkelen. We zetten ook geld apart om de noordelijke rondweg te verbeteren.

De gemeente wil inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in Breda helpen. We verbeteren onze dienstverlening en helpen mensen die goede ideeën hebben. We kijken de komende jaren bijvoorbeeld samen met de inwoners van Bavel naar alle ontwikkelingen die op het dorp afkomen. In 2022 willen we ook de minder krachtige wijken in de stad verder verbeteren. Daarbij kijken we onder andere naar de banen en de jeugd in die wijken. We gaan 1500 huizen in Doornbos Linie en de Hoge Vucht duurzaam maken. Samen met de stad werken we hard aan de energietransitie.

We hebben aandacht voor ondernemers en de culturele sector. Zij hadden veel last van de coronacrisis. Het gaat nu weer beter met de Bredase economie, mede door steunpakketten van de gemeente en de regering. Veel minder mensen zijn nu werkloos en veel bedrijven zoeken nieuw personeel. Dat is lastig en dat merken we ook bij de gemeente zelf. De mensen die we zoeken, zijn niet altijd te vinden. We blijven alle bedrijven in Breda steunen die het zwaar hebben. Tegelijk zien we dat corona ook voor kansen heeft gezorgd. We werken nu bijvoorbeeld veel meer digitaal. Daarom nemen we maatregelen, zodat we ook in de toekomst soepel digitaal kunnen blijven werken.

Breda wordt steeds groener en duurzamer. We bouwen verder aan de stad en zorgen voor meer betaalbare en toekomstbestendige huizen. In 2022 zetten we ook stappen om minder CO₂ uit te stoten en meer laadpalen aan te leggen. We starten met het doortrekken van de Nieuwe Mark en gaan extra bomen planten. We helpen mensen met ideeën voor meer gezondheid, gezond leven en bewegen.

We zijn een gastvrije stad waarin mensen voor elkaar zorgen. We willen dat iedereen mee kan doen, ook mensen die arm of eenzaam zijn. Daarom brengen we mensen bij elkaar en steunen we goede ideeën in de stad. Het was in coronatijd niet makkelijk om mensen bij elkaar te brengen. Daarom zijn we trots op programma's als SummerVibes, WinterChills, Winterlicht en Breda Buiten. We gaan hier graag mee door.

De Wmo krijgt meer aandacht. We zorgen voor meer huizen voor mensen die nu beschermd wonen of dakloos zijn. Zo kunnen zij doorstromen naar een eigen huis. We treffen ook voorzieningen voor jongeren van 18 die nu vaak dure Wmo-zorg krijgen. Daarmee bereiden we hen beter voor op de rest van hun leven. Hulpvragen vanuit de stad pakken we snel en goed op. Deze manier van werken noemen we 'Beweging naar de Voorkant'. In 2022 breiden we deze aanpak uit naar de hele stad. We zijn er trots op dat 4 op de 5 mensen tevreden zijn over onze aanpak. 2022 wordt ook een spannend jaar: we merken dan of de extra instroom door corona weer afneemt. Dan weten we ook wat er nodig is om de Wmo in 2023 en verder goed uit te kunnen voeren.

De regering heeft de gemeenten extra geld gegeven voor jeugdhulp. De gemeenten hadden daar al heel lang om gevraagd. Of we dat geld nu voortaan elk jaar krijgen, is nog onduidelijk. Met het geld kunnen we reële budgetten inzetten en de jeugdhulp hervormen. We leggen daarbij ook de verbinding met de Wmo, onderwijs en veiligheid. Het

extra geld zorgt er ook voor dat de gemeente in de toekomst meer financiële zekerheid heeft. De gemeente blijft de regering om extra geld vragen – en met succes. We doen immers vaak mee aan projecten die voor de regering belangrijk zijn. We werken daarbij steeds vaker samen met Tilburg. Samen proberen we extra geld te krijgen van de regering en van de Europese Unie. Dat geld zetten we in voor onze inwoners. De gemeenten krijgen er steeds meer taken bij, zoals de jeugdzorg. Wij vinden dat we dan ook extra geld moeten krijgen om die taken goed uit te kunnen voeren.

Dit is de laatste begroting van het huidige gemeentebestuur. We hebben die nog één keer gemaakt met Lef en Liefde. Lef om in dit laatste jaar onze beloftes waar te maken. En met liefde voor onze stad, haar dorpen en onze inwoners. Alleen samen krijgen we het voor elkaar!

Met vriendelijke groet,
Het college van Burgemeester en Wethouders

 Gemeente Breda

Brief van het college van
burgemeester en wethouders

INLEIDING

Inleiding Bredase Begroting 2022

Drie jaar geleden gaven we met Lef en Liefde richting aan Breda. Die richting staat bol van lef dankzij onze ambitieuze plannen. Tegelijkertijd is zij onlosmakelijk verbonden met onze liefde voor de stad, haar dorpen en vooral haar inwoners. Samen met de stad hebben we het fundament versterkt en zijn we daarop aan het bouwen in de geest van het Verhaal van Breda. De afgelopen drie jaar brengt Breda het letterlijk samen. Samen zetten we ons in voor een grenzeloze, groene en gastvrije stad. Dat is ons, ondanks de coronacrisis, goed gelukt en daar plukken de stad en haar dorpen nu de vruchten van. We maken af waar we aan begonnen zijn.

Ook in het laatste jaar van deze bestuursperiode zetten we de schouders eronder. Dat is nodig nu Breda met ups en downs weer oprabbelt na de coronacrisis. We slaan piketpalen die Breda ook in de toekomst verder vooruit helpen. Als het even kan verder dan vóór de crisis. Hierin zijn we flexibel. We bewegen, net zoals de afgelopen tijd, mee met de actualiteit. In deze begroting maken we keuzes die zorgen voor een gezonde boekhouding voor de komende jaren. Zo kunnen we de stad met een gerust hart overdragen aan het nieuwe stadsbestuur, dat in de volgende bestuursperiode ook de ruimte heeft voor eigen inzichten en ideeën. Het afgelopen jaar hebben we intern orde op zaken gesteld en deze lijn trekken we ook door in deze begroting. Verschillende punten die voorheen incidenteel of niet geborgd waren, passen we structureel in. Denk aan de borging van de Omgevingswet. Zo zorgen we voor een robuuste begroting en een toekomstbestendige organisatie.

In 2022 willen we ons extra inzetten voor diverse thema's in de samenleving. Het is zowat onmogelijk om een plek te vinden op de Bredase woningmarkt of om een nieuwe woning te vinden als je wilt doorgroeien. Op verschillende plekken staan de verkeersveiligheid en bereikbaarheid onder druk. Vier op de vijf Bredanaars maken zich zorgen over de groeiende tweedeling. En onder meer onze Bredase jeugd en jongeren hebben last van de impact die de lockdowns op hun sociale leven hebben gehad. Verschillende ondernemers zijn door corona op forse achterstand gezet en we gaan nog merken welke effecten dit heeft op bijvoorbeeld onze binnenstad en de werkgelegenheid. We moeten dus de mouwen opstropen en blijven samenwerken met bedrijven en organisaties. Dat doen we structureel en rondom actuele ontwikkelingen. Daarbij blijven we onverminderd keuzes maken waarbij we zoeken naar cofinanciering. We matchen geld vanuit het Rijk voor extra ventilatie in het primair en voortgezet onderwijs en voor transformaties in de binnenstad. Daarnaast stellen we een infrafonds in voor de grote mobiliteitsopgave van de noordelijke rondweg.

We willen een stad zijn waarin inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties voelen dat we naast hen staan en samen zoeken naar oplossingen, onze dienstverlening verbeteren en initiatieven van inwoners verder helpen. De komende jaren willen we bijvoorbeeld samen met Bavel kijken naar alle ontwikkelingen die op het dorp afkomen. We maken extra capaciteit en middelen vrij om dat goed te kunnen doen. In Verbeter Breda leggen we in 2022 de eerste verbindingen tussen onze gebiedsontwikkelingen en de bestaande opgaven in minder aandachtswijken. In deze stadsbrede opgaven gaat een deel van de aandacht uit naar werk en wijkconomie, en in het bijzonder naar de jeugd in bepaalde wijken. Begin 2022 worden de meerjarige doelstellingen die bij die ambitie horen samen bepaald. Vooruitlopend op deze besluitvorming hebben wij in deze begroting middelen gereserveerd voor de programmatische aanpak. Daarnaast zorgen de bijdragen uit het Volkshuisvestingsfonds ervoor dat we 1500 woningen in Doornbos Linie en de Hoge Vucht kunnen verduurzamen. De energietransitie is een grote opgave waar we de komende jaren samen met de stad hard aan moeten werken.

In een grenzeloze stad kan iedereen werken en zorgen we ervoor dat werken loont. Ondernemers zorgen voor een bruisende economie en verdienen daarom onze aandacht. Datzelfde geldt voor onze cultuursector, die in 2021 een zware tik heeft gekregen. De effecten van de coronacrisis beginnen zich langzaam maar zeker af te tekenen en de Bredase economie heeft zich goed staande gehouden, mede door de inzet van lokale en landelijke steunpakketten. De werkloosheid loopt over bijna de hele breedte terug en veel sectoren zitten te springen om meer personeel. Tegelijkertijd is de mismatch op de arbeidsmarkt nog nooit zo groot geweest. Dat merken we in de stad, waar de vraag naar goed personeel in bepaalde sectoren hoog is. Maar ook binnen de gemeentelijke organisatie zorgt de arbeidsmarkt voor uitdagingen. In 2022 hebben we oog voor de ontwikkelingen binnen de zorg, de horeca, de evenementenbranche en ook onze cultuursector met haar creatieve makers. We blijven solidair met deze zwaar geraakte groepen binnen onze lokale economie. Tegelijkertijd grijpen we de kansen die door corona in een stroomversnelling zijn geraakt. Digitalisering heeft tijdens de coronacrisis een hoge vlucht genomen en zal de komende jaren een nog grotere rol gaan vervullen. Dat vraagt de komende tijd nog meer van onze digitale infrastructuur. Daarom sluiten we Breda aan op de BrabantRing en onderzoeken we slimme oplossingen die ons helpen bij de opgaven in de zorg.

Breda is hard op weg om de eerste nationale stad in een park te worden. Vergroening en duurzaamheid zijn onlosmakelijk verbonden met onze gebiedsontwikkelingen. Daarin zetten we in op voldoende betaalbare woningen voor de juiste doelgroepen én op toekomstbestendige woningen. De eerste plannen hiervoor komen in 2022 tot uiting. We zetten stappen om minder CO2 uit te stoten en faciliteren de aanleg van e-laadpalen. Daarnaast gaat de schop de grond in: we starten met het doortrekken van de Nieuwe Mark en zetten de eerste stappen met onze vergroeningsplannen uit het 'Groen Kompas', dat we in juni hebben gepresenteerd. Ook gaan we door met het versneld oppakken van zaken in de openbare ruimte en zetten we een stap in het aanplanten van nieuwe bomen. We geven voorrang aan projecten en initiatieven die bijdragen aan meer gezondheid, gezond leven en bewegen.

In een gastvrije stad is iedereen welkom en zetten we een stapje extra voor mensen die moeite hebben om mee te doen. We hebben oog voor mensen die in armoede leven en de eenzaamheid die veel mensen, jong en oud, ervaren, vooral door corona. Daarom investeren we in onze eenzaamheidsaanpak waarbij we mensen koppelen aan elkaar en aan mooie initiatieven in de stad. Ook zijn we trots op de ontmoetingen die we de afgelopen tijd, ondanks alle maatregelen, hebben gefaciliteerd door de programma's SummerVibes en WinterChills, Winterlicht en ook nu weer met Breda Buiten. Dat ging niet vanzelf; we moesten steeds snel op- en afschakelen binnen de mogelijkheden van dat moment. In 2022 trekken we deze aanpak voor het eerste kwartaal van het jaar door.

De Wmo heeft in de kaderbrief extra aandacht gekregen. We gaan zorgen voor extra wooneenheden voor mensen die vanuit beschermd wonen en dakloosheid door kunnen stromen naar een eigen woning. Datzelfde doen we voor jongeren die op 18-jarige leeftijd nu vaak in dure Wmo-zorg terechtkomen. Door ook voor hen passende voorzieningen te treffen, bereiden we hen beter voor op de volgende fase in hun leven. Dat doen we bijvoorbeeld door de jeugdhulp met één of twee jaar te verlengen. Dit levert ons op de lange termijn grote voordelen op: betere begeleiding, tijd en geld. Ondertussen breiden we in 2022 de werkwijze 'Beweging naar de Voorkant' uit naar de hele stad. Daarmee hebben we een inhoudelijk bestendige, gezonde en (financieel) duurzame manier van werken om hulpvragen uit de stad op te pakken. We zijn trots op de resultaten van het cliënttevredenheidsonderzoek. Daaruit blijkt dat vier op de vijf cliënten heel tevreden zijn. In 2022 wordt duidelijk of het abonnementstarief wordt afgeschaft. Dan zien we ook of de forse extra instroom door corona weer wegebt. 2022 is daarom een beslissend jaar voor inzicht in de sturingsmogelijkheden, passend budget en interventies die voor 2023 en verder mogelijk nodig zijn om de Wmo goed uit te kunnen voeren.

Het Rijk heeft de gemeenten extra geld gegeven voor jeugdhulp. Dat gebeurde na lang aandringen en een arbitragezaak. Het is nu nog onduidelijk of we dit geld structureel krijgen, maar de eerste beweging is er. Dit geld zetten we in om reëel te budgetteren en het systeem te verbeteren. Daarnaast leggen we met het extra geld de verbinding met de Wmo, onderwijs en veiligheid – juist omdat we een brede, integrale hervormingsagenda willen maken vanuit de volle breedte van het sociale domein. We doen dit ook om onze financiële kwetsbaarheid in de toekomst te verkleinen.

Tot slot willen we nogmaals benadrukken dat we op veel thema's actief blijven lobbyen richting het Rijk. Lobbyen werkt om aanvullende middelen te krijgen. We zien daarnaast dat Breda steeds vaker vooroploopt in rijksprogramma's en nationale beleidsvorming. Dit doen we steeds vaker samen met Tilburg. De komende jaren houden we deze lijn vast en trekken we samen op naar Brussel en het Rijk. Die laatste zien we op bepaalde onderdelen echt als onze partner om onze gezamenlijke ambities te halen. Samen met de G40 en de VNG doen we er alles aan om de gemeenten in positie te houden en te zorgen dat zij er voor hun inwoners kunnen zijn. Heel concreet maken wij ons hard voor een passend budget. Voor ons is het helder: eenmalige tegemoetkomingen (zoals voor de jeugd) moeten structureel worden, anders blijft het een doekje voor het bloeden. De meerdere malen uitgestelde herverdeling van het gemeentefonds houdt gemeenten financieel gegijzeld. We krijgen er als gemeente telkens taken bij, maar ontvangen structureel te weinig geld om deze goed uit te kunnen voeren. Dat moet veranderen!

Dit is de laatste begroting die we ondertekenen met Lef en Liefde. Lef om de kers op de taart te zetten in het laatste jaar van dit bestuursakkoord. En met liefde, voor onze stad en haar dorpen en voor onze inwoners, die het met elkaar iedere dag weer samenbrengen in Breda. Want alleen samen kunnen we het!

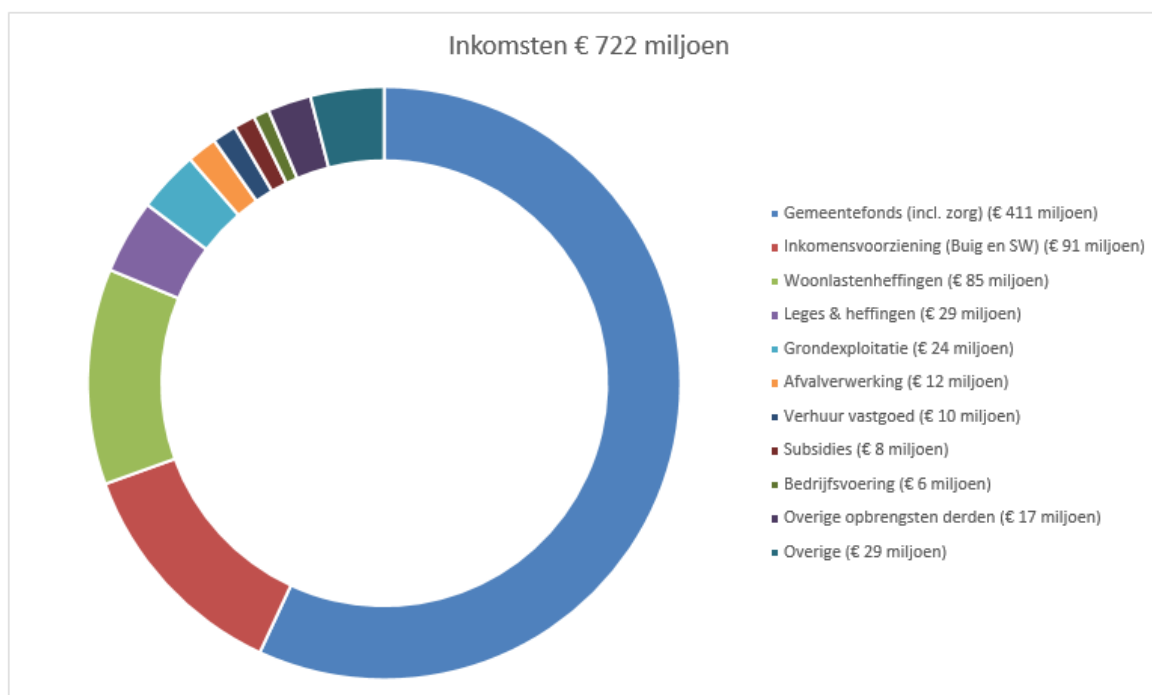
WAT BETEKENT DEZE BEGROTING VOOR DE BREDANAAR?

Een Bredanaar betaalt in 2022 aan woonlastenheffingen:

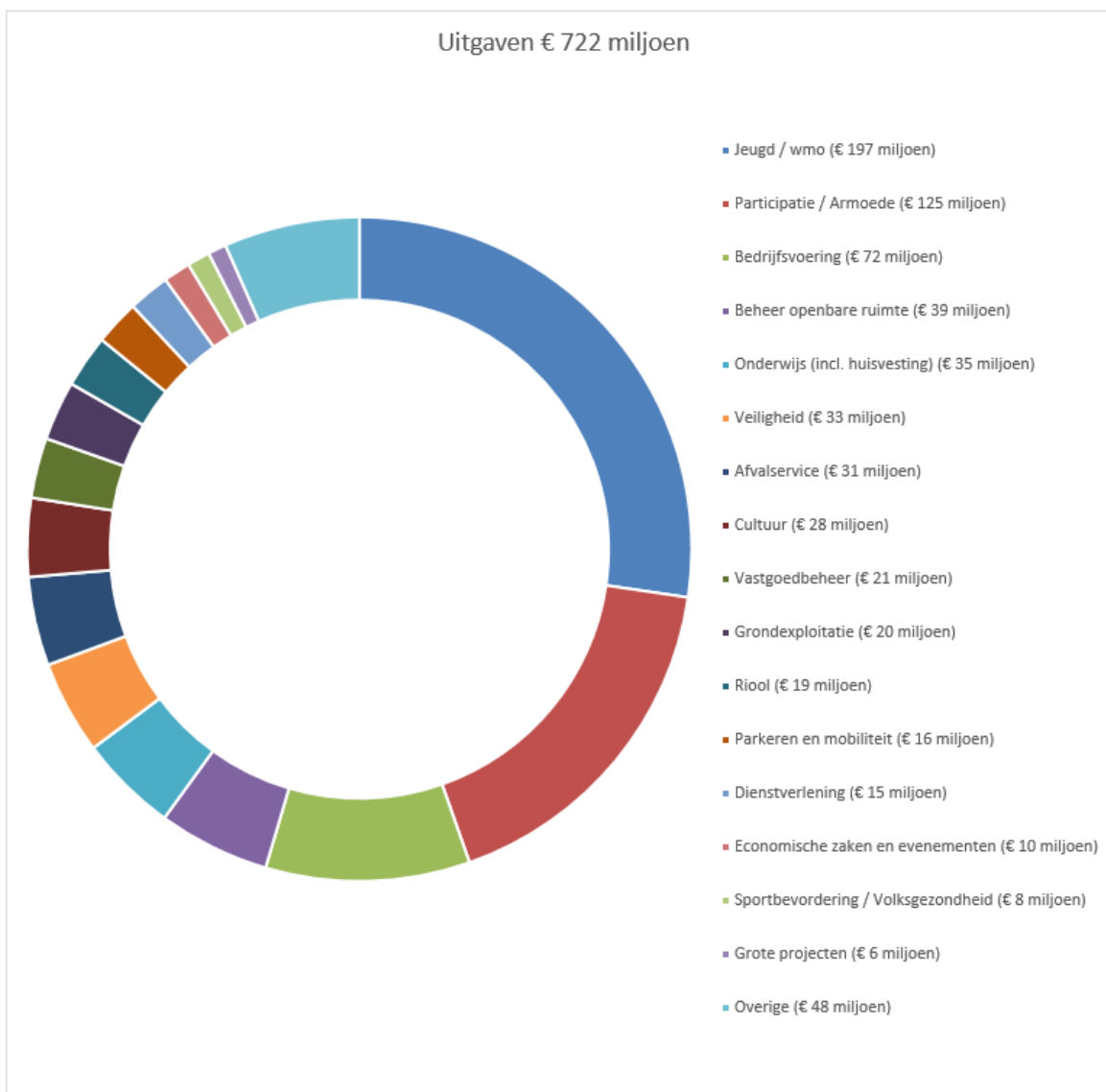
- De onroerende zaakbelasting daalt zoals afgesproken met 1%. Bredanaars met een eigen huis met een WOZ-waarde van € 240.000 gaan hierdoor bij benadering per jaar € 174 betalen.
- De afvalstoffenheffing wordt voor een eenpersoonshuishouden € 239,40 en voor een meerpersoonshuishouden € 354,48.
- De rioolheffing bedraagt € 230,40 voor waterverbruik tot 500m³.

De totale gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden stijgen in 2022 met 1,31% ten opzichte van 2021. Voor een eenpersoonshuishouden stijgen de gemiddelde woonlasten met 1,29% ten opzichte van 2021. Voor een nadere toelichting op de ontwikkeling van de woonlasten verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen.

HOE ZIEN ONZE INKOMSTEN EN UITGAVEN ERUIT?

Bovenstaand overzicht geeft inzicht in onze inkomsten. Deze zijn ingedeeld in twee categorieën: inkomsten van het Rijk en de overige inkomsten. De inkomsten van het Rijk zijn de belangrijkste categorie en bestaan uit de algemene uitkering en de specifieke rijksbijdragen (bijvoorbeeld voor bijstandsuitkeringen). De overige inkomsten omvatten de woonlastenheffingen (OZB, rioolheffing, afvalstoffenheffing), parkeerinkomsten, subsidies, huuropbrengsten en overige opbrengsten.

De totale uitgaven bedragen € 722 miljoen. In bovenstaand overzicht is uitgesplitst waaraan we het geld uitgeven. De uitgaven zijn gebaseerd op de geraamde lasten voor de verschillende programma's. De uitgaven betreffen salariskosten, uitkeringen, subsidies, programmatische uitgaven, renten en afschrijvingen en stortingen in reserves en voorzieningen. Een nadere toelichting op de uitgaven is per programma opgenomen.

HOE ZIET ONZE ACTUELE FINANCIËLE POSITIE ERUIT?

In deze begroting maken we keuzes die zorgen voor een gezonde boekhouding, zowel voor dit jaar als voor de komende jaren, zodat we de stad met een gerust hart kunnen overdragen aan het nieuwe stadsbestuur dat in de volgende bestuursperiode ook de ruimte voelt en heeft voor eigen inzichten en ideeën.

In de begrotingsprogramma's worden de diverse keuzes verder toegelicht. Deze keuzes leiden, samen met de effecten vanuit de diverse circulaire vanuit het rijk, tot het volgende financiële beeld:

Bedragen x € 1 miljoen

	2022	2023	2024	2025
Stand Kaderbrief	0,40	0,82	2,37	5,59
Meicirculaire en ontwikkelingen gemeentefonds	3,36	2,28	0,75	0,57
Septemercirculaire	9,15	7,04	6,63	7,46
Cumulatie aan verwerkte / gemaakte keuzes	-8,22	-5,54	-4,94	-6,24
Technisch / onvermijdelijk / reeds besloten	-3,91	-4,04	-4,45	-4,51
Begrotingssaldo	0,78	0,56	0,36	2,87
Herverdeling gemeentefonds (voorlopig)		2,78	5,55	8,33
Begrotingssaldo na herverdeling	0,78	3,34	5,91	11,20

* Daarnaast wordt in 2022 éénmalig € 3,9 miljoen onttrokken uit de algemene reserve voor de Wmo.

Effecten herverdeling gemeentefonds

Per 2023 wordt een herverdeling van de gemeentefondsuitkering ingevoerd. Het voorlopige effect voor Breda komt uit op € 97 per inwoner (ca. € 17,8 miljoen). De herverdeling wordt ingevoerd met een groeimodel van maximaal € 15 per inwoner per jaar en wordt waarschijnlijk gemaximeerd op € 60 per inwoner. Dit zou betekenen dat het uiteindelijke positieve effect voor Breda totaal ca. € 11,1 miljoen zal bedragen in 2026. Na definitieve besluitvorming over het verdelvoorstel door het nieuwe kabinet zal met de dan bekende gegevens nog een actualisatie van de bedragen plaatsvinden naar 1 januari 2023, het beoogde moment van invoering van de nieuwe verdeling. In bovenstaande tabellen zijn de voorlopige effecten gepresenteerd. De herverdeeleffecten hebben een voorlopig karakter. Daarom zijn ze niet verwerkt in de cijfers, maar gezien de forse impact tonen we de effecten wel in deze begroting.

WAARIN GAAN WE INVESTEREN EN HOEVEEL?

Juist nu is het van groot belang dat we blijven investeren in de stad. Er staat ons veel te doen de komende jaren. We investeren in 2022 voor bijna € 94 miljoen in de stad en tot en met 2025 zelfs bijna € 228 miljoen. Zie voor het volledige overzicht de bijlage 'Strategisch Investeringsplan'.

Bedragen x € 1.000

Fasering	Verwachte uitgaven 2022	Verwachte uitgaven 2023	Verwachte uitgaven 2024	Verwachte uitgaven 2025	Totaal beschikbare middelen
Ambitie	8.489	4.560	25.858	20.800	59.707
Plan	16.043	18.819	18.400		53.262
Project	10.165	8.686	6.460	200	25.511
Uitvoering	59.075	29.442	1.000		89.517
Eindtotaal	93.772	61.507	51.718	21.000	227.997

De totaal beschikbare investeringsmiddelen bestaan uit de gevoteerde kredieten en de investeringen uit het meerjareninvesteringsplan. De reeds gevoteerde kredieten zijn investeringen waarvoor het geld door de gemeenteraad al beschikbaar is gesteld. Hierin zijn onder andere de grote ontwikkelingen zoals het Talentencentrum, Nieuwe Mark, Crossmark, beheer openbare ruimte waaronder riolering, en mobiliteit opgenomen. In het meerjareninvesteringsplan zijn voor het jaar 2022 ook nog nieuwe investeringen gepland. Dit betreft investeringen voor 't Zoet, het inlopen van de achterstand in bomen en investeringen in gemeentelijke accommodaties. Daarnaast zetten we € 0,9 miljoen uit de reserve bovenwijkse voorzieningen in voor daaraan gerelateerde investeringen.

Breda is in beeld om te worden meegenomen bij vele investeringen die op landelijk en provinciaal niveau gedaan worden. Dit biedt kansen om Breda echt door te ontwikkelen. Dit vraagt om ruimte en flexibiliteit in onze investeringsplanning. Daarnaast zien we een aantal zeer grote opgaven op ons afkomen waar wij een duidelijkere reservering voor moeten gaan maken. Bijvoorbeeld de Noordelijke Rondweg. Een volwaardige aanpak loopt al snel en de enkele honderden miljoenen. De huidige

systematiek die we hiervoor op dit moment hanteren voldoet niet. Om dit beter vorm te kunnen geven, ontwikkelen we een meer strategische investeringsplanning, mede gebaseerd op de MIRT structuren van het rijk. Zo kunnen we de benodigde investeringen voor bijvoorbeeld een Noordelijke Rondweg beter in beeld brengen en plannen. Nu maken we de eerste stap om in de algemene reserve, bovenop de reeds beschikbare € 9,5 miljoen in de investeringsplanning, € 16,5 miljoen als infrafonds te blokkeren voor de Noordelijke Rondweg. Hiermee geven we meteen uitvoering aan de motie.

Een eerste stap in deze ontwikkeling van een meerjareninvesteringsplanning naar een strategische investeringsplanning is het indelen van investeringen naar de fasen waarin deze zich bevinden. Hierdoor zal beter inzicht ontstaan in de grote financiële opgaven waarvoor wij naast de benodigde cofinanciering ook zelf moeten sparen. Deze spaarmogelijkheden en de relatie met de motie infrastructuurfonds, incl. de blokkering in de algemene reserve van € 16,5 miljoen voor de noordelijke rondweg als structuurfonds, worden later in het ontwikkeltraject van het strategisch investeringsplan (SIP) nader uitgewerkt. In deze begroting vindt u de eerste opzet van het strategisch investeringsplan met de fasering naar ambitie, plan, project en realisatie. De volgende versie van het SIP is in het eerste kwartaal van 2022 gereed.

HOE ZIET ONS WEERSTANDSVERMOGEN EN ONS RISICOPROFIEL ERUIT?

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen geeft inzicht in de mate waarin we in staat zijn om de risico's op te kunnen vangen. Dit wordt bepaald door de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de algemene reserve, het positief begrotingsaldo en de post onvoorzien.

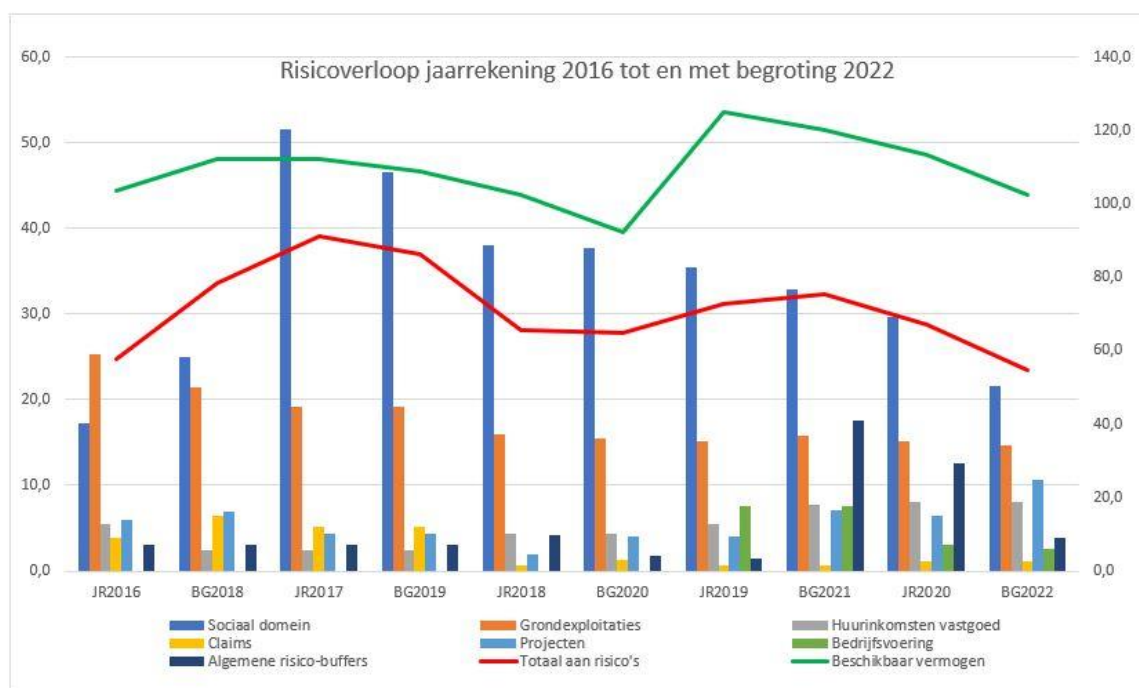
Bedragen x € 1 miljoen

	2022	2023	2024	2025
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	94,4	83,8	91,6	102,3
Risicoprofiel				54,6
Totaal beschikbaar weerstandsvermogen				47,7

Risico's kunnen het bereiken van onze doelen belemmeren. Het is daarom nodig de risico's in beeld te hebben en zo goed mogelijk te bepalen. Voor een stabiel financieel beeld reserveren we een deel van ons eigen vermogen (reserves) om financiële risico's op te vangen.

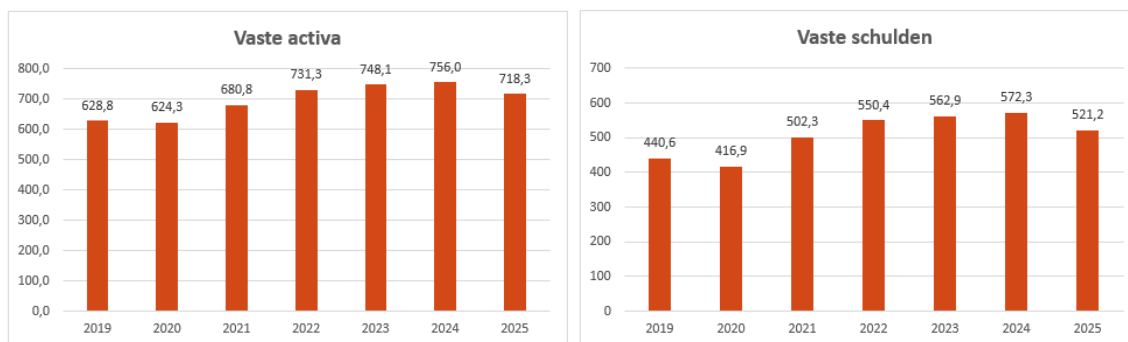
Het risicoprofiel in de jaarrekening 2020 (laatste risico-actualisatie) kende een waarde van € 67,0 miljoen. De in deze begroting geactualiseerde stand van zaken leidt tot een verlaging van het risicoprofiel met € 12,4 miljoen, m.n. door het toewijzen van extra budgetten of het nemen van risicobeperkende maatregelen. Het gaat hier onder meer om het toekennen van extra compensatie door het Rijk en het nemen van maatregelen om tekorten terug te dringen. De belangrijkste wijzigingen zijn als volgt. Bij vastgoedontwikkeling daalt het risicoprofiel met € 0,4 miljoen o.a. door verwachte positieve resultaten in grondexploitaties. In het sociaal domein daalt het risicoprofiel met € 8 miljoen. Het herstel van de economie en de werkgelegenheid verlagen het risico. Ook zijn extra gelden voor de jeugdzorg beschikbaar gekomen. Het risicoprofiel van de verbonden partijen daalt met € 0,6 miljoen en van de bedrijfsvoering met € 0,4 miljoen. Het buffer risico corona daalt met € 8,7 miljoen door de positieve vooruitzichten en door het terug opnemen van de risico's sociaal domein onder het sociaal domein. Het geactualiseerde risicoprofiel komt daarmee uit op € 54,6 miljoen.

Om de risico's van € 54,6 miljoen af te dekken heeft de gemeente in 2025 € 102,3 miljoen beschikbaar. Het weerstandsvermogen is dan € 47,7 miljoen (€ 102,3 miljoen minus € 54,6 miljoen). Dit betekent dat als de risico's zich voordoen, we de beleidsuitvoering kunnen voortzetten. Bij de jaarrekening 2020 bedroeg het weerstandsvermogen € 46,3 miljoen.

WAT IS DE ONTWIKKELING VAN DE BALANSPOSITIES?

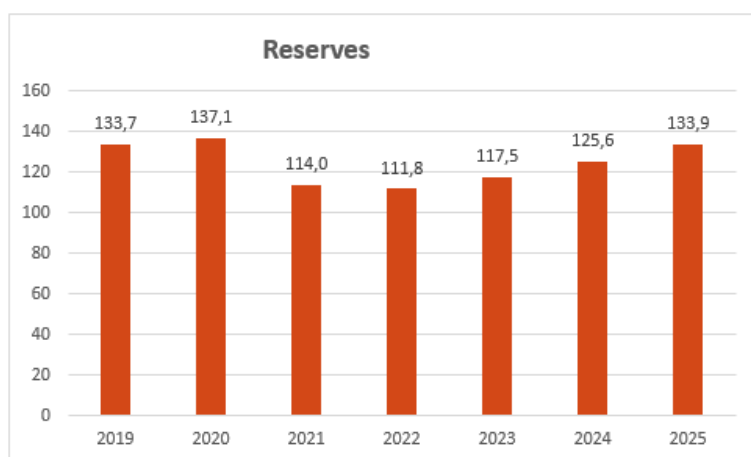
De balans geeft inzicht in de omvang van bezittingen van de gemeente Breda en hoe die bezittingen worden gefinancierd. De ontwikkeling van de reserves en de schuldpositie heeft invloed op de financiële positie van de gemeente. We zetten in op investeringen in de stad. Door deze investeringen nemen onze bezittingen toe. In onze financiële positie zien we dat terug in de stijging van de vaste activa. Alleen in het laatste jaar van de begroting zien we een daling optreden. Dit komt omdat het college nieuwe investeringen in 2025 wil overlaten aan het nieuwe college en daarom geen investeringen heeft begroot in 2025.

Met de toename van de investeringen zie we ook een toename van de vaste schulden. De afname van de vaste schulden in 2025 wordt veroorzaakt door het voornamelijk niet begrooten van investeringen in 2025. Wat voor deze ontwikkeling van belang is, is de beoordeling in hoeverre we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Dit wordt uitgedrukt in het kengetal de netto schuldquote. Deze ontwikkelt zich vanaf 2019 als volgt:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gecorrigeerde netto schuldquote	46,25%	39,90%	51,80%	60,23%	62,52%	63,76%	58,36%

De bandbreedte voor de netto schuldquote ligt tussen de 0% en 100%. Het laat zien dat we, ook bij de stijging van de schuldpositie in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen.

Na de daling van de reservepositie in 2021 en 2022 neemt deze vanaf 2023 geleidelijk toe. Inzicht in de omvang van de reserves (eigen vermogen) wordt ook wel geduid in het kengetal solvabiliteit. Deze ontwikkelt zich vanaf 2019 als volgt:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Solvabiliteitsratio	17,56%	18,41%	14,41%	13,59%	14,18%	15,01%	16,75%
Solvabiliteitsratio exclusief doorleningen	23,00%	23,84%	18,21%	16,84%	17,39%	18,21%	20,33%

Het kengetal solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding tussen het eigen vermogen (het totaal van algemene reserves en de bestemmingsreserves) en de totale balansomvang weer. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. De signaleringswaarde ligt op 20%. De solvabiliteit is tot en met 2020 gestegen, waarna we een daling verwachten tot en met 2022. Vanaf 2023 zien we een geleidelijke stijging. De daling de eerste jaren wordt veroorzaakt door de omvang van de in 2021 en 2022 geraamde investeringen. We kiezen voor onze investeringsagenda om de stad niet stil te laten staan om klaar te zijn voor de toekomst. De benodigde investeringen en keuzes maken dat we op koers kunnen blijven om op veel vlakken een significante verbetering te bereiken en aan te kunnen sluiten bij de ruime co-financieringsmogelijkheden die er nu zijn.

Solide financiën

Kengetallen moeten in hun samenhang worden gezien. Het beschikbare weerstandsvermogen laat zien dat we in staat zijn onze risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen biedt zelfs ruimte om indien nodig of wenselijk een klein deel van de algemene reserve in te zetten voor andere doelen. De netto-schuldquote laat zien dat we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Voor de solvabiliteit hebben we aandacht, deze laat vanaf 2023 een stijgende lijn zien. Voorts is er sprake van een structureel sluitende begroting. De combinatie van deze factoren laat zien dat onze financiën solide zijn.

Vitaal en sociaal

Begroting | 2022

VITAAL EN SOCIAAL BREDA

ONZE AMBITIE

Een stad draait om de mensen die er wonen. We willen dat al onze inwoners een gelukkig, kansrijk, veilig en gezond leven kunnen leven in onze mooie stad. De meeste mensen hebben daarvoor niet of nauwelijks hulp nodig van de overheid. Ze vinden zelf hun weg naar bijvoorbeeld werk en een woning. Bouwen mee aan alles wat Breda uniek maakt, bijvoorbeeld als vrijwilliger bij een vereniging. Of staan als vriend, familielid, partner of mantelzorger klaar om een ander die het wat moeilijker heeft te helpen. Die krachtige samenleving is onze basis van waaruit en waarmee we als overheid willen werken.

Daarbij zien we dat we als overheid een belangrijk en waardevol verschil kunnen maken voor inwoners die het (net) niét redden op eigen kracht. Het liefst door kortdurend bij te springen. Bijvoorbeeld door een tijdelijke uitkering te verstrekken, door een tijdje mee te kijken en te helpen als een kind of jongere vastloopt, of door te ondersteunen als het fysiek of mentaal minder goed gaat. We zijn ervan overtuigd dat mensen het gelukkigst zijn als ze zoveel mogelijk op eigen benen kunnen staan. Daarom kijken we vooral naar wat mensen wél kunnen. Want we gelóven in mensen.

Maar we zijn ook realistisch. Niet iedereen is geholpen met kortdurende hulp. Daarom kiezen we waar nodig voor “duurzame ondersteuning voor zo lang en intensief als dat nodig is”. We volgen daarmee het advies dat de Rekenkamer geeft in haar rapport over Segregatie. Ook willen we in lijn met de Rekenkamer-aanbevelingen in Verbeter Breda de opgaven op het gebied van leefbaarheid en veiligheid meer gaan verbinden met de sociaal-economische en ruimtelijke opgaven. Waarbij we telkens kijken naar de meest optimale schaalgrootte om ons te organiseren: vanuit de kleinschaligheid van de wijk of buurt, als we dichtbij mensen moeten staan. Of vanuit de efficiency van de stad of regio, om te voorkomen dat we op verschillende plekken hetzelfde wiel aan het uitvinden zijn. En hierbij benutten we nadrukkelijk de ruimtelijke ontwikkelingen in de stad, om echt een duurzaam en langjarig effect voor inwoners te sorteren.

Voor onze sociaal-economische opgave gebruiken we de drie centrale doelen uit de propositie van de VNG (‘De Winst van het sociaal domein’) als kompas: we willen bestaanszekerheid herstellen, kansengelijkheid vergroten en een gezond leven makkelijker maken.

Allereerst willen we de bestaanszekerheid van inwoners herstellen. De grootste rust over je bestaanszekerheid heb je uiteindelijk als je werk hebt. Daarmee heb je niet alleen een stabiel inkomen, maar kun je ook je eigen talenten en persoonlijkheid benutten en inzetten en kom je tot bloei als mens. We richten ons daarbij niet alleen op de mensen die geen werk hebben. Maar ook op de mensen die het moeilijk vinden om hun werk te behouden: we helpen hen om aan het werk te blijven. Daarom is onze eerste focus gericht op passend werk voor iedereen. Voor sommigen is dat een betaalde baan, voor anderen prachtig werk op een dagbesteding, of (deels) als vrijwilliger, in een tegenprestatie – afgestemd op de draagkracht van wie het betreft. Zo richten we ‘hub-locaties’ in waar met name mensen met een arbeidsbeperking gaan werken. We verkleinen daarmee de vervolgstap naar een reguliere baan. Voor de mensen die geen eigen inkomen kunnen opbrengen, zorgen we voor rust over de bestaanszekerheid door een uitkering te verstrekken. We bieden actief hulp bij schulden, want financiële zorgen kunnen grote stress veroorzaken. En in gezinssituaties werkt die stress ook nog eens door naar kinderen. We zien daarbij een belangrijk verband tussen schulden en gezondheids- en gezinsproblematiek. We starten daarom een project (Financieel Expertisecentrum) om de financiële situatie van mensen in een kwetsbare positie, zoals de groep werkende armen, te versterken. En richten ons daarbij specifiek op de groep die nu minder in beeld is en vaak nog geen gebruik maakt van andersoortige hulpverlening.

Vanuit ons geloof in mensen, willen we dat iedereen de kans krijgt om zichzelf te ontwikkelen en te ontplooiën. We zien daarbij dat niet iedereen dezelfde kansen krijgt. Daar willen we iets aan doen. We investeren daarom hard in die gezinnen waarin kinderen opgroeien in een kansarme of onveilige situatie. Dat vraagt om hulp op maat. Maar ook om een brede aanpak in en van de wijk. Daarvoor werken we samen in Verbeter Breda en onze wijkaanpak. Met alle partners die nodig zijn om in alle mooie Bredase wijken vergelijkbare kansen te creëren: in ieder geval het onderwijs, de corporaties, de lokale verenigingen en organisaties en ondernemers. We werken we aan het versterken van de hulpbronnen van inwoners. Zodat ze meer kansen krijgen om zelf aan zet te komen en te blijven. In het project Krypton scheppen we samen met de inwoners en jeugdigen zelf de omgeving en randvoorwaarden om talenten te ontwikkelen. Met initiatieven als Plein 3 bieden we jongeren een nieuw toekomstperspectief (op onderwijs of werk), uitgaande van hun specifieke talenten. Zodat ze leren op eigen benen te staan. En bijvoorbeeld (gesloten) verblijfszorg minder vaak nodig is.

We zien daarbij dat ook de gezondheid van inwoners sterk verschilt. Gezond leven gaat niet vanzelf. En we zien dat mensen die het al zwaar hebben daar nóg meer moeite mee hebben. Daarom gaan we nog harder dan nu aan de slag om een gezond leven makkelijker te maken. Voor iedereen. We doen dat omdat uiteindelijk iedereen het gelukkigst is als ie gezond is. Maar ook omdat we zien dat de zorgkosten enorm toenemen door de aankomende vergrijzing, en we die kosten waar mogelijk willen voorkomen. We maken daarom in 2022 een integraal gezondheidsbeleid, om effectiever te kunnen zijn in onze aanpak die dwars door beleidsvelden en domeinen heenloopt. We focussen daarbij in ieder geval op het keren van de groeiende overgewicht-cijfers en op het verkleinen van gezondheidsverschillen. Hiervoor bouwen we verder op de brede coalitie van maatschappelijke partners die met het Lokaal Preventieakkoord samen verantwoordelijkheid wil nemen voor een gezonder Breda.

Deze ambitie is niet in een jaar verwezenlijkt. We hebben een duidelijk kompas. Elke stap die we komend jaar zetten moet die richting hebben. We willen hierbij een lange adem hebben. Dat past goed bij de meerjarige aanpak van Verbeter Breda. Waarbij Verbeter Breda de samenhang en synergie aanbrengt tussen de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven, de sociale opgaven én de opgaven op het gebied van leefbaarheid en veiligheid zoals deze in de kaderbrief is aangekondigd. We werken samen met maatschappelijke partners en relevante regiogemeenten om onze doelen te verwezenlijken. Hiervoor blijven we in gesprek met het rijk, zodat we de financiën ontvangen die passen bij de opgaven waar we als gemeenten voor staan zoals bijvoorbeeld voor het opheffen van de barrière werking van de Noordelijke Rondweg.

Thema Opgroeien

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We versterken het gewone leven van kinderen en opvoeders. Hun eigen mogelijkheden staan voorop. We investeren in:

- Positieve opvoeding
- Succesvolle schoolloopbaan
- Brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Dit is de basis voor welzijn, economische zelfstandigheid en meedoen in de samenleving.

De centrale pijlers zijn de thema's:

- Familie
- Onderwijs(-zorg)
- Jeugdhulp Veiligheid
- Jeugdparticipatie
- Spelen
- Gezond leven.

In 2022 werken we samen met het netwerk en de jeugdigen in Breda aan het uitvoeringsplan 'Samen voor onze toekomst 2020-2023'. Het brede jeugdbeleid en het jeugdhulpstelsel zijn aanvullend op elkaar. Zo investeren we in de ontwikkeling van kinderen én in preventie, om dreigende problemen tijdig op te sporen en op te pakken. We gebruiken de verbinding met het Kader Breda, Samen Doen (2021-2022). We concretiseren de samenhang tussen algemene jeugdvoorzieningen, preventie, lichte ondersteuning en intensieve hulp bij grotere problemen, beperkingen of ontwikkelingsstoornissen. Met dit totaalplaatje krijgen kwetsbare kinderen voldoende kansen en versterken we een positieve omgeving als basis voor de jeugdige. We zorgen voor directe toegang tot informatie, advies en hulp bij vragen over opvoeden en opgroeien. Met intensieve specialistische hulp dichtbij huis, wanneer dat nodig is. Met de bedoeling om, zodra dat weer kan, zonder ondersteuning zelf verder te gaan.

Voor het thema familie geldt het uitgangspunt dat kinderen in Breda gezond en veilig in de eigen thuissituatie opgroeien. Waar dat niet lukt, bieden we een passende en perspectief biedende woonplek, bij voorkeur in een gezinsvorm. We koppelen daaraan de volgende doelstellingen:

- Meer kinderen in Breda groeien op in de eigen thuissituatie. Het aantal uithuisplaatsingen daalt in 4 jaar tijd.
- Het aantal noodzakelijke plaatsingen in crisis, verblijfs- en gesloten jeugdhulp daalt in 4 jaar tijd.
- De verblijfsperiode binnen de verblijfszorg is korter ten opzichte van 2018.

Voor het thema onderwijs-zorg geldt het uitgangspunt dat ook kwetsbare kinderen en jongeren onderwijs volgen. Is extra ondersteuning vanuit jeugdhulp nodig, dan organiseren we dit zoveel mogelijk binnen de schoolsetting, in afstemming met de thuissituatie. We koppelen daaraan de volgende doelstellingen:

- Kinderen zitten niet thuis zonder passend aanbod vanuit onderwijs en/of jeugdhulp.
- Het aantal kinderen zonder vrijstelling van onderwijs in een jeugdhulptraject buiten de schoolsetting is 0.

Voor het thema jeugdhulp geldt het uitgangspunt dat kwetsbare kinderen en hun gezinnen in Breda de weg vinden naar de nodige ondersteuning en bescherming. Jeugdhulp die nodig is, is goed bereikbaar en tijdig beschikbaar. Bovendien hebben we extra aandacht voor een passende doorstroming van jongeren in de jeugdhulp die 18 jaar worden en overgaan naar de Wmo. We koppelen daaraan de volgende doelstellingen:

- Normaliseren en versterken van het sociale netwerk zijn uitgangspunten voor inzet van preventie en ondersteuning aan kinderen en gezinnen met opvoed- en opgroevragen. De instroom in de specialistische jeugdhulp is in 4 jaar tijd 5% minder ten opzichte van 2018.
- De inzet van jeugdhulp heeft als resultaat herstel van het eigen leven. De uitstroom van kinderen uit de specialistische jeugdhulp stijgt in 4 jaar tijd met 10% ten opzichte van 2018.

Voor het thema veiligheid geldt het uitgangspunt dat kinderen in Breda veilig opgroeien. Als onveilige situaties hun ontwikkeling bedreigen, zorgen we voor goede bescherming en zo snel mogelijk herstel van het gewone leven. Hulp op vrijwillige basis is het uitgangspunt. Gedwongen hulp is effectief en zo kort mogelijk. We koppelen daaraan de volgende doelstellingen:

- Kinderen en gezinnen met veiligheidsproblematiek krijgen meer effectieve hulp op vrijwillige basis. Het aantal kinderbeschermingsmaatregelen neemt in 4 jaar tijd af met 7% ten opzichte van 2018.
- Het aantal kinderbeschermingsmaatregelen langer dan een jaar neemt in 4 jaar tijd af met 25% ten opzichte van 2018.
- Het aantal jeugdreclasseringsmaatregelen neemt in 4 jaar tijd af met 5% ten opzichte van 2018.

We blijven werken aan een bredere aanpak naar participatie, spelen, en gezond leven.

Voor een prettig leefklimaat voor kinderen werken we aan:

- Goede speel- en groenvoorzieningen
- Sport en culturele activiteiten
- Opvang en onderwijs
- Bibliotheekwerk en advies
- Voorlichting over gezondheid en welzijn
- Hulp en ondersteuning bij lichte en zware opvoedproblemen
- Actief meedenken over en bijdragen aan de stad.

Onze ambitie is voor iedere jongere een duurzaam perspectief.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Jeugd

We geven een stevige impuls aan het beleidskader jeugd en uitvoeringsplan 'Samen voor onze Toekomst'. Dat kan omdat er extra middelen beschikbaar zijn gesteld door het Rijk. Borging voor de lange termijn op jeugd blijft lastig omdat nog niet duidelijk is of deze middelen structureel worden. Toch geeft deze eenmalige toekenning van extra middelen ons de ruimte om een paar goede stappen te zetten, iets wat de afgelopen jaren niet of beperkt mogelijk was. Tegelijkertijd blijven we wel inzetten op professionalisering en doelmatig werken.

Met deze impuls op jeugd geven we gehoor aan de raadsnoties 'Geld voor de jeugd moet naar de Jeugd' en 'Richtingwijzers voor besteding aanvullende middelen voor jeugdhulp'. We versnellen de fasering van het uitvoeringsplan en versterken daarmee de beweging naar de voorkant. Dit sluit aan bij de reflecties uit het AEF-rapport 'Stelsel in Groei' die de basis vormt voor de extra middelen van het Rijk. De impulsen zorgen voor een duurzame transformatie die noodzakelijk is om de Bredase jeugd de juiste zorg, op het juiste moment op de juiste plaats te kunnen bieden.

We pakken deze transformatie integraal aan, omdat de vraagstukken binnen jeugd vragen om een systemische integrale aanpak. Met name op de intergenerationele complexe problematiek die spelen in gezinnen in Breda. Hierop zoeken we de

verbinding met andere beleidsthema's en programma's. Daarnaast verstreken we met deze impuls het basisniveau voor het welzijn en de gezondheid van de Bredase jeugd.

De volgende impulsen worden geïnitieerd in 2022:

Onderwijs-zorg

We stellen specialistische expertise, onder andere vanuit de consultatie- en adviesfuncties, beschikbaar op scholen. Dat doen we door het maken van afspraken tussen scholen, RSV, CJG, het Team Regisseurs Jeugd, de jeugdgezondheidszorg en leerplicht. Zowel op school- als wijkniveau. Ook bieden we preventief collectieve ondersteuning in de directe leefomgeving, waaronder het onderwijs en de voorschoolse voorzieningen. We realiseren een efficiëntere inzet van ondersteuning en jeugdhulp in het onderwijs en werken aan het vervangen van individuele ondersteuning en jeugdhulp in school door het inzetten van collectieve onderwijs-zorgarrangementen.

Intensiveren jongerenwerk

Jongerenwerk vervult een rol in de voorkoming van overlast gevend en grensoverschrijdend gedrag door jongeren. De capaciteit en inzet van het jongerenwerk vraagt om een herziening en uitbreiding en zal worden opgepakt.

Terugdringen ambulante GGz-behandeling

Op dit moment lopen er een paar kansrijke initiatieven die gericht zijn op aanbieden van hulp bij psychische problemen. Hierbij zijn professionals en ervaringsdeskundigen betrokken. Goede voorbeelden hiervan zijn TEJO-huis en @ease. De initiatieven die we ondersteunen zetten in op het vroegtijdig en laagdrempelig aanbieden van hulp.

Value Based Healthcare

VBHC wordt ontwikkeld door zorgaanbieder KANZ in samenwerking met de KeyGroep. De implementatie van de VBHC-werkwijze vraagt zowel van de zorgaanbieder als van ons zelf een behoorlijke investering om een integrale werkwijze in praktijk vorm te geven. De huidige manier van financieren, per organisatie en per verrichting laten we los. We starten met een pilot groep van een aantal gezinnen en gaan actief monitoren op de effecten van deze nieuwe werkwijze.

Krypton

We zetten een opdracht weg met een duidelijke richting en daar aan gekoppelde doelstellingen Een opdracht waarbij één persoon die regie voert in de wijk Hoge Vucht op het thema jeugd, deelneemt aan de thematafel en het kwadrantenoverleg en mensen en organisaties aanspreekt en houdt aan de gemaakte afspraken. In 2022 komen we samen tot een totaalplan voor talentontwikkeling in Hoge Vucht. Een plan dat we in 2022 gefaseerd met onze partners en inwoners in de wijk gaan uitvoeren.

Criminaliteitspreventie jeugd - Voorkomen jonge aanwas

We starten in 2 wijken in Breda, Hoge Vucht en Tuinzigt, en zetten in op het voorkomen van jonge aanwas. De doelgroep bovenbouw primair onderwijs (groep 7-8) en jeugd (13-18 jaar). Met het doen van interventies op deze leeftijd willen we het vroeg ontstaan van criminele carrières voorkomen.

We onderzoeken of ondersteuning thuis en op school meer aandacht nodig heeft. Ook onze professionele partners zoals, GBGZ, Breda-actief, Sterren van Morgen, CJG, e.a. gaan meer aandacht geven aan deze specifieke doelgroep.

KNOOOP

We investeren in een nieuw hulpaanbod bij scheidingsvraagstukken. Knoop neemt met goedkeuring van beide ouders beslissingen over vraagstukken over opvoeding en verzorging van het kind wanneer het ouders zelf niet lukt om tot een overeenstemming te komen.

Digibende

Digibende richt zich op jongeren van 12 tot 28 jaar die onvoldoende aansluiting vinden binnen het onderwijs of nog niet klaar zijn voor een stap naar werk. Digibende biedt voor meerdere dagdelen per week een uitdagend programma gericht op ICT, technologie en creativiteit binnen de digitale wereld.

Mockingbird Family Model

Het Mockingbird Family Model is een pleegzorgmodel waarin pleeggezinnen samen een netwerk vormen. Het helpt bij het voorkomen van het doorplaatsen van onze jeugd en zorgt voor stabiliteit en continuïteit bij pleeggezinnen. Hiermee voorkomen we onnodige uitval.

Coördinatie gezinshuizen

We versimpelen het aanmeldproces voor verwijzingen binnen de gezinshuizen. De verwijzer heeft voortaan één contactpersoon voor alle gecontracteerde gezinshuizen. Doelgroep, aanbod en samenstelling van het gezinshuis komen hier samen en zorgen ervoor dat een passende match sneller georganiseerd.

Bijzondere kosten voor pleegouders

Pleegouders krijgen soms te maken met bijzondere kosten. Daarom stellen we een budget beschikbaar aan onze pleegzorgaanbieders. Hiermee kunnen zij pleegouders die met deze kosten tussen wal en schip vallen toch ondersteunen en zorgen we dat het al kwetsbare aanbod van pleegouders in stand blijft en niet nog verder afneemt.

18-/18+

We starten met een pilot van ongeveer 30 casussen die moet leiden tot een betere samenwerking op het snijvlak 18-/18+. Dat geldt zowel voor samenwerking binnen onze eigen organisatie als die met en tussen ketenpartners. Door middel van actie gericht leren, het afspreken van spelregels over samenwerken en actieve monitoring kopiëren we de werkwijze zoals is toegepast in het project beweging naar de voorkant op het vraagstuk 18-/ 18+. Ook investeren we samen met zorgaanbieders in betaalbare alternatieven voor huisvesting voor 18+.

Datagestuurd werken

In 2022 zorgen we voor een versnelling en verbetering op de beschikbaarheid van kwantitatieve data. Naast het voortijdig signaleren van mogelijke risico's en problemen bij kinderen en gezinnen helpt dit ons ook in het maken van een goede verantwoording en wordt snellere op- en afschalen mogelijk.

JIM-aanpak

De JIM-aanpak is gericht op het terugdringen en verkorten van uithuisplaatsingen, hoog specialistische behandeling en verblijf van onze jeugd. Denk aan vroegtijdige inzet maar ook aan ondersteuning, bijvoorbeeld bij terugkeer naar huis na een verblijf. Hierbij ligt de focus op twee doelgroepen:

- Kinderen en jongeren, waarbij mogelijk op korte termijn of in de toekomst uit huis plaatsing of verblijf overwogen kan worden.
- Kwetsbare jongeren vanaf 14 jaar waarbij sprake is van intensieve behandeling en/of begeleiding.

In 2021 zijn een aantal ontwikkelingen duidelijker zichtbaar geworden. Er is een significante toename in het aantal hulpvragen. Hierdoor stijgt het aantal jongeren dat jeugdhulp ontvangt en daarmee lopen wachttijden bij de gemeentelijke toegang verder op. We zetten de extra ontvangen middelen in om deze druk op te vangen. Ook zien we de uitdagingen in de jeugdbeschermingsketen voor de jeugd, ouders en jeugdbeschermers verder groeien en daarom zetten we in op het maken van toekomstscenario's die ons helpen om deze uitdagingen beter in kaart te brengen en ons vroegtijdig voor te bereiden op verschillende handelingsperspectieven.

Dat leidt tot reeds in de Begroting 2021 vastgestelde maatregelen. Er wordt hiervoor verwezen naar de Begroting 2021.

We zien dat het waardevol is om te blijven investeren in de samenwerking tussen de toegang tot de jeugdhulp vanuit de gemeente en het Centrum voor Jeugd en Gezin. We zien deze letterlijk effectiever worden en zetten deze investeringen daarom ook in 2022 voort.

We willen een beheersbaar speelveld van zorgaanbieders. Dit zorgt namelijk voor een zo effectief mogelijk contractmanagement. We gaan bij de effectiviteit van ingezette zorg daarom actief verwijzen en beoordelen en gaan verder met de kwaliteitsonderzoeken van gecontracteerde zorgaanbieders. Door samen te leren en ontwikkelen werken we aan een effectief en efficiënt stelsel. We spreken met zorgaanbieders over een nieuwe vorm van samenwerken, met oog voor elkaars dilemma's en belangen en gaan verder met de intensivering van de samenwerking met onze huisartsenpraktijken.

Onderwijs

De stedelijke partners bij voorschoolse educatie en onderwijs ontwikkelen aan de Thematafel Breda Leert een gezamenlijk plan voor 2022. Jonge kinderen en hun ouders nodigen we dan extra uit om onderwijsachterstanden te voorkomen. Het aanbod van voor- en vroegschoolse educatie is 16 uur per week. We verbeteren de kwaliteit van het aanbod.

De versterking van de signaalfunctie vanuit jeugdgezondheid kinderopvang en onderwijs wordt verbeterd. Er zijn vanuit partners in 2022 extra innovaties en initiatieven op signaalfunctie en overgangen. Gezinnen die extra ondersteuning en hulp nodig hebben, komen eerder in beeld.

Laaggeletterde ouders wijzen we via school, kinderopvang JGZ en GGD snel op het taalhuis.

Corona beïnvloedt waarschijnlijk ook in 2022 de samenwerking en werkzaamheden van alle partners binnen onderwijs en kinderopvang. Het positief effect is dat bereik, digitale vaardigheden en mogelijkheden worden vergroot.

Met aanpak preventie jongeren corona is voor 2022 wordt extra ingezet op het bereik van jonge mensen waarbij versterken van veerkracht, kansengelijkheid en talentontwikkeling voorop staat. Samen met partners in onderwijs, jeugd en sportverenigingen en met de jongeren zelf geeft dit ruimte voor in- en aanvulling van aanpak en focus.

Vanuit het nationaal programma onderwijs (npo) krijgen alle onderwijsinstellingen in Breda extra middelen om opgelopen onderwijsachterstanden in coronatijd in te lopen. De gemeenten krijgen vanuit het npo ook beperkte middelen om met scholen in primair en voortgezet onderwijs te komen tot een gezamenlijke aanpak in de stad. Gemeente Breda stemt de inzet samen af met schoolbestuurders om hierbij complementair aan elkaar te zijn en te blijven. Vooral met als doel om overgangen voor jongeren soepeler te laten verlopen om uitval en uitstroom studies te voorkomen.

Grote thema's in 2022 zijn:

- Ontwikkeling taalbeheersing
- Doorgaande leerlijnen
- Schakelmomenten tussen organisaties op basis van resultaatafspraken 2021
- Laaggeletterdheid en digitale vaardigheden bij ouders/volwassenen
- Aandacht voor zorgstructuur rondom de voorschool.

Het voorkomen van kansenongelijkheid blijft ook in 2022 een groot aandachtspunt voor de partners, waaronder het onderwijs. Bij inclusief onderwijs krijgt iedereen gelijke kansen.

Thema's in de Strategische Onderwijs Agenda 2020-2024 zijn:

- Agenda Voorschoolse periode
- Primair en voortgezet onderwijs (onbegrensd ontdekken en brede ontwikkeling)
- Mbo & hbo (versterking logistiek, maintenance, biobased).

Prioriteiten voor 2022 zijn:

- Samen met jongeren in gesprek over de toekomst
- Voorkomen (taal)achterstanden
- Aanpak Werkend leren in specifieke sectoren
- Versterken en verbinden van kennis en economie in de stad
- Mbo-onderwijs doorontwikkelen van vakgericht naar competentiegericht onderwijs
- Verder bouwen aan de uitstraling van Breda als studentenstad
- Overgangen en schakelmomenten versoepelen voor jonge mensen, tussen scholen, kinderopvang en buitenschoolse opvang, school en vrije tijd
- Thuissituatie van kinderen en jongeren
- Vroegtijdig signaleren en elkaar helpen en opzoeken bij signalen.

De ambities onderwijshuisvesting voor voortgezet onderwijs Building 3.0 is gepresenteerd. Voor primair onderwijs Breedsaam is dit gevorderd voor een nieuwe meerjaarsperiode. Zie voor verdere uitwerking Onderwijshuisvesting, de ambities rond beroepsonderwijs (mbo, hbo, volwasseneducatie) en Breda Studentenstad Programma 2 (ondernemend Breda) in deze begroting.

Gemeente Breda, taalaanbieders en maatschappelijke organisaties werken in 2022 samen aan taal en laaggeletterdheid in Breda. Focus ligt op het stoppen van de groei van laaggeletterden onder Bredanaars van wie Nederlands de 1e taal is (NT1'ers). Ook zetten we in op digitale inclusie en taal op de werkvloer. In het groeiende netwerk blijven we aan de slag om Breda Eenvoudig te maken.

Een speerpunt in het collegeprogramma is het betrekken van jonge mensen bij de Toekomst van Breda. De Toekomststoel als symbool en middel gaat ook in 2022 verder op reis. In 2022 is er weer een Kindertrendrede. Jonge inwoners moeten vanzelfsprekend betrokken zijn bij de ontwikkeling in de stad. Er zijn in Breda al veel initiatieven die we in 2022 versterken. Bijvoorbeeld jongeren denktank, studentenraad als vertegenwoordiger van het Bredase studentenleven, Kindertrendrede, kindercultuurburgemeester, diverse leergemeenschappen bij Avans, ideeën vanuit jongeren in relatie tot Gezond 100!,

lesprogramma's, Toekomststoel, FIKS, maatschappelijke diensttijd. Jonge mensen laten meedenken, meedoen en meebeslissen is het motto.

We zoeken actief waar jongeren behoefte aan hebben en zetten extra in waar dit nodig is. Corona heeft een grote impact. We spreken regelmatig met jongeren en studenten om te horen wat er speelt en waar ze behoefte aan hebben. Bijvoorbeeld via Breday: het digitale en fysieke punt waar jongeren terecht kunnen voor hulp bij hun studie, zorg en geld. Deze aanpak zetten we het komend jaar door, om naast reguliere inzet ook specifiek in te zetten op reparatie van de gevolgen van corona.

SummerviBes, WinterChills en vakantiestraten bieden jonge mensen verspreid over de stad iets extra's tijdens corona. We gaan de meerwaarde van deze programmering evalueren. Partners, wijkraden en jongeren werken mee aan een structureel vervolg.

Leerlingenvervoer is een wettelijke taak. Breda krijgt een nieuwe verordening voor tegemoetkoming bekostiging leerlingenvervoer. Al jaren stijgt het aantal te vervoeren leerlingen, met hogere vervoerskosten en extra benodigde begeleiding op de busjes bij verzwaren van gedragsproblematiek. Samenwerking met ouders, vervoerder(s) en scholen blijft cruciaal voor efficiënt en effectief vervoer.

We willen dat jongeren zoveel mogelijk een goede plek vinden in de maatschappij, het liefst door het halen van een opleiding of startkwalificatie. Als dit niet lukt, zoeken we mee naar baan, een werkend leren-traject of zorg. Iedere jongere op het MBO die uitvalt is in beeld. We sporen de uitvallers actief op en stimuleren de route om weer aan de slag te gaan met verschillende regionale projecten, ontwikkeld in nauwe samenwerking met de MBO-instellingen.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Jeugd

- Een nieuw kabinet besluit over de structurele toekenning van middelen voor jeugd. Hierin moet rekening gehouden worden met de uitspraken van de arbitragecommissie. Uiteraard blijven ons via onze lobby samen met de landelijke netwerken inzetten om deze middelen structureel te krijgen.
- Daarnaast baren de ontwikkelingen bij de gecertificeerde instellingen ons zorgen. JBB is een dossier wat de nodige aandacht vraagt, ook in 2022. Naast het feit dat naar verwachting een grotere financiële impuls voor de bedrijfsvoering aan deze organisaties nodig is, neemt de druk op de tariefbesprekingen voor 2022 ook aanzienlijk toe. Ook de opnamestop zorgt voor een zware belasting van ons zorglandschap en we zien niet dat deze in 2022 verlicht zal worden door deze instellingen.
Dat betekent dat we ook moeten kijken naar lokale oplossingen voor onze regio, zoals het vergroten van het aantal crisisplaatsen. Ook gaan we na wat de ambulante jeugdhulpaanbieders, zoals pleeggezinnen en gezinshuizen, nodig hebben om de zwaardere casuïstiek langer binnen die setting op te kunnen vangen. De lessen uit Jutz hebben ons geleerd dat deze noodoplossingen zeer kostbaar zijn.
- Tot slot zien we, naast de toename van jeugdhulp in Q2 van 2021 in de afgelopen maanden een verdubbeling van doorgezette hulpvragen vanuit het CJG. Deze meldingen leiden mogelijk tot een toename van de uitgaven op jeugdhulp en mogelijk ook tot het meer inzetten van regisseurs om de inmiddels sterk gestegen wachttijden onder controle te krijgen. Deze kosten laten zich op voorhand lastig begroten. We monitoren deze ontwikkeling nauwgezet en informeren u hierover via de reguliere cyclische producten.

Onderwijs

- De partners aan de Thematafel Breda Leert houden in 2022 rekening met de financiële consequenties van onder andere uitbreiding van de rijkstaak, die niet financieel door het rijk is vertaald in een verhoging van het onderwijsachterstandenbudget.
- Corona heeft grote gevolgen voor kinderen, jongeren, studenten en gezinnen. Dit is onder andere zichtbaar in de groei van onderwijsachterstanden en een grotere kwetsbaarheid van jonge mensen met bijkomende problematiek. Dit vraagt extra focus en aanpassend vermogen van onderwijs en maatschappelijke partners. Samen met jongeren en ouders voeren we gesprekken om oplossingen te zoeken en te faciliteren. Het nationaal onderwijs programma biedt voor 2 schooljaren een extra impuls.
- Door corona is digitalisering versneld ingevoerd, ook bij taalaanbieders. Het is essentieel de digitaliseringsslag te borgen. Maar digitalisering kan de drempel voor deelnemers ook hoger maken. Het is belangrijk dat uitgevallen en

nieuwe deelnemers het fysieke aanbod weer vinden. Ook vrijwilligers ervaren de gevolgen van corona. Het risico is dat gestopte vrijwilligers niet terugkomen.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Opgroeien

Indicator: Deelname cultuur door kinderen (audit nr 1)

Omschrijving: Percentage kinderen en jongeren van 6 t/m 17 jaar dat een cultuuractiviteit doet in de vrije tijd

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
		57		Zie toelichting

We streven naar behoud van percentage deelnemende kinderen. Door corona bestaat er onzekerheid over de bereidwilligheid van mensen om (weer) deel te nemen aan culturele activiteiten. Vanuit onderwijs en cultuurmaatschappelijke situaties zetten we veel projecten voort om kinderen te verleiden om buiten school ook dingen op cultureel vlak te doen.

Indicator: Deelname cultuur door kinderen - basisschooleeftijd (audit nr 2)

Omschrijving: Percentage kinderen van 6 t/m 11 jaar dat deelneemt aan cultuuractiviteiten

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
		63		Zie toelichting

We streven naar behoud van percentage deelnemende kinderen. Door corona bestaat er onzekerheid over de bereidwilligheid van mensen om (weer) deel te nemen aan culturele activiteiten. Vanuit onderwijs en cultuurmaatschappelijke situaties zetten we veel projecten voort om kinderen te verleiden om buiten school ook dingen op cultureel vlak te doen.

Indicator: Deelname cultuur door kinderen - middelbare schooleeftijd (audit nr 3)

Omschrijving: Percentage kinderen van 12 t/m 17 jaar dat deelneemt aan cultuuractiviteiten

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
		52		Zie toelichting

We streven naar behoud van percentage deelnemende kinderen. Door corona bestaat er onzekerheid over de bereidwilligheid van mensen om (weer) deel te nemen aan culturele activiteiten. Vanuit onderwijs en cultuurmaatschappelijke situaties zetten we veel projecten voort om kinderen te verleiden om buiten school ook dingen op cultureel vlak te doen.

Indicator: Bewegnorm (audit nr 4)

Omschrijving: Percentage kinderen en jongeren van 6 t/m 17 jaar dat voldoet aan de bewegnorm matig intensief bewegen van minimaal 1 uur op alle dagen van de week.

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
27		12	30	Zie toelichting

Het onderzoek vindt vanaf 2021 in de oneven jaren plaats. Daarom is er voor 2022 geen streefwaarde bepaald. In 2020 veranderde de onderzoeksopzet, waardoor de uitkomsten van 2018 en 2020 niet meer vergelijkbaar zijn.

Indicator: Jongeren met jeugdbescherming (audit nr 5)

Omschrijving: Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming van het totaal aantal jongeren in deze leeftijd

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
0,9	0,9	0,9		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Jongeren met ambulante jeugdhulp (audit nr 6)

Omschrijving: Aantal jongeren tot en met 23 jaar met ambulante zorg in natura jeugdhulp (ambulante begeleiding en/of ambulante behandeling).

Bron: Zorgportaal: berichtenverkeer jeugdhulp Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
3.899	4.139	4.142		Zie toelichting

Er is geen streefwaarde voor 2022 bepaald.

Productindicatoren Product Algemene voorzieningen jeugd**Indicator: Kinderen in uitkeringsgezin (audit nr 7)**

Omschrijving: Percentage kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezinnen

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
7	6			Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Jongeren met delict voor rechter (audit nr 8)

Omschrijving: Percentage 12 t/m 21-jarigen met delict voor de rechter van totaal aantal jongeren in deze leeftijd

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
1	1			Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Werkloze jongeren (audit nr 9)

Omschrijving: Percentage 16 t/m 22-jarigen dat werkloos is van het totaal aantal jongeren in deze leeftijd

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
2	2			Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Productindicatoren Product Jeugdhulp maatwerkondersteuning

Indicator: Jongeren met jeugdhulp (audit nr 11)

Omschrijving: Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp van het totaal aantal jongeren in deze leeftijd (over het hele jaar)

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
10,1	10,6	10,9		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Productindicatoren Product Jeugdhulp geëscaleerde zorg

Indicator: Jongeren met jeugdreclassering (audit nr 12)

Omschrijving: Percentage 12-23 jarige jongeren met jeugdreclassering van het totaal aantal jongeren in deze leeftijd

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
0,4	0,5	0,5		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Productindicatoren Product Primair en voortgezet onderwijs

Indicator: Absoluut schoolverzuim (audit nr 13)

Omschrijving: Aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school (per 1000 leerplichtigen)

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
2,9	4,3		2,6	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Relatief schoolverzuim (audit nr 14)

Omschrijving: Aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is (per 1000 leerplichtigen)

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
19	22		17	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Thema Betrokken zijn

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We willen een stad waar je gezond, plezierig en veilig leeft, woont en werkt. Waar mensen goed voor zichzelf zorgen. Waar familie, kennissen, burens en vrijwilligers naar elkaar omkijken en elkaar ondersteunen. Waar zorgaanbieders, maatschappelijke partners en overheid waarborgen dat iedereen die extra zorg nodig heeft, die ook krijgt.

Mantelzorgers en vrijwilligers zijn goud waard. Hun inzet en ondersteuning is hard nodig om het hoofd te bieden aan de groeiende vraag naar zorg en ondersteuning. We hebben aandacht voor mantelzorgers van verschillende leeftijden. Samen met het Steunpunt Informele Zorg Breda (Stib) zetten we in op adequate ondersteuning en advies aan mantelzorgers. Met MOOIWERK en de Bredase verenigingen en stichtingen blijven we in 2022 aandacht houden voor vrijwilligersondersteuning en een goed vrijwilligersklimaat. De raad stelde in september jl. het plan van aanpak 'Vrijwilligen 2022-2024' vast. Met dat plan en met behulp van structureel meer middelen zetten we in op:

- Een betere waardering van vrijwilligers.

- Aandacht voor het behouden, binden en werven van vrijwilligers.
- Flexibiliteit van vrijwilligen de toekomst geven.
- Uitwisselen en leren van elkaar in het netwerk vrijwilligen.

De bouw van de nieuwe Doorstroomvoorziening voor dak- en thuislozen begon in het 3e kwartaal van 2021. De verwachting is dat we het medio 2022 in gebruik nemen. Tot dat deze nieuwbouw er is, werken we samen met de zorgpartners aan voldoende tijdelijke opvang. We zetten daarbij ook in op uitstroom naar eigen huisvesting indien de zorgvraag dat mogelijk maakt. Verder hanteren we in de winter van 2021-2022 onze nieuwe aanpak voor extreme vrieskou. Hiermee wordt het mogelijk om daklozen bij extreme vrieskou voor hun eigen veiligheid een nacht van straat te halen, waarbij een 24-uursinloop en -opvang geregeld is.

In 2022 werken we verder aan het projectplan Breda Senior. De gezamenlijke agenda van seniorenraad en stakeholders wordt eind 2021 door ouderen zelf opgesteld. In 2022 gaan we volop aan de slag met de uitvoering. Daarmee starten we met elkaar een positieve beweging voor en door senioren in Breda, die aansluit bij de behoeften van senioren zelf.

Het netwerk Zorg voor Elkaar Breda blijft ontwikkelen en is een onmisbare pijler bij zorg, hulp en ondersteuning, dichtbij mensen en op maat. De klant is zelf eigenaar van zijn of haar ondersteuningsvraag en welke hulpbronnen en resultaten daar het beste bij passen. De zorgpartijen ondersteunen hierbij als de klant daarom vraagt. Met lichte hulp waar het kan en warme overdracht naar ondersteuning en maatwerk waar het moet. Voor alle Wmo-hulpvragen is het aanmeldpunt van Zorg voor elkaar Breda dé ingang voor ondersteuning en zorg. In 2021 voerden we deze manier van werken in het noordoosten van onze stad in. We gaven een impuls aan naamsbekendheid, bereik en gebruik van Zorg voor Elkaar Breda. Binnen Zorg voor elkaar Breda is er ook aandacht voor herstel na corona bij onze inwoners. We verkennen of de huidige ondersteuning afdoende is of dat andere vormen nodig zijn.

Naast de autonome groei van de doelgroep binnen de Wmo en de financiële uitdagingen als gevolg van het abonnementstarief, werden er in de kaderbrief twee ontwikkelingen beschreven die in 2022 onze aandacht vragen. Het gaat enerzijds om de groei van jongeren die op 18-jarige leeftijd in de Wmo-zorg terecht komen en anderzijds om de uitstroom van mensen die vanuit beschermd wonen en dakloosheid wel zelfstandig kunnen wonen, maar geen geschikte woning kunnen vinden. In deze begroting geven we een extra impuls om een goede door- en uitstroom van mensen uit de Wmo te bevorderen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Transitiejaar 2022 en financieel duurzaam perspectief

In 2022 komen er nieuwe contracten voor individuele begeleiding, daginvulling, huishoudelijke verzorging en beschermd wonen. In dat kader hebben we ook onze kwaliteitseisen expliciet gemaakt. Hiermee hebben we een betere kwaliteitstoets op het aanbod in de toegang en sturing op contracten. Onze tarieven sluiten beter aan bij de praktijk. De toegang van de Wmo, inclusief beschermd wonen, heeft meer handvatten om te bepalen of maatwerk nodig is, welke resultaten we voor de cliënt moeten halen en welke inzet dit vraagt van aanbieders. Dit alles leidt tot meer grip en scherper sturen. Tegelijkertijd zijn we voor een financieel duurzaam perspectief voor een groot deel afhankelijk van het Rijk. In 2022 wordt duidelijk of het abonnementstarief wordt afgeschaft en of het Rijk aanvullende middelen beschikbaar stelt. En zien we of de forse extra instroom als gevolg van corona afneemt. 2022 is daarom een beslissend jaar om te bepalen welk budget voor 2023 en verder nodig is om passende zorg te kunnen blijven verzorgen aan alle Bredanaars die het nodig hebben.

In 2022 rekenen we op een tekort van zo'n 3,9 miljoen euro op met name huishoudelijke verzorging. Dit is een rechtstreeks gevolg van de invoering van het abonnementstarief. We hebben te maken met een enorme groei aan aanvragen, met name van mensen uit de hogere inkomensklassen. We hebben geen wettelijke gronden om deze aanvragen af te wijzen. We hebben extra personeel nodig om alle aanvragen te kunnen verwerken. En tenslotte hebben we te maken met van rijkswege afgedwongen, fors gestegen tarieven voor aanbieders van huishoudelijke verzorging. Dit te verwachten tekort dekken we - zoals in de kaderbrief aangegeven - in 2022 vanuit de algemene reserve. We verwachten dat we in 2022 weten hoe we dit tekort vanaf 2023 het hoofd kunnen bieden. Dat kan op één van de volgende manieren, of een combinatie hiervan:

- De afschaffing/afbouw van het abonnementstarief waarover tijdens de formatie op rijksniveau wordt gesproken.
- De afgesproken financiële compensatie naar aanleiding van de monitor abonnementstarief.
- Nieuwe sturingsmogelijkheden vanuit het Rijk of via onorthodoxe lokale maatregelen in lijn met de motie van de gemeenteraad (mits het abonnementstarief niet wordt afgeschaft).

Daarnaast zien we in de Bestuursrapportage 2021 een tekort bij de maatwerkvoorziening Begeleiding. We zien dat dit tekort voor een groot deel veroorzaakt wordt door corona. Door de grote impact van de coronacrisis hebben meer mensen hulp en ondersteuning nodig om overeind te kunnen blijven. We zien daarbij met name een sterke groei van het aantal jongvolwassenen die begeleiding nodig hebben. Dit correspondeert met de cijfers van het CBS dat vooral jongvolwassenen van 18-27 jaar worstelen met hun mentale gezondheid. We verwachten dat deze afhankelijkheid van begeleiding afvlakt doordat ook de corona-impact in de samenleving daalt. En dat de uitstroom van deze doelgroep toeneemt omdat jongvolwassenen weer meer terug kunnen vallen op sociale netwerken en dagstructuur. Vanuit onze stadsbrede aanpak Beweging naar de Voorkant in 2022 verkennen we daarbij ook nog nadrukkelijker of er andere ondersteuning mogelijk is dan de Wmo-maatwerkvoorziening begeleiding. Los van een piek in de instroom door corona zien we echter dat de instroom van jongvolwassenen in begeleiding al langer gaande is. We zijn ervan overtuigd dat we deze instroom kunnen dempen door jongeren voor hun 18e beter voor te bereiden op hun volwassen leven. Dat vraagt om een 18-/18+ aanpak die staat voor een passende doorstroming vanuit de jeugdhulp. Hoe we dit doen staat nader toegelicht onder 'Passende doorstroming vanuit jeugdhulp 18-/18+'.

Naast de helderheid over het abonnementstarief hebben we in 2022 ook reëler zicht op hoe het tekort bij WMO begeleiding zich ontwikkelt op basis van de hierboven beschreven ontwikkelingen:

- In de eerste plaats wegebbend coronaeffect.
- In de tweede plaats opbrengst van maatregelen 18-/18+ en extra regie op ingestroomde jongvolwassenen met methode beweging naar de voorkant.
- In de derde plaats weten we in 2022 beter hoe hele project Beweging aan de Voorkant effect heeft op post begeleiding. En of het reëel is dat dit ook weer tot een daling in maatwerkvoorzieningen leidt.

In de kaderbrief werd reeds beschreven dat we door de krapte op de woningmarkt zowel financieel als op inhoud kansen en besparingen missen binnen onze voorzieningen voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Op dit moment wonen cliënten in dure gezamenlijke opvang- en woonplekken, terwijl ze gebaat zijn bij een eigen wooneenheid met passende begeleiding aan huis. Nog los van de inhoudelijke kansen voor doorontwikkelingen van deze cliënten die we hiermee missen, maken we door het ontbreken van deze woningen structureel kosten vanuit het Wmo-budget. Als we deze onnodige kosten kunnen besparen, kunnen we daarmee andere tekorten binnen de Wmo dempen. Daarom willen we in 2022 vól inzetten op uitstroom van deze cliënten die zelfstandig kunnen wonen uit de duurste Wmo-zorgplekken. Hoe we dit doen staat nader toegelicht onder 'Uitstroom begeleid wonen en dakloosheid'.

Deze maatregelen gericht op het dempen van de instroom van jong volwassenen en de doorstroming van cliënten vanuit beschermd wonen en de maatschappelijke opvang naar eigen wooneenheden zijn belangrijk om groeiende tekorten, naast de gevolgen van abonnementstarief, te doen keren.

We zien dat mensen steeds langer zelfstandig thuis blijven wonen en dat er steeds meer ouderen zijn. Om veilig thuis te kunnen wonen, moet een woning soms aangepast worden. En om je veilig te kunnen blijven vervoeren is een auto op latere leeftijd vaak niet meer geschikt en zijn hulpmiddelen zoals een scootmobiel of een Wmo-deeltaxi nodig. We zien dat de uitgaven voor deze Wmo-middelen structureel toenemen als gevolg van deze demografische ontwikkelingen. We zien hierbij ook nog een versterkend effect van deze autonome toename. Zo is het aantal woningaanpassingen sterk gestegen door de krapte op de woningmarkt. Er zijn minder geschikte, aangepaste woningen voor mensen om naar door te stromen, waardoor we vanuit de wet genoodzaakt zijn om de huidige woning aan te passen vanuit Wmo-middelen. Bij vervoersvoorzieningen is een oorzaak van de extra grote groei de afname van regulier OV-aanbod in wijken en dorpen en – mede door corona - de wens van inwoners om meer individuele vervoersoplossingen te hebben. De afname van het reguliere OV-aanbod ontstaat doordat het openbaar vervoer met de huidige reizigers aantallen in de toekomst niet langer een fijnmazig en frequent vervoersnetwerk overeind kan houden. Dat betekent dat mensen die moeilijker ter been zijn eerder een beroep zullen doen op vervoersvoorzieningen zoals de deeltaxi of scootmobiel. Om vanaf 2022 realistisch te kunnen begroten voor de posten woon- en vervoersvoorzieningen, begroten we hiervoor vanaf 2022 structureel € 900.000 extra.

Beweging naar de voorkant: optimaal benutten voorliggende voorzieningen

We blijven samenwerken aan de beweging naar de voorkant. Een belangrijk uitgangspunt is dat het eigenaarschap over vraag, proces en resultaat ligt bij de hulp- of zorgvrager zelf. Hij onderzoekt (zoveel mogelijk) zelf zijn ondersteuningsvraag, brengt deze samen in een passende oplossing. De vrager krijgt zo nodig ondersteuning van maatschappelijk werkers en klantmanagers Wmo. Het eindresultaat is in alle gevallen een samenhangende coproductie van vrager en hulpbronnen waarop hij een beroep doet. Ingeschakelde hulpbronnen zijn vaak de klant zelf en zijn netwerk, een vrijwilliger, algemene of maatwerkvoorzieningen. Zo blijven mensen langer zelf actief, zijn minder snel afhankelijk en voeren zelf langer regie over hun leven. In het project Beweging naar de Voorkant (2018-2019) zagen we dat mensen dit waarderen en tevreden zijn met

oplossingen. Natuurlijk ontzorgen we als dat nodig is. In 2021 legden we in Noordoost de toegang tot de Wmo bij het aanmeldpunt Zorg voor elkaar Breda. Dat willen we het komend jaar uitbreiden naar de andere stadswadranten. Voor begeleiding en daginvulling werkten we samen met maatschappelijk werk en Wmo-klantmanagers. Ook de samenwerking tussen partners in het voorliggend veld (ZveB), maatwerk aanbieders en het medisch domein wordt verder geoptimaliseerd. Hiervoor werken we met lerende netwerken: professionals die elkaar ontmoeten en elkaar scherpeneren.

Passende doorstroming vanuit jeugdhulp 18-/18+

We zien al een langere tijd een groei van de doelgroep 18-27 jarigen in de Wmo, die versterkt wordt door de invloed die corona heeft op het leven van jongvolwassenen. Daarom willen we in 2022 investeren in een betere en langere begeleiding van jongeren met jeugdhulp die 18 worden, om te voorkomen dat ze ‘automatisch’ in dure Wmo-zorg terecht komen. Bijvoorbeeld door de jeugdhulp met één of twee jaar te verlengen. Zo bereiden we de jongeren beter voor op de volgende fase in hun leven en houden we grip op de kosten. In 2022 starten we met het wegnemen van de drempel tussen hulp voor 18- en 18+ door er één doorlopende klantreis van te maken en daarmee domeinoverstijgend te werken. Dit betekent dat de jongeren echt centraal staan en ze beter geholpen kunnen worden, bijvoorbeeld met een tijdige voorbereiding op zelfstandigheid, het vinden van een passende en een betaalbare woning, financiële problemen voorkomen en een soepele overgang van school naar werk.

Uitstroom begeleid wonen en dakloosheid

In deze begroting geven we een extra impuls voor wooneenheden voor mensen die vanuit beschermd wonen en dakloosheid door kunnen stromen naar een eigen woning. Dit is nodig omdat we steeds vaker zien dat er mensen zijn die zelfstandig kunnen wonen, maar door de krapte op de woningmarkt geen geschikte woning kunnen vinden. Hierdoor krijgen zij niet de kans om een belangrijke, nieuwe stap in hun leven te zetten en daarmee op eigen benen te gaan staan. Tegelijkertijd blijven ze hierdoor onnodig in dure zorg zitten. In de motie van de SP en GroenLinks (Sleutels voor daklozen) van 1 juli jl. is hier ook aandacht voor gevraagd. Dankzij de impuls in deze begroting kunnen we het komend jaar inzetten op het creëren van kleine, goedkope wooneenheden – met eventueel lichte begeleiding – voor ongeveer 120 cliënten die nu nog onnodig op dure Wmo-zorgplekken zitten. In de woonagenda gaan we deze wooneenheden met voorrang opnemen en realiseren, zodat we beter uitkomen met ons Wmo-budget. Hierover maken we afspraken met de woningcorporaties. Meer informatie hierover staat beschreven in het hoofdstuk ‘Wonen’.

Hervormen huishoudelijke verzorging

Het is onze overtuiging dat mensen het meest baat hebben bij zo lang en zoveel mogelijk actief blijven. Daarom gaan we ook onze Huishoudelijke Verzorging omvormen. Niet automatisch uit handen nemen, maar eerst verkennen wat mensen zelf kunnen, met hulp en ondersteuning. Bij een hulpvraag zetten we vaker een beweegcoach in, een fysiotherapeut of ergotherapeut. Zo doen mensen verantwoord en met wat begeleiding langer hun eigen huishouden. Waar nodig is er natuurlijk professionele huishoudelijke hulp. Voor een schoon huis en voor de taken die mensen niet verantwoord zelf kunnen doen. Afhankelijk van de uitkomsten van een pilot in 2021 zetten we vervolgstappen in 2022.

Ontwikkelen beleidskader Breda, Samen doen na 2022

De doorontwikkeling van het beleidskader Breda, Samen doen met de beoogde maatschappelijke resultaten en werkwijze gaat ook door in 2022. Tijdens de Dag van de verantwoording die vanuit de gemeenteraad wordt georganiseerd leggen we hiervoor de basis. De extra aandacht voor eenzaamheid trekken we door. We blijven ons inzetten om mensen mogelijkheden te bieden om iets te doen. Door iedereen die worstelt met gevoelens van eenzaamheid te inspireren en het taboe hierop te doorbreken.

Inclusief en toegankelijk Breda

In 2022 gaan we werken vanuit een nieuwe een nieuwe agenda Toegankelijkheid. Ook dan hechten we veel belang aan de inbreng van ervaringsdeskundigen. We bevorderen actief sociale acceptatie, weerbaarheid en veiligheid. Dat doen we door ontmoeting, voorlichting in het onderwijs, acceptatie in zorg en welzijn, veiligheid in de wijk, zichtbaarheid in de stad en bij events.

We willen niet alleen de nadruk op bewustwording over toegankelijkheid voor mensen met fysieke beperkingen. Daarom zetten we ons ook actief in voor mensen met een verstandelijke beperking, laaggeletterden of mensen met een autistisch syndroom. Hiermee voeren we het VN-verdrag Handicap uit. We zijn verantwoordelijk voor een inclusieve en gastvrije samenleving voor iedereen. Als regenbooggemeente zetten we ons onverminderd in voor de LHBTIQ-gemeenschap. We willen dat iedereen in Breda zichzelf kan zijn en zich veilig en welkom voelt.

Breda senior

In het 2e kwartaal van 2021 startte een projectleider Breda Senior om meer aandacht te geven aan senioren in Breda, nu en in de toekomst. Dat is nodig, omdat er een dubbele vergrijzing aankomt: er komen tot 2040 steeds meer ouderen bij, en die ouderen worden ook nog eens steeds ouder. Dat zorgt niet alleen voor flink stijgende zorgkosten, maar zorgt ook voor een veranderende samenstelling van de bevolking: zo zijn er in 2040 naar verwachting 191% meer 90+-ers, 88% meer alleenwonende 65+-ers en 60% minder mantelzorgers. De uitdagingen die dit met zich meebrengt, willen we vanuit een positieve beweging tegemoet gaan. Samen met de Seniorenraad en andere ouderen(organisaties) gaan we een agenda opstellen voor de komende 2 jaar. Met ouderen gaan we nadenken hoe we deze toekomstige trend kunnen opvangen, én hoe we nu een positieve beweging voor en door senioren op gang kunnen brengen waarin we vooral ook kijken naar de kracht en waarde van senioriteit, in plaats van de focussen op de beperkingen die leeftijd ook met zich mee kunnen brengen. Door senioren in onze samenleving nog meer te benutten, te betrekken en te raadplegen, bouwen we met elkaar aan een inclusieve stad waarin het fijn oud worden is. En zijn we beter bestand en voorbereid op de ontwikkelingen die nog op ons af komen. In oktober 2021 vond een conferentie plaats waarin senioren zelf de agenda van Breda Senior nader hebben bepaald.

Vormen van gemengd wonen, waar mensen met een begeleidingsvraag volwaardig samen wonen en leven

We werken aan nieuwe vormen van begeleiding en zorg voor senioren, in relatie tot het langer zelfstandig leven en wonen. We streven naar meer bereikbare (tijdelijke) woningen, ook voor mensen die vanuit maatschappelijke opvang of beschermd wonen de stap naar zelfstandigheid zetten.

Zorg organiseren, samen met mantelzorgers en vrijwilligers

Mantelzorgers en vrijwilligers bieden essentiële hulp in zorg en welzijn. Ze moeten op onze onvoorwaardelijke ondersteuning kunnen rekenen, bijvoorbeeld met aandacht, kennis en respijtzorg. We willen dat het aantrekkelijk is om mantelzorger en/of vrijwilliger te zijn en te blijven. We investeren in meerdere vormen van ondersteuning van deze zo belangrijke Bredanaars. Dit doen we samen met onder andere de partners MOOIWERK Breda en Steunpunt informele zorg Breda (Stib). Mantelzorgers zijn en blijven onmisbaar voor zorg, hulp en ondersteuning aan inwoners. Hun inzet is goud waard en onbetaalbaar. Ook gaat de nieuwe aanpak vrijwilligen van start in 2022. Deze aanpak zorgt voor een goede begeleiding en waardering van vrijwilligers.

Omvormen mantelzorgcompliment

In de vorige begroting besloten we te verkennen of we het mantelzorgcompliment konden omvormen naar of inbedden in een stadsbrede pas, zoals de Dordtpas of de Rotterdampas. Die verkenning heeft twee inzichten opgeleverd. Allereerst dat een stadspas alleen succesvol kan zijn als deze breed wordt opgezet, voor verschillende doelgroepen. En ten tweede, dat een besparing op de uitvoeringskosten van de mantelzorgwaardering met die omvorming op korte termijn niet realistisch is. Vooral omdat een dergelijke pas ook opstartkosten vraagt. Daarom corrigeren we in deze begroting de eerder ingeboekte besparing van € 0,35 miljoen voor het mantelzorgcompliment aangezien deze nog niet geïntegreerd kan worden in een stadsbrede Bredapas voor meerdere doelgroepen. In de Bestuursrapportage is reeds het niet behalen van deze besparing in 2021 aangekondigd.

Gezondheid

In 2022 willen we het thema gezondheid integraler gaan beschrijven en benaderen. We bouwen daarmee voort op de bouwstenen we al hebben, en brengen in kaart waar nog kansen liggen. Belangrijke bouwstenen zijn in ieder geval:

- De Omgevingsvisie, waarin het bevorderen van de gezondheid van inwoners één van de negen hoofddoelen is.
- Het Lokaal Preventieakkoord en het Bredaas Sportakkoord, waarin we afspraken met maatschappelijke partners en bedrijven om Breda sportiever en gezonder te maken.
- De Jogg-aanpak en ons Speelbeleid, waarmee we inzetten op het bevorderen van de gezonde keuze bij kinderen en jongeren.
- Onze Plus-wijkaanpak, waarin we gericht kijken welke problematiek waar het meest speelt en om extra inzet vraagt. Hierbij hebben we ook nadrukkelijk oog voor de gezondheidsverschillen tussen wijken.

We bouwen mee aan de landelijke beweging waarin preventie – het voorkomen van zorg - centraal staat. Ook lokaal gaan we hier zichtbaarder handen en voeten aan geven. We hopen hierbij op een extra financiële impuls vanuit het rijk om deze beweging ook lokaal nog krachtiger vorm te kunnen geven.

Onderzoek reizigers deeltaxi naar gebruik

Met klanten die bovengemiddeld veel kilometers reizen spraken we over noodzaak. Met de uitkomsten maken we in 2022 het gebruik van deeltaxi passender bij het doel van de voorziening. We verkennen met gebruikers of het gebruik van het Openbaar Vervoer voor hen een alternatief is, eventueel eerst met hulp, ondersteuning en uitleg over hoe werkt. Dit past in onze filosofie dat mensen zo lang mogelijk zelf mobiel zijn en hen daarin maximaal te ondersteunen.

Continuëren zorgpolis

De zorgpolis is in 2020 teruggebracht naar de oorspronkelijke bedoeling: zorgverzekering voor chronisch zieken en gehandicapten, die door hun hoge structurele zorgkosten hun volledige eigen risico verbruiken. Wij blijven voor hen het volledige eigen risico vergoeden, zodat ze daar geen omkijken naar hebben.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

- We verwachten een aanhoudende autonome groei van Wmo-klienten. Oorzaak is de vergrijzing, langer thuis blijven wonen en meer complexere hulpvragen.
- We verwachten een toename in hulpvragen door corona. Inwoners met een hulpvraag na corona. Uitgestelde hulpvragen en vragen als ondersteuning van overbelaste mantelzorgers.
- We wachten op compensatie vanuit het rijk voor de extra gebruikte Wmo-middelen door de invoering van het abonnementstarief.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Betrokken zijn

Indicator: Meedoen (audit nr 15)

Omschrijving: Percentage inwoners dat actief meedoet in de samenleving

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	71			Zie toelichting

De buurtenquête vindt in de oneven jaren plaats. Om die reden is voor 2022 geen streefwaarde bepaald.

Indicator: Actief in de buurt (audit nr 2201)

Omschrijving: Percentage bewoners dat zich actief heeft ingezet in de buurt

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	27		30	Zie toelichting

De buurtenquête vindt in de oneven jaren plaats. Om die reden is voor 2022 geen streefwaarde bepaald.

Indicator: Ondersteuning buurtinitiatieven (audit nr 2202)

Omschrijving: Percentage bewoners dat het (helemaal) oneens is met de stelling: De gemeente ondersteunt buurtinitiatieven op het gebied van leefbaarheid en veiligheid voldoende.

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	12		12	Zie toelichting

De buurtenquête vindt in de oneven jaren plaats. Om die reden is voor 2022 geen streefwaarde bepaald.

Productindicatoren Product Maatwerk Wmo

Indicator: Maatwerkarrangementen Wmo (audit nr 16)

Omschrijving: Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (per 10.000 inwoners)

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 10.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
830	850	840		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Thema Thuis

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Iedereen heeft een thuis nodig. We willen dat iedereen beschermd en veilig woont, met de juiste begeleiding en ondersteuning, gericht op persoonlijk en maatschappelijk herstel.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We richten ons op mensen die zich door aanleg of omstandigheden minder goed zelf redden. Slachtoffers van huiselijk geweld, dak- en thuislozen, mensen met psychische problemen en licht verstandelijke beperking, personen met verward gedrag. Voor een belangrijk deel doen we dat regionaal.

We richten onze aanpak op herstel van eigen regie en zelfstandigheid en op het voorkómen van problemen en escalatie. We willen voorkomen dat we een beroep moeten doen op specifieke opvangvoorzieningen of intensieve zorg, omdat we er niet snel genoeg bij waren. Daarom steken we veel energie in preventie, versterken van zelfredzaamheid, eerder oppikken van signalen en vroegtijdige lichte vormen van hulp en ondersteuning. Waar mogelijk krijgen mensen die hulp en ondersteuning thuis in hun vertrouwde omgeving of wijk, steeds vaker met inzet van ervaringsdeskundigen. De voorzieningen voor (tijdelijke) opvang dragen bij aan herstel in het licht van positieve gezondheid.

Huiselijk geweld en kindermishandeling

Naast de inzet op vroegsignalering en preventie, zorgen we bij alle vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) voor de juiste interventie, hulp en opvang. Veilig Thuis West-Brabant is het regionale advies- en meldpunt met een belangrijke rol. Diverse projecten van het aflopende regionaal programma Geweld hoort nergens thuis borgen we in 2022. Zo werken we aan verdere intensivering van de pleger-aanpak. Het project met ervaringsdeskundigen De cirkel is rond is een structurele activiteit vanaf 2022. De samenwerking breiden we uit met maatschappelijk werkorganisaties in de regio.

Het eerstelijns hulpaanbod na seksueel misbruik krijgt ook structurele borging in 2022. Het is ontwikkeld in 2021 met Blauwe Maan en de maatschappelijk werkorganisaties. Het Interventieteam is uitgebreid met jeugdexpertise. Het is onze basis voor de aanpak van structurele complexe casuïstiek MultiDisciplinaire Aanpak (MDA++). Medio 2022 evalueren we of we hiermee ook de gewenste resultaten boeken. Zo ja, dan voegen we de inzet structureel toe aan dit team.

Naar verwachting stellen we eind 2021 een nieuw regionaal beleidskader vast voor de komende jaren. De insteek van het nieuwe beleid is:

- Basis op orde
- Structureel aandacht voor uitvoering
- Waar nodig knelpunten oplossen
- Vernieuwingen mogelijk maken in de uitvoering
- Binnen de gestelde budgettaire kaders.

De bestuurlijke netwerken die we in 2021 opstartten moeten hiervoor zorgen.

De vernieuwing van vrouwenopvang en de gevolgen voor gebouwen brengen we in beeld. Deze vernieuwing vraagt tijd en krijgt in 2022 zijn beslag.

In 2021 werken we aan een verbeteraanpak voor lokale teams in de samenwerking aan veiligheid (signaleren en aanpakken huiselijk geweld en kindermishandeling). In 2022 gaan we hiermee verder.

Integrale crisiszorg

Het Meldpunt crisiszorg krijgt naar verwachting ook zorgmeldingen rechtstreeks van de politie. De gevolgen voor de nodige capaciteit zijn nog niet duidelijk.

We gaan de ontwikkeling in de acute psychiatrie goed afstemmen en misschien samenvoegen met het meldpunt crisiszorg. Ook hier hebben we te maken met meldingen. Hoe precies, dat spreken we af met de 2 GGZ-organisaties in de regio. Het beleid voor crisiszorg en het meldpunt zit eind 2021 in het regionale beleidskader voor huiselijk geweld, Veilig Thuis en Vrouwenopvang. Voor deze beleidsonderdelen hebben we in West-Brabant een gemeenschappelijke regeling (GR). Het actuele regionale beleid gaat eind 2021 naar de 16 colleges en gemeenteraden voor besluit. Uitvoering gebeurt in 2022.

Aanpak verward gedrag

De aanpak verward gedrag is ingepast in de beleidsvelden maatschappelijke opvang, beschermd wonen en zorg en veiligheid. Het heeft aandacht bij taken en activiteiten van het Meldpunt crisiszorg en de Wet verplichte GGZ.

Het project Aanpak verward gedrag bij hoogcomplexere problematiek in West-Brabant organiseert de juiste hulp en ondersteuning aan cliënten met complexe problematiek. Hier speelt ook een veiligheidsrisico. Ze vallen steeds weer tussen wal en schip, omdat reguliere hulp en behandeling niet kan doen wat nodig is. Dit project doen we samen met de gemeente Bergen op Zoom en enkele belangrijke ketenpartners. Het loopt van 1 april 2021 tot 1 oktober 2022.

Met de uitvoering ontwikkelen we een werkwijze die voldoet aan de ketenveldnorm voor gemeenten, GGZ-organisaties en andere ketenpartners.

Beschermd wonen

2022 is het 1e jaar dat alle gemeenten in de regio Breda formeel verantwoordelijk zijn voor beschermd wonen. Breda heeft met de gemeenschappelijke regeling vanaf 2022 mandaat voor uitvoering. De toegang regelen gemeenten samen, met een team specialisten dat nauw samenwerkt met lokale toegangen. Met deze toegang en nieuwe contracten en tarieven sturen we strakker op instroom, duur van trajecten beschermd wonen en uitstroom.

Via afspraken van het huisvestingsplatform mogen cliënten van beschermd wonen en maatschappelijke opvang in de hele regio wonen, met randvoorwaarden als (vrijwilligers)werk, inkomen en zinvolle daginvulling in de buurt.

Naast haar rol als centrumgemeente ontwikkelt Breda een lokale aanpak voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Voorop staat dat de aanpak cliënten laat bijdragen aan de samenleving. Een integrale aanpak waarin cliënten goed wonen, deelnemen aan onderwijs, vrijwilligers- of betaald werk doen, grip krijgen en houden op hun financiële situatie, fysieke en mentale gezondheid. Dat vraagt gezamenlijke inspanning van cliënten, wijkbewoners, wijkprofessionals, corporaties en gemeente.

Maatschappelijke opvang

Voor (dreigend) dak- en thuislozen is het loket Centraal Onthaal de ingang naar begeleiding, hulpverlening en opvang. Samen met partners en regiogemeenten zetten we ons in voor (dreigend) dak- en thuislozen en kwetsbare mensen. We werken aan alternatieve vormen van opvang en begeleiding. Cliënten met een persoonlijk plan vangen we op verschillende manieren op. Sommigen kunnen (tijdelijk) bij familie of vrienden blijven. Van daar uit werken we naar herstel. Bij anderen gebeurt dit vanuit een crisiswoning. Een grote groep gaat naar opvangplekken, bijvoorbeeld Villa Boerebont of de Bredase Doorstroomvoorziening (DSV). De DSV biedt 24 uur dag- en nachtopvang en begeleiding aan dak- en thuislozen vanaf 18 jaar. In het 3e kwartaal van 2021 startte de bouw van de nieuwe dag- en nachtopvang voor dak- en thuislozen. Naar verwachting nemen we de nieuwbouw medio 2022 in gebruik.

In 2021 voeren we het Versterkingsplan tegen dak- en thuisloosheid Breda uit, samen met partners en regiogemeenten. Dit plan zorgt op onderdelen voor een meer effectieve aanpak van dak- en thuisloosheid:

- Preventie en vroegsignalering
- Meer mogelijkheden voor dak- en thuislozen voor meedoen in de samenleving
- Kwaliteitsimpuls in aanbod van woningen en opvangvoorzieningen regio Breda.

In de eerste helft van 2022 volgt een evaluatie van projecten uit het versterkingsplan die in 2021 zijn afgerond. De resultaten hiervan worden meegenomen in het Uitvoeringsplan 2023-2024. Enkele projecten uit het versterkingsplan hebben een looptijd van 2 jaar, zoals het project aan de Gageldonksestraat en de tussenvoorziening aan de Neuborgstraat. Deze lopen dus in 2022 nog verder door.

Verslavingspreventie en ketenaanpak verslavingszorg

De verslavingsproblematiek blijft aandacht vragen. Onze focus ligt op preventie. Een sluitende aanpak vraagt om een ketenaanpak. Daarom investeren we in een sterke keten preventie, behandeling en begeleiding. Met specifieke aandacht voor de kleine groep GHB- en andere designer drugs verslaafden.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

- De effectivering van verdere decentralisatie.
- Alphen, Chaam en Baarle-Nassau gaven in 2021 aan uit de centrumregio Breda voor Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang te stappen. De gevolgen zijn nog onbekend.
- De krapte op de woningmarkt zorgt voor stagnatie in uitstroom van mensen uit beschermd wonen en daklozenopvang. Een verslechtering van de situatie op de woningmarkt kan zorgen voor nieuwe problemen.
- Het regionale budget voor beschermd wonen blijft onderhevig aan externe factoren. Bijvoorbeeld uitname Wlz-GGZ en ontwikkelingen rondom het nieuwe verdeelmodel.
- De nieuwbouw Doorstroomvoorziening kan door onverwachte omstandigheden vertraging oplopen.
- Corona kan in 2022 extra kosten meebrengen door hanteren van de 1,5 metermaatregelen. Bij een grootschalige corona uitbraak zijn er misschien onvoldoende quarantaineplekken bij beschermd wonen aanbieders en opvanglocaties. Voor dit risico zijn er noodscenario's voorbereid.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Thuis

Indicator: Gehuisveste daklozen (audit nr 17)

Omschrijving: Percentage daklozen van de uitgestroomde daklozen dat duurzaam gehuisvest is

Bron: Gemeente Breda, Suites voor het Sociaal Domein Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
54	51	44		Zie toelichting

De streefwaarde die we de afgelopen jaren hanteerden, bleek niet meer realistisch en passend te zijn. Voor 2021 en 2022 kunnen we op dit moment geen nieuwe streefwaarde bepalen. Dit om de volgende redenen: Vanaf januari 2021 zijn we gestart met een nieuwe manier van registreren: inhoudelijke wijzigingen, ander systeem en verandering in wie de registraties doen. De administratieve omzetting van het oude naar het nieuwe systeem kost tijd. Niet alles is overgezet naar het nieuwe systeem. Op dit moment kunnen we daardoor geen analyse maken van de uitstroomgegevens om zo een realistische streefwaarde te bepalen. Daarnaast is er nog een achterstand in het oude registratiesysteem die we eerst moeten wegwerken om een juist beeld te krijgen.

Indicator: Beschermd wonen (audit nr 18)

Omschrijving: Aantal cliënten in Beschermd Wonen; gemiddelde van het aantal op de 1e van de maand

Bron: Suites voor het Sociaal Domein Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	793	805	Ongeveer een derde minder cliënten dan in 2019.	650

Een deel van de beschermd wonen cliënten stroomt uit door de openstelling van de Wet Langdurige Zorg. Daarnaast verwachten we meer cliënten binnen de ambulante Wmo te kunnen helpen.

Thema Leren, ontwikkelen en werken

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Alle Bredanaars werken naar vermogen, dat is het vergezicht voor de komende 10 jaar. In 2022 vullen we dit verder in, aan de hand van leidende principes, en projecten rond dwarsverbanden.

Voor 2022-2023 ligt de focus op de kortste weg naar duurzaam werk. Werkend leren is een leidend uitgangspunt. In afgelopen jaren deden we daar al de nodige positieve ervaringen mee op. Zoals de zorgschool waarin gemeente, Curio en diverse zorgaanbieders werken aan opleiding en instroom van nieuwe zorgmedewerkers vanuit de bijstand en als zij-instromers. Dat bouwen we in 2022 verder uit. Ook blijven we werken met de praktijkverklaringen voor mensen waarvoor een gehele opleiding nog net een stap te ver is, maar wel stapsgewijs en al werkend een diploma kunnen halen.

Wat duurzaam werk inhoudt en wat er voor nodig is, ervaren we aan de hand van projecten en pilots in 2022. Hierop passen we voortdurend onze werkwijze aan.

2021 stond in het teken van de gevolgen van corona en het weer opstarten van reguliere dienstverlening in het najaar. Het uitgangspunt was corona zo goed mogelijk weerstand bieden. Online en offline continueerde de dienstverlening. Dit resulteerde in een geringe toename van bijstandsuitkeringen. Met terugwerkende kracht concluderen we dat, mede door landelijke en lokale steunmaatregelen, er geen massale instroom was van hulpbehoevende Bredanaars. Herstel van de economie en werkgelegenheid is rooskleuriger dan we in eerste instantie verwachtten.

De vervlechting met ATEA bracht ons afgelopen jaar veel voorspoed. Door het ontsluiten van het netwerk en de aanwezige expertise bemiddelden we meer mensen met een (on)zichtbare arbeidsbeperking naar betaald werk.

We hadden oog voor de problematiek van jongeren die hun baan verloren door corona. In korte tijd lanceerden we Breday, hét jongerenloket van Breda. Jongeren met een hulpvraag kunnen terecht bij professionals, voordat ze de juiste hulp krijgen.

In mei 2020 stelde de Gemeenteraad Werken (aan geldzorgen) loont en het Beleidsplan Armoede en schulden Breda 2020-2023 vast. In 2022 voeren we dit plan verder uit. We vinden en ondersteunen werkende armen. Met de ervaringen uit 2020 en 2021 met steunmaatregelen als Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandige Ondernemers (Tozo) en de gevolgen van de toeslagaffaire.

We leggen in 2022 het accent op preventie, vroegsignalering en nazorg. We gaan verder met opbouwen van het financieel expertisecentrum.

Bij de begroting 2021 maakten we ruimte voor 2 gemeentelijke bewindvoerders vanaf 2022. Dat geeft meer mogelijkheden om inwoners beter te begeleiden. In 2022 gaan we hiermee verder. Ook werken we aan een goede exit- en overgangsstrategie voor de ondernemersregelingen naar nieuwe business modellen, Bijzondere Bijstand Zelfstandigen (BBZ), schuldendienstverlening, schulden-afkoopfonds voor schrijnende gevallen, beëindiging van het bedrijf en overgang naar loondienst.

In het Coalitieakkoord Lef en Liefde staat de doelstelling dat iedereen met een bijstandsuitkering een passende tegenprestatie doet. Begin 2019 stelde de gemeenteraad de Verordening Tegenprestatie vast. In het raadsvoorstel staan de doelgroep en een voorstel voor uitvoering van beleid in de bestuursperiode tot en met 2022. Vanwege corona is de uitvoering opgeschort tot 1 juli 2021. De doelstelling is hierdoor niet haalbaar. In 2022 gaan we hiermee verder en betrekken ook meer externe partners. We nemen trajecten tegenprestatie mee in de nieuwe aanbestedingsprocedure voor projecten en trajecten voor mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt. In die aanbesteding is ook aandacht voor programma's gezonde leefstijl, sporten en bewegen.

Op 1 januari 2022 gaat de Nieuwe Wet Inburgering in werking. Gemeenten zijn dan verantwoordelijk voor inburgering van nieuwkomers. De verwachting is dat de inburgering succesvol verloopt als gemeenten de eindregie voeren en zicht houden op vorderingen. In de uitvoering willen we statushouders leiden naar het voor hen hoogst haalbare taalniveau en een brede kennis van de Nederlandse maatschappij. Taal is de belangrijkste sleutel voor goede integratie. En om economisch en maatschappelijk op eigen benen te staan. Naast de focus op taal is er meer ruimte voor de combinatie van leren van taal en werken. Vanuit persoonlijke plannen wordt door de statushouder samen met een vaste klantmanager en begeleiding vanuit maatschappelijke organisaties gewerkt aan inburgering op maat. Naast de focus op taal is er meer ruimte voor de combinatie van leren van taal en werken. Vanuit persoonlijke plannen wordt door de statushouder samen met een vaste klantmanager en begeleiding vanuit maatschappelijke organisaties gewerkt aan inburgering op maat.

Voor deze ambities en uitdagingen staan we in 2022. Aan de ene kant willen we rust en stabiliteit en het stevige fundament van voor corona terug krijgen. Deze basis ligt in het uitvoeren van de verschillende wettelijke kaders. Aan de andere kant willen we het duurzame perspectief voor de komende jaren verder invullen. Dit vraagt om keuzes en focus.

Voor 2022 ligt de focus op:

- Doorontwikkelen werk-leerlijnen
- Oriëntatie op werk-leerbedrijf
- Eenduidige propositie naar partners in de stad
- Herijking werkwijze ketenparticipatie
- Vroegsignalering bij schulden
- Nieuwe toestroom BBZ
- Extra aandacht toestroom jongeren in de bijstand
- Intensiveren dienstverlening West-Brabant werkt door!
- Werk van de toekomst: kansen in woningbouw, energietransitie
- Nieuwe wet Inburgering.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

De stevige basis

Vanuit wettelijke verplichtingen zorgen we voor een solide basis als vangnet voor mensen die terug vallen op een uitkering, onder de Sociale Werkvoorziening (SW) vallen, in armoede of schulden terecht komen of moeten inburgeren. We doen dat vanuit bestaande processen. Deze zijn grotendeels adequaat en sluiten aan bij de behoefte van inwoners. Ook in 2022 blijven we deze processen continu monitoren en verbeteren, maar verwachten we geen grote veranderingen. De belangrijkste doorontwikkeling is digitalisering van processen bij schuldhulpverlening en uitkeringenadministratie.

Doorontwikkelen Werk-leerlijnen

In 2022 gaan we verder met inzetten en ontwikkelen van werkleer-lijnen. Concreet betekent dit dat we in 2022 800 mensen met afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar duurzaam werk.

Oriëntatie op het werk-leerbedrijf

De vervlechting tussen Participatie en Werk gaat de volgende fase in. We zoeken aansluiting bij de landelijke tendens voor organiseren van sociale werk-leerbedrijven. We anticiperen op landelijke wetgeving die in de maak is. In 2022 onderzoeken we hoe dit in Breda vorm krijgt. We onderzoeken mogelijkheden om aan te haken bij andere ontwikkelingen, bijvoorbeeld nieuwe huisvesting voor de milieustraat. Na de zomer van 2022 liggen er kansen en contouren.

Eenduidige propositie naar partners in de stad

Duurzame invulling van werkgelegenheid voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt vraagt meer partnership met partijen en bedrijfsleven in stad en regio. Voor het goede gesprek met potentiële partners is het essentieel dat we één helder verhaal vertellen vanuit Participatie, Werk, Economie en Onderwijs. Dit verhaal en een propositie zijn eind 1e kwartaal gereed.

Herijking werkwijze Participatie

De basis is goed én we zien ook kans voor concrete doorontwikkeling. De manier van werken uit 2017 brengt ons niet meer verder. We ontnemen onbewust kansen voor kandidaten uit de bijstand. In 2022 gaan we met innovatie en toegepaste technologie meerdere manieren gebruiken. Kandidaten faciliteren we met maatwerk én zelfregie naar betaald werk.

Vroegsignalering bij schulden

Corona zorgt dat meer mensen problematische schulden hebben. Het is belangrijk om zo vroeg mogelijk met hen in contact te komen. Ook andere groepen zijn geraakt door corona, die we voorheen niet in beeld hadden. We zoeken in 2022 gericht naar deze mensen om hun problemen aan te pakken. Ook gaan we kijken welke rol de gemeente daarin speelt.

Nieuwe toestroom BBZ

De afgelopen 1,5 jaar gebruikten 7363 ondernemers en zzp-ers de steunmaatregelen (Tozo). Een groot aantal van hen werkt weer, maar we verwachten dat eind 2021 nog circa 150 Bredanaars de regeling gebruiken. Na het stopzetten van deze steunmaatregel verwachten we dat de meesten terugvallen op het vangnet van BBZ. Het is een nieuwe doelgroep. Dit vraagt om uitbreiding van capaciteit en expertise. We bouwen ook een nieuw instrumentarium om deze klanten goed te bedienen.

Extra aandacht voor toestroom jongeren in de bijstand

In eerste instantie was Breday voornamelijk voor ondersteuning naar betaald werk en/of aanpak van schulden. Komend jaar staat de samenwerking met de stad (thematafels) én herijking van de scope (jeugd, WMO) centraal. Breday is een centrale vindplaats die inspeelt op trends, ontwikkelingen en behoeftes. Ook na corona houden we aandacht voor deze doelgroep. De ambitie van Breday is om met elke jongere die in beeld komt en ondersteuning nodig heeft binnen 4 maanden een plan van aanpak te maken en stappen te zetten. Zo remmen en voorkomen we de stijging van jongeren in de bijstand.

Intensiveren dienstverlening West-Brabant werkt door

In 2022 gaan we de katalysator nóg krachtiger positioneren zodat we deze filosofie ook in het tijdperk na corona voortzetten. De online Meet & Match-module zorgde dat werkgevers en kandidaten elkaar in een online-community ontmoeten. De marktwerking, met of zonder bemoeienis van overheid, leverde al goede resultaten op, die we in 2022 intensiveren.

Werk van de toekomst: kansen in woningbouw, energietransitie et cetera

De stad staat voor 2 grote opgaven, energie-transitie en woningen. Beiden met grote kansen voor extra werkgelegenheid. In 2022 willen we concreet afspraken maken met partners om een deel van die werkgelegenheid te verbinden aan werkzoekende Bredanaars.

Nieuwe wet Inburgering

In 2021 hebben we de laatste hand gelegd aan de voorbereidingen voor de invoering van de nieuwe wet inburgering die ingaat op 1 januari 2022. In 2021 was de oude wet nog van kracht en is volgens die wet gewerkt. In 2021 zijn diverse pilots uitgevoerd ter voorbereiding op de nieuwe wet inburgering, zoals het opzetten van de expertpool en het invoeren van de Opstartklas in september 2021. Met deze voorbereidingen verwachten we in 2022 de nieuwe wet inburgering goed over de stad uit te kunnen rollen.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

- Herstel van economie en werkgelegenheid is rooskleuriger dan we verwachtten. Toch zijn er nog gevolgen van armoedebestrijding, schuldhulpverlening en extra capaciteit om mensen naar werk te leiden. Speciale aandacht is er voor de verwachte extra instroom in de Bbz, na afloop van Tozo. We moeten werken aan een goede exit- en overgangsstrategie voor de huidige (tijdelijke) ondernemersregelingen naar nieuwe businessmodellen.
- Met de Nieuwe Wet Inburgering komen er vanuit het rijk nieuwe taken naar de gemeenten met bijbehorend budget. De begroting voor de nieuwe Bredase aanpak past binnen deze beschikbare middelen, maar risico voor te weinig middelen bij nieuwe taken bestaat ook bij deze overheveling.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Leren, ontwikkelen en werken

Indicator: Voortijdig schoolverlaters (audit nr 19)

Omschrijving: Percentage leerlingen tussen 12-23 jaar dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
2	2,2	2	1,8	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Bijstandsuitkering (audit nr 20)

Omschrijving: Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners van 18 jaar en ouder

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 10.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
425,9	395,6	499		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Laaggeletterdheid (audit nr 21)

Omschrijving: Percentage laaggeletterden van het aantal totaal inwoners van 16 t/m 65 jaar

Bron: Onderzoeksrapport Regionale spreiding van geletterdheid in Nederland Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
				Zie toelichting

Huidige indicator is gebaseerd op Europees onderzoek dat na 2016 vooralsnog geen recentere gegevens beschikbaar heeft over hoeveel laaggeletterden er per gemeente zijn. We spraken af om te zoeken naar een andere informatiebron om deze indicator op te baseren. Er blijkt geen andere informatiebron voor handen te zijn. Een alternatieve indicator is het aantal inwoners dat in een bepaald jaar meedoet aan een activiteit om de taal- en andere basisvaardigheden te verbeteren. Het aanbod gericht op het verminderen van laaggeletterdheid onder onze inwoners is zeer divers. Najaar 2021 starten we met het eenduidig registreren van het webaanbod volgens landelijke richtlijnen. Vanaf 2022 starten we met het registreren van het aanbod via het Taalhuis, ROC en thematafels. Zodra dat op orde is, kunnen we de gegevens voor deze indicator aanleveren. Verder delen we specifiekere gegevens en inzichten in beleidsstukken of notities waarmee we de gemeenteraad op de hoogte houden van de ontwikkelingen.

Productindicatoren Product Participatie

Indicator: Uitstroom naar werk/zelfstandig ondernemerschap (audit nr 22)

Omschrijving: Aantal mensen dat uitstroomt naar werk of zelfstandig ondernemerschap

Bron: Gemeente Breda, Suites voor het Sociaal Domein Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
722	613	364	320	350

Gelet op de huidige economische prognoses van het CPB (juniraming: in 2022 3,3% groei BBP en werkloosheid van 4,1%) verwachten we voor 2022 dat 350 personen duurzaam (6 maanden of langer) uitstromen naar betaald werk.

Indicator: Baanafspraken regio West-Brabant (audit nr 23)

Omschrijving: Aantal baanafspraken in de regio West-Brabant ten opzichte van nulmeting eind 2012

Bron: UWV Regionale trendrapportage banenafpraak Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
1.274	1.527	1.571	3.098	3.585

De Rijksoverheid heeft deze streefwaarde vastgesteld. Dit is een gezamenlijke (cumulatieve) streefwaarde van markt en overheidspartijen.

Indicator: Beschut werk (audit nr 24)

Omschrijving: Aantal plaatsen beschut werk (in fte van 31 uur)

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: Aantal fte van 31 uur

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
49	62	77	91	Zie toelichting

De streefwaarde voor 2022 wordt pas eind 2021 bekend gemaakt.

Productindicatoren Product Sociale werkvoorziening

Indicator: Sociale werkvoorziening (personen) (audit nr 26)

Omschrijving: Aantal personen dat begeleid wordt door de sociale werkvoorziening (WSW)

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
1.059	975	907	900	Zie toelichting

Er is voor 2022 geen streefwaarde bepaald.

Productindicatoren Product Reïntegratie

Indicator: Lopende re-integratievoorzieningen (audit nr 2209)

Omschrijving: Aantal inwoners van 15-64 jaar met een lopende re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners)

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 10.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
361,9	221,2	150,6		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Productindicatoren Product Schuldhulpverlening

Indicator: (Hulp-)vragen (audit nr 27)

Omschrijving: Aantal aanmeldingen voor een vorm van schuldhulpverlening.

Bron: Gemeente Breda, Kredietbank West-Brabant Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
1.012	952	790	1.150	1.028

De streefwaarde voor 2022 baseren we op cijfers uit het 1e kwartaal van 2021 + 15% verwachte stijging als gevolg van corona (die verwachte toename is in 2021 nog uitgebleven vanwege verlenging steunmaatregelen).

Indicator: Schuldbemiddeling en sanering (audit nr 28)

Omschrijving: Aantal opgestarte schuldregelingstrajecten (schuldbemiddelingen en saneringskredieten)

Bron: Gemeente Breda, Kredietbank West-Brabant Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
234	299	255	361	329

De streefwaarde voor 2022 baseren we op cijfers uit het 1e kwartaal van 2021 + 15% verwachte stijging als gevolg van corona (die verwachte toename is in 2021 nog uitgebleven vanwege verlenging steunmaatregelen).

Indicator: Budgetbeheer (audit nr 29)

Omschrijving: Aantal mensen in budgetbeheer

Bron: Gemeente Breda, Kredietbank West-Brabant Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
410	383	407	507	462

Thema Leven

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Het lokale preventieakkoord is de eerste stap naar betere gezondheid van onze inwoners. Gezondheid gaat hand in hand met sport en beweging. Corona liet ons zien hoe belangrijk dit is. Daarom willen we ook in 2022 Bredanaars in beweging brengen en houden bij de verschillende sportaanbieders, op school, in de wijk en in de openbare ruimte. Met inzet van de Sportcontainer en extra permanente sportplekken.

Het Talentencentrum is volop in ontwikkeling. Het faciliteert doorontwikkeling van (top)sporters uit Breda en de regio en geeft een impuls aan sportbeleving in Hoge Vucht. Deze sportieve omgeving met onder andere een Cruiff Court wordt nu al gebruikt voor tijdelijke activiteiten en onverwachte ontmoetingen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Sport- en beweegstimulering

We stimuleren sporten en bewegen voor iedereen. Aan de thematafel Breda Beweegt werken partijen samen aan het uitvoeringsplan 2021/2022 met de hoofdthema's:

- Vitale sportaanbieders
- Bewegen als basis
- Bewegen in de wijk
- Gezin/werkenden en pensioen
- Inclusief sporten.

Het Bredaas sportakkoord heeft extra aandacht voor bewegen voor ouderen, een buddyproject voor mensen met mentale problemen, bewegen in de kinderopvang, innovatie van het sportaanbod voor 12-plus en een platform voor ons sportaanbod.

Samen met onderwijs, zorgpartijen, sportverenigingen en partijen van de thematafel spelen we in op ontwikkelingen en pakken nieuwe projecten op.

We hebben specifiek aandacht voor de gevolgen van corona op bewegen voor kwetsbare groepen. We intensiveren initiatieven voor een gezonde leefstijl.

We stimuleren de breed motorische ontwikkeling van kinderen en jongeren. Dit doen we met de MQ-scan en het Athletic Skills Model, innovatie van bewegingsonderwijs en nieuwe beweegvormen in de wijksport. We breiden het uit naar verenigingssport. Zo dagen we ieder kind uit op zijn of haar niveau. Samen met partners bieden we een aantrekkelijk en gevarieerd wijksportaanbod, vooral in wijken die extra aandacht vragen. Er is ook specifieke aandacht voor urban sports en e-sports.

We werken samen met Curio sport en bewegen en met Fontys Sporthogeschool Eindhoven, in het Sportleerbedrijf Breda en in het partnership Sportkunde. Zo intensiveren we samenwerking tussen sportprofessionals in opleiding, onderwijs, zorg en sportaanbieders. Mensen die achterblijven in sport stimuleren we om mee te doen. Het Jeugdfonds Sport en Cultuur ondersteunt kinderen en jongeren uit gezinnen met onvoldoende geld voor sport.

In 2022 gaan we samen met BUAs en maatschappelijke partners verder aan de slag om te investeren in esports en de bijbehorende community. Op deze manier leggen we de verbinding tussen gamen, digitalisering en sport. Tevens gaan we met een eenvoudige subsidieregeling initiatieven aanjagen op het gebied van Urban Sports & Culture.

Gezondheid en preventie

We stimuleren vitaliteit en gezondheid van Bredanaars. Een beweegvriendelijke en gezonde omgeving is belangrijk. Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) richt zich op jeugd van 0 tot 19 jaar. Gezond eten, water drinken, bewegen en rookvrij opgroeien zijn belangrijke thema's. We sluiten aan op de behoefte van de stad. Samen met het JOGG-netwerk stimuleren we gezonde keuzes (bedrijven, jeugdprofessionals, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, scholen, sportclubs en inwoners). Op jonge leeftijd gezonde keuzes leren maken is goed voor de gezondheid later. Dit voorkomt dat mensen zorg nodig hebben voor ziektes door een ongezonde leefstijl.

Lokaal Preventieakkoord

Het Lokaal Preventieakkoord stimuleert vitaliteit van volwassenen en ouderen. We streven naar goed in je vel zitten en een gezond gewicht, met aandacht voor rookvrij. In het Preventieakkoord ligt de focus op Hoge Vucht, gezond oud worden, gezonde werkgevers en werknemers. Dit sluit aan op het Bredaas Sportakkoord. We maken verbinding JOGG: ouders en professionals zijn een voorbeeld voor kinderen als het gaat om gezonde leefstijl. Zij hebben invloed op leefomgeving en gezonde keuzes voor kinderen.

Sportaccommodaties

De gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties bieden ruimte om mensen in beweging te krijgen en te houden. Ze zijn een thuisbasis voor sportaanbieders. Naast zorg voor voldoende, veilige faciliteiten, is er aandacht voor optimaliseren van exploitatie, vernieuwing, verduurzaming en toegankelijke accommodaties. We stimuleren samenwerking tussen sportaanbieders en gebruik van accommodaties voor doelen binnen het sociaal domein. We zetten ons in voor maximaal maatschappelijk rendement uit sportaccommodaties. We spelen actief in op innovatie en landelijke ontwikkelingen.

Talentencentrum

Onze ambitie is talentvolle sporters, met of zonder beperking, de kans te bieden zich zoveel mogelijk in de eigen regio te ontwikkelen. We bouwen aan kwalitatief goede sportinfrastructuur met hoogwaardige en aansprekende (top)sportvoorzieningen. In 2022 is de bouw van het Talentencentrum:

Een multifunctioneel sportcentrum, met indoor atletiekfaciliteiten voor Zuidwest Nederland. Met ruimte voor talentprogramma's, sportonderwijs en breedtesport.

Hier trainen sporters op hoog niveau en spelen er wedstrijden. De buitenruimte van het complex krijgt een inrichting die sport- en beweegactiviteiten stimuleert, ook voor buurtbewoners. In de loop van 2023 leveren we op.

Talentontwikkeling

Al voor de oplevering van het Talentencentrum geven we een impuls aan de samenwerking tussen verenigingen, bonden,

onderwijs- en (para)medische partners. Door het ondersteunen van talentprogramma's, maar ook door invulling te geven aan de organisatie en positionering van talentontwikkeling in Breda en omgeving.

Sportevenementen

Met goedgekozen grote en kleine sportevenementen zetten we Breda op de kaart, stimuleren we sportdeelname en de economie, en leveren we een bijdrage aan het welzijn van inwoners. In 2022 komt de Vuelta alsnog naar Breda. Met dit evenement brengen we sporters en sportliefhebbers bij elkaar. We leggen verbanden met bijvoorbeeld cultuur en economie. Zo dragen we bij aan meerdere gemeentelijke doelstellingen. We kunnen hierbij niet zonder de hulp van enthousiaste en betrokken vrijwilligers.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Leven

Indicator: Tevreden over het leven (audit nr 30)

Omschrijving: Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid met het leven

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
8	7,8	7,7	>7,8	> 7,8

Dit is vooral een volgindicator. Dit gemiddelde is maar voor een (klein) deel beïnvloedbaar door de gemeente.

Indicator: Structureel sporten (audit nr 31)

Omschrijving: Percentage inwoners dat structureel sport (minimaal 1 keer per maand)

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
70		75	72	Zie toelichting

Het onderzoek vindt vanaf 2021 in de oneven jaren plaats. Daarom is er voor 2022 geen streefwaarde bepaald. In 2020 veranderde de onderzoeksopzet, waardoor de uitkomsten van 2018 en 2020 niet meer vergelijkbaar zijn.

Indicator: Effect ondersteuning op kwaliteit van leven (audit nr 34)

Omschrijving: Percentage Wmo-cliënten dat het helemaal eens of eens is met de stelling 'Door de ondersteuning die ik krijg heb ik een betere kwaliteit van leven'

Bron: CEO WMO Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
77	79	75	70 tot 80	75 tot 80

Zowel in Breda als landelijk bewegen deze cijfers zich tussen de 75 en 80%. Dit willen we zo houden.

Productindicatoren Product Sportbeleid

Indicator: Niet-wekelijkse sporters (audit nr 36)

Omschrijving: Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
		42,3		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Productindicatoren Product Volksgezondheid

Indicator: Gezondheidsbeleving (audit nr 35)

Omschrijving: Gemiddeld rapportcijfer voor de lichamelijke gezondheid

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
7,6	7,5	7,7	Continuëren: 7,3 - 7,7	continuëren: 7,3-7,7

Dit is vooral een volgindicator. Dit gemiddelde rapportcijfer is maar voor een (klein) deel beïnvloedbaar door de gemeente.

Thema Ontmoeten

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Breda stimuleert en faciliteert betrokken bewoners en ondernemers, die met initiatieven wijken en dorpen een stukje beter en mooier maken. Zo krijgen ze meer zeggenschap over de eigen leefomgeving. De bereidheid en motivatie om hun kennis en kwaliteiten in te zetten voor straat, buurt, wijk en dorp zorgen voor betrokkenheid en eigen gekozen oplossingen. Deze initiatiefkracht faciliteren we met beschikbare instrumenten, methodieken en infrastructuur.

Door corona kijken we anders naar gebruik van de openbare ruimte en elkaar ontmoeten. Meer groen en verblijfsplekken dichtbij huis voor alle leeftijden dragen bij aan een prettige leefomgeving. Maar ook voor een betere spreiding door de stad en bij mooi weer minder druk op concentratieplekken. Ontwikkelingen als energietransitie met wijkenergieplannen en klimaatbestendige stad raken direct aan de leefomgeving van mensen. Met initiatiefkracht en bewonersparticipatie sluiten we beter aan op de behoefte van bewoners. Het vergroot ook de slagingskans van de uitvoering van deze grote opgaven. Initiatiefkracht is niet vanzelfsprekend in iedere wijk in Breda. Sommige wijken en buurten vragen extra aandacht en ondersteuning om de leefbaarheid en onderlinge netwerken te versterken. Inzet, zichtbaarheid en vindbaarheid van professionals in de wijk spelen een belangrijke rol. Een meerwaarde is onze extra aandacht voor sociale cohesie en wijkveiligheid met een fysieke en sociale meerjarige aanpak.

In de afgelopen jaren werkten we met de aanpak 'Een plus op kwetsbare wijken en vroegsignaleringswijken'. Met deze aanpak gaan we onverminderd door in 2022, bijvoorbeeld door de uitvoering van de wijkfoto's en wijkagenda's. Ook zetten we in op verdere versteviging van samenwerkingen in de wijk, onder andere met Alliantie Breda partners. Tegelijkertijd zullen we een aantal zaken aanpassen. Zo vinden veel bewoners en organisaties de term kwetsbare wijken niet passend en ervaren dit als stigmatiserend. Daarom hebben we het vanaf 2022 over aandachtswijken. Bewoners uit deze wijken staan centraal in onze aanpak. De uitvoeringsaanpak 'een plus op kwetsbare wijken en vroegsignaleringswijken' werd ingezet op het stabiel houden van de leefbaarheid en veiligheid in deze wijken. Door deze uitvoeringsaanpak te vervlechten met de aanpak voor Verbeter Breda kunnen bewoners en professionals in deze aandachtswijken meerjarig gaan werken aan verdere ontwikkeling en versterking waaronder door het versterken van de kansen op de arbeidsmarkt en vergroten van de inkomenszekerheid.

Energietransitie is een grote opgave voor Breda. Eind 2021 wees de raad wijken aan, (Transitie Visie Warmte) die als eerste het traject van energietransitie ingaan. Met grote gevolgen voor bewoners, organisaties en bedrijven. In en aan alle woningen en gebouwen nemen we maatregelen die aardgasvrij Breda dichterbij brengen. Een complexe opgave met grote technische, financiële en maatschappelijke gevolgen. Dit vraagt een stevige inspanning van ondersteuning, communicatie en participatie. We maken een integraal gebiedsuitvoeringsplan. We werken aan sociale verbinding om de energietransitie samen met bewoners vorm te geven in wijken en dorpen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Om bewonersparticipatie en initiatiefracht te versterken heeft wijkgericht werken verschillende instrumenten, methodieken en infrastructuur. We sluiten aan op wat bewoners of ondernemers nodig hebben voor de sociale of fysieke aspecten van hun leefomgeving.

Wijkdeals

Voor wijkdeals verwachten we in 2022 een gestage groei aan bewonersinitiatieven. De gemeente heeft jaarlijks meerdere klimaatbestendige projecten. Daaruit ontstaan ook extra nieuwe wijkdeals. Bijvoorbeeld Groene Buurtjes of vergroening schoolpleinen. Ook de groep opruimers breidt naar verwachting in 2022 verder uit over de stad.

Wijk- en dorpsplatforms

De wijk- en dorpsplatforms staan centraal om initiatieven te ondersteunen met inhoudelijk advies en budget. We blijven hen faciliteren en ondersteunen bij doorontwikkeling naar open wijk- en dorpsnetwerken. Zo bouwen we continu aan een krachtig, dekkend netwerk van wijkplatforms, die leefbaarheidsinitiatieven versterken, verbreden en vernieuwen. We evalueren jaarlijks de werking van wijkplatforms. In 2022 verwachten we een groei van het aantal initiatieven naar het niveau van 2019, als gevolg van het opheffen van de beperkingen vanwege corona. In 2022 wordt een bedrag van € 0,1 miljoen extra uitgetrokken om de wijkplatforms en burgerinitiatieven in de stad op peil te houden.

Wijk- en dorpsraden

De wijk- en dorpsraden zijn, naast anderen, belangrijke partners in de stad. Zij denken mee met wijk- en dorpsbewoners en gemeente over een diversiteit aan onderwerpen. Met de kerngroep vanuit de dorps- en wijkraden wordt ook in 2022 gewerkt aan gezamenlijke thema-avonden. Tevens komt er in 2022 een nieuw Uitvoeringsakkoord voor de periode 2023-2026.

Burger- en buurtinitiatieven

We pakken meerdere wijkprocessen aan onder de noemer of volgens de principes van Breda Begroot. We zorgen voor informatie over de wijkbegroting aan bewoners en proberen hen te enthousiasmeren om mee te denken over de toekomst van hun wijk of dorp. In 2022 zijn Bavel en Heusdenhout in uitvoering en starten we met Zandberg-West en Ulvenhout. Met bewonersparticipatie spelen we in op bestuurlijk gevoelige of complexe vraagstukken in wijken en dorpen. Bijvoorbeeld herinrichting van pleinen en parken, invoering van gereguleerd parkeren, jeugdoverlast en veiligheid of grote opgaven als energietransitie. In 2022 zullen ook de resultaten van verschillende burgerinitiatieven worden afgerond en volop in gebruik genomen worden, zoals een nieuw ingericht Willem Alexanderplein en Erasmusplein. Per wijk, dorp of buurt kijken we welk instrument of methode we inzetten. De focus ligt op het juiste proces op gang brengen tussen bewoners, ondernemers en gemeente.

Aandachtswijken en Verbeter Breda

In 2022 gaan we door met verschillende projecten in het kader van de zogeheten aanpak 'Een plus op kwetsbare wijken en vroegsignaleringswijken'. Op basis van analyses van wijken waarin de problematiek van de wijk blootgelegd wordt op het gebied van leefbaarheid en veiligheid (wijkfoto's) werken we samen met bewoners en (wijk)professionals aan de wijkagenda. Dit doen we in nauwe samenwerking met de woningcorporaties. In de wijkagenda staan activiteiten die bijdragen aan het verminderen van de problematiek. We monitoren en evalueren en stellen zo nodig tussentijds bij. 2022 is het laatste jaar van deze uitvoeringsaanpak. In dat jaar besluiten we of en in welke vorm we ermee verder gaan. Hoe dan ook is duidelijk dat we de aanpak gaan vervlechten met de aanpak Verbeter Breda. En in de Hoge Vucht bouwen we onder de werktitel 'Krypton' met externe expertise verder aan een centrale plek waar jongeren uit de wijk hun talenten kunnen ontwikkelen in sport en cultuur.

Wijk- en dorpscentra

Wijk- en dorpscentra zijn voor ontmoeting van bewoners een belangrijke infrastructuur in wijken en dorpen. We blijven ondersteunen door regelmatig overleg met besturen. Waar nodig is er extra expertise, bijvoorbeeld vrijwilligers, juridisch, bedrijfsvoering en personele zaken. De beperkingen door corona lieten bij veel centra sporen achter in de bedrijfsvoering. Met steunregelingen van gemeente en rijk zorgden we in 2020/2021 dat ze niet omvielen. Ook in 2022 is monitoring en alertheid nodig om besturen te helpen bij een zelfstandige en doelmatige bedrijfsvoering.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Ontmoeten

Indicator: Sociale cohesie (audit nr 37)

Omschrijving: Score sociale cohesie

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	6		6	Zie toelichting

De buurtenquête vindt in de oneven jaren plaats. Om die reden is voor 2022 geen streefwaarde bepaald.

Productindicatoren Product Wijkaanpak

Indicator: Leefbaarheidsinitiatieven vanuit bewoners (audit nr 38)

Omschrijving: Aantal leefbaarheidsinitiatieven van bewoners (fysiek, sociaal, overlast en/of veiligheid)

Bron: Gemeente Breda, Wijkzaken Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
222	179	143	200	200

Naar verwachting geen beperkingen meer door corona. Herstel van aantal initiatieven tot ongeveer niveau van 2019.

Indicator: Wijkdeals (audit nr 39)

Omschrijving: Aantal initiatieven van bewoners(groepen) die zich richten op onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte. De gemeente biedt hierbij hulp in de vorm van een vergoeding, materiaal of in de organisatie.

Bron: Gemeente Breda, Wijkzaken Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
283	354	407	400	425

Op basis van voorgaande jaren een gestage groei van 25 wijkdeals.

WAT MAG HET PROGRAMMA KOSTEN?

Bedragen x €1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 na wijziging	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Opgroeien	100.274	101.756	101.754	99.703	99.104	97.462
Betrokken zijn	56.461	56.617	55.693	51.591	51.641	51.550
Thuis	58.034	55.806	52.254	52.333	52.350	52.349
Leren, ontwikkelen en werken	147.908	142.837	124.949	123.500	122.734	122.055
Leven	8.591	9.566	8.022	8.026	8.026	8.026
Ontmoeten	3.802	4.840	3.952	3.881	3.933	3.957
Reserve investeringen sportverenigingen	0	0	0	0	0	0

Reserve vrouwenopvang	2.100	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	377.170	371.421	346.623	339.033	337.788	335.400
Baten						
Opgroeien	42.861	45.207	43.974	43.974	43.974	43.231
Betrokken zijn	1.671	5.991	1.975	1.955	1.959	1.964
Thuis	7.789	6.504	6.057	6.057	6.057	6.057
Leren, ontwikkelen en werken	116.390	100.154	90.966	90.395	90.395	90.395
Leven	169	270	0	0	0	0
Ontmoeten	50	0	0	0	0	0
Reserve Sociaal Domein	1.541	0	0	0	0	0
Reserve investeringen sportverenigingen	173	836	0	0	0	0
Totaal Baten	170.644	158.962	142.972	142.382	142.386	141.648
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	206.526	212.459	203.651	196.651	195.403	193.752

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Opgroeien

Dit thema bevat alle onderdelen van de jeugdhulp en onderdelen van het primair en voortgezet onderwijs. Voor het primair en voortgezet onderwijs gaat het om de beleidsuitvoering van deelthema's zoals leerlingenvervoer, de leerplicht, het uitvoeringsprogramma voor- en vroegschoolse educatie en de aanpak van voortijdig schoolverlaten.

Op hoofdlijnen zien we de volgende wijzigingen:

- In 2022 ontvangen we van het Rijk € 12,5 miljoen op basis van het onderzoek (van AEF) naar de landelijke en structurele tekorten in de jeugdhulp, en de maatregelen om het stelsel te beheersen en te verbeteren. Hiervan is € 5,6 miljoen nodig om onze huidige volume- en prijsontwikkelingen in de jeugdhulp te bekostigen. Daarnaast zetten we € 3,5 miljoen in op nieuwe impulsen om de transformatie jeugd te bevorderen en dwarsverbanden binnen het sociaal domein te versterken. Tegelijkertijd lopen ook onze maatregelen pakketten onverminderd door omdat ze ook bijdragen aan een inhoudelijke versterking van onze aanpak rondom jeugd. Daarmee verwachten we € 2,8 miljoen minder aan lasten te maken. De jeugdhulp blijft wel omringd door veel onzekerheden/risico's, zoals nadelige effecten van de coronacrisis, tarievdiscussies, of het nieuwe woonplaatsbeginsel. Als gedurende 2022 zich onvoorziën toch hogere kosten voordoen dekken we deze met de algemene reserve.
- Voor de structurele gelden vanaf 2023 en verder zijn we nog in afwachting van de besluitvorming door een nieuw kabinet die daarbij gehouden is aan het oordeel van de arbitragecommissie. Vooralsnog zijn de ramingen voor het meerjarig perspectief (2023 en verder) op basis van 75% van het macrobudget opgenomen in afstemming met onze toezichthouder de provincie.
- De € 4,35 miljoen die het demissionaire kabinet beschikbaar heeft gesteld in de meicirculaire 2021 voor onder andere het oplossen van de acute problematiek in de jeugdzorg vervalt in 2022.
- In 2021 is € 0,7 miljoen incidenteel beschikbaar gesteld voor de bestrijding van de coronacrisis op het gebied van jongerenwerk, mentale ondersteuning, activiteiten en ontmoeten etc. In 2022 vallen deze middelen weg.
- Diverse (doorgeschoven) projecten vanuit budgetoverhevelingen/resultaatbestemming eindigen in 2021, zoals de pilot Praktijkondersteuning bij de huisarts vanuit het transformatiefonds van € 0,2 miljoen, en het project Laatgeletterdheid regio (WEB) € 0,1 miljoen.
- Het budget van het Nationaal Programma Onderwijs is voor 2022 nog niet formeel bekend en daarom niet opgenomen in deze begroting 2022. Dit geeft nu een verschil van € 0,76 miljoen met 2021, zowel in de lasten als de baten (betreft een specifieke uitkering op dit programma).

- Voor 2021 ontvingen wij extra gelden voor Regionale Meld- en Coördinatie functie (RMC) van € 0,33 miljoen. Dit geeft een verschil in zowel de lasten als de baten (betreft specifieke uitkering op dit programma).

Betrokken zijn

Het thema 'Betrokken zijn' bestaat uit de producten Algemene voorzieningen volwassenen, Volwassenen maatwerkondersteuning en Maatwerk Wmo. Onder het eerst genoemde deelthema zijn de Thematafels 'Zorg voor elkaar' en 'Regio Breda Vangt op' opgenomen. Onder Volwassenen maatwerkondersteuning vallen de onderwerpen Huishoudelijke verzorging, Wmo Begeleiding en PGB Wmo. Tot slot bevat het deelthema Maatwerk Wmo de onderdelen Vervoers-woonvoorzieningen en collectief vervoer (deeltaxi).

Op hoofdlijnen zijn de wijzigingen:

- De claim (baten) bij het Rijk, die wij in 2021 verwachten blijkt niet realistisch te zijn. Deze claim hebben we daarom in 2022 niet opgenomen in de begroting. De claim bedroeg € 4 miljoen. De claim was opgenomen om ons te compenseren voor de gevolgen van de invoering van het abonnementstarief. Het abonnementstarief veroorzaakt meer lasten in verband met de aanzuigende werking op de post huishoudelijke verzorging. Nu de claim op het Rijk niet ingewilligd is, wordt ter dekking van deze lasten de algemene reserve ingezet om het benodigde budget te handhaven.
- De post begeleiding is met € 0,8 miljoen afgenomen ten opzichte van 2021. Dit heeft te maken met de beheersmaatregel beweging naar de voorkant.
- In 2021 was er voor € 0,8 miljoen aan incidentele middelen begroot inzake de meerkostenregeling en het lokaal steunpakket als gevolg van de coronacrisis. Dit budget valt in 2022 weg.
- Voor 2022 is € 0,9 miljoen meer budget beschikbaar voor de verstrekking van vervoers- en woonvoorzieningen gelet op de groei in het gebruik van deze voorzieningen afgelopen jaren.

Thuis

Onder dit thema vallen de voorzieningen voor volwassenen in het kader van geëscaleerde zorg. Het gaat om de voorzieningen die via de thematafels "Regio Breda Vangt op" en "Een Veilig Thuis" verstrekt worden, en de voorzieningen voor Huiselijk geweld en Beschermd Wonen.

De wijzigingen op hoofdlijnen zijn hier:

- De lasten zijn met € 3 miljoen afgenomen o.a. omdat er in 2021 incidentele middelen beschikbaar zijn gesteld door het Rijk voor maatschappelijke opvang. Dit betreft € 1,8 miljoen voor de brede aanpak van dak- en thuisloosheid, en er is in 2021 incidenteel geld ontvangen van het Rijk voor corona steunmaatregelen voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. Dit betreft een bedrag van ongeveer € 1,2 miljoen.
- Voor huiselijk geweld is het restant regionale middelen in 2020 als budgetoverheveling incidenteel in de begroting van 2021 begroot. Dit betreft een bedrag van € 0,7 miljoen.
- Restant bijdrage a € 0,4 miljoen aan de regionale middelen voor huiselijk geweld zoals is afgesproken in de gemeenschappelijke regeling is opgelost door structurele aanvulling vanuit de algemene middelen.

Leren, ontwikkelen en werken

Onder dit thema vallen de voorzieningen die vanuit de Re-integratie, de Wet Buig, het Armoedebeleid de Sociale Werkvoorziening (afdeling Werk) en overige regelingen verstrekt worden. Bij het Armoedebeleid gaat het om bijzondere bijstand, de BredaPas en schuldhulpverlening. Ook de nieuwe Wet Inburgering die in werking treedt op 1 januari 2022 is hier opgenomen.

Hieronder duiden we op hoofdlijnen de verschillen:

- In 2021 is voor de Tozo-regeling van het Rijk een voorschot ontvangen van € 8,5 miljoen. De Tozo-regeling (Tozo 5) loopt vooralsnog tot en met september 2021 en maakt dus geen onderdeel uit van deze begroting 2022.
- In 2021 is eenmalig een budget beschikbaar gesteld als aanvullend sociaal pakket van het Rijk van € 4,7 miljoen om de gevolgen van corona op te vangen op de volgende aandachtsgebieden; schuldhulpverlening en bijzondere bijstand (€ 0,8 miljoen), (extra impuls) re-integratie (€ 1,8 miljoen) en crisisdienstverlening arbeidsmarktregio's (€ 2,1 miljoen).

- Daarnaast is er in 2021 eenmalig een bedrag van circa € 2,9 miljoen aanwezig vanuit de budgetoverheveling/resultaatbestemming 2020. Het betrof hier vooral de regionale middelen voor het project Perspectief op Werk (€ 1,1 miljoen), schuldenafkoopfonds (€ 0,23 miljoen) en uitvoeringsbudget Tozo (€ 0,9 miljoen).
- Voor de regeling Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) is in 2021 een eerste voorschot ontvangen van € 0,8 miljoen.
- We zijn zowel met onze samenwerkingspartners, maar ook met andere organisaties, die gespecialiseerd zijn op dit terrein, bezig met de uitwerking van de motie intergenerationele armoede en onderzoeken de mogelijkheden. In 2022 stellen we vanuit (incidentele) armoedemiddelen een budget beschikbaar voor een Bredase aanpak van € 0,03 miljoen.
- Ten behoeve van de Voedselbank in de wijk Heuvel zal ook in 2022 een budget van € 0,01 miljoen beschikbaar worden gesteld vanuit (incidentele) armoedemiddelen.
- De nieuwe Wet Inburgering treedt in werking op 1 januari 2022. Ten opzichte van 2021 is het uitvoeringsbudget € 0,5 miljoen hoger.
- Tot slot zijn als gevolg van de integratie van Atea een aantal eenheden overgeheveld naar andere organisatieonderdelen binnen de gemeente (bijvoorbeeld groen, schoonmaak) en maken zodoende geen onderdeel meer uit van dit thema (lasten -/- € 1,5 miljoen/ baten -/- € 0,5 miljoen).

Leven

Het thema Leven bestaat uit de onderdelen Volksgezondheid en Sportbeleid. Het gaat om lasten voor onderwerpen zoals gezondheidsbeleid, sportstimulering, sportevenementen en talentontwikkeling.

Op hoofdlijnen zijn de wijzigingen:

- Gelet op het beroep op de subsidieregeling voor investeringen van sportverenigingen (velden/accommodaties) en het beschikbare financieel plafond, loopt de regeling in 2021 af (beschikbare subsidiegelden raken in 2021 uitgeput). In 2022 is een bedrag van € 0,836 miljoen minder beschikbaar. Ook vanuit de reserve investeringen sportverenigingen valt dit bedrag in 2022 weg (lagere baten voor de exploitatie).
- Een specifieke uitkering ter uitvoering van het landelijke Sportakkoord loopt voornamelijk tot 2021, waardoor in 2022 een bedrag van € 0,19 miljoen wegvalt in de begroting (zowel baten - de Rijksuitkering - als de lasten). Tevens is voor de tijdelijke Subsidieregeling Bredaas Lokaal Preventieakkoord 2021 – 2022 een bedrag van € 0,08 miljoen formeel nog niet toegekend, en daarom nog niet opgenomen in de begroting 2022.

Ontmoeten

Onder het thema Ontmoeten vind je alles met betrekking tot Wijkaanpak en Statushouders terug. De nieuwe Wet Inburgering die in werking treedt vanaf 1 januari 2022 is opgenomen onder het thema Leren, Ontwikkelen en Werken.

Ten opzichte van de begroting 2021 dalen de lasten met ongeveer € 0,9 miljoen.

- Wijzigingen op de Wijkaanpak
 - Vanuit de voorjaarnota 2017 was een bedrag beschikbaar voor Breda Begroot en Wijkgericht werken voor de periode 2018-2021. Vanaf 2022 zijn deze middelen niet meer beschikbaar en wordt het budget Wijkaanpak € 0,3 miljoen lager.
 - Daarnaast is voor Wijkplatforms en Wijkcentra in 2021 eenmalig een bedrag van € 0,4 miljoen ter beschikking gesteld vanuit het steunpakket Corona-aanpak 2021.
 - Eenmalige impuls in 2022 van € 0,1 miljoen om de wijkplatforms en burgerinitiatieven op peil te kunnen houden.
 - Als gevolg van verschuiving en indexering nemen de salarislasten binnen het product Wijkaanpak toe met € 0,2 miljoen ten opzichte van het begrote bedrag in 2021.
- Wijzigingen aangaande Statushouders
 - De lagere lasten voor de voorzieningen van statushouders van € 0,4 miljoen hebben als oorzaak dat de middelen van het Rijk voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders achteraf worden bekostigd (jaarlijks in de meicirculaire) en dat de eenmalige zogenaamde “ondertussenmiddelen” niet meer in 2022 beschikbaar zijn. Dit in verband met het in werking treden van de nieuwe Wet Inburgering op 1 januari 2022.

INVESTERINGEN

Bedragen x € 1.000

Fasering	Investerings in dit programma	Planning uitgaven 2022	Planning uitgaven 2023	Planning uitgaven 2024	Planning uitgaven 2025	Totaal beschikbare middelen
	Wijkontwikkeling	130				130
Plan		130				130
	Speeltoestellen (instandhouding)	500	500	500		1.500
Project		500	500	500		1.500
Totaal		630	500	500		3.134

Wijkontwikkeling

De investering Wijkontwikkeling betreft de uitvoering van Linie Zuid en de afronding van Driesprong.

Speelvoorzieningen

De investering speelvoorziening betreft de vervanging van speelvoorzieningen.

RESERVES

Bedragen x € 1.000

Vitaal en Sociaal Breda	Stand 1-1-2022	Bedrag Mutaties	Stand 31-12-2022
Vrouwenopvang	2.100	0	2.100
Totaal	2.100	0	2.100

Reserve Vrouwenopvang

De plannen, met het bijbehorende tijdsplan, voor de noodzakelijke vernieuwing van de vrouwenopvangvoorziening aan de Assumburgstraat in Breda dienen nog concreet uitgewerkt te worden. De onttrekking(en) uit de reserve wordt daarom pas in een later stadium in de begroting opgevoerd.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij dit programma

Naam document	Soort document	Jaar
Samen voor onze toekomst, beleid jeugd(hulp) 2020-2023	Kaderstellend	2020
Strategische Onderwijsagenda Breda 2019/2020 - 2023/2024	Kaderstellend	2019
Subsidies Breda samen doen, 2021-2022	Kaderstellend	2020
Beleidskader Participatie	Kaderstellend	2015
"Werken (aan geldzorgen) loont. Beleidsplan Armoede en schulden Breda 2020-2023"	Kaderstellend	2020
Beleidsplan WMO (Goede zorg doen we samen)	Kaderstellend	2015
Actieplan zorginnovatie	Kaderstellend	2016
Team Breda	Kaderstellend	2017
"Thuis in Breda 2019"	Kaderstellend	2019
Alliantie Breda, 2019 tot en met 2022	Uitvoerend	2019
Opvang en bescherming in Regio Breda	Kaderstellend	2017
Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Breda 2021	Kaderstellend	2021
Verordening Jeugdhulp Breda 2020	Kaderstellend	2021

Uitvoeringsplan jeugd(hulp) 2020-2023	Uitvoerend	2021
Beleidskader regionale maatwerkvoorziening Beschermd wonen regio Breda	Kaderstellend	2021

AAN DIT PROGRAMMA GERELATEERDE VERBONDEN PARTIJEN

GR Programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Opgroeien
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang in verbonden partij in %:	45,7%
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De gemeenschappelijke regeling Programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten is beter bekend onder de naam Regionaal Bureau Leren West-Brabant (RBL). Centraal staat niet de leerplicht, maar het leren. Dit geeft uiting aan het belang van een goed opleidingsniveau naar arbeid. Er zijn 16 deelnemende gemeenten. Ze werken samen op 3 niveaus:

- Alle deelnemende gemeenten kozen voor gezamenlijk voeren van één leerplicht en Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC) administratie.
- Moerdijk, Drimmelen, Alphen-Chaam, Geertruidenberg, Baarle Nassau, Oosterhout en Breda werken intensief samen en begeleiden alle jongeren van 5 tot 23 jaar naar de juiste opleiding, zorg of werk.
- Minder intensief maar wel praktisch werken Etten-Leur, Rucphen en Zundert samen in begeleiding van jongeren op het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en de kwalificatieplicht van jongeren van 16 tot 23 jaar.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Het RBL heeft een reguliere stijging van uitgaven als gevolg van loon- en prijsontwikkeling. Het RBL is een platte organisatie met bijna uitsluitend kosten voor personeel en bedrijfsvoering. De stijging volgt de landelijke trend. Daarmee is de keuze om af te wijken van de financiële richtlijn om een gelijkblijvende deelnemersbijdrage te vragen voldoende onderbouwd. Gezien de wettelijke ontwikkeling bij leerplicht en toeleiding naar arbeid, en daarmee noodzakelijke extra formatie, is het denkbaar dat de gemeentelijke bijdrage op langere termijn wijzigt.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het belangrijkste risico van deze GR is uittreden van één van de deelnemende gemeenten. Dit risico is klein, want het gaat om uitvoering van verplichte wettelijke regelingen. Uitvoering via deze GR beperkt kosten voor deelnemers en is effectief.

Neovita BV

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leren, ontwikkelen en werken
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda in verbonden partij in %	100 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Neovita BV is mede opgericht voor begeleiding en re-integratie taken, die niet of niet goed in het publiekelijk domein passen. Breda doet de uitvoerende en administratieve taken.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Neovita BV heeft medewerkers in dienst uit de doelgroep van de Participatiewet. ATEA detacheert hen bij werkgevers. Neovita belast de loonkosten door en ontvangt een vaste procentuele bijdrage op de loonsom van ATEA.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Omdat Neovita een vast percentage op de loonsom ontvangt, is er nauwelijks sprake van risico's. Voor het risico van hogere loonkosten als gevolg van een in te voeren CAO voor de doelgroep (Aan de Slag) is al eerder een voorziening gevormd. Deze is onderdeel van aan ATEA doorbelaste loonkosten, en komt niet ten laste van het resultaat van Neovita.

De inzet van doelgroep medewerkers, en daarmee de groei van loonsom en resultaat van Neovita, is vertraagd vanwege corona.

GR GGD West-Brabant

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leven
Website GGD West-Brabant:	GGD West-Brabant
Verantwoordelijk bestuurder:	Arjen van Drunen
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda in verbonden partij in %:	23,3 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De GGD voert de wet Publieke Gezondheid uit. Zij richt zich op bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van alle inwoners in West-Brabant. Hoofdtaken zijn:

- Infectieziektebestrijding
- Medische milieukunde
- Jeugdgezondheidszorg (JGZ)
- Hygiënezorg
- Beleidsadvisering
- Gezondheidsbevordering
- Epidemiologie.

De GGD sluit goed aan op het Bredase sociaal domein en geeft via gezondheidspreventie invulling aan de beweging naar voren.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Het meerjarig beleidskader tot 2023 kent 3 hoofdambities:

- Veilige en gezonde leefomgeving
- Gelijke gezondheidskansen voor iedereen
- Preventie verbreden en verdiepen.

Positieve gezondheid staat centraal: mensen voelen zich gezond en passen zich veerkrachtig aan op uitdagingen in hun leven en leefomgeving. De maatschappelijke gevolgen van corona laten zien dat een robuuste publieke gezondheidszorg hard nodig is voor een gezonde, veilige en solidaire samenleving, met gelijke kansen voor iedereen tot meedoen. Er is stevige inzet nodig op bestrijding van infectieziekten en -preventie, ter voorbereiding op ernstige crisissituaties.

Goede inrichting van de leefomgeving bevordert gezondheid en samenleven. De GGD spant zich in om gezondheid in de omgevingsplannen te laten landen. Dat versterkt de samenwerking tussen leefbaarheid, gezondheid en veiligheid. De GGD

richt zich ook op verkleinen van de gezondheidskloof. Nog te veel Nederlanders hebben lage gezondheidsvaardigheden en de GGD werkt aan een beter beeld wat gelijke gezondheid in de weg staat. Bevorderen van een gezonde leefstijl is belangrijk. GGD en gemeente werken samen in de aanpak Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) en het Lokaal Preventieakkoord. De GGD gelooft in een kansrijke start voor kinderen, wat voor de geboorte al begint. Weerbaarheid van kinderen en ouders tijdens het opvoeden is belangrijk. Ze zetten in op een zo hoog mogelijke vaccinatiegraad voor een zo laag mogelijk risico op uitbraken van infectieziekten.

Een belangrijke 4e ambitie voor de komende jaren is moderne, eigentijdse dienstverlening, met nadruk op data-gedreven werken en digitalisering. Goede analyses zijn nodig voor voorspellen en stimuleren van gezondheid. Mede door corona is beeldbellen versneld ingevoerd en transformeert de GGD naar meer digitaal werken. Technologie ondersteunt en biedt de juiste managementinformatie. Het hoofdaccent blijft de publieke gezondheid.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Corona had en heeft grote impact op de GGD. Het Rijk gaf financiële compensatie voor alle meerkosten en vraagtuitval door corona. Omdat de GGD maximaal prioriteit gaf aan bestrijden en indammen van corona, zijn in 2020 en 2021 minder inspanningen en activiteiten ontplooid op andere beleidsterreinen. Dit leidde tot achterstallig werk. De kans bestaat dat we daardoor niet alle gemeentelijke doelstellingen voor 2022 halen.

Daarnaast zijn er bedrijfsvoeringsrisico's binnen de GGD. De vaste kosten dalen mogelijk niet gelijk aan de daling van de opbrengsten. De GGD probeert dit risico te beheersen door meer flexibiliteit in de inzet van medewerkers en kostendekkende marktstarieven. Met de extra taken vanwege corona groeide de bedrijfsvoering in 2021 enorm. Afschalen na de crisis heeft financiële risico's in de vorm van frictiekosten, die mogelijk (ook) de deelnemers raken.

GR Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leven
Website Regionale Ambulancevoorziening:	Regionale Ambulancevoorziening
Verantwoordelijk bestuurder:	Arjen van Drunen
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda in verbonden partij in %:	2,4 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

Met de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) zijn Bredanaars verzekerd van toereikende ambulancezorg. Dit betekent hulpverlening op de plaats van een ongeval, goed en snel vervoer naar het ziekenhuis, binnen verplichte aanrijtijden. Hierover zijn prestatieafspraken met zorgverzekeraars en de RAV. De gemeente geeft geen financiële bijdrage aan de GR RAV.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In januari 2021 werd de nieuwe Wet ambulancevoorzieningen van kracht. De vergunning tot ambulancezorg is verleend aan bestaande aanbieders, waaronder de RAV Brabant MWN.

De RAV sluit met haar Meerjarenbeleidsplan 2022–2025 goed aan op de recent door het ministerie gepresenteerde denkrichting voor de acute zorg op langere termijn. Speerpunten zijn: acute zorg thuis, samenwerking tussen ketenpartners voor zorgcoördinatie en bestrijden van personeelstekort. Corona versnelde het proces voor afstemming en coördinatie binnen de acute zorg. Dit leidde tot een regionaal netwerk acute zorg. De zorgvraag is het uitgangspunt. De patiënt krijgt zo snel mogelijk hulp van de juiste zorgverlener. Was de intentie eerst vooral vervoer, nu verschuift het accent geleidelijk aan naar acute mobiele zorg zonder vervoer. Het streven is optimale klantwaarde en integrale zorg: zorgdifferentiatie is de oplossing. De ambulancesector ontwikkelde een kwaliteitskader met 26 indicatoren. Het zwaartepunt verschuift steeds meer van tijdigheid naar kwaliteit van zorg. Tijdig spoedvervoer is één van de indicatoren. De 15 minutennorm bij de meest urgente, A1 ritten, wordt niet losgelaten. Samen met de zorgverzekeraars werkt de RAV via verbeterplannen aan uitbreiding van paraatheid. De RAV verwacht in 2022 een dekkingspercentage te halen van minimaal 94,5% voor A1-ritten. Op voorwaarde dat het bestaande knelpunt van tekort aan ambulanceverpleegkundigen en centralisten (op de meldkamer) is opgelost.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Vergunningverlening en financiering van ambulancezorg blijft lopen via de zorgverzekeraars. Dit betekent geen financieel risico voor de gemeente.

Kiest het Algemeen bestuur van de RAV om over te stappen naar een andere rechtspersoon - dan is de stichting zonder winstoogmerk het meest geschikt - dan moeten we rekening houden met kosten van overstap naar een ander pensioenfonds. Dit financieel risico door pensioenverplichtingen is circa € 4,5 miljoen. De reserve aanvaardbare kosten van de RAV (circa € 11 miljoen) kan dit afdekken.

Ondernemend Breda

Begroting | 2022

ONDERNEMEND BREDA

ONZE AMBITIE

Breda: vitale, veerkrachtige en ondernemende stad

In een periode van onzekerheden bouwen we vol vertrouwen verder aan de ambitie die we eerder met lef en liefde in zetten. Breda aan het werk is onverminderd ons hoofddoel. Ook onder nieuwe omstandigheden blijft onze inzet gericht op bevorderen van de werkgelegenheid en stimuleren en ondersteunen van ondernemerschap.

Voor 2022 hebben we een forse ambitie. We gaan met volle kracht verder met uitvoering van de economische visie. We benutten kansen om ambities te verbinden met snel en duurzaam herstel uit de crisis. We houden extra aandacht voor sectoren, ondernemers en werknemers die door corona hard zijn getroffen. De vitaliteit en levendigheid van de binnenstad staan onder druk. We benutten kansen om slim en snel te transformeren en verduurzamen.

Het aanbod aan bedrijfskavels droogt op. We zetten vol in op voldoende aanbod met realiseren van nieuwe bedrijventerreinen en heruitgifte van kavels op de bestaande terreinen. We blijven inzetten op een gezonde kantorenvorraad.

Digitalisering is niet meer weg te denken uit ons leven. Corona was de grootste digitale training ooit. Nu vinden we het digitale leven steeds normaler. We zetten digitalisering in voor een betere kwaliteit van leven, nu en in de toekomst. Daarbij staat de menselijke maat voorop. We richten ons op kansen, waarborgen van veiligheid, privacy en menselijkheid. We hebben ook aandacht voor bedreigingen als cybercriminaliteit.

De grote projecten leveren ook in 2022 een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van Breda. Een grote impuls voor de stad zijn de aankoop van 't Zoet en de toekenningen voor de woningbouwimpuls op het Havenkwartier. Deze fysieke investeringen leveren een bijdrage aan de economie. In de programma's Gasthuisvelden en CrossMark verschuiven projecten van de ontwerpfase naar uitvoering. Klavers Jansen is een nieuwe culturele en economische impuls voor de stad. Met het project De Nieuwe Mark realiseren we een van de grootste verbeteringen van de stad. Nieuw is de opname van Bavel onder de grote projecten. Samen met het dorp werken we nieuwe woon, werk en recreatielocaties verder uit.

Cultuur inspireert en verbindt. Corona maakte dat meer dan ooit duidelijk. Kunst en cultuur vonden oplossingen en toepassingen om verbonden te blijven, toen het verlangen daarnaar zo sterk was in een tijd van afstand houden. Het cultuuraanbod versterkt het profiel van Breda als grenzeloze en gastvrije stad. Het laadt onze identiteit als stad en inwoners. In Breda zijn cultuur en erfgoed op een natuurlijke manier verbonden. Breda heeft een uniek historisch decor met talrijke verhalen, bijvoorbeeld over de Nassaus. De Grote Kerk en het Kasteel van Breda zijn in dat opzicht het meest iconisch. Het (cultuur)historisch erfgoed en het eigentijdse, eigenwijze kunst- en cultuuraanbod spelen een belangrijke rol in de aantrekkingskracht van de stad. Aantrekkelijk als vestigingsplaats, voor bezoekers en om cultuurparticipatie te stimuleren. De Grote Kerk als huiskamer van de stad en indrukwekkende expositieruimte laat bij uitstek zien hoe kunst, cultuur en erfgoed elkaar raken. Maar ook Blind Walls Gallery, het museum op straat, is een mooi voorbeeld van hoe we cultuur en erfgoed verbinden. We vertellen de verhalen aan wie het maar wil horen.

Samen met culturele instellingen, amateurkunst-organisaties en makers werken we aan een wendbare en weerbare cultuursector. In 2022 gaan we aan de slag met herstel van de culturele sector en herstarten van de stedelijke culturele programmering.

Thema Stimuleren economische ontwikkeling in Breda

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Behoud en groei van werkgelegenheid hangen sterk samen met hoe een economie zich aanpast en actief inspeelt op nieuwe omstandigheden. Dat blijkt uit onderzoek. De ambitie om te vernieuwen is daarom kernpunt van onze economische visie. Technologie en creativiteit zijn cruciaal voor een vernieuwende en concurrerende economie. Dat bleek eens te meer bij de crisis- en herstelaanpak. De stappen die we zetten bij digitalisering, samen met bedrijfsleven en onderwijs, maken de stad meer weerbaar, veerkrachtig en toekomstbestendig. De pandemie bracht ons niet alleen grote uitdagingen. Ze gaf ons ook bewijslast en versnelling voor onze ambitie: Breda als Internationale Hotspot voor Toegepaste Technologie en Creativiteit. Een goede uitgangspositie, die we in 2022 stevig uitbouwen.

We willen het komend jaar onze inhoudelijke ambities verder brengen. Maar vooral ook een flinke boost geven aan onze zichtbaarheid en ons profiel. Breda bruist, heeft lef en verbindt. In goede en in lastige tijden. Dat laten we zien, binnen en buiten de stadsgrenzen. Met aantrekkelijke plekken om te werken, kennis te delen en te ontspannen (campussen, interactiemilieus, broedplaatsen).

Vanuit 3 strategische blokken werken we aan de inhoudelijke ambities:

- Kracht van toegepaste innovatie
- Ondernemen met lef
- Verrassende stad.

De kracht van toegepaste innovatie

Breda is een aantrekkelijke vestigingsplaats voor vernieuwende en groeiende bedrijven. De specifieke plekken voor innovatie zijn meer en meer zichtbaar. Dat versterkt onze innovatieve uitstraling. Talent wil hier graag wonen, werken en studeren. We trekken bedrijven aan die iets toevoegen aan Toegepaste Technologie en Creativiteit, bijvoorbeeld in deelsectoren als Gaming en ICT.

In een open ecosysteem weten bedrijven elkaar snel te vinden en zoeken ze actief naar samenwerking. Dat biedt kansen voor herstel en vernieuwing van het brede MKB. Opbouwen van dit ecosysteem vraagt een lange adem. Dit blijven we faciliteren in 2022. We spelen in op de thema's digitalisering en verduurzaming. Zo blijven partijen gemotiveerd om aan te haken.

Ondernemen met lef

Onze ondernemers, bedrijven en werk(zoek)enden konden in lastige tijden rekenen op steun en organiserend vermogen in de stad. Dienstverlening en steun van de overheid kreeg waardering. Samen de crisis door, samen aan de slag met herstel en groei. In 2022 is ondernemen weer volop mogelijk en komen talenten daar waar de arbeidsmarkt hen vraagt.

Verrassende stad

Voortdurend vergroten van de aantrekkingskracht van Breda. Dat is een economisch speerpunt waar gemeente, Breda Marketing, onderwijs en ondernemers samen aan werken. De basis voor een goed vestigingsklimaat is de kwaliteit van het woon- en leefklimaat. Aandacht voor beleving en een juiste mix van horeca, groen, historische binnenstad, evenementen, erfgoed, detailhandel, cultuur en verbinding met buitengebied (Landstad De Baronie). Veiligheid, hygiëne en gastvrijheid gaan zoveel mogelijk samen. Dat is waarom bezoekers voor Breda kiezen. Daarom blijven inwoners trots op hun stad.

Met technologie en creativiteit geven we informatie en leiden bezoekers naar de juiste plekken. Breda blijft een stad om te genieten, voor inwoners en (internationale) bezoekers.

Uitwerking van het programma Verrassende Stad gebeurt in 3 actielijnen: Vitale stad, Unieke stad met Beleving, Gastvrij en creatief.

Digitalisering

"Breda excelleert in 2030 als stad waar de menselijke mate van digitalisering voorop staat. Digitalisering draagt bij aan de kwaliteit van leven in Breda. Een stad met top of the bill digitale infrastructuur waar tegelijkertijd ruimte is voor rust, menselijk fysiek contact en interactie." Dat is de kernvisie van Bredata. Wij willen het komend jaar onze inhoudelijke ambitie verder brengen.

We gaan verder met de organisatie van een digitale infrastructuur die klaar is voor nieuwe digitale diensten. Smart city projecten geven vorm aan de typisch Bredase karakteristieken Grenzeloos, Gastvrij en Groen. Binnen deze 3G-clusters verbinden we maatschappelijke uitdagingen en digitale oplossingen.

Ook vinden we het belangrijk dat iedereen mee kan met de digitale ontwikkeling. Daarom richten we ons op digitale inclusie en vaardigheden en op ethiek: Willen we wel dat alles kan? Wat zijn onze gemeenschappelijke waarden? Hoe draagt digitalisering hieraan bij? Dit alles willen we transparant organiseren. We zetten in op de organisatiekant van de digitalisering. Samen met de stad werken aan nieuwe processen rond het uitwisselen van data en te komen tot een digitale tweeling van de stad.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Ook in 2022 voeren we actielijnen uit van de Economische Visie. We zetten in op herstel en bouwen verder op ingezette richtingen.

1. De kracht van toegepaste innovatie

Dit programma heeft 3 actielijnen:

Ecosysteem voor Innovatie en Ondernemerschap

In 2022 werken we aan meer samenhang en verbinding tussen bedrijven, kennisinstellingen en intermediaire organisaties. Bijvoorbeeld met bijeenkomsten over structurele verbinding met belangrijkste stakeholders en inzet van digitale hulpmiddelen. Zo versterken we het profiel van Toegepaste Technologie en Creativiteit (TT&C). Daarnaast voeren we gericht acquisitie op Gaming en ICT, deelsectoren van TT&C.

Proeftuinen en clusters

We versterken onze innovatie van proeftuinen en clusters waar bedrijven thematisch werken aan toepassing van nieuwe technologie, waar onderwijs een hybride leeromgeving vindt en waar we het MKB ondersteunen bij digitale en duurzame vernieuwing. Er zijn verschillende proeftuinen en clusters:

- AI-Hub Breda: kenniscluster met BUAs en Avans rondom thema artificial intelligence en data. In 2022 voeren we de roadmap uit. Deze ontwikkeling is ook aangesloten op de provinciale ambitie voor de data-economie.
- Stichting Breda Robotics: samenwerking van cluster roboticabedrijven in West-Brabant. Doel is werken aan nieuwe toepassingen, onder andere in agro-technologie, logistiek en maintenance. Breda Robotics werkt nauw samen met het lectoraat van Avans en betreft studenten actief bij ambities van het bedrijfsleven. Ook ondersteunt Breda Robotics het MKB bij inzetten van nieuwe productietechnologieën (waaronder robotica).
- Met Breda Circulair bouwen we de ondernemers-hub en community verder uit. We stimuleren samenwerking met andere circulaire initiatieven, zoals STEK en Afvalservice. We ondersteunen pilots rondom food (voedselverspilling en stadslandbouw), bouw (materialenhub, circulair slopen) en biobased.
- In navolging van het Raamwerk Circulaire Economie van de Regio West-Brabant (RWB) pakken we in 2022 een actieve rol op dit thema. We nemen de kansen mee van de city deal Impact Ondernemen.
- Met Stichting Breda Game City bouwen we aan het imago van Breda als aantrekkelijke stad voor Gamebedrijven en Game-talent. Focus ligt op ondernemersondersteuning (ondernemende afstudeerders), een gamehub, zichtbaarheid en acquisitie.
- ITech Breda: belangrijk onderdeel van TT&C-cluster zijn de in Breda gevestigde IT-bedrijven. We werken samen aan beschikbaarheid van talent en vergroten van de markt. Zo profiteren meer bedrijven in stad en regio van de kennis en kunde van onze IT-bedrijven.
- Logistic Community Brabant (LCB): samen met LCB zetten we in op betere en efficiëntere logistieke ketens en bevoorrading binnenstad.
- SportsVitalityHub: voor sport en vitaliteit is Breda één van de grootste clusters van Nederland, met de fysieke vestiging van een kleine 20 bedrijven. In hun ecosysteem zitten meer dan 150 bedrijven. Hier liggen mooie kansen in verbinding met de economische visie.

De nota Innovatiedistrict Breda (2021)

Deze nota geeft richting voor versterking van het TT&C-cluster. Ruimte is hier geen doel op zich, maar een middel om samenwerking en innovatie te stimuleren, talent te binden en Breda te profileren als stad van toegepaste technologie en creativiteit. We onderscheiden 3 onderdelen:

- Realisatie: in 2022 werken we verder aan ontwikkeling en uitbouw van het TT&C-cluster op de TripleO campus (Slingerweg) en uitbreiding van de Startup Incubator in stadskantoor C. De Startup Incubator biedt startups toegesneden huisvesting en begeleiding vanuit het programma B'WISE, stimuleert cross-sectorale ontmoetingen voor succesvolle innovaties en is dé herkenbare huiskamer van het Innovatieve Startup Ecosysteem West-Brabant. We werken samen met Avans, BUAs, REWIN, de BOM en Braventure.
- Planontwikkeling: we werken onze plannen uit voor betekenisvolle locaties voor het innovatie-ecosysteem. Bijvoorbeeld de Koepel en 't Zoet.
- Organisatie: het concept Innovatiedistrict Breda verbindt onderling de verschillende plekken met een concentratie van innoverende bedrijven in een ecosysteem. Uiteraard zijn de campussen van onderwijsinstellingen een belangrijk onderdeel.

2. Ondernemen met lef

Start en groei, vernieuwing MKB

De wereld verandert in rap tempo en MKB is het motorblok van onze economie. Die heeft het zwaar te verduren door de crisis en grote transformaties. Daar moet op zijn minst nieuwe olie in, maar soms is zelfs een revisie nodig. Daarom zetten we in 2022 vol in op verslimmen en verduurzamen van MKB. In het voorjaar komt de afronding van de MKB deal West-Brabant vernieuwt. Vanuit dit programma werken we sinds 2020 aan vraagstukken rond innovatie, digitalisering en menselijk kapitaal. In 2022 starten we het vervolg: een nieuwe Digital Alliance. Een netwerk met relevante kennispartners, expertbedrijven en

programmatische ondersteuning, dat MKB verder helpt bij de digitale transformatie. We bouwen verder aan onze inzet op duurzaam ondernemen. We gaan door met het project SustainABLE om bestaand bedrijfsleven te helpen bij een duurzaam business model.

Ook in 2022 ondersteunen we reguliere starters met Business Coach Breda en komt het startup programma B'wise tot volle bloei.

Dienstverlening gemeente

Het Ondernemersteam biedt laagdrempelige dienstverlening aan alle bedrijven. Met bedrijfsbezoeken verstevigen we relaties met focus- en groeisectoren. Zo ontstaan kansen voor groei en acquisitie en stijgt de tevredenheid van ondernemers. Meedoen aan sectorverbanden en netwerken zorgt voor nieuwe verbindingen tussen bedrijven en versterking van het ecosysteem. Het doorontwikkelde digitale platform Bredabusiness is een prominent en interactief instrument voor dialoog met Bredase ondernemers. Met zorgvuldig ingerichte social media kanalen en videomateriaal promoten we Breda internationaal als aantrekkelijke vestigingslocatie.

Internationalisering

We vergroten onze strategische acquisitiekraacht op Toegepaste technologie en Creativiteit, samen met partners als Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM) en Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA). De Bredase propositie is helder. We brengen deze extra onder de aandacht via Breda Business, het kanaal voor economische promotie. We zoeken in de netwerken van Bredase internationale bedrijven naar mogelijkheden voor strategisch accountmanagement. In de keten doen we een acquisitiepilot. Voor handelsbevordering stimuleren we Bredase bedrijven om meer internationaal te ondernemen. Dit doen we samen met BOM en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

De wereldwijde crisis legde kwetsbaarheden en afhankelijkheden door internationalisering bloot. Tegelijkertijd verdiepten internationale relaties en ontstonden nieuwe (online) verbindingen. Voor Bredase internationals werden saamhorigheid en thuisgevoel nog belangrijker. Deze lessen nemen we mee in onze aanpak rond internationalisering.

Human Capital

Vanuit economische ontwikkeling stimuleren we banengroei en bieden we perspectieven voor korte en lange termijn. Dit doen we samen met partners uit bedrijfsleven, onderwijs en participatie. Vanuit het project Talent City pakken we concrete acties op rondom binden en aantrekken van talenten. We kijken vooral naar sectoren rond toegepaste technologie en creativiteit.

3. Verrassende Stad

Vitale stad: een compleet en bijzonder aanbod

We voeren vastgesteld beleid uit voor horeca, detailhandel, evenementen en overnachten. Doel is een goed vestigingsklimaat, met een complete mix aan voorzieningen, afgestemd op de wensen van gebruikers. Samen met Breda Marketing maken we een strategie op basis van het Verhaal van Breda. Deze moet bedrijven en instellingen verleiden om zakelijke events in Breda te organiseren.

We verleiden de bezoeker om meerdere plekken te bezoeken en zo langer in Breda te blijven of vaker terug te komen. We promoten onbekende verblijfsgebieden en zoeken verbinding met het aantrekkelijke groene buitengebied. We voeren gebiedsgerichte acquisitie voor bijvoorbeeld De Strip, 5Tracks en de start- en scale-up-hub.

Unieke stad met beleving: betere uitstraling en beleving

In 2021 vertelden we over ons Nassauverleden en maakten dit eigentijds zichtbaar (aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers). Die geschiedenis kun je beleven vanuit verschillende invalshoeken (erfgoed, cultuur, natuur). Op basis van dit verhaal starten we in 2022 de (inter)nationale campagne Ontdek de Royals. Bezoekers en inwoners maken op verschillende manieren (wand- en fietsroutes, gaming, exposities) kennis met het verleden van Breda. Historische panden die in dit verleden een rol speelden krijgen een creatieve duurzame aanlichting en vertellen het Verhaal van Breda.

Gastvrij en creatief

Uitmunten gastvrijheid, talenten en creativiteit inzetten voor (inter)nationaal profileren en onderscheiden. Creativiteit en vernieuwing zijn zichtbaar. Je beleeft het in evenementen, erfgoed, openbare ruimte en het cultureel aanbod. In Breda kom je in aanraking met makers, gastvrije bewoners en ondernemers.

Breda biedt bezoekers service en exclusiviteit en straalt dat uit. Met partners in de stad blijven we werken aan digitale zichtbaarheid (boekbare stad), citydressing en een slimme bundeling van marketingmiddelen en activiteiten.

Met de uitwerking van het Verhaal van Breda in een merkenstrategie door Breda Marketing bepalen we welke (nieuwe) evenementen het profiel van Breda nog meer verrijken.

We blijven inzetten op spreiden en verleiden van (inter)nationale bezoekers. We zoeken verbinding met de Baronieregio en

bieden meerdaagse arrangementen.

Waterrecreatie en -beleving krijgen een prominente plek in de nieuwe gebiedsontwikkelingen 't Zoet en CrossMarks.

Ook in 2022 werken we samen met Ondernemersfonds, binnenstadspartners en Breda Marketing aan een uitvoeringsprogramma voor de binnenstad. Onze ambitie is om als gastvrije binnenstad bij de beste binnensteden van Nederland te blijven horen. Een succesvolle aanpak van de leegstand en transformatie hoort hier bij. Specifiek gaat het hierbij om de invulling van vastgoed die als gevolg van een kleine behoefte aan retailmeters leeg zijn komen staan en een nieuwe functie vragen.

We willen transformaties stimuleren die een positieve impact hebben op de kwaliteit en levendigheid van de binnenstad. We zetten hiervoor in 2022 eenmalige middelen in om een succesvol beroep te doen op de landelijke stimuleringsregeling 'Aanpak herstructurering winkelgebieden in binnensteden en kernen'.

Met BredaMarketing worden nieuwe meerjarenafspraken gemaakt. Onderdeel daarvan is een uitbreiding van de doelgroepen. Naast bewoners en bezoekers moet de marketing zich nu ook richten op bedrijven en talenten. Hiervoor hebben wij aanvullende middelen vrijgemaakt.

Met de ondernemersfondsen in Breda zijn afspraken gemaakt over de afdracht van de reclamebelasting. Dit zetten zij in voor de uitvoering van hun (meer)jarenplannen. Daarnaast bestaat er de wens om gezamenlijk projecten uit te voeren op het gebied van bijvoorbeeld vergroening, verlichting en aankleding van de winkelcentra. Hiervoor stellen wij jaarlijks een bedrag beschikbaar dat dient als co-financiering van deze projecten.

Werklocaties

De basis voor een goed vestigingsklimaat is de kwaliteit van het woon- werk- en leefklimaat. Met nieuwe en bestaande toekomstbestendige werk- en voorzieningenlocaties en aantrekkelijke interactiemilieus voor de kenniseconomie en creatieve sector, zorgen er we er voor dat bestaande en nieuwe bedrijven in onze stad een plek hebben en kunnen groeien en bloeien. In 2022 werken we aan een breed en aantrekkelijk portfolio van werk- en voorzieningenlocaties:

- Om goed in te spelen op de marktvraag, is vanaf 2021 een continu aanbod nodig van minimaal 20 hectare op (bestaande en nieuwe) bedrijventerreinen.
- Voor nieuwe bedrijventerreinen volgen we de keuzes in de Omgevingsvisie.
- We gaan verder met toekomstbestendig maken van bestaande werklocaties (bedrijven en kantoren). Bijvoorbeeld versterken van de organisatiegraad op werklocaties en concrete projecten (veiligheid, bewegwijzering, energietransitie, vrachtwagen parkeren, groenvoorziening). Voor herstructurering werken we volgens regionale afspraken bedrijventerreinen samen met regiogemeenten en provincie. We starten met het toekomstbestendig maken van Hazeldonk, Krogten, Claudius Prinsenlaan en Druivenstraat en spelen in op kansen die zich op andere locaties voordoen.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor het instellen van een herstructureringsfonds.
- We werken aan aantrekkelijke vestigingsmilieus in de binnenstad. We zetten in op interactiemilieus voor bedrijven voor technologie en creativiteit, campusachtige locaties en een centrumlocatie voor toegepaste innovatie. We maken ruimte voor acquisitie van nieuwe bedrijven. Zo geven we ook richting aan het Innovatiedistrict, versterking van TripleO Campus, CrossMark, zorg- en innovatiedistrict rond Amphia en Avans en ontwikkeling van de Koepel.
- Er is extra aandacht voor informatievoorziening en monitoring, om met actuele informatie betere afwegingen te maken over werklocaties.

Digitalisering

In 2022 geven we verder vorm aan de vier complementaire strategielijnen van Breda: hardware, software, mindware en orgware.

- Hardware: In 2022 geven we prioriteit aan ontwikkeling van de BredaRing, de BrabantRing en het project Fiber To The Home.
- Software: Er komen diverse projecten die bijdragen aan Grenzeloos, Gastvrij en Groen. We benoemen stedelijke uitdagingen die we ophalen bij expertteams. Uitgangspunt is onderzoeken welke uitdagingen en knelpunten we met data en digitalisering deels kunnen oplossen of die bijdragen aan de oplossing.
- Mindware: In 2022 ligt de nadruk van mindware op ethiek en het opzetten van een ethisch team. Er komt een bewustwordingsstrategie en plan van uitvoering rond digitale detox en balans. Deze maken we samen met kennisinstellingen en creatieve organisaties. Vanuit digitalisering zoeken we aansluiting bij de Huh-formule, voor wie digitaal niet (of minder) vaardig is. Zij houden op andere manier toegang tot gemeentelijke voorzieningen en netwerken. Met aandacht voor bescherming tegen digitale fraude en oplichting.

- Orgware: in 2022 zetten we de volgende stappen naar een digital twin en urban data platform. Daar bouwen we aan, samen met partners in de stad, ondernemers, kennisinstellingen en inwoners.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

In 2022 is er meer vraag dan aanbod van bedrijventerreinen. Onvoldoende plek gaat ten koste van (nieuwe) werkgelegenheid en economisch herstel. In 2022 zetten we vol in op nieuwe bedrijventerreinen en revitalisering van bestaande werklocaties.

INDICATOREN

Programma-indicatoren Programma Ondernemend Breda

Indicator: Waardering voor de stad (bezoekers) (audit nr 40)

Omschrijving: Rapportcijfer voor de binnenstad van Breda (gegeven door bezoekers)

Bron: Passantenonderzoek Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	7,9		8	geen streefwaarde bepaald

Deze indicator wordt 1 keer per 2 jaar gemeten, in de 'oneven jaren'. Daarom is voor 2022 geen streefwaarde bepaald.

Indicator: Trots op de stad (inwoners) (audit nr 41)

Omschrijving: Percentage inwoners dat (heel) trots is op de stad Breda

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
69	68	70	71	tenminste handhaven huidige aandeel

We streven naar een stijging (of tenminste handhaving) van het aandeel inwoners dat (heel) trots is op de stad.

Indicator: Economische Barometer (audit nr 42)

Omschrijving: Stand van de Economische Barometer

Bron: O&I Economische barometer Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
7,2	7		5,9	6,5

De barometerscore is ieder jaar afhankelijk van een groot aantal invloeden. Bij de voorbereiding van de begroting 2022 (medio 2021) waren de onzekerheden door de impact van corona groter dan ooit. De inzichten wisselen bijna dagelijks. De prognose van de streefwaarde voor 2021 én 2022 bevat daarom een grote onzekerheidsmarge.

Indicator: Vestigingsklimaat (audit nr 43)

Omschrijving: Waardering van het vestigingsklimaat door Bredase ondernemers

Bron: Ondernemerspeiling Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
7,4			Minimaal 7	minimaal 7

Door corona houden we rekening met een lichte daling van de beoordeling van het vestigingsklimaat. We blijven inzetten op een ruim voldoende beoordeling.

Thema-indicatoren thema economische ontwikkeling in Breda

Indicator: Werkgelegenheid Focusectoren (absoluut) (audit nr 2203)

Omschrijving: Aantal werkzame personen in de focus sectoren toegepaste technologie en creatieve industrie (TT&C)

Bron: Vestigingenregister Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
20.478	21.269	21.286	tenminste handhaven werkgelegenheid op niveau realisatie 2020	handhaven niveau realisatie 2021 (bekend eind 2021)

In 'reguliere jaren' willen we 2% groei per jaar realiseren in de focusectoren "toegepaste technologie" en "creativiteit". In verband met corona gaan we voor 2022 uit van handhaving van het huidige (medio 2021) niveau. Ook voor 'het lopende jaar' 2021 is de streefwaarde aangepast van 2% groei naar het handhaven van het niveau van 2020.

Indicator: Werkgelegenheid Totaal (absoluut) (audit nr 44)

Omschrijving: Aantal werkzame personen in Breda

Bron: Vestigingenregister Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
107.926	109.619	110.455	tenminste handhaven werkgelegenheid op niveau realisatie 2020	handhaven niveau realisatie 2021 (bekend eind 2021)

In 'reguliere jaren' streven we naar een jaarlijkse groei van de werkgelegenheid met 1%. Voor 2022 is de doelstelling om de werkgelegenheid te handhaven op het niveau van medio 2021. Ook de doelstelling voor 2021 hebben we naar beneden bijgesteld: van 1% groei tov 2020 naar geen banenverlies tov 2020.

Indicator: Ondernemersklimaat (audit nr 47)

Omschrijving: Waardering van het ondernemersklimaat door Bredase ondernemers

Bron: Ondernemerspeiling Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
6,9			7	7

We willen dat het ondernemersklimaat in 2022 minimaal met een 7 wordt beoordeeld.

Productindicatoren Product Economische zaken

Indicator: Netto arbeidsparticipatie (audit nr 49)

Omschrijving: Percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
69,7	70,6	69,2	geen streefwaarde bepaald voor deze landelijk verplichte indicator	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. De netto arbeidsparticipatie (het percentage werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking) ligt in Breda hoger dan landelijk gemiddeld. Na een aantal jaren waarin de arbeidsparticipatie is gestegen, is in 2020 een afname zichtbaar. Deze daling heeft zich hoofdzakelijk voorgedaan in de leeftijdsgroep 15-25 jaar.

Productindicatoren Product Acquisitie en accountmanagement

Indicator: Dienstverlening (audit nr 50)

Omschrijving: Beoordeling van de dienstverlening van de gemeente Breda aan ondernemers

Bron: Ondernemerspeiling Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
6,7			7	7

We willen dat ondernemers de dienstverlening van de gemeente minstens met een 7 waarderen. In 2022 wordt dit weer gemeten.

Productindicatoren Product Evenementen

Indicator: Evenementenbeleid (audit nr 51)

Omschrijving: De gemiddelde waardering van Bredase bezoekers voor de evenementen die ze hebben bezocht

Bron: O&I Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
				geen streefwaarde bepaald

In verband met corona is het niet mogelijk om hier nu een streefwaarde voor te bepalen

Productindicatoren Product Grondexploitatie bedrijventerreinen

Indicator: ratio vraag/aanbod werklocaties (audit nr 52)

Omschrijving: Verhouding tussen het aantal hectare aan werklocaties dat direct uitgeefbaar is en de vraag naar werklocaties

Bron: team planeconomie Meeteenheid: ratio

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
0,28	0,24	0,1	0,1	0,1

We streven uiteindelijk naar een situatie waarbij de vraag gelijk is aan het aanbod. Bij een waarde van 1 is de voorraad direct uitgeefbaar bedrijventerrein gelijk aan de vraag hiernaar. Voor de eerstkomende jaren is dat vanwege een groot tekort aan direct uitgeefbare locaties niet realistisch. In de komende jaren streven we naar een geleidelijke groei van het ratiogetal. Daarvoor is extra aanbod aan werklocaties nodig. Het realiseren van (nieuwe) werklocaties kost tijd. Daarom is als streefwaarde van het ratiogetal voor 2021 en 2022 de realisatie van 2020 aangehouden: 0,1.

Indicator: Leegstand (audit nr 53)

Omschrijving: Leegstand (in percentage van de voorraad)

Bron: Data warehouse- woz basisregistratie Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
9,2	10,7	8,5	0,5 procentpunt lager dan 2020	0,5 procentpunt lager dan in 2021

Uiteindelijk is de streefwaarde voor leegstand 5% van de voorraad kantoren, bedrijven en winkels. Dit is de frictieleegstand die nodig is om voldoende dynamiek in de vastgoedsector te waarborgen. In reguliere jaren streven we naar een verlaging van de gemiddelde leegstand met 0,5%-punt per jaar (in m2 WVO WinkelVloerOppervlak). In 2020 was sprake van een leegstand van 8,5%. Dit is de feitelijke leegstand op 1-1-2021, nog zonder rekening te houden met toekomstige transformaties. Voor 2022 gaan we uit van een gemiddeld leegstandspercentage van 7,5%.

Thema Grote projecten in de stad

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Programma Verbeter Breda

Het programma Verbeter Breda zet in op het verbinden van verschillende grote thema's in de stad om uiteindelijk de kansenongelijkheid bij mensen, want dat kan worden gezien als motor achter de toenemende tweedeling, tegen te gaan.

Achterstanden doen zich vaak voor in bepaalde buurten. Het woord tweedeling of segregatie is een correcte term om te beschrijven wat er gaande is in de stad, maar is ook een onwenselijke stigmatisering van buurten met achterstanden. We zetten daarom in op een aanpak waarbij we alle bewoners en organisaties in de stad samen brengen om hun schouders eronder te zetten. Wat nodig is, zijn inspanningen in het sociaal domein, het ruimtelijk domein en de veiligheidsketen, bij de gemeente en bij anderen.

Onder leiding van de Initiatiefgroep Verbeter Breda formuleerden bewoners en organisaties daarvoor de ambitie in het Pact van Breda, Deel 1: een verbonden stad met gelijke kansen voor alle Bredanaars. In de tweede helft van 2021 en begin 2022 worden de meerjarige doelstellingen die bij die ambitie horen samen bepaald. De aandachtspunten zoals onder andere geconstateerd door de Rekenkamer worden daarbij zeer nadrukkelijk betrokken. Vooruitlopend op deze besluitvorming hebben wij in deze begroting middelen gereserveerd voor de programmatische aanpak.

Programma Gasthuisvelden

In het programma Gasthuisvelden verbinden we gebiedsstrategie (ontbieden, ontvangen, ontmoeten) met merkstrategie (Breda brengt het samen: grenzeloos, gastvrij, groen). Doel is dat hier een aantrekkelijker deel van het stadscentrum ontstaat. Een aantrekkelijke en toegankelijke openbare ruimte is een belangrijk visitekaartje.

Programma CrossMark Breda

CrossMark Breda transformeert de Spoorzone tot een nieuw en modern stadsdeel. Het loopt van 3 Hoefijzers in het oosten tot en met 't Zoet in het westen. Het onderscheidt zich van de historische binnenstad en versterkt het internationale karakter van Breda. Aansluitend op het Verhaal van Breda werken we consequent aan 3 kernwaarden:

Groen: Spoorpark bij het Gerechtsgebouw, aanleg lanen zoals Stationslaan, onderzoek naar inrichting groene stedelijke waterlandschap Zoete Delta in relatie tot de Mark tussen Havenkwartier en 't Zoet.

Gastvrij: in gebouwen (Station, 5 Tracks, erfgoedhallen) en openbare ruimtes (Strip Klavers Jansen-Electron-Backer&Rueb) komen collectieve ruimtes voor verblijven en ontmoeten en onderzoeken we nieuwe concepten voor horeca, cultuur en leisure.

Grenzeloos: voor Stationskwartier (modern-zakelijke sfeer), Havenkwartier (urban sfeer met haven en erfgoed) en in 't Zoet hebben we een hoog internationaal ambitieniveau, een attractieve omgeving voor wonen, creativiteit en leisure: nieuwe Europese stadswijk aan het water van de Mark.

In lijn met de doelstellingen van de Omgevingsvisie 2040, realiseren we een hoogstedelijk gebied, met hoge dichtheid en een mix van wonen, werken en verblijven. Zo benutten we ons HSL-station beter en zijn we een sterker internationaal knooppunt.

't Zoet

Sinds begin 2021 zijn gemeente en provincie eigenaar van het voormalig CSM-terrein, omgedoopt tot 't Zoet. Gemeente en provincie formuleerden samen de doelen:

- Stimuleren kwalitatieve en kwantitatieve groei van Breda als centrumstad van West-Brabant. Inzet: een inclusief, gezond, grootstedelijk en internationaal Breda.
- De transformatie van Breda rendeert op een hoger schaalniveau om (bestaande) stad en (bestaande) structuren te versterken en te komen van losse wijken naar samenhangende stadsdelen.

Voor 't Zoet leidt dit tot de hoofdpoging:

Een complementair, inclusief, energieneutraal en internationaal woon- en werkmilieu in 't Zoet, als onderdeel van Crossmark en in samenhang uitgewerkt met de water-, natuur- en klimaatambities voor Zoete Delta en de met 't Zoet samenhangende mobiliteitsopgaven voor Breda en West-Brabant (stip 2040).

In 2021 werkten we aan het ontwikkelperspectief 't Zoet, faciliteren en organiseren van tijdelijke initiatieven en verkenning van de toekomstige samenwerkingsovereenkomst met de provincie over de gebiedsontwikkeling. In 2022 nemen we vervolgstappen in de ontwikkeling, bijvoorbeeld verdieping van het ontwikkelperspectief, uitwerking van een ontwikkel- en realisatiestrategie, placemaking en versterking van het publieke netwerk (provincie en rijk). We verkennen hierin ook de mogelijkheid om (ver-)snel(d) een positieve bijdrage te leveren aan de nationale woonopgave.

Bavel

Nieuw onder de grote projecten in 2022 is Bavel. In samenspraak met het dorp werken we aan de eerste contouren voor nieuwe werk- en woongebieden voor Breda. De gemeente wil Bavel samen met het dorp en marktpartijen verrijken. Doel is:

- Een vitaal dorp.
- Op de toekomst voorbereid.
- Met een bloeiend cultureel leven.

- Voldoende woonkansen voor inwoners van Bavel en daarbuiten.
- Ruimte om te ondernemen.
- Voorbereid op toekomstige klimaatveranderingen.

Goede voorzieningen zijn voor Bavel van levensbelang. Zeker als daar in de toekomst huizen bijkomen. Een multifunctionele accommodatie in de dorpskern, huiskamer voor cultuur en binnensport, met een ontmoetingsruimte, geeft een impuls aan het dorp. In 2022 werken we, in uitvoering van de in de omgevingsvisie vast te stellen afspraken, aan een integrale gebiedsvisie voor het dorp. We kijken niet alleen naar nieuwe werk- en woongebieden maar ook naar gevolgen voor sociaal en economische voorzieningen. De ontwikkelingen gaan zo'n 10-15 jaar in beslag nemen. We maken middelen vrij om integraal aan deze opgave voor Bavel te werken.

Amphia

Het ziekenhuis aan de Molengracht is volledig in gebruik, inclusief alle afdelingen die overkwamen van de Langendijk. Dit is vanaf 2022 geen onderdeel meer van de grote projecten. Resterende middelen voor infrastructuur gaan naar programma 3. Voor het Amphia Langendijk is het doel herontwikkeling van de vertreklocatie van het ziekenhuis. Dit woningbouwproject gaat vanaf 2022 van de grote projecten naar begrotingsprogramma 3.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Programma Verbeter Breda

Samen met inwoners en organisaties formuleren we meerjarige doelstellingen voor Verbeter Breda die de ambitie van een verbonden stad met gelijke kansen voor alle Bredanaars een stap dichterbij kunnen brengen. We zorgen daarbij voor samenhang en verbindingen tussen alle stadsdelen. Bij een goede mix van woningen en voorzieningen over de stad spelen bijvoorbeeld ook de grote gebiedsontwikkelingen een belangrijke rol.

Met partner Manifest-steden houden we de kwestie van tweedeling en kansenongelijkheid integraal onder de aandacht bij het Rijk en geven verder invulling aan de Regionale Investerings Agenda (RIA).

Tot slot werken we door op de paragraaf 'ongedeeld Breda' uit de omgevingsvisie.

In 2021 hebben wij voor verduurzaming van woningen een forse subsidie van het rijk ontvangen. Met deze subsidie kunnen veel inwoners hun woning verduurzamen. Deze subsidie heeft een langere looptijd en deze zullen we ook langjarig moeten gaan co-financieren. Omdat de regeling nog ontwikkeld moet worden kiezen we voor een ingroei model. Deze is dus vanaf 2023 verwerkt in de begroting.

Programma Gasthuisvelden

We werken toe naar 2024. De Nieuwe Mark is dan in uitvoering en het Seeligpark in gemeentelijk eigendom. Gastvrijheid is dan concreet. Flankerend zijn de beeldbepalende ontwikkeling van de Rechtbank en het gebruik van de Teruggave.

Nieuwe Mark

In 2022 zijn we bezig met uitvoering van de Nieuwe Mark fase 1, inclusief het Europese GreenQuays project. Vergroende kades en vergroening van de direct aangelegen openbare ruimte. We maken het definitief ontwerp van de Nieuwe Mark ter hoogte van Seelig Noord (fase 2).

UWV-locatie The Marker

De gemeente toetst het voorlopig en definitief ontwerp van de openbare ruimte. Op de voormalige UWV-locatie komt in 2022 nieuwbouw van een wooncomplex met circa 160 appartementen.

Voormalig Kadasterlocatie

Voor deze locatie sluiten we in 2022 een anterieure overeenkomst voor een nieuw gebouw met woningen. In 2022 loopt ook de bestemmingsplanprocedure, onder voorbehoud van succesvolle afronding van het haalbaarheidsonderzoek in 2021.

Seelig Park

In 2022 gaan we door met co-creatie met Bredanaars in een plan voor en door toekomstige gebruikers. Na succesvolle opbrengst in 2021 van de visie op het toekomstig karakter, komen in 2022 ontwerp en inrichtingsplan tot stand voor het park. Opnieuw in een breed planproces met iedereen die betrokken wil zijn.

Inrichting Openbare ruimte Gasthuisvelden

In 2022 maken we integrale inrichtingsplannen voor onder- en bovengrondse straten in Gasthuisvelden. We maken werk-met-werk: plannen voor renovatie van riool- en nutsleidingen in samenhang met verbeterplannen bovengronds.

Programma CrossMark Breda

In 2022 gaan we verder met programmasturing. Doel is een hoogstedelijk gemengd gebied met aandacht voor thema's grenzeloos (internationaal en innovatief-experimenteel), gastvrij (ruimte voor ontmoeting en samenwerkingsvormen) en groen (klimaatadaptatie, Spoorpark, Markzone).

CrossMark en historische binnenstad vormen samen het nieuwe centrumgebied van Breda. Voor de centrumstedelijke opgave maakten we met de provincie een Samenwerkingsagenda rondom thema's verstedelijking, mobiliteit en groen-water. Het belang van de provincie is het internationaal knooppunt verder versterken en stedelijke verdichting nabij het nieuwe station (Havenkwartier – 't Zoet), met goede (inter)nationale verbindingen. Ook belangrijk is versterking van water- en groenstructuur langs de Mark, als ecologische verbindingszone en voor een aantrekkelijk woon- en leefmilieu.

CrossMark-Oost/Stationskwartier:

- Start uitvoering van het ambitieuze bouwproject 5Tracks met appartementen, kantoren en voorzieningen, inclusief internationaal hotel en parkeervoorziening met daar bovenop het Spoorpark.
- Afronding woonbuurt 3 Hoefijzers Noord, appartement-gebouw de Hendric en Thes met AH-locatie.
- Uitvoeringsvoorbereiding woonbuurt Eureka met ruim 300 woningen en planvorming aangrenzende Faam-locatie met hoogstedelijke ambitie.

CrossMark-West/Havenkwartier:

- Start uitvoering van de Strip, integratie industrieel erfgoed en behoud urban karakter. De Strip ligt tussen Speelhuistraat en Belcrumhaven en loopt vanaf de Minister Kanstraat, Klavers Jansen – Electron tot en met Backer & Rueb. Het Consortium Spoorzone Breda en Amvest bouwt de eerste van ruim 600 woningen.
- Gefaseerde uitvoering culturele HUB in gemeentelijk vastgoed gebied Klavers Jansen – Electron samen met culturele instellingen.
- Net als in het Stationskwartier willen we in het Havenkwartier een functionele en attractieve openbare ruimte. Herinrichting openbare ruimte begint in de Minister Kanstraat en doortrekken van de Speelhuistraat.
- Uitvoeringsvoorbereiding Mobiliteitshub, gekoppeld aan ontwikkelingen in de Strip.
- Voor publieke investeringen kreeg de gemeente rijksmiddelen van de Woningbouwimpuls. Voorwaarde is (minimaal 50% betaalbare) woningen voor 2030.

CrossMark-West/'t Zoet:

- Samen met provincie het Ontwikkelperspectief verder verdiepen en een ontwikkel- en realisatiestrategie uitwerken.
- Samen met het Rijk de ingediende businesscase uitwerken tot subsidie-aanvragen.
- Placemaking van 't Zoet gaat verder, met tijdelijke gebruiksvormen in lijn met de doelen voor de nieuwe stadswijk: menging wonen, werken en leisure, groene en waterrijke omgeving, ruimte voor creativiteit en innovatie, duurzaamheid, inclusiviteit.
- Het grote terrein 't Zoet heeft tijdelijk beheer nodig vóór transformatie naar nieuw gebruik.
- We verzoeken een vroegtijdige verbinding tussen 't Zoet en het station, via het Havenkwartier, als belangrijke voorwaarde voor stedelijke invullingen en hoge dynamiek in gebruik.

Hieraan geven we een impuls door voor 2022 een voorbereidingskrediet van € 0,47 miljoen beschikbaar te stellen.

Bavel

In 2022 geven we verder vorm aan het programma Bavel. Er komt extra aandacht voor het dorp, recreatiemogelijkheden, klimaatadaptatie, aanwezigheid van het Ulvenhoutse bos en leefbaarheid.

- Er wordt gewerkt aan een integrale gebiedsvisie voor ontwikkelingen in Bavel. Deze komt tot stand in samenspraak met het dorp. Ook andere stakeholders zoals de provincie, waterschap en Rijkswaterstaat nemen we hierin mee.
- Besluitvorming voor de multifunctionele accommodatie vindt plaats in 2022.
- De woningbouwontwikkeling in Bavel-West krijgt vorm. We leveren de nodige documenten op voor besluitvorming.
- Start van de verdere verkenning naar de komst van een nieuw bedrijfsterrein.
- Verdere verkenning van de ontwikkelingsmogelijkheden voor het zuiden van Bavel.

We geven een impuls aan het programma Bavel door een budget van € 0,45 miljoen beschikbaar te stellen.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

CrossMark

Voor het deelgebied Stationskwartier zijn de belangrijkste risico's meegenomen in het totaal van de grondexploitatie. Voor de Strip, 1e fase uitvoering Havenkwartier, liggen de belangrijkste risico's op het gebied van het cultuurproject (€ 3 miljoen uit het bestuursakkoord is vooralsnog onvoldoende voor een haalbaar plan) en op de uitvoering van een HUB (collectieve parkeervoorziening op afstand van diverse functies).

Bavel

Voor het programma Bavel is het tempo van de realisatie van nieuwe woon- en werkgebieden nog onzeker. Hiervoor zijn afspraken te maken in samenspraak met het dorp en met de stakeholders als uitwerking van de nog vast te stellen omgevingsvisie.

Gasthuisvelden

Binnen het programma Gasthuisvelden liggen de belangrijkste risico's in het project de Nieuwe Mark. Het project zit in de overgang van de ontwerpfase (opstelling DO) naar de realisatie (aanbesteding) waarmee uitvoeringsrisico's en planningsrisico's aan de orde komen.

INDICATOREN

Voor dit thema zijn geen indicatoren van toepassing.

Thema Dynamische stad

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Cultuur

Breda geeft met haar cultuurbeleid een impuls aan maken, presenteren en beleven van een waardevol en divers aanbod van kunst en cultuur. Zo vergroten we de aantrekkingskracht van Breda om te wonen, werken, beleven en bezoeken.

Breda gelooft in de intrinsieke waarde van kunst en cultuur. Het doel is om er simpelweg te zijn. Om je te laten verrassen, verbazen, zo keek je er nog niet tegenaan, voeding voor de maatschappelijke dialoog. Om te schuren, omdat de één wel en de ander zich juist niet vindt in de boodschap, omdat de één het prachtig en de ander het ronduit lelijk vindt.

In Breda geloven we óók in de waarde van kunst en cultuur als middel voor andere doelen. We zijn sterk om met inzet van cultuur andere (maatschappelijke en economische) doelen te realiseren. Corona maakte zichtbaar hoeveel ervaring en energie Bredase makers en instellingen hebben om met kunst en cultuur grote impact te geven aan welzijnsvraagstukken. Daar zit veel kracht en dat gaan we omarmen en optillen.

De Bredase culturele sector start weer op na een lange lockdown. Partners openen sinds lang weer hun deuren en zetten hun programmering en activiteiten weer aan. Jonge makers hadden het moeilijk. We zoeken manieren om hen te ondersteunen.

Cultureel erfgoed

De erfgoedvisie 'Grondstof voor de toekomst' heeft een brede benadering van erfgoed. Doel is een Collectie Breda, die focus van activiteiten en keuzes op deze collectie legt.

De visie heeft 4 hoofddoelen:

- Versterken erfgoedbeleving en vergroten toegankelijkheid erfgoed voor bewoners en bezoekers.
- Zoveel mogelijk kennis vergaren over Breda's erfgoed en deze delen met de stad.
- Zorgvuldig behoud, beheer en bescherming van erfgoed.
- Erfgoed als onderlegger voor (her)ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Cultuur

In 2022 gaan we verder met de actiepunten uit 2021, die we niet konden uitvoeren. Door corona stonden sommige dingen op pauze. Andere doelen zoals Kunst en cultuur in de publieke ruimte, kwamen in een versnelling omdat juist activiteiten in de

open lucht plaatsvonden. Tijdens de corona-epidemie formuleren we ook nieuwe acties, samen met het veld. In 2022 kijken we welke acties prioriteit krijgen. We houden aandacht voor instellingen die ook in 2022 last hebben van corona.

Voor 2022 geven we subsidies op basis van nadere regels subsidieverstrekking. Deze sluiten aan op het cultuurbeleid 'In verband met cultuur', de afspraken binnen BrabantStad en de kunstenplanperiode van het Rijk. Met deze structuur sturen we op uitvoering van onze speerpunten in de beleidsvisie.

We breiden de makersregeling uit om in 2022 jong afgestudeerde makers en ervaren makers te ondersteunen in de ontwikkeling van hun beroep.

In de vastgestelde cultuurvisie In verband met cultuur zijn 6 speerpunten richtinggevend.

- We versterken de verbinding met cultuur en andere sectoren.
- We richten op versteviging van het aanbod aan professionele kunsten met een landelijke uitstraling.
- We bevorderen activiteiten voor internationale uitwisseling en activiteiten die bijdragen aan internationale profilering.
- We continueren ontwikkeling van het Havenkwartier als culturele hotspot van Breda.
- We investeren in versterking van het aanbod kunst en cultuur in de publieke ruimte.
- We investeren in de toekomstbestendigheid van de sector.

Ondanks de enorme impact van corona op de culturele sector, staan deze 6 speerpunten nog steeds overeind. In overleg met het veld evalueerden we de prioriteit voor 2022. Dit leidde tot een 3-deling (waarmee we de uitvoeringsprogramma's 2019-2021 afsluiten):

- Investeren in een wend- en weerbare culturele sector.
- Versterken sociaal-maatschappelijke waarde van cultuur, door cultuureducatie en participatie.
- Kunst en cultuur in ruimtelijke en stedelijke ontwikkelingen in de stad.

Investeren in een wend- en weerbare culturele sector:

- We investeren in herstel en herstart van culturele programmering.
- We investeren en ontwikkelen samen met het veld in culturele infrastructuur op vernieuwing en innovatie.
- In 2022 verbeteren we de structurele toegang tot dashboardinformatie over het culturele aanbod en publieksbereik en werken we mee aan het regionale onderzoek de Waarde van Cultuur 2022.
- Op basis van de ervaringen met Breda Buiten wordt bekeken of een soortgelijk zomerprogramma in 2022 meerwaarde heeft en gewenst is, en zo ja, in welke vorm.
- We leveren inhoudelijke input voor accommodatiebeleid van gemeentelijke culturele locaties.
- We doen mee in de regionale samenwerking BrabantStad.
- We zetten in het op herstel van publieksbereik. We gaan hierover in gesprek met de vier basisinstellingen.
- We stimuleren samenwerking tussen amateurkunst en professionele organisaties.
- Netwerk versterken en bemiddelen tussen culturele sector, andere beleidsterreinen, partners en ondernemers; investeren in zichtbaarheid.
- We organiseren tenminste 1 netwerkbijeenkomst met de culturele sector en professionaliseren het dialoog tussen de gemeente en het culturele veld.
- We verbeteren onze gemeentelijke dienstverlening door het doorontwikkelen van de subsidiestructuur en het proces. Ook maken we het aanvragen van subsidie gebruiksvriendelijker.

Versterken van de sociaal-maatschappelijke waarde van cultuur:

- We brengen meer duurzame verbindingen tot stand tussen culturele instellingen en makers en zorg- en welzijnsorganisaties.
- Versteviging van het netwerk cultuur- educatie en participatie en amateurkunst, waarbij Nieuwe Veste verder door ontwikkeld naar een organisatie die het netwerk optimaal faciliteert.
- We betrekken jeugd en jongeren actief bij culturele vraagstukken.
- We brengen de behoeftes in beeld van het Bredase amateurkunstveld voor het ontwikkelen van scenario's voor het vervolg van de subsidieregeling voor amateurkunst.

Kunst en cultuur in ruimtelijke en stedelijke ontwikkelingen in de stad:

- We positioneren cultuur in ontwikkelingen van CrossMark en 't Zoet.
- We blijven nauw betrokken bij ontwikkelingen Kunsthal-initiatief, dat vanaf nu verder gaat onder de naam CrossArts Breda.
- We gaan met de urban pitch regeling de urban-scene verder aanjagen.
- We starten minimaal een project waarmee we kunst en cultuur in de publieke ruimte van Breda digitaal zichtbaar maken.
- Er worden enkele kunstprojecten in het kader van de percentageregeling voorbereid.
- We leveren input voor ontwikkelvraagstukken Seelig en Gasthuisvelden.
- We blijven betrokken bij de omgevingsvisie.

In de Strip, de 1e fase van de uitvoering van het Havenkwartier, werken we aan de culturele hotspot. We doen dit volgens de uitgangspunten van het Creative District en samen met culturele instellingen. Via het principe van geleidelijke transformatie van vastgoed krijgen creatieve functies tijdelijk en meer definitief een plek. In het gebied Klavers Jansen ontwikkelt cultuur. Dit naast plannen voor woningbouw, in samenhang met herinrichting openbare ruimte. Voor Electron kijken we naar combinaties van creativiteit en wonen in hetzelfde pand, volgens de uitgangspunten van het Gebiedsperspectief Havenkwartier.

Projecten in de publieke ruimte

We werken aan verschillende kunst en cultuurtoepassingen in de openbare ruimte:

- Kunsttoepassing Marga Mincoplein, samen met inwoners.
- Kunstwerk Artikel1, Park Valkenberg, samen met Stedelijk Museum Breda en Breda Marketing.
- Onderzoeken mogelijkheid voor kunstwerk Opener, Liever, Mooier, van Sef Peeters (Claudius Prinsenlaan), samen met initiatiefnemers.
- Kunstroute door Boeimeerpark, Wilhelminapark en Sonsbeekpark.
- Project Breda Breed van Martin en Inge Riebeek, op het Station en onverwachte plekken in de stad.
- Voorbereiding kunstwerken bij het Talentencentrum en Verlengde Speelhuuslaan.

Cultureel erfgoed

Voor de Collectie Breda verdiepen we in 2022 de samenwerking met erfgoedorganisaties. We ontwikkelen een platform voor het Bredaas erfgoed met daarin de Collectie Breda, verbonden en vindbaar. We begeleiden en informeren zodat de erfgoedpartners met een eenduidige methodiek hun verzamelingen en collecties registeren. Zo ontstaan verbindingen tussen verzamelingen en collecties van de verschillende partners. We doen voorbereidingen voor een nieuw digitaal platform. Met als doel uiteindelijk het historische verhaal van Breda (beter) te vertellen. Onze activiteiten in 2022 dragen bij aan de 4 hoofddoelen uit de erfgoedvisie:

Ons erfgoed..... een beleving!

Doel: verder versterken van erfgoedbeleving van bewoners en bezoekers.

- Partners stimuleren en inspireren om hun publieksactiviteiten en educatie in 2022 te richten op de thema's Breda Internationaal en De groei van Breda. De keus voor deze thema's zijn 2 jubilea: 50 jaar autoweg Breda-Antwerpen en 25 jaar geleden werden Teteringen, Prinsenbeek, Nieuw-Ginneken en Hazeldonk onderdeel van de Gemeente Breda.
- Faciliteren publieksactiviteiten Nassaudag en Open Monumentendag. De gemeente organiseert zelf onderdelen voor monumenten in gemeentelijk bezit en voor archeologie.
- Het verhaal van de Nassaus in Breda en de start van het koninklijke verleden van Nederland maken we zichtbaar met routes en aanlichten van historische plekken.
- Breda is in het samenwerkingsverband Zuiderwaterlinie onderdeel van de stelling (verdedigingslinie) Breda – Geertruidenberg. Samen met Oosterhout, Drimmelen, Geertruidenberg en Waalwijk werken we in 2022 aan de stellingvisie (2021-2029) en het uitvoeringsprogramma (2021-2024) Zuiderwaterlinie. Het programmateam ontwikkelt samen met stakeholders en partners een toeristisch en recreatief programma. Vuchtpolder als (her)kenbaar inundatiegebied (onder water gebracht gebied) en onderdeel van de Zuiderwaterlinie. De Spinolaschans beter op de kaart zetten. We onderzoeken samen met Citymarketing de mogelijkheden voor een informatiepunt.
- We organiseren de Reuvensdagen, een landelijk congres voor archeologen. We betrekken tijdens deze dagen bewoners van de stad bij archeologie-activiteiten.
- We ontsluiten Bredaas erfgoed in de openbare ruimte voor publiek met fysieke en digitale informatie (bordjes op monumenten).

- We dragen bij aan het project Stolpersteine/Struikelstenen (herdenkingsstenen voor joodse slachtoffers in de WO II).
- We dragen bij aan landschapsbiografie voor het westelijk deel van het beoogd Van Gogh Nationaal Park (stroomgebied Mark).

Ons erfgoed.... een bron van kennis!

Doel: betere toegankelijkheid erfgoed. Continu kennis vergaren en delen Bredaas erfgoed en Collectie Breda in het bijzonder.

- Werken aan Lokale Onderzoeksagenda Erfgoed Breda (LOEB).
- Meer kennis over Bredaas erfgoed (archeologie, historische geografie en gebouwd erfgoed/bouwhistorie).
- We verzorgen archeologie-educatie voor primair onderwijs.
- In het door Europa gesubsidieerde onderzoeksproject WaVE geeft een aantal steden en regio's onder leiding van Breda en met ondersteuning van TU Delft inhoud aan herwaardering van de relatie water en erfgoed. Wat betekent deze voor bijvoorbeeld klimaatadaptatie en sociaaleconomische groei? Het onderzoek richt zich op CrossMark. De opgedane kennis komt in de beleidsstrategieën om watergerelateerd erfgoed op grotere, regionale schaal toe te passen (bijvoorbeeld Zuiderwaterlinie).

Ons erfgoed..... we zorgen er goed voor!

Doel: zorgvuldig behoud, beheer en bescherming erfgoed Breda en Collectie Breda.

- Beheer van archeologische verzameling is een doorlopende taak.
- Samen met de erfgoedorganisaties brengen we de bouwkundige staat van monumenten in beeld. Zo acteert Breda op de wettelijke instandhoudingverplichting van monumenten.
- We stellen regelgeving op voor de kaartlaag bouwhistorie en organiseren toezicht voor uitvoering.
- We stellen het paraplubestemmingsplan Erfgoed vast, om erfgoedkaarten, bouwhistorie en beschermd stadsgezicht op één plek juridisch te borgen, vooruitlopend op het voorlopig Omgevingsplan.
- Samen met religieuze organisaties, eigenaren en inwoners werken we aan een visie op religieus erfgoed (kerkenvisie). Doel is inzicht in aanwezige waarden en kwaliteiten en waar nodig keuzes maken voor gebruik en behoud van religieus erfgoed (vastgoed).
- De erfgoedkaarten vullen we aan, zodat steeds meer informatie op voorhand beschikbaar is voor wie een initiatief wil nemen (eis Omgevingswet).
- Beleid ontwikkelen voor Veiligheid en Erfgoed.

Ons erfgoed.... altijd in ontwikkeling!

- Erfgoed benutten we bij (her)ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.
- We werken aan de vraag hoe we omgaan met verduurzaming van Erfgoed, op basis van de gedachten uit 2021.

In 2022 geven we subsidies die bijdragen aan de 4 bovengenoemde doelen. We onderscheiden 5 typen subsidies.

De samenwerking met de partners in de stad halen we nadrukkelijk aan, voor grotere betrokkenheid van alle partners en van alle activiteiten.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Corona heeft diepe sporen achtergelaten waarbij het de vraag is of er op (langere) termijn een volledig herstel gaat plaatsvinden. De vraag is ook hoe het publiek/de consument zich gedraagt. Past het aanbod bij het verlangen van de cultuurconsument? Durven mensen weer in grote getale naast elkaar in de theaterzaal te zitten of bij een festival te staan? We zijn onderweg (jonge) makers en aanbieders verloren. Keren zij terug naar een carrière in de sector cultuur? Ook eerlijke betaling van kunstenaars komt in het gedrang (fair practice code).

Is er voldoende aanbod van cultuur, bijvoorbeeld bij voorstellingen? Een deel van de sector heeft mogelijk ander werk. En zijn er nog voldoende vrijwilligers actief binnen de sector cultuur?

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Dynamische stad

Indicator: Digitalisering (audit nr 2208)

Omschrijving:

Bron: Meeteenheid:

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
				nader te bepalen

Deze indicator ontwikkelen we eind 2021.

Productindicatoren Product Cultuurpresentatie

Indicator: positie Breda op landelijke cultuurindex (audit nr 54)

Omschrijving: Stand van Breda op de cultuurindex van de 50 grootste gemeenten.

Bron: Atlas voor gemeenten Meeteenheid: Ranking (1 t/m 50)

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
34	35	38	38	35

Het gaat bij deze landelijke cultuurindex om een samengestelde indicator: het aantal uitvoeringen in de podiumkunsten (per 1.000 inwoners) zoals geregistreerd in het landelijk bestand van EM-cultuur. Dit is niet de indicator waarmee wij ons Bredaas cultuurbeleid willen monitoren. In 2021 ontwikkelen we in Breda een eigen set indicatoren die ons helpt om meer inzicht te geven in de ontwikkelingen binnen het cultuurbeleid in Breda.

Thema Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

De Strategische Onderwijs Agenda 2020/2024, de Beroepsagenda West-Brabant en de Economische visie van Breda sluiten naadloos op elkaar aan. Op de ambitie voor werkend leren, talentontwikkeling, internationalisering, gebruik van kennis en instellingen en benutten van talenten en studenten in de stad. Hierbij zetten we in op samenwerking via het Urban Living Lab Breda en de citydeal Kennis Maken.

Per jaarschijf is er een uitvoeringsplan. In 2022 ligt de focus op versterken veerkracht, kansengelijkheid en talentontwikkeling.

Aanpak laaggeletterdheid is een van de speerpunten in Lef en Liefde. Om mee te kunnen in de maatschappij is taalbeheersing een randvoorwaarde. Hierbij spelen onze digi-taalhuis en ons taalpanel een belangrijke rol. Maar de aanpak gaat ook verder buiten Breda, met een regionale aanpak in heel West-Brabant bundelen we de krachten.

Taal op werkvloer, netwerk vergroten en instroom taalhuis vergroten, om schroom over bijscholing op taal te doorbreken. Scholen, kinderopvangorganisaties en gezondheidspartners helpen mee aan groter bereik en zichtbaarheid van wat mogelijk is voor meer taalvaardige volwassenen.

Onderwijshuisvesting is voor primair onderwijs (po), speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs (vo) in handen van BreedSaam (po) en Building Breda (vo). Een uniek samenwerkingsmodel. Het gezamenlijk scholenveld is door de bundeling van geldstromen tot veel meer in staat dan afzonderlijke partijen (en gemeente).

De focus ligt op verduurzaming, inclusief en thuis nabij onderwijs. Hiermee vervolgen we de aanpak voor versterking van toekomstproof onderwijs en goede huisvesting.

Breda Studentenstad wil dat studenten zich welkom voelen in Breda. Dat ze blijvend ambassadeurs zijn van de stad. Afstemming gebeurt met de onderwijsinstellingen en met de studenten via studentenverenigingen, studentenraad en studenten vanuit verschillende geledingen en instellingen.

Een jaarprogramma met op verschillende momenten in het jaar ontmoeting en recreatie voor en door studenten. Uitgangspunt is de gezamenlijk afgestemde programmering door BUAs, Avans, KMA, Rooi Pannen en Curio.

Ook in 2022 is het doel studenten actiever te betrekken bij vraagstukken over de toekomst van de stad.

Het nationaal programma onderwijs en preventie aanpak jongeren en studenten geeft extra impuls voor veerkracht, kansengelijkheid en talentontwikkeling voor studenten. Zo kunnen we de gevolgen van corona ook voor studenten beter het hoofd bieden.

De samenwerking van onderwijs onderling en met partners is gestimuleerd en gefaciliteerd door de City Deal Kennis Maken, met alle mbo's en hogescholen. In 2022 laden we deze nog extra met de Urban Living Labs. De thema's zijn digitalisering, Verbeter Breda en energietransitie. Uitgangspunt is kennis en kunde van hogescholen versterken en ontsluiten.

Het lukt Logistic Community Brabant (LCB) om steeds meer bedrijven aan zich te binden, de slagkracht van het MKB op logistiek te versterken en kansen te verzilveren. Projecten als slimme industrie, robotisering, health logistic rollen we verder uit in 2022.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Taal aanbieders en maatschappelijke organisaties werken samen met de gemeente op het gebied van taal en laaggeletterdheid. Focus ligt op evaluatie en doorontwikkeling van pilots bij Nederlands als 1e taal (NT1). We stimuleren borging van de digitaliseringsslag en zijn ons ervan bewust dat digitaal niet voor iedereen werkt. Via Huh? Wat bedoelt u? stimuleren we partijen om eenvoudig te communiceren en ook digitaal eenvoudig te zijn. Dit hangt samen met focus op taal op de werkvloer. Zo brengen we laaggeletterdheid onder de aandacht bij organisaties, op inhoud en op communicatie. Vanaf 2022 is de structurele dekking geborgd voor aanpak laaggeletterdheid en actieplan taal.

Vanuit de Strategische Onderwijs Agenda 2020/2024, de Beroepsagenda West-Brabant en de Economische visie van Breda ligt de focus in 2022 op verdere versterking van expatcommunity, betrokkenheid van studenten bij de toekomst van de stad, studentenwelzijn, uitgifte praktijkverklaringen, challenge gezond 100 met scholen en zorgpartners, leerlijn zorg, logistiek en schoonmaak.

We willen een klimaat bereiken waarin jongeren optimaal ontwikkelen naar hun toekomst. Met een goed schoolklimaat, onderwijs op maat waar nodig, vervolgopleidingen met goede aansluiting naar de arbeidsmarkt en internationale oriëntatie. Een veilige en ondersteunende omgeving is belangrijk. Waar nodig zetten we in op aanvullende programma's in afstemming met het onderwijs. Samenwerking, afstemming en best practices delen in Breda en regio, heeft belangrijke meerwaarde en maken we in 2022 concreet. We spitsen toe op de groeisectoren zorg en logistiek.

Studenten maken deel uit van de toekomst van de stad. We zetten in op kennis en betrekken studenten bij de stad. Breda is een internationale speler. We richten ons nadrukkelijk op internationale studenten. Dit begint bij de 1e kennismaking op de introductie van het nieuwe collegejaar. Samen programmeren met en door studenten gedurende het jaar. Toegang creëren tot huisvesting en een bijbaan. Samen met onderwijs en partners een omgeving creëren waarin studenten zich welkom voelen. Met de hbo- en mbo-instellingen maakten we afspraken over kennisdeling, introductie, kennismaking met de stad, huisvesting en werk, inclusief een warm welkom voor internationale studenten. Urban Living Lab, Logistic Community Brabant, Citydeal en de Studentenapp zijn hier voorbeelden van.

Building Breda kreeg de afgelopen 10 jaar een geïndexeerde jaarlijkse bijdrage voor de gezamenlijk afgesproken 10 jaars ambitie. Het college omarmt de nieuwe ambitie met een sterk vmbo en duurzaamheid als belangrijke speerpunten. Binnen de beperkte financiële mogelijkheden kende het college een projectmatige bijdrage toe. De extra middelen van 2023 tot en met 2030 van totaal € 3,5 miljoen zijn een tijdelijke aanvulling op de jaarlijkse bijdrage aan Onderwijshuisvesting vo. Met als doel om de mogelijkheden voor techniekonderwijs te vergroten en de positie van het VMBO te verstevigen. Om langjarig en structureel aan de gemeentelijke zorgplicht te voldoen, gaf het college opdracht voor onderzoek en onderbouwing van structurele middelen voor de nieuwe periode. De intentie is om de rijksmiddelen voor onderwijshuisvesting (vo) daar volledig voor in te zetten (vergoedingsplafond). Besluitvorming is voor het volgende college en gemeenteraad.

In het najaar beoordeelt het college de investeringsplannen van BreedSaam voor de 8-jaarsperiode. Vanuit de beschikbare begrotingsruimte moeten zij aangeven of er aanpassing komt van de jaarlijkse financiële bijdrage. Ook hier geldt dat de gemeente meerjarig en structureel aan haar zorgplicht moet voldoen. Zo nodig heeft de bestuurlijke opdracht ook betrekking op de situatie bij BreedSaam.

De noodzaak voor een goed binnenklimaat en ventilatie in schoolgebouwen is met COVID 19 nadrukkelijk onder de aandacht gekomen. Veel gebouwen voldoen nog niet aan het gestelde niveau (bij nieuwbouw/renovatie moet het gebouw minimaal voldoen aan Frisse Scholen klasse B) en dan zijn maatregelen zoals het open zetten van ramen onvoldoende om het juiste

niveau te bereiken. Om een inhaalslag mogelijk te maken subsidieert het Rijk 30% van kosten (SUVIS-aanvragen) die met ventilatie zijn gemoeid. De rest van het geld moet worden opgebracht door gemeenten en schoolbesturen (beide hebben een verantwoordelijkheid in de onderwijshuisvesting). De beide coöperaties BreedSaam en Building Breda, verantwoordelijk voor de uitvoering van de zorgplicht namens de gemeente, zetten in om alle schoolgebouwen de komende jaren op minimaal Frisse Scholen Klasse B te krijgen. In deze extra opgave voorziet de huidige jaarlijkse bijdrage door de gemeente niet. Het college stelt per coöperatie € 1,5 miljoen extra beschikbaar (het gemeentelijke deel) zodat zij in 2022 met de SUVIS gelden en de schoolbestuurlijke inbreng het ventilatieprogramma kunnen starten.

Werkend Leren focust op doelgroepen met afstand tot onderwijs en arbeid. Het is inmiddels onlosmakelijk verbonden met de brede aanpak Arbeidsmarkt, WerkgeversServicePunt, regionaal Mobiliteitsteam Werkt door, JongerenPunt, beroepsagenda West-Brabant, Perspectief op werk en de aanpak Jeugdwerkloosheid.

Met de aanpak werkend leren werken we in 2022 aan stimuleren van flexibele vormen van onderwijs en leren op de werkvloer. Vooral voor de doelgroep op meer afstand van de arbeidsmarkt. Praktijkverklaringen, waarden van competenties met een competentiepaspoort en samenwerking met de keten gezondheid. De doenersacademie is een samenwerking van logistieke bedrijven die mogelijkheden onderzoekt voor gezamenlijk opleiden van logistiek personeel. Zij brengen innovatieve ideeën van studenten en leerlingen in relatie tot gezondheid in de challenge Gezond 100!

Belangrijk onderdeel is de ontwikkeling zorgleerlijn en zorgschool. Deze is gestart en krijgt vorm, samen met zorgpartners en onderwijs.

De opgave werkend leren is gericht op innovaties, structurele borging van praktijkverklaringen, zorgleerlijn en doenersacademie. Deze ontwikkelen we verder vanaf 2022 binnen de keten participatie.

Logistic Community Brabant heeft in 2022 haar focus op ontwikkeling van slimme industrie, robotisering en health logistic. We bekijken met scholen, studenten en andere betrokkenen waar en hoe we kunnen helpen met aanvullende programma's, begeleiding of kennisdeling. We gaan uit van bestaande structuren en samenwerkingen en bouwen met kennis en expertise voort op bestaand beleid. Nauwe samenwerking is nodig voor een nieuw perspectief en om zoveel mogelijk de schade van corona te herstellen, die is aangericht bij jongeren.

Samen met onderwijs mbo en hbo houden we aandacht voor eventuele stagetekorten, welzijn van studenten en talentontwikkeling.

We zetten de studentendenktank voort, stimuleren eigen initiatieven van studenten, scholen, studentenverenigingen en andere betrokkenen en blijven actief betrokken bij het onderwijs.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

De ambitie van Breedsaam en Building financieel vertalen, inclusief wettelijke taak tot uitvoering van de zorgplicht.

Urban Living Lab levert meerjarige kennisoverdracht en inzet studenten, inclusief betrokkenheid hogescholen. Dit levert vooral op maar vergt qua coördinatie extra inzet en daarmee middelen.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Beroepsonderwijs en Huisvesting Onderwijs

Indicator: Aandeel studenten dat woont in Breda (audit nr 55)

Omschrijving: Aandeel studenten dat in Breda woont

Bron: KENCES, Landelijke monitor studentenhuysvesting Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
35,3		36,6	aandeel minimaal 36,6 (waarde 2020)	volgindicator - geen streefwaarde bepaald

Breda wil een aantrekkelijke studentenstad zijn, voor uitwonende en thuiswonende studenten. We volgen de ontwikkelingen in het aandeel studenten dat in Breda woont, maar bepalen daarop geen streefwaarde. De huidige indicator geeft geen compleet beeld van de situatie van het hoger onderwijs in Breda. We ontwikkelen daarom een indicator die meer passend is.

Thema Verbindend bestuur

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In het nieuwe bestuursakkoord 2022-2026 geven we aan wat onze inzet is voor intergemeentelijke samenwerking in de komende bestuursperiode. De samenwerking binnen Baronie is een belangrijk vertrekpunt voor de aanpak van vraagstukken in het daily urban system van Breda. Zowel op Ruimtelijk-Economisch als op Sociaal-Economisch domein overschrijden de vraagstukken al lang onze gemeentegrenzen. Samenwerking met (de regio rond) Tilburg levert ons in 2022 een Verstedelijkingsakkoord op met het Rijk.

Breda verdient het om sociaaleconomisch versterkt uit de crisis te komen. In Q2 van 2022 presenteren we een lange-termijnagenda. We trekken samen op met VNG, G40 en het Rijk. Waar nodig varen we onze eigen koers.

We zien de herstelperiode als het moment voor maatschappelijke innovatie en bouwen voort op energie in de stad. Na het zomerreces van 2021 starten we de verkenning van verschillende herstelthema's, zoals werk en inkomen, onderwijs en jongeren, gezondheid en lokale sociale en economische initiatieven. Begin 2022 presenteren we het resultaat van deze verkenning.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We zijn en blijven een assertieve en proactieve (centrum)speler in het regionale en (inter)nationale netwerk. Dat doen we op 5 niveaus:

1. Subregio de Baronie en gemeenten Breda, Oosterhout, Etten-Leur en Moerdijk (BOELM)
2. Stedelijke Regio Breda Tilburg (SRBT)
3. Overige regionale samenwerking
4. Internationale samenwerking
5. Externe betrekkingen.

Na de raadsverkiezingen in maart 2022 komt het college met een voorstel hoe Breda de regionale samenwerking wil invullen in de bestuursperiode 2022-2026. De onderstaande schaalniveaus komen aan de orde.

De uit de Kaderbrief 2022 voortvloeiende impuls van € 0,25 miljoen voor de samenwerking binnen de Baronie en met de gemeente Tilburg zorgt voor de extra beschikbare middelen in 2022 en verder om deze specifieke samenwerkingen verder vorm te geven.

1. Samenwerking in de Baronie

Op 4 juni 2021 adviseerde de bestuurlijk verkenner Baroniesamenwerking over mogelijk wenselijke samenwerking in de subregio Baronie. De Regionale Investeringsagenda regio Breda (RIA) versnelde dit proces. De gehanteerde werkwijze verraste onze buurgemeenten zeer aangenaam. Zij zoeken nu ook steeds meer samenwerking in deelgebieden en ondersteunen onze efforts om provincie, Rijk en Europa aan de realisering van die ambities te koppelen.

Ook de reacties van een aantal Baroniegemeenten op onze concept Omgevingsvisie staan vol complimenten over de integrale benadering en hun mogelijke betrokkenheid daarbij. Intensievere samenwerking tussen de 10 Baronie-gemeenten lijkt voor de hand te liggen.

De samenwerking van Breda met Oosterhout, Etten-Leur en Moerdijk (BOELM) focust op werklocaties. In 2021 maakten Regio West-Brabant (RWB)-gemeenten en provincie regionale programmeringsafspraken en een investeringsagenda bedrijventerreinen. We werken samen aan versterken van onze portefeuille werklocaties, zodat die bijdraagt aan de regionale ambitie Hub voor vernieuwend ondernemerschap.

We willen onze plannen en acties baseren op goede data en kennis. Daarom verzamelen we informatie over bijvoorbeeld (ontwikkeling van) beschikbare ruimte, werkgelegenheid en energielabels van bedrijfsgebouwen. We ontsluiten deze informatie via PowerBI. We blijven samenwerken met BUAs en Avans, gericht op kennisontwikkeling en inzet van studenten voor concrete opdrachten (minors, stages).

2. Stedelijke Regio Breda Tilburg (SRBT)

Voor stedelijk Brabant werkt deze regio met 3 andere regio's, de Provincie Noord-Brabant en het Rijk aan een Verstedelijkingsstrategie voor stedelijk Brabant. Deze ligt er begin 2022. Uitwerking vraagt bestuurlijk overleg: Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) eind 2022 en BO Leefomgeving. Voorjaar 2023 moet er een ontwerp Verstedelijkingsakkoord met het Rijk zijn. Daarin staan afspraken op het niveau van SRBT voor de woon-, bereikbaarheids-, groen/blauwe en economische opgaven tussen Rijk, provincie en de SRBT-partners (gemeenten, waterschappen, kennisinstellingen en bedrijfsleven). Naast deze ruimtelijk-economische samenwerking is in 2022 ook duidelijk of op sociaal-economisch terrein de wens bestaat voor meer intensieve samenwerking. De Regiodeal Makes and Moves met haar 17 projecten is in 2022 nog steeds in uitvoering. Met Tilburg verkennen we in 2022 de mogelijkheden om voor bedrijfsvoering efficiënter en effectiever op te trekken.

3. Overige regionale samenwerking

Regio West-Brabant (RWB)

We werken samen met de 16 gemeenten in West-Brabant aan opgaven uit het Actieprogramma voor Economie, Arbeidsmarkt, Mobiliteit en Ruimte. We werken daarvoor de samenwerkingsafspraken met Gedeputeerde Staten uit. Binnen de Economic Board West-Brabant is samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen steeds intensiever. Rewin West-Brabant is onze belangrijke partner om met bedrijfsleven en onderwijs onze ambities in concrete projecten uit te voeren.

Regio voor Regionale Energie Strategie en Waterschap

In 2022 volgen concrete acties zoals meedoen in pilots om (duurzame) opwekking en afname van elektriciteit op bedrijfsterreinen op elkaar af te stemmen. Doel is teruglevering op het elektriciteitsnet te beperken en (in regio verband) onderzoeken van de mogelijkheden van (uitbreiding) van een regionaal warmtenetwerk, gevoed door regionale (rest)warmtebronnen.

Provincie

De samenwerking met de Provincie gaat van strategisch naar operationeel niveau, uitgewerkt in 23 projecten.

De Samenwerkingsagenda van gemeente en provincie voor de complexe transformatie van het centrum Breda, werken we in 2022 verder uit in concrete projecten, binnen de thema's Verstedelijking, Groen & Water en Mobiliteit.

BrabantStad

Aan de hand van de evaluatie van de Stedelijke agenda BrabantStad ontwikkelen de BrabantStadpartners een perspectief voor samenwerking in de bestuursperiode 2022-2026.

G40/VNG

Met de strategische agenda's van de G40 en de VNG blijven we ook komend jaar op verschillende thema's lobbyen naar de Tweede Kamer. Samen met andere gemeenten staan we voor verruiming en eerlijker verdeling van beschikbaar gestelde middelen. Wij ondersteunen dit vanuit verschillende posities van onze bestuurders in G40 en VNG.

4. Internationale samenwerking

We versterken onze internationale positie op verschillende manieren. We verkennen doorlopend mogelijkheden voor internationale samenwerking met relevante regio's en netwerken, in Europa en mondiaal.

De relaties met Yangzhou en Wrocław hebben een inhoudelijk programma met samenwerkingspartners. De verhoudingen met China volgen wij op de voet vanuit de Nationale en EU-benadering van de betrekkingen. We benutten actief ons economisch profiel voor internationale acquisitie en aantrekken van investeringen naar Breda. Creativiteit en toegepaste technologie zijn de basis. We zoeken samenwerking met bedrijvencusters die voor Breda versterkend werken. Samen met onderwijspartners en op Brabantse schaal blijven we werken aan een internationale kennisagenda. Waar haken we aan zodat onze HBO-

opleidingen er baat bij hebben. We verbeteren onze dienstverlening in het Engels en zorgen voor een warm welkom van internationals in Breda.

5. Intensiveren externe betrekkingen

In 2022 bouwen we verder aan actieve externe betrekkingen (public affairs) en effectieve netwerk- en lobbykracht in Den Bosch, Den Haag en Brussel. Lobby op onze belangrijkste dossiers gebeurt zoveel mogelijk samen met partijen in stad, regio, BrabantStad, G40- en VNG-verband. We onderhouden bestaande verbindingen en entameren nieuwe, zoals met (Europese) partnersteden en relevante (kennis)netwerken.

Voortbouwend op eerdere resultaten zetten we naar Brussel en EU in op verdere positionering en profilering van de Bredase ambities (3 G's, Groen, Grenzeloos en Gastvrij). We verbinden deze slim met de Europese beleidsprioriteiten Green Deal, Europe fit for the Digital Age en EU Economy that Works for People. Zo benutten we kansen als samenwerking, kennisdeling en EU cofinanciering.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Steeds meer onderwerpen krijgen op regionale schaal hun uitwerking. Woonopgaven, bedrijventerreinen, bereikbaarheid of energietransitie, alleen via samenwerking komen we tot keuzes. Onze ambitie is om regionale samenwerking congruenter te maken. Dit is overigens geen garantie voor succes. Het is een risico voor Breda als we er niet in slagen met onze regiogemeenten goede banden door te ontwikkelen. Met de Baronie-gemeenten zijn we zo'n traject gestart. Een belangrijk risico is de onduidelijkheid van de effecten van corona op onze rol als assertieve en proactieve (centrum)speler in het regionale en (inter)nationale netwerk. Dit betekent misschien dat we onze doelstellingen moeten bijstellen.

In deze tijd van corona is het nodig om actie te ondernemen op economisch gebied en in te zetten op versterking van het economisch vestigingsklimaat. We gaan onverminderd door om binnen (toegepaste) technologie en creatieve industrie de juiste verbindingen te leggen in Europa, met steden en regio's met een vergelijkbaar krachtig economisch cluster. We onderzoeken nieuwe kansen in zorg, logistiek en agrofood om werkgelegenheid te stimuleren. Breda zet zich actief in. De invloed van corona op de financiële positie van de gemeente heeft misschien ook gevolgen voor de bijdragen aan regionale verbanden.

INDICATOREN

Voor dit thema zijn geen indicatoren van toepassing.

WAT MAG HET PROGRAMMA KOSTEN?

Bedragen x €1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 na wijziging	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	15.828	27.264	20.887	17.082	13.318	11.200
Grote projecten in de stad	-939	9.777	6.453	8.826	6.865	5.995
Dynamische stad	25.928	30.577	27.572	27.490	27.005	26.943
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	19.931	19.581	22.243	17.517	17.517	17.517
Verbindend bestuur	1.641	1.983	2.209	2.249	2.095	2.095
Totaal Lasten	62.389	89.182	79.364	73.163	66.800	63.748

Baten						
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	8.926	16.626	9.509	5.975	2.191	0
Grote projecten in de stad	674	7.517	3.835	5.020	2.662	1.164
Dynamische stad	583	373	354	354	354	294
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	2.357	2.165	2.165	0	0	0
Verbindend bestuur	18	0	0	0	0	0
Totaal Baten	12.558	26.681	15.863	11.349	5.206	1.458
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	49.830	62.501	63.501	61.814	61.593	62.291

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Stimuleren economische ontwikkeling in Breda

Dit thema bevat een financiële vertaling van de actielijnen uit de Economische visie en van de grondexploitaties voor bedrijventerreinen. Voor de verdere ontwikkeling van het merk 'Breda brengt het samen' wordt ook in 2022 geïnvesteerd in citymarketing en in evenementen die hierbij aansluiten. En vanuit het masterplan digitalisering wordt stevig ingezet om de kwaliteit van leven te vergroten.

Ten opzichte van 2021 nemen de lasten van dit thema in 2022 per saldo af met € 6,4 miljoen en de baten nemen per saldo af met € 7,1 miljoen.

Als gevolg van de fasering voor de grondexploitaties werken fluctueren de lasten en de baten in de tijd. In 2022 betreft dit een daling van € 6,5 miljoen ten opzichte van 2021. Deze daling is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de grondexploitatie Druivenstraat die begin 2021 is geopend en naar verwachting eind 2021 weer wordt geliquideerd. Daarnaast is er in 2021 eenmalig een budget opgenomen ten behoeve van de lange termijn aanpak Corona van € 1,25 miljoen. De verordeningen van twee bedrijveninvesteringszones lopen in 2021 af waardoor zowel de lasten als de baten dalen met ruim € 0,4 miljoen. Ook zijn er minder lasten en baten in 2022 van € 0,2 miljoen aan rijks subsidie voor de MBK-deal op basis van het bestedingsplan 2021-2022 van deze incidentele middelen. Ten behoeve van de uitvoering van het masterplan digitalisering wordt in 2022 € 0,5 miljoen extra beschikbaar gesteld. Voortvloeiend uit de Kaderbrief 2022 wordt er voor citymarketing vanaf 2022 € 0,25 miljoen extra uitgetrokken in verband met uitbreiding van de doelgroepen bedrijven en studenten. Tot slot een drietal impulsen voor de komende jaren. Voor 2022 wordt € 0,7 miljoen aan cofinanciering voor de transformatie leegstand in de binnenstad beschikbaar gesteld. Extra middelen van € 0,2 miljoen vanaf 2022 voor de aanpak revitalisering bestaande bedrijventerreinen én € 0,2 miljoen vanaf 2022 als aanvullende cofinanciering voor de ondernemersfondsen.

Grote projecten in de stad

Binnen de gebiedsontwikkelingen wordt ingezet op het realiseren van de grootstedelijke ambitie om als stad een sprong voorwaarts te maken. Deze gebiedsontwikkelingen vragen financiële inspanningen en zijn onder dit thema samengebracht. In 2022 geven we een impuls aan het programma Verbeter Breda door een extra budget van € 0,1 miljoen beschikbaar te stellen. Daarnaast geven we een impuls aan het programma Bavel door in 2022 een budget van € 0,45 miljoen te verstrekken. Tenslotte kiezen we ervoor impuls gelden in te zetten voor het Volkshuisvestingsfonds. Voor de jaren 2023 tot en met 2025 stellen we in totaal € 1,9 miljoen beschikbaar.

Ten opzichte van 2021 nemen de lasten van dit thema in 2022 af met € 3,3 miljoen en de baten met € 3,7 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door de volgende ontwikkelingen. In 2022 nemen de lasten en de baten van de grondexploitaties Cross Mark af met € 4,7 miljoen. De fluctuaties in de jaren zijn het gevolg van de fasering van de lasten en de baten van de grondexploitaties Stationskwartier en Klavers Janssen. De daling van de lasten van de grondexploitaties van € 4,7 miljoen wordt deels gecompenseerd door een verhoging van de lasten van € 1,4 miljoen door een drietal posten. De extra impuls gelden voor Verbeter Breda zorgen voor een toename van de lasten van € 0,4 miljoen. De impuls gelden voor het programma Bavel leiden tot een verhoging van de lasten van € 0,45 miljoen. Tenslotte leiden de kapitaallasten van als gevolg van investeringen

in de Nieuwe Mark en het Havenkwartier tot een toename van de lasten van € 0,5 miljoen.

De daling van de baten van de grondexploitatie van € 4,7 miljoen wordt deels gecompenseerd door de incidentele verkoop van vastgoed in Gasthuisvelden van € 1,2 miljoen. Bij de begroting 2021 was deze post voor 2022 opgenomen in programma Duurzaam wonen in Breda thema grondexploitaties ten behoeve van woningbouw. Daar deze onderdeel uitmaakt van de gebiedsontwikkeling binnen Gasthuisvelden is ervoor gekozen om deze over te hevelen naar de grote projecten onder het programma Ondernemend Breda.

Dynamische stad

Onder dit begrotingsthema worden met name de financiën verantwoord voor subsidies die aansluiten op het cultuurbeleid 'In verband met cultuur', de afspraken binnen Brabantstad en de kunstenplanperiode van het Rijk. Hier zijn ook de financiële middelen opgenomen voor het op orde houden van ons (historisch) erfgoed en het stimuleren van de combinatie cultuur, kunst en creativiteit met als doel het historische verhaal van Breda te vertellen.

Ten opzichte van de begroting 2021 nemen de lasten per saldo af met € 3 miljoen. De belangrijkste oorzaken worden hierna beschreven. Aan rijksmiddelen werd in 2021 een eenmalig bedrag van € 2,9 miljoen aan coronacompensatie ontvangen. En voor de kunsthal kwam er in 2021 eenmalig € 1 miljoen ter beschikking. In 2022 komt er € 0,3 miljoen extra aan werkbudget voor cultuur beschikbaar. Tevens is er € 0,5 miljoen aan loon-prijscompensatie en de eenmalige impuls 2022 van € 0,1 miljoen voor Urban Sports.

Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs

Dit begrotingsthema bevat de financiën voor de stichtingen BreedSaam en Building Breda waar onderwijshuisvesting is ondergebracht. Ook zijn hier de financiële middelen opgenomen vanuit de Wet Educatie Beroepsonderwijs waarbij Breda als contactgemeente verantwoordelijk is voor de realisatie van educatietrajecten in de arbeidsmarktregio West Brabant. En tot slot nog een financiële vertaling van enkele actielijnen uit de strategische onderwijsagenda 2020/2024.

Ten opzichte van de begroting 2021 nemen de lasten per saldo toe met € 2,7 miljoen. De belangrijkste oorzaak is de aanvullende impuls aan onderwijshuisvesting van € 1,5 miljoen aan BreedSaam en € 1,5 miljoen aan Building Breda. Door COVID 19 is namelijk inzichtelijk geworden dat een goede ventilatie van de schoolgebouwen een onvermijdelijke maatschappelijke plicht betreft. Daarnaast was 2021 het laatste jaar voor de volgende budgetten: € 0,3 miljoen aan Logistics Community Brabant (LCB) en € 0,1 miljoen impulsgelden internationaal onderwijs. In 2021 was er een eenmalige bijdrage aan programma 1 voor het maatwerkproject VO/MBO van € 0,1 miljoen. Er wordt per 2022 € 0,3 miljoen voor taalimpuls overgeheveld naar onderwijs in programma 1. Extra beschikbare middelen in 2022 betreffen ruim € 0,3 miljoen aan loon-prijscompensatie.

Verbindend bestuur

Om invulling te geven aan de werkzaamheden vanuit regionaal, nationaal en internationaal perspectief zijn hier de financiën opgenomen ter stimulering van internationale samenwerking, gemeenschappelijke regelingen en bijdragen voor landelijke organen.

De impuls, voortvloeiend uit de Kaderbrief 2022, van € 0,25 miljoen voor de samenwerking binnen de Baronie en met de gemeente Tilburg zorgt binnen dit thema voor de extra beschikbare middelen in 2022 en verder ten opzichte van de begroting 2021.

INVESTERINGEN

Bedragen x € 1.000

Fasering	Investerings in dit programma	Planning uitgaven 2022	Planning uitgaven 2023	Planning uitgaven 2024	Planning uitgaven 2025	Totaal beschikbare middelen
	Economische zaken	201				201
	Stadsdepot		728			728
	Gasthuisvelden	500	500			1.000
	Herontwikkeling vertreklocaties Gasthuisvelden	750	750			1.500
	Hoofdinfrastructuur Havenkwartier	1.790				1.790

	Havenkwartier - bodemsanering	325	262	712		1.299
	Retentie Crossmark-'t Zoet	1.480				1.480
	Vorbereidingskosten 't Zoet	470				470
	Ontwikkelingen Bavel			3.300		3.300
Ambitie		5.516	2.240	4.012		11.768
	Crossmark	2.027	1.980	1.500		5.507
	Cultuurcluster Klavers Jansen / Electron	1.144	1.500			2.644
	Park Seelig Zuid Gasthuisvelden			6.500		6.500
	Programma Verbeter Breda	1.500				1.500
Plan		4.671	3.480	8.000		16.151
	Havenkwartier	500	500			1.000
Project		500	500			1.000
	Nieuwe Mark	7.383	8.800	1.000		17.183
Realisatie		7.383	8.800	1.000		17.183
Totaal		18.070	15.020	13.012		46.102

TOELICHTING INVESTERINGEN

Economische zaken

Masterplan verlichting

De objecten die gaan worden aangelicht vanuit dit project zijn nog niet allemaal bepaald. Op dit moment is een ontwerp en offerte gereed voor het Stadhuis aan het Stadserf. De overige objecten worden de komende maanden bepaald waarna een ontwerp zal worden gemaakt dat moet worden aanbesteed.

Gasthuisvelden

Gasthuisvelden: De investeringen hebben betrekking op de voorbereidingskosten van de gebiedsontwikkeling.

Herontwikkeling vertreklocaties Gasthuisvelden: De investeringen zijn bestemd voor de herinrichting van de openbare ruimte.

Havenkwartier

Vanwege verontreinigde grond in delen van het Havenkwartier is voor de gebiedsontwikkeling bodemsanering noodzakelijk.

Hoofdinfrastructuur Havenkwartier (Woningbouwimpuls de Strip):

Voor de realisatie van betaalbare woningen in de Strip zijn investeringen in de openbare ruimte nodig. Voor een deel van de investeringskosten wordt een subsidie (woningbouwimpuls) ontvangen van het rijk, het overige deel dient door de gemeente te worden gefinancierd.

Retentie Crossmark-'t Zoet

De gereserveerde middelen zijn bestemd voor de aanleg van de waterretentie in 't Zoet mede ten gunste van het Havenkwartier en het Stationskwartier.

Ontwikkelingen Bavel

De gereserveerde middelen zijn bestemd voor de realisatie van de multifunctionele accommodatie in Bavel. Voor de voorbereiding is een krediet gevoteerd.

't Zoet

In 2022 geven we een impuls aan 't Zoet van € 0,47 miljoen. De middelen worden ingezet voor de planvoorbereiding van de gebiedsontwikkeling.

Stadsdepot

Dit betreft de voorbereiding van het Nieuwe Stadsdepot. Er is een 4-tal scenario's in beeld gebracht ter beoordeling aan het college.

Crossmark

Dit betreft een samenstel van gevoteerde kredieten, te weten voor de investeringen in de openbare ruimte van het Stationskwartier, 3 Hoefijzers en rondom het OVTC en de gereserveerde middelen voor de aanleg van de waterretentie in 't Zoet mede dienend voor het Stationskwartier.

Cultuurcluster Klavers Jansen/Electron

Het krediet en investeringen hebben betrekking op de transformatie en verduurzaming van gebouwen in het Cultuurcluster.

Park Seelig Zuid Gasthuisvelden

Het krediet is beschikbaar gesteld voor de aankoop van de gronden door de gemeente van het rijksvastgoedbedrijf. De investeringen hebben betrekking op de voorbereiding en realisatie van het Seelig Park.

Programma Verbeter Breda

De investeringen zijn bedoeld voor de opbouw van een meerjarige, stadsbrede aanpak van het segregatievraagstuk. Dat heeft een ruimtelijke en maatschappelijke component en betreft zowel de bestaande stadsdelen als de nieuwe (gebieds)ontwikkelingen.

Havenkwartier

De investeringen hebben betrekking op de voorbereidingskosten van de gebiedsontwikkeling.

Nieuwe Mark

Het krediet is bestemd voor de realisatie van de Nieuwe Mark.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij dit programma

Naam document	Soort document	Jaar
Economische visie	Kaderstellend	2019
Bestuursakkoord Lef en Liefde 2018-2022	Kaderstellend	2018
Notitie van Uitgangspunten Erfgoed	Kaderstellend	2017
Uitgangspuntennotitie Cultuurbeleid Breda 2019-2028	Kaderstellend	2018
Cultuurvisie 'In verband met Cultuur'	Kaderstellend	2019
Breda doet, samen door 2019/2020	Kaderstellend	2018
Aan tafel	Kaderstellend	2017
Ruimtelijke visie voor de Gasthuisvelden	Kaderstellend	2016
Structuurvisie 2030	Kaderstellend	2012
Gebiedsperspectief Havenkwartier	Kaderstellend	2018
Ontwikkel- en realisatiestrategie Via Breda	Kaderstellend	2015
Ontwikkelvisie Claudius Prinsenlaan	Kaderstellend	2019
Erfgoedvisie 'Grondstof voor de toekomst'	Kaderstellend	2019
Strategische onderwijs agenda	Kaderstellend	2020
Aanvullend beleidskader grondbeleid	Kaderstellend	2020
Nota bovenwijkse voorzieningen	Kaderstellend	2020
Nota van Uitgangspunten samenwerking CSM Provincie Noord Brabant Gemeente Breda	Kaderstellend	2020

AAN DIT PROGRAMMA GERELATEERDE VERBONDEN PARTIJEN

NV Bredase Investeringsmaatschappij (NV BrIM)

Ondernemend Breda	Thema Stimuleren economische ontwikkeling
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij in %:	100 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Als zelfstandig opererende uitvoeringsorganisatie van de Gemeente Breda was NV BrIM (NV Bredase Investeringsmaatschappij) jarenlang verantwoordelijk voor uitgifte van Bredase bedrijventerreinen. Naast verkoop en uitgifte van bedrijventerreinkavels waren acquisitie, promotie en relatiebeheer de belangrijkste taken van de NV BrIM.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Een aantal jaar geleden viel het besluit de NV BrIM hiervoor niet langer in te zetten. We werken aan afbouw en eventuele ontmanteling van de NV.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Er zijn geen belangrijke risico's te melden.

NV Werkgelegenheidsinstituut West-Brabant

Ondernemend Breda	Thema Stimuleren economische ontwikkeling
Website NV Werkgelegenheidsinstituut West-Brabant:	REWIN
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda in verbonden partij in %:	10,3%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Het doel van REWIN is het bevorderen van de werkgelegenheid en het versterken van de economische structuur van de regio West-Brabant. De 16 West-Brabantse gemeenten en RWB zijn aandeelhouders van de NV REWIN West Brabant.

REWIN richt zich op regionale speerpuntsectoren (logistiek, agrofood/biobased, maintenance en creatieve dienstverlening), werven van nieuwe bedrijven naar de regio West-Brabant en stimuleren van start-ups en groei bij het midden- en kleinbedrijf in West-Brabant.

Voor de speerpuntsectoren is er een programmastructuur. Onder leiding van een Triple Helix stuurgroep werkt REWIN aan innovatie, business development, human capital en acquisitie.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

NV REWIN krijgt inhoudelijk aansturing van de Economic Board West-Brabant. Deze zet inhoudelijke lijnen uit, ziet toe op uitvoering en resultaten en profileert de regio op een hoger schaalniveau.

Er is afgelopen periode vaak gesproken over financiering van het programma Creatieve Dienstverlening en het startup ecosysteem. Vooralsnog gebeurt financiering tot en met 2022 uit incidentele middelen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Uiteenlopende zienswijzen over bijdragen vanuit gemeenten Regio West-Brabant zorgt dat op onderdelen ambities misschien niet uitkomen.

Er is steeds meer vraag voor cofinanciering bij subsidieoproepen vanuit Rijk en EU. In Regio West-Brabant is geen cofinancieringsfonds. Hierdoor kost het veel tijd en inspanning om op korte termijn alsnog geld beschikbaar te hebben voor onverwachte kansrijke projecten.

NV Stadsherstel Breda

Ondernemend Breda	Thema Dynamische stad
Website NV Stadsherstel Breda:	Stadsherstel Breda
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Greetje Bos
Belang Breda in verbonden partij in %:	13,05 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Gemeente Breda is aandeelhouder van NV Stadsherstel Breda (13,05%). Het doel van Stadsherstel Breda is historisch monumentale gebouwen en/of beeldbepalende objecten te kopen, restaureren en exploiteren. Daarmee werkt NV Stadsherstel Breda ook aan gemeentelijke erfgoeddoelen. De Gemeente Breda en NV Stadsherstel Breda hebben een samenwerkingsovereenkomst die de gemeentelijke inzet borgt in projecten van NV Stadsherstel Breda.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

NV Stadsherstel heeft een vastgoedportefeuille met enkel monumenten. Veelal in eigendom, de Vishal en Lunet B in erfpacht van de gemeente. Momenteel zijn alle objecten verhuurd.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het Klapkot is verhuurd aan de brouwerij. Sinds het faillissement van restaurant Binnen is dit pand niet in gebruik. Op basis van het huurcontract betaalt de brouwerij de huur. Dit huurcontract eindigt eind 2022. Er zijn afrondende gesprekken met een nieuwe exploitant. De nodige bouwkundige aanpassingen aan het monument lijken op dit moment vergunbaar. Aan het Klapkot is gebruik van de Vishal als buitenterras gekoppeld. Afgelopen jaren is de Vishal los verhuurd. Hieronder liggen geen goede afspraken tussen gemeente als eigenaar en NV Stadsherstel. Vanwege corona krijgt de horeca ruimte voor terrassen, maar voor de periode daarna moeten we goede afspraken maken over eventueel apart gebruik van de Vishal.

Chassétheater beheer NV

Ondernemend Breda	Thema Dynamische stad
Website NV Stadsherstel Breda:	Chassé theater
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	100 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Het Chassé Theater is een maatschappelijke instelling die met film en podiumkunsten bijdraagt aan het geluk van alle inwoners van Breda. Theater en film laten ons genieten, bieden ons nieuwe inzichten over de zin van het leven en appelleren aan onze relatie tot de ander. De gezamenlijk beleefde (film)theaterervaring nodigt uit tot dialoog en maakt het mogelijk om als mens en als gemeenschap te groeien.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De exploitatie van het Chassé Theater is in grote mate afhankelijk van de ontwikkelingen rond corona. Binnen de mogelijkheden doet het Chassé Theater er alles aan om zo veel mogelijk voorstellingen en producties te tonen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Stagnerende kaartverkoop vanwege corona en onderhoud pand en installaties.

GR Regio West Brabant

Ondernemend Breda	Thema Verbindend bestuur
Website Regio West Brabant:	Regio West Brabant
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul de Beer
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	26,04 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

Regio West-Brabant is een netwerkorganisatie in het hart van de regio. Vanuit deze GR informeert, faciliteert, verbindt, regisseert en adviseert een team van deskundigen de colleges van de West-Brabantse gemeenten. West-Brabant is een belangrijke strategische gesprekspartner voor andere regio's, de Provincie Noord-Brabant, het Rijk en Europa bij ontwikkelingen binnen en buiten de regio. Het beleid van Regio West-Brabant krijgt vorm in programma's.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Regio West-Brabant (RWB) heeft stevige ambities waarmee ze ook in 2022 vol aan de slag gaan. Dit is in lijn met het actieprogramma 2019-2023 en eind 2020 gemaakte samenwerkingsafspraken met de provincie. RWB zet in op een duurzaam, toekomstbestendig West-Brabant. Voortbouwend op thema's als economie, arbeidsmarkt, mobiliteit en ruimte. Zij pakken deze steeds meer integraal op, met de strategie verbinden, verslimmen en verduurzamen. Versterking van de innovatiekracht en agglomeratiekracht staan centraal.

Naast deze hoofdlijnen zorgt de betrokkenheid bij projecten voor direct zichtbaar resultaat. Bijvoorbeeld de Regio Deal, het Onderzoek en Ontwikkelingsfonds en West-Brabant werkt met Talent. Bestuurlijke en ambtelijke inzet en betrokkenheid van gemeenten zijn harde randvoorwaarden om de gezamenlijke ambities waar te maken.

Vanuit Europa en Rijk ligt er veel geld op de plank. Er zijn miljoenen beschikbaar voor West-Brabant. Daarmee kunnen we de economie een stevige impuls geven. Dat vraagt op voorhand inzet van deelnemende gemeenten zelf, in capaciteit en in financiën. De beschikbare middelen zijn daarvoor niet toereikend. Ambities en middelen moeten met elkaar in evenwicht zijn.

Binnen de RWB staat de komende tijd de vraag centraal waar we voor gaan in de regionale samenwerking en wat we daar voor over hebben. Zowel in geld als in menskracht. Dit krijgt vervolg met de nieuwe colleges en raden in 2022.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Afhankelijkheid van (vaak personele) inzet van gemeenten bepaalt de slagingskans van regionale projecten.
- Uiteenlopende zienswijzen over commitment vanuit gemeenten Regio West-Brabant zorgen dat basisfinanciering van de gemeenschappelijke regeling onder (toenemende) druk staat.
- Er is steeds meer vraag naar cofinanciering bij subsidieoproepen vanuit Rijk en EU. In de Regio West-Brabant is geen cofinancieringsfonds. Het kost daarom veel tijd en inspanning om op korte termijn geld beschikbaar te hebben voor onverwachte kansrijke projecten.

Belgisch Nederlands Grensoverleg

Ondernemend Breda	Thema Verbindend bestuur
Website BeNeGo:	BeNeGo
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	9,56 %
Soort verbonden partij:	Overige verbonden partijen

Bijdrage verbonden partij aan programma

In totaal 25 grensgemeenten in de provincies Antwerpen en Noord-Brabant vormen samen het Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BENEGO). Het totale gebied heeft bijna 1 miljoen inwoners en een oppervlakte van 190.000 hectare.

Het samenwerkingsverband is opgericht in 1968 als informele associatie van 11 gemeenten in de provincies Noord-Brabant en Antwerpen. In 1986 werd het samenwerkingsverband formeel een internationale rechtspersoon. BENEGO is juridisch een Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS). Doel is bevorderen van grensoverschrijdend bestuurlijk overleg, grensoverschrijdende samenwerking en behartigen gemeenschappelijke belangen. Om zo bedreigingen te keren én kansen te pakken, samen met instanties.

De landsgrens die met het Verdrag van Schengen vrijwel onzichtbaar werd, is in de praktijk vaak nog een obstakel. Bijvoorbeeld bij thema's als klimaatverandering, grensarbeid, bestrijding van criminaliteit, milieubescherming en waterbeheersing, rampenpreventie, ambulancevervoer en openbaar vervoer. Kansen in de nabijheid van het buurland zijn over en weer onvoldoende benut.

Binnen BENEGO werken we samen langs 4 actielijnen:

- Bevordering bestuurlijke dialoog
- Werken, opleiden, ondernemen
- Cultuur, landschappelijke ontwikkeling en toerisme
- Grensverkeer en vervoer.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Het netwerk bestaat nu meer dan 50 jaar en de activiteiten zijn betaald uit de jaarlijkse bijdragen van de deelnemende gemeenten.

BENEGO startte in 2020 met een professionaliseringsslag voor betere samenwerking, grotere zichtbaarheid en betere externe communicatie.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Voor de continuïteit van het grensgemeenten-netwerk is bestuurlijk draagvlak essentieel.

Duurzaam wonen

Begroting | 2022

DUURZAAM WONEN IN BREDA

ONZE AMBITIE

Met de uitvoering van grote woonprojecten passen we de woningvoorraad aan op de (toekomstige) behoefte van de stad, kwalitatief en kwantitatief. Met een versnellingsagenda en 100-dagen aanpak voor snellere uitvoering voorzien we zo snel mogelijk in die behoefte.

We stemmen ook regionaal af op het gebied van wonen met de Regionale Investeringsagenda (RIA) en Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT).

Breda is aantrekkelijk om te wonen. We willen dat mensen tevreden zijn over hun woning en woonomgeving. Dat het aansluit bij hun woonwensen en mogelijkheden. In de (centrum)stad en dorpen woont iedereen fijn, nu en in de toekomst.

We willen:

- Een kwalitatief goede woningvoorraad.
- Regionale aansluiting op woonbehoefte van alle groepen bewoners.
- Een flinke uitbreiding naar de toekomst.
- Vanuit de ambities van de omgevingsvisie.
- De juiste woning, voor de juiste bewoners, op de juiste plek.

We hebben veel soorten woningen en woonmilieus voor diverse bewoners. De bijdrage van een gebied verschilt daarom in uitvoering van de woondoelen. We voorkomen een grotere tweedeling in de stad en concentratie van kwetsbare bewoners in bepaalde wijken. Daarom verschilt de ontwikkelrichting per gebied.

Breda blijft veilig en duurzaam met een biobased economy. Maximaal gebruik van duurzame grondstoffen, minimaal gebruik van fossiele grondstoffen en een circulaire economie (geen afval, grondstoffen opnieuw gebruiken). De kwaliteit van de leefomgeving staat centraal. Dat doen we samen met inwoners en organisaties, bijvoorbeeld bij de aanpak energietransitie. We bouwen samen aan eigenaarschap, zelfredzaamheid en innovatievermogen voor duurzame energie.

Thema Wonen in Breda

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Breda heeft veel soorten woningen, woonmilieus en leefomgevingen voor verschillende bewoners. Op het gebied van wonen heeft Breda in de regio een centrumfunctie. Dat geeft op de woningmarkt een zekere dynamiek. We willen voor alle bewoners een betaalbaar en duurzaam (t)huis, dat voldoet aan hun wensen en behoeften. Nu en in de toekomst. Sommige doelgroepen hebben een lastige positie op de woningmarkt. Vooral huishoudens die zijn aangewezen op sociale huurwoningen, huishoudens met een inkomen tussen € 36.000 en € 45.000 per jaar en mensen die uitstromen uit dakloosheid en begeleid wonen. Bouwen van sociale, middeldure en tijdelijke woningen vergroot hun mogelijkheden op de woningmarkt. De Bredase woningmarkt moet inspelen op de veranderende vraag naar woningtypen, bijvoorbeeld door vergrijzing en zelfstandiger wonen van kwetsbare doelgroepen. De druk op de woningmarkt is nog steeds groot. Het bijzondere centrum-stedelijke woonmilieu van Breda willen we verder uitbouwen om te voldoen aan de huidige en toekomstige marktvaart.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We voeren de Woonvisie Breda en de Alliantie Breda 2019-2023 uit. Dit doen we samen met woningcorporaties, huurdersvertegenwoordiging, ontwikkelaars en andere partners. De aandacht ligt op de thema's:

- Betaalbaarheid en beschikbaarheid
- Nieuwbouw, duurzaamheid
- Leefbaarheid
- Wonen, zorg en veiligheid.

Een belangrijke taak is 6.000 woningen bouwen of in harde plannen hebben. In de Alliantie Breda 2019-2023 maakten we afspraken met woningcorporaties en huurderskoepels (huurdersvertegenwoordiging van 3 corporaties) over 1.200 sociale huurwoningen. Met deze partners werken we aan de Veranderopgave, de nieuwe stedelijke portefeuillestrategie van de corporaties. Doel is dat hun woningvoorraad nu en in de toekomst aansluit op de woonwensen. Met de Monitor Sociale Woningbouw en Jaarverslag Klik voor Wonen volgen we ontwikkelingen over voorraad, vraag en wachttijden bij sociale huurwoningen.

Van de 6.000 woningen is het doel om er 1.800 te bouwen of in harde plannen te hebben, koop en huur voor middeninkomens. De Verordening Sociale doelgroepen en middenhuur draagt hieraan bij. Zo kan de gemeente marktpartijen dwingen huurwoningen te bouwen voor huishoudens met een middeninkomen.

We werken ook aan Collectief Particulier Opdrachtgeverschap-beleid. Met de woningbouwopgave hebben we de ambitie om met een Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) 300 woningen te bouwen.

Een groeiende groep mensen kan zelf geen woning vinden, bijvoorbeeld spoedzoekers op de woningmarkt. In de sub-regio Breda (stedelijke gemeenten Breda, Oosterhout en Etten-Leur en landelijke gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Drimmelen, Geertruidenberg en Zundert) bouwen we 200 tijdelijke woningen voor het souterrain van de woningmarkt. De woningcorporaties maken hun woningen geschikt en betaalbaar voor deze groep. In Breda leveren we via gemengd wonen in de Gageldonksestraat hier een bijdrage aan. De vraag is in Breda zo groot dat we ook op nieuwe plekken minstens 150 nieuwe tijdelijke woningen willen bouwen, met subsidie van het Rijk. Daarnaast is becijferd dat voor de uitstroom van maatschappelijke opvang en beschermd wonen minstens 120 tijdelijke woningen nodig zijn. Hier is ook in de motie van SP en GroenLinks (Sleutels voor daklozen) aandacht voor gevraagd. We geven dat vorm door middel van:

- Lege gebouwen en (bedrijven)terreinen bouwen we om tot woningen. De stad verandert. Er is vergrijzing. Meer mensen die in een woonzorgvoorziening woonden zijn nu aangewezen op een zelfstandige woning. Mensen wonen vaker alleen. Zorginstanties denken na over hun taak. Wonen en zorg gebeurt steeds meer vanuit gescheiden budgetten. De gemeente brengt de woonzorgbehoefte en de opgave in beeld. Voorwaarde is dat zorgaanbieders de behoefte aangeven voor de middellange en lange termijn. Gemeente, corporaties en zorgaanbieders werken samen aan woonaanbod met flexibele zorg op maat. In de campagne Wonen met Gemak staat de zorg- en woonvraag centraal.
- Met de starterslening faciliteren we koopstarters bij de koop van hun 1e Bredase woning. De Toekomstbestendig Wonen regeling geeft leningen met lage rente voor levensloopgeschikt en duurzaam maken van de woning.
- De huisvestingsverordening voor het juridisch splitsen van woningen zorgt voor behoud van sociale huurwoningen voor verhuur en borgt minimale woonkwaliteit.
- In samenwerking met corporaties zetten we in op het maken van afspraken over de realisatie van tijdelijke woningen, zodat er in die tijdelijke woningen en of in de bestaande woningvoorraad meer ruimte komt voor mensen die uitstromen vanuit beschermd wonen of dakloosheid.
- Met Wonen en Zorg hebben we een nieuw afwegingskader met grenzen voor en afspraken over besluiten bij initiatiefplannen. We gebruiken deze bij verschillende plannen in de totaalopgave. We zoeken passende woonmogelijkheden voor alle doelgroepen, bijvoorbeeld mensen die uitstromen uit begeleid wonen of dakloosheid. We gaan door met de samenwerking tussen partners die betrokken zijn bij opgaven op het snijvlak van wonen en zorg.
- Taskforce en Actieplan Doorstroming bevordert doorstroming op de Bredase woningmarkt. Gerichte maatregelen voor doelgroepen in het belang van ouderen. Onderzoek naar problemen van middeninkomens bij instroom in het huidige woningaanbod (inkomensgrenzen particuliere beleggers, woonruimteverdelingsregels corporaties, hypotheekvereisten). We kijken waar we deze problemen kunnen wegnemen. Daarbij kijken we ook naar de mogelijkheden van sociale koop. Conform de motie 'panta rhei van sociale huur naar koop' werken we aan een plan van aanpak voor een task force teneinde in samenwerking met financiers, ontwikkelaars en corporaties 100 huurwoningen vrij te spelen voor doorstroming.
- Versnellings- en gebiedsgerichte opgaven vragen vroeg inspelen op de gewenste woonrichting. In de Bredase 100-dagen aanpak zoeken we met marktpartijen en eigenaren mogelijkheden voor (versnelde) woningbouw. Input is perspectief wonen en gebiedsprofielen, met per gebied een beeld van de gewenste richting. Met deze doelen en toekomstmogelijkheden kijken we naar gebieden en woningvoorraad.
- Voor verduurzaming en energietransitie (overstap naar duurzame energiebronnen) werken we onze doelstellingen uit bij nieuwbouw en de bestaande voorraad woningen. Afspraken met woningcorporaties staan in de Alliantie Breda 2019-2023.
- Voor woonwageneigenaren werken we aan het in 2021 gehouden onderzoek naar woningbehoefte. We kijken vooral naar mogelijkheden voor uitbreiding standplaatsen.

- We werken aan zelfbewoningsplicht en Opkoopbescherming.
- Bovenstaande activiteiten worden mede ingezet om de ambitie van "meer sleutels voor daklozen vorm te geven".
- We continueren de inzet op de begeleiding van de huisvesting van statushouders.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's.

INDICATOREN

Programma-indicatoren Programma Duurzaam wonen in Breda

Indicator: Ontwikkelen Omgevingsvisie (audit nr 2205)

Omschrijving: De ontwikkeling van de indicator loopt gelijk op met het ontwikkeltraject van de Omgevingsvisie.

Bron: Meeteenheid:

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022

Indicator: Prettig wonen (audit nr 56)

Omschrijving: Rapportcijfer prettig wonen in de buurt

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	7,6			Zie toelichting

De buurtenquête vindt in de oneven jaren plaats. Om die reden is voor 2022 geen streefwaarde bepaald. Streefwaarde 2021: de kwaliteit blijft minimaal op de goede waarde van voorgaande jaren.

Indicator: Duurzaam wonen (audit nr 57)

Omschrijving: % woningen in Breda dat geen gasaansluiting heeft

Bron: Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
				Zie toelichting

Deze indicator is in de begroting 2022 voor het eerst concreet gemaakt. Cijfers voor deze indicator worden berekend door een externe partij met open data van Enexis. Zodra deze cijfers bekend zijn, worden ze opgenomen in de begroting/jaarrekening. Voor 2022 kan nog geen streefwaarde worden bepaald, omdat dit samenhangt met de nog vast te stellen Transitievisie Warmte én de wijkuitvoeringsplannen.

Thema-indicatoren thema Wonen in Breda

Indicator: Zoektijd woningzoekenden (audit nr 58)

Omschrijving: Zoektijd woningzoekenden alle reactiemodellen in jaren (inschrijfduur en loting)

Bron: Jaarrapportage Klik voor wonen Meeteenheid: Tijdsduur in jaren

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
1,8	2	2,3		Afbuigen van de opwaartse trend.

Het doel van de corporaties is om de zoektijd van woningzoekenden niet te laten toenemen en op het niveau van voorgaande jaren te houden. Dit betekent het afbuigen van de opwaartse trend.

Productindicatoren Product Wonen

Indicator: Nieuw gebouwde woningen (audit nr 59)

Omschrijving: Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
6,3	6,2	7,4		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Demografische druk (audit nr 60)

Omschrijving: Groene en grijze druk (percentage jongeren tot 15 jaar en ouderen boven 65 jaar ten opzichte van 15 - 65 jaar)

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
66,2	66,4	66,8		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Woonlasten éénpersoonshuishoudens (audit nr 61)

Omschrijving: Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Bedrag

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
647	654	662		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Woonlasten meerpersoonshuishoudens (audit nr 62)

Omschrijving: Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Bedrag

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
744	754	764		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Gemiddelde WOZ-waarde (audit nr 63)

Omschrijving: WOZ-waarde woningen in duizend euro

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Bedrag in duizend euro

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
250	270	292		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Aantal sociale huurwoningen in de goedkope klasse (audit nr 64)

Omschrijving: Aantal zelfstandige huurwoningen in de goedkope prijsklasse

Bron: Monitor sociale voorraad Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
3.104	2.749	2.724		Zie toelichting

Streefwaarde einde Alliantie-periode eind 2023 minimaal 2.700 en maximaal 2.900 woningen in de goedkope prijsklasse. Het gaat hier om het aantal sociale huurwoningen in de goedkope prijsklasse tot € 442. De voortgang wordt gemonitord.

Indicator: Aantal sociale huurwoningen in de betaalbare klasse (audit nr 65)

Omschrijving: Aantal zelfstandige huurwoningen in de betaalbare prijsklasse

Bron: Monitor sociale voorraad Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
15.334	15.363	15.271		Zie toelichting

Streefwaarde einde Alliantie-periode eind 2023 minimaal 15.300 en maximaal 15.800 in de betaalbare prijsklasse. Het gaat hier om het aantal sociale huurwoningen in de betaalbare prijsklasse tot € 679. We monitoren de voortgang.

Indicator: Aantal sociale huurwoningen in de bereikbare klasse (audit nr 66)

Omschrijving: Aantal zelfstandige huurwoningen in de bereikbare prijsklasse

Bron: Monitor sociale voorraad Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
3.582	3.800	4.034		Zie toelichting

Streefwaarde einde Alliantie-periode eind 2023 minimaal 3.600 en maximaal 3.9000 woningen in de bereikbare prijsklasse. Het gaat hier om het aantal sociale huurwoningen in de bereikbare prijsklasse tot € 752. De voortgang wordt gemonitord.

Thema Verdeling beschikbare ruimte

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Met het nieuwe instrumentarium van de Omgevingswet werken we aan ons doel: optimale kwaliteit van de (fysieke) leefomgeving van Breda, nu en in de toekomst. We houden rekening met de ambities van de stad (Omgevingsvisie 2040). De Omgevingswet en de instrumenten geven aan hoe we dit doen, bijvoorbeeld met participatie in de stad en in snelle, duidelijke en transparante procedures voor alle betrokkenen.

Volgens de huidige planning gaat de Omgevingswet op 1 juli 2022 in werking. We werken al in de geest van de wet en met de instrumenten:

- Een verbeterd intakeproces voor initiatieven uit de stad
- De zogenaamde intake- en omgevingstafel
- De participatieleidraad.

Per 1 juli 2022 werken we volgens de eisen van de Omgevingswet we aan ons doel: optimale kwaliteit van de (fysieke) leefomgeving. We houden rekening met de ambities van de stad (Omgevingsvisie 2040). De Omgevingswet en de instrumenten geven aan hoe we dit doen, bijvoorbeeld met participatie van de stad.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We beginnen met testen en inregelen van software waarmee we aansluiten op het landelijk DSO-LV. We bereiden ons voor op het tijdelijk omgevingsplan, dat we van rechtswege krijgen als de wet in werking gaat:

- Bundeling van alle bestemmingsplannen
- Rijksregels komen over naar gemeenten (Bruidsschat)
- Verordeningen.

We bereiden ons ook voor op gebiedsgericht en beleidsneutraal opbouwen van het omgevingsplan. Voor Milieu brengt de wet nieuwe taken met zich mee, die we gaan invullen.

Met de voorbereidingen zetten we de veranderingen in gang, die de wet meebrengt en beoogt. Op het moment van inwerkingtreding is werken volgens de Omgevingswet regulier werk en bouwen we het programma af.

We gaan de in 2021 gemaakte omgevingsvisie digitaliseren. Objectgericht schrijven: teksten uit de visie koppelen aan objecten in de stad om ze te raadplegen via de landelijke voorziening DSO-LV. Dit is eind 2024 verplicht.

In de geest van de Omgevingswet willen we ook een hoger dienstverleningsniveau. Meer duidelijkheid aan de voorkant voor initiatiefnemers en betere plannen aanleveren. Vóór inwerkingtreding van de wet maken we een paraplubestemmingsplan met regels voor veel voorkomende aanvragen, zoals dakkapellen en uitbouwen. Het plan komt ter inzage.

Vanaf 1 juli 2022 bouwen we gebiedsgericht en beleidsneutraal aan één omgevingsplan dat het tijdelijk omgevingsplan vervangt. De wet geeft ons hiervoor tot eind 2029. Eén omgevingsplan vraagt gecoördineerde inzet van verschillende beleidsvelden. Dit doen we aan de hand van de meerjarenplanning Omgevingsplan. De ambitie is in 5 jaar opbouwen van het omgevingsplan en beleidsneutraal omzetting van bestemmingsplannen naar 1 omgevingsplan voor de stad.

Deze planning is alleen haalbaar met extra middelen en capaciteit. Dat vraagt extra middelen in 2022.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Als de landelijke voorziening niet op tijd klaar is, onvoldoende getest is of er onvoldoende mee geoefend is, moeten we met work arounds werken. Dit extra werk is een risico voor capaciteit en doorlooptijden. Extra capaciteit en middelen zijn nodig om de doelen te bereiken, naast alle andere doelen op het gebied van Stedelijke Ontwikkeling.

INDICATOREN

Voor dit thema zijn geen indicatoren van toepassing.

Thema Grote woonprojecten in de stad

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Met de grote woonprojecten passen we de woningvoorraad aan op de (toekomstige) behoefte van de stad, kwalitatief en kwantitatief. Met een versnellingsagenda en 100-dagen aanpak voor snellere uitvoering voorzien we zo snel mogelijk in die behoefte.

We stemmen ook regionaal af op het gebied van wonen met de Regionale Investeringsagenda (RIA) en Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT).

Breda is aantrekkelijk om te wonen. We willen dat mensen tevreden zijn over hun woning en woonomgeving. Dat het aansluit bij hun woonwensen en mogelijkheden. In de (centrum)stad en dorpen woont iedereen fijn, nu en in de toekomst.

We willen:

- Een kwalitatief goede woningvoorraad.
- Regionale aansluiting op woonbehoefte van alle groepen bewoners.
- Een flinke uitbreiding naar de toekomst.
- Vanuit de ambities vanuit de omgevingsvisie.
- De juiste woning voor de juiste bewoners, op de juiste plek.

We hebben veel soorten woningen en woonmilieus voor de diverse bewoners. De bijdrage van een gebied verschilt daarom in uitvoering van de woon doelen. We voorkomen een grotere tweedeling in de stad en concentratie van kwetsbare bewoners in bepaalde wijken. Daarom verschilt de ontwikkelrichting per gebied.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We gaan verder door de versnellingsagenda, met acties op lopende en nieuwe projecten, procesaanpak, beleid op orde en communicatie. We doorlopen, al dan niet via reguliere trajecten, het planproces van locaties na verkenning met de Bredase 100-dagen aanpak. Bijvoorbeeld Blossem, Cosun en Moleneind-West.

Gemeentelijke gronden maken we geschikt voor woningbouw. We hebben plannen voor 100% middeldure woningen op 4 gemeentelijke locaties. We versnellen uitgifte van grond in lopende gemeentelijke projecten. Ook maken we bouw van woningen planologisch mogelijk op plekken van marktpartijen en corporaties.

De middelen uit het bestedingsplan Impuls voor de woonagenda voor locatiegebonden impulsen zetten we in bij projecten. Zo nemen we belemmeringen weg voor bouw van sociale huurwoningen (door woningcorporaties) en middeldure woningen.

De gemeente staat voor grote investeringen in het fysieke raamwerk groen, buitenruimte en infrastructuur om met goed beleid nieuwe woningen te bouwen. De ontwikkeling van de stad met meer woningen en andere functies, vraagt hierom. Grote investeringen voor openbare ruimte (mobiliteit, groen en water) en verbeteren en houden bereikbaarheid en leefbaarheid. Met de Nota Bovenwijkse Voorzieningen verhalen we een deel van deze investeringen op marktpartijen. Zij dragen financieel bij aan nieuwe ontwikkelingen. De eerste financiële bijdragen van de Nota bovenwijkse Voorzieningen staan al in overeenkomsten.

Met 10 gemeenten in de regio verkenden en inventariseerden we gezamenlijke ambities en bovenlokale opgaven (Alphen-Chaam, Altena, Baarle Nassau, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Moerdijk, Oosterhout en Zundert). Dit staat in een Regionale Investeringsagenda (RIA). Hiermee leveren we een samenhangende, substantiële en herkenbare bijdrage aan:

- Opgaven Nationale en Provinciale Omgevingsvisie
- (Versnelling van) woningbouwopgave
- Provinciale verstedelijkingsstrategie.

In de RIA regio Breda benutten we de woningbouwopgave als hefboom voor de noodzakelijke kwaliteitsslag bij Werken, Bereikbaarheid en Groen/Blauw (randvoorwaarde). De RIA is een belangrijke bouwsteen voor uitwerking van het verstedelijkingsakkoord in de stedelijke regio Breda-Tilburg (SRBT). We willen zo'n zelfde akkoord voorjaar 2022 afsluiten in het bestuurlijk overleg Leefomgeving.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

- Vanuit de bestaande projectenportefeuille en resultaten van de versnellingsagenda bestaat perspectief op bouwen of in harde plannen hebben van 6.000 woningen. We spannen ons met de corporaties extra in voor sociale huurwoningen, middeldure en CPO-woningen. Dit blijft nodig om projecten naar harde plannen en uitvoering te brengen.
- De risico's op grondexploitaties staan in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Grote woonprojecten in de stad

Indicator: Harde planvoorraad woningen (audit nr 2204)

Omschrijving: Het aantal woningen in harde planvoorraad

Bron: Afdeling Ruimte Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	2.700	2.877	3.500	4.000

Het doel is een versnelling en verhoging van de woningbouwproductie. Daarvoor is een vergroting van de harde planvoorraad nodig

Indicator: Opleveringen woningen (audit nr 67)

Omschrijving: Gerealiseerde woningbouw (bruto toevoeging)

Bron: Afdeling Ruimte Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
936	1.056	867	1.000 tot 1.250	1.500

Het doel is de woningbouwproductie te verhogen naar structureel 1.500 woningen per jaar

Thema Bereikbaar Breda

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Breda wil uitblinken in (inter)nationale bereikbaarheid. Breda blijft bereikbaar met bestaande en nieuwe vervoersmiddelen en mobiliteitsconcepten. Breda is in ontwikkeling. De stad groeit elk jaar met 1.500 woningen. Dit leidt vanzelfsprekend ook tot meer mobiliteit. Niet alleen in nieuwe gebieden, maar ook op de bestaande infrastructuur. Breda heeft een grootse ambitie voor de ontwikkeling van de stad. In dat kader stelde de Raad in 2021 de visie Noordelijke Rondweg vast. Deze is randvoorwaardelijk om deze ambitie te realiseren. Vanuit stedelijk, regionaal en nationaal belang werken we samen met onze belangrijke partners (Provincie en Rijk) deze visie uit en zoeken naar de juiste partners voor uitvoering.

Naast de infrastructuur op orde is het ook belangrijk om mobiliteitsgedrag te veranderen. De mobiliteitskeuzes stemmen we af op specifieke gebiedskenmerken. We laten mensen kiezen welk vervoersmiddel het beste past bij hun reisdoel. We werken aan mobiliteitshubs, waar verschillende vormen van (deel)mobiliteit samen komen. Onze doelen en ambities staan in de Mobiliteitsvisie Breda. We willen inwoners, werknemers en bezoekers verleiden zoveel mogelijke gebruik te maken van duurzame en gezonde vervoersmogelijkheden, zoals lopen, fietsen en openbaar vervoer.

Van corona leerden we om anders naar de klassieke woon-werk verplaatsing te kijken. Thuiswerken, buiten de spits reizen en digitaal vergaderen zijn (steeds) meer gemeengoed. Dit blijven we stimuleren. Mobiliteit voorkomen en beter spreiden over de dag leidt tot veel minder grote openbare ruimtevrage. Het draagt zeker bij aan optimale (inter-) nationale bereikbaarheid van de stad.

Mobiliteit is ook een belangrijke bron van de CO₂-uitstoot in Breda. Ongeveer 20% van de uitstoot in Breda komt uit mobiliteit. Verandering van onze mobiliteitspatronen door verleiden te lopen, fietsen of treinen levert dus een belangrijke bijdrage aan de CO₂ doelstelling van Breda.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

(Inter)nationale bereikbaarheid

In 2022 staat het vervolg van de netwerkuitwerking voor het Toekomstbeeld OV 2040 op de agenda. We doen een aantal landelijke corridors- en gebiedsgerichte studies. De scope bepalen we in 2021, mede op basis van keuzes van het nieuwe kabinet. Voor Breda spelen vooral directe IC-verbindingen naar Utrecht en Eindhoven en internationale verbindingen naar België en Duitsland.

De samenwerking met het Rijk, 3 betrokken provincies en Utrecht voor verbetering van het HOV naar Utrecht gaat verder in 2022. We gaan werken aan de uitvoering van concrete plannen voor 2030, waarover we eind 2021 in het BO-MIRT afspraken maken.

Samen met provincie, regio en omliggende gemeenten blijven we ons naar het Rijk inzetten voor het belang van investeren in doorstroming op de ruit van Breda (de autosnelwegen A16, A59, A27 en A58). We blijven met alle betrokken partijen in gesprek en werken aan betere bereikbaarheid van de regio en de (inter)nationale knoop Breda. Het gaat om verleiden van mensen voor een andere vervoersmogelijkheid en om samen knelpunten op te lossen, bijvoorbeeld stikstofdepositie.

(Binnen)stedelijke bereikbaarheid

In 2021 ondertekenden Breda en de Provincie Noord-Brabant een mobiliteitsdeal. Een samenwerkingsagenda met afspraken over versterken van het (H)OV-netwerk en het fietsnetwerk in alle windrichtingen. Dit pakken we in 2022 verder op. Er zijn ook afspraken met de Provincie over een nieuwe busremise aan de Frankenthalerstraat. Dit is een belangrijke stap naar toekomstig duurzaam openbaar vervoer en past perfect in onze ambitie naar duurzame mobiliteit. We gaan hier maximaal op anticiperen.

In het uitvoeringsprogramma mobiliteit werken we aan betere bereikbaarheid van stad en dorpen. We voeren projecten uit en werken aan voorbereiding voor projecten in de komende jaren. Voorbeelden zijn:

- Aanpassingen kruispunt Graaf Hendrik III-laan met aansluiting Graaf Engelbertlaan (uitvoering 2022).
- Herinrichting kruispunt Marialaan-Keermanslaan (uitvoering 2022).
- Afronden snelfietsroute Breda-Tilburg (Sint Ignatiusstraat, uitvoering 2022).
- Studie snelfietsroute Breda-Zevenbergen (trajectstudie in 2022, uitvoering 2023).

In 2022 verbeteren we de huidige met verkeerslichten geregelde kruisingen. Planning voor 2022 is:

- Optimaliseren, renoveren en smart maken 2 verkeerslichten Ettensebaan vanaf Tuinzigtlaan tot en met Haagweg.
- Verkeerslichten (4) wegvak Claudius Prinsenlaan-Loevensteinstraat vanaf Beverweg tot en met Zwijnsbergenstraat.
- Verkeerslichten kruispunt Vierwindenstraat-Wilhelminasingel.
- Geregelde voetgangersoversteekplaats Heerbaan tegenover basisschool de Weilust.

In Prinsenbeek maakten we op basis van Mobiliteitsvisie Prinsenbeek een lijst met maatregelen. Deze bespraken we met het Dorpsplatform. In 2021 begonnen we met veiliger maken van schoolomgevingen. Dat evalueren we in 2022. Na de zomer van 2021 volgt een fietsstimuleringscampagne met vervolg in 2022. Rondom geplande woningbouwontwikkelingen is aandacht voor verkeersontsluiting op regionale schaal.

In 2021 is een verkeersonderzoek afgerond voor Teteringen. De focus lag op afwikkeling van verkeer op de Oosterhoutseweg als gevolg van ontwikkelingen in en om Teteringen, zoals Woonakker. Daaruit blijkt dat op enkele kruispunten maatregelen nodig zijn om het verkeer nu en in de toekomst goed en veilig af te wikkelen. Deze maatregelen werken we de komende jaren verder uit. Ze komen deels in het uitvoeringsprogramma van Mobiliteit en deels in het project Woonakker. We werken ook samen met Gemeente Oosterhout aan minder verkeer door Teteringen, door betere fiets- en openbaar vervoerbereikbaarheid.

Voor openbaar vervoer gaan we in 2022 door met voorbereiding van de aanbesteding van het OV in West-Brabant. De ingangsdatum van de nieuwe concessie is verplaatst naar juli 2025, vanwege het langdurige effect van corona. De vastgestelde uitgangspunten werken we samen uit met provincie, regio en Reizigersoverleg-Brabant. Succesformules als HOV (Bravo Direct) versterkt, kansrijke relaties en Gedeelde Mobiliteit krijgen verder vorm. Bijvoorbeeld deelconcepten, initiatieven vanuit en met de samenleving en vrijwilligersvervoerprojecten. Maar ook professioneel Flexvervoer, dat een belangrijke ontsluitende functie heeft. Het krijgt een apart contract, goed afgestemd op het vaste OV-netwerk. We werken in 2022 aan voorbereiding en uitvoering van hubs in Breda. Hubs op verschillende schaalniveaus: omvormen van bushaltes tot vervoershubs, mobiliteitshubs in gebiedsontwikkelingen en voorbereiden van grootschalige stedelijke hubs.

Taxivervoer (opstapmarkt): in 2022 bouwen we verder op het vastgelegde taxikwaliteitsbeleid (besluiten, verordening, Nadere Regels). Accent ligt op handhaving (inclusief rapportages) en structurele inzet taxi-stewards.

We blijven investeren in het fietsvriendelijker maken van Breda. In de loop van 2021 stellen we een Actieplan Fiets vast, waarvan we verschillende maatregelen in 2022 uitvoeren.

- De campagne Fietsen voor Breda loopt door in 2022.
- De afronding van de fietsroute Breda-Tilburg is in 2022.
- Met de scholen blijven we in overleg over BrabantsVerkeersveiligheidsLabel.
- Voor de voetganger maken we een actieplan in 2022.
- In het dagelijks beheer zijn er al maatregelen voor een beter verblijfgebied voor langzaam verkeer, zoals meer onderhoud aan trottoirs en extra aandacht voor oversteekplaatsen.

Voor Smart Mobility geven we samen met Smartwayz aan hoe we meer informatie bij serviceproviders van navigatiesystemen krijgen voor betere en veilige afwikkeling. We doen mee aan de projecten Slim Sturen en Opstellen Multimodaal Netwerkkader. We zijn bezig met verder uitrollen van intelligente verkeersregelinstallaties (iVRI) voor betere afwikkeling van bepaalde doelgroepen. Dit doen we met de projecten GLOSA (snelheidsadvies bij iVRI's op de Noordelijke Rondweg), Prio Vrachtverkeer (bij 4 iVRI's op de Ettense Baan) en Schwung (betere afwikkeling fietsrichtingen bij alle vri's).

Na vaststelling van de mobiliteitsvisie begin 2021 volgde in april 2021 de parkeernormennota. De uitvoering volgt in 2022: de juiste parkeerder op de juiste plek op de juiste manier, veilig, comfortabel en voor iedereen bereikbaar.

Breda maakt de komende jaren een enorme schaa sprong. Dit vraagt innovatieve en flexibele mobiliteitsoplossingen. Zowel tijdens de transformatieprocessen als in de eindoplossingen denken we mee. We faciliteren en exploiteren op het gebied van verschillende mobiliteitsoplossingen.

In 2022 gaan we verder met invoering van gereguleerd parkeren rondom het centrum. Dit doen we op basis van parkeerdrukonderzoeken, wensen van bewoners en in lijn met de ambities uit het bestuursakkoord. Voor 2022 ligt de focus op Brabantpark, Sportpark en Van Sonsbeekpark.

De digitalisering van het parkeerproces gaat onverminderd voort. Online reserveren van plaatsen op kenteken, introductie van mobiel parkeren in de garage, digitaal fietsparkeren en digitaal ontsluiten van realtime parkeerdata zijn stappen die we in 2022 verder zetten.

Naast de vaste fietsparkeeroplossingen deden we in 2021 ervaring op met flexibele stallingen. Die zetten we in naar de behoefte van de stad. Voor 2022 optimaliseren we de dienstverlening om te blijven bijdragen aan een Gastvrij en toegankelijk Breda.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Bereikbaar Breda

Indicator: Bereikbare binnenstad (audit nr 68)

Omschrijving: Tevredenheid over bereikbaarheid binnenstad door Bredanaars

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
72	75	76	70	70

Het streven is dat op de lange termijn minstens 70% van de Bredanaars tevreden is over de bereikbaarheid van de binnenstad. Uit de cijfers over de afgelopen jaren blijkt dat deze streefwaarde ruim is behaald. Voor 2020 speelt corona waarschijnlijk een rol omdat er in 2020 structureel minder vertraging was. We willen ook na corona op een tevredenheid van boven de 70% blijven.

Indicator: Duurzaam vervoer (audit nr 69)

Omschrijving: Aandeel verplaatsingen te voet, met de fiets en het OV (Modal split)

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
58	63	64	Doel is een stijgende lijn	Doel is een stijgende lijn

We willen de groei van mobiliteit in Breda zoveel mogelijk opvangen met duurzame(re) alternatieven. Hiervoor moet het aandeel verplaatsingen te voet, per fiets en per openbaar vervoer jaarlijks toenemen. Openbaar vervoer rekenen we tot duurzamere modaliteiten. De trein (Nederlandse Spoorwegen) rijdt op 100% windenergie. Bussen in Breda rijden (nog) niet op duurzame energie maar hebben meer passagiers. De elektrische- en ook de hybride auto zijn duurzamer, maar alleen als ze zijn opgeladen met groene stroom. Hierover ontbreken nog betrouwbare cijfers.

Indicator: Verkeersveiligheid (audit nr 70)

Omschrijving: Rapportcijfer door Bredanaars van verkeersveiligheid eigen buurt

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	5,9		Een zo hoog mogelijk rapportcijfer	Zie toelichting

De buurtenquête vindt in de oneven jaren plaats. Om die reden is voor 2022 geen streefwaarde bepaald.

Thema Breda is een duurzame en bestendige stad

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In 2044 is Breda CO2-neutraal. Daarom willen we 50% energie besparen en de rest duurzaam opwekken.

Breda zet in op verder vergroenen in bebouwd gebied met verbinding naar groen in het buitengebied.

In 2030 is het energienet in de eerste buurten van Breda aardgasloos. In de planning gebruiken we het traject van de Transitie Visie Warmte. In 2022 maken we de eerste gebiedsenergieplannen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

In 2021 actualiseerden we de actsheets duurzaamheid. In 2022 komen deze terug in de diverse producten van de Planning en Controlcyclus. Zie voor een verdere uitwerking de bijlage Klimaatbegroting 2022. Ten behoeve van een impuls op de ambities zoals verwoord in de klimaatbegroting, maken we € 0,5 miljoen aan extra middelen vrij in 2022. Duurzaamheid is integraal onderdeel van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

Regionale Energiestrategie (RES)

Na het vaststellen van de RES 1.0 en het Uitvoeringsprogramma volgen in 2022 concrete acties. Bijvoorbeeld meedoen in pilots voor afstemming van (duurzame) opwekking en afname van elektriciteit op bedrijfsterreinen. Zo beperken we teruglevering op het elektriciteitsnet. We zoeken met de regio naar mogelijkheden voor (uitbreiding) van een regionaal warmtenetwerk, gevoed door (rest)warmtebronnen.

Regionaal werken we aan de Regionale Structuur Warmte (RSW/RES 2.0). We leggen regionale afspraken vast om te voorzien in de warmtebehoefte. Het zijn afspraken tussen gemeenten, provincie, waterschappen en andere stakeholders over voorgenomen gebruik van (bovenregionale) warmtebronnen, verschillende warmtevragers en infrastructuur.

Transitie Visie Warmte

Binnen de Transitie Visie Warmte (TVW) is een aantal verkenningsgebieden uiterlijk in 2030 aardgasvrij of aardgasvrij ready. Voor deze gebieden maken bewoners, organisaties en bedrijven een Wijk(- of Gebieds)Uitvoeringsplan (WUP). De TVW bevat een paragraaf met een disclaimer. Om de TVW uit te voeren moeten partijen randvoorwaarden zoals financiële middelen en wetgeving invullen en faciliteren. Doen zij dit niet, dan gebeurt uitvoering van de TVW niet of deels.

Samen werken aan een duurzame samenleving

Breda zet met natuur- en duurzaamheidseducatie in op water/klimaatadaptatie, natuur/biodiversiteit, circulair/grondstoffen, voedsel en energie.

Boerderij Wolfslaar geeft inspiratie en handelingsperspectief over voedsel, natuur/biodiversiteit en water/klimaatadaptatie. Duurzaam, kindvriendelijke en inclusief. Mensen komen hier actief in aanraking met buiten en gaan zo wijs om met hun eigen leefomgeving. Voor allerlei partijen uit de stad, verenigingen en zzp'ers is Boerderij Wolfslaar een podium en uitvalsbasis voor groene en duurzame activiteiten.

Breda werkt ook samen met scholen aan een duurzame toekomst. April 2021 legden we een goede basis met lancering van de digitale Educatiewijzer Breda. Basisscholen vinden hier over de duurzame thema's lesmaterialen, projecten en excursies van voornamelijk lokale aanbieders. Ook voor het vmbo en vo zijn er lesprojecten. Samen met de werkgroep Brede Ontwikkeling van het BOB zetten we stappen en stemmen vraag en aanbod op elkaar af.

De aandacht groeit voor bewust en duurzaam leven, gezonde voeding, natuurlijk en inclusief spelen en lokale betrokkenheid. Het moment lijkt daar voor herijking van rol, positie en mogelijkheden van het werkveld natuur- en duurzaamheid. Voor de rol van de kinderboerderijen in de stad. En ook voor doorontwikkeling en professionalisering van natuur- en duurzaamheidseducatie in primair en voortgezet onderwijs. Deze analyse staat in de planning voor 2022. Doel is een realistisch plan voor professionalisering. Inhoudelijk, organisatorisch, bestuurlijk en financieel, met plek voor de Sustainable Development Goal's (SDG's).

In 2022 continueren we de activatiecampagne 'Breda Doet Mee'. Deze dynamische campagne is erop gericht om Bredanaars te bewegen bij te dragen aan een duurzamere leefomgeving.

CO2

In 2022 streven we naar het jaarlijkse doel van minimaal 29,8 kiloton CO₂-uitstootreductie. Zo halen we het Bredase doel van 49% CO₂-reductie, van het landelijk Klimaatakkoord. We willen de achterstand van 56 kiloton inhalen. De meest recente informatie is van 2019. Toen was de CO₂-uitstoot in Breda 760 kiloton en de doelstelling 704 kiloton. In de klimaatbegroting vertalen we onze uitdagingen voor financiering. De realisatie van het doel staat onder druk, waaronder de wijkaanpak. We blijven inzetten op integratie van energie in alle beleidsvelden en extra bijdragen van gemeente, Rijk en Europa. Een en ander

is nader uitgewerkt in detail in de klimaatbegroting (bijlage) die onderdeel vormt van deze begroting. Ten behoeve van een impuls op de ambities zoals verwoord in de klimaatbegroting, maken we € 500.000,- aan extra middelen vrij in 2022.

Luchtkwaliteit

De Gemeente Breda ondertekende begin 2020 het Schone Lucht Akkoord. Streven is permanente verbetering van de luchtkwaliteit voor gezondheidswinst. Toewerken naar de normen van de World Health Organization (WHO) en naar gemiddeld minimaal 50% gezondheidswinst in 2030, ten opzichte van 2016. In Breda nemen we maatregelen voor betere luchtkwaliteit. Ze richten zich vooral op verkeer, een belangrijke veroorzaker van luchtverontreiniging. We voldoen nu aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit, die we jaarlijks monitoren. Vanaf 2015 verschoof de landelijke focus van voldoen aan normen naar verder verbeteren van luchtkwaliteit om gezondheidsredenen. Ook in Breda maken we duidelijker de link met gezondheid. Permanente verbetering van luchtkwaliteit is gezondheidswinst voor iedereen. We gaan in 2022 verder met maatregelen voor mobiliteit. Bijvoorbeeld doorstroming, verbetering fiets- en wandelvoorzieningen, e-oplaadpunten, waterstoftankstation en zero-emissie voor wegverkeer. We geven voorlichting om overlast te voorkomen van hout stoken in kachel of open haard. Energie uit accu's van elektrische auto's (AirQon) vervangt aggregaten bij festivals.

Milieuozonering

De fysieke afsluiting van de binnenstad wordt binnenkort vervangen door een digitale afsluiting. Voor het goed functioneren van het voetgangersgebied van groot belang. De milieuozonering voor de binnenstad wordt daarbij meegenomen. De huidige milieunorm euro 4 wordt volgend jaar verhoogd naar euro 6. De ambitie is vanaf 2025/2026 een zero-emissiezone in de binnenstad van Breda. Ten behoeve van een impuls op de ambities van de milieuozonering bedragen wordt over de periode 2022 tot en met 2025 € 30.000 ingezet (camerahuur, licenties, etc.).

Natuur Netwerk

We zetten in op verdere vergroening. In 2022 ronden we 3 projecten af: Lage Vuchtpolder, landgoederenzone Haagse Beemden en Ecologische VerbindingsZone Boomkikker (EVZ). Rond de Chaamse Beek en het Ulvenhoutse bos proberen we percelen te kopen voor verdere groene invulling. We zetten in op IJzeren Hek in de Haagse Beemden, bospercelen, planontwikkeling en uitwerking Seeligterrein en doortrekken Nieuwe Mark. Samen met externe partijen proberen we ook bij particuliere partijen een vergroeningslag te maken: bedrijventerreinen, woningen en scholen.

Circulaire economie

Breda verkent kansen en formuleert doelen voor circulaire economie in de organisatie en in projecten. Daarom maken we materiaalstromen inzichtelijk. Dat doen we door materialen waarde toe te kennen, stromen te coördineren en hergebruik te faciliteren. Zo werken we toe naar een meer circulaire samenleving. We willen ook aansluiten bij netwerken en samenwerkingsverbanden, die circulaire en biobased concepten stimuleren. We doen kennis en ervaring op over combineren van verduurzamen en versnellen in woningbouwopgaven. Circulariteit pakken we al integraal op in het initiatief circulaire tafelbijeenkoms en winkel Parel. Samenwerken met inwoners, markt en regio legt meer draagvlak onder circulaire initiatieven. We zetten ons in voor circulaire economie en onderzoeken hoe circulariteit integraal een plaats krijgt in de gemeentelijke organisatie.

Omgevingswet

De Omgevingswet betekent veel werk voor Mobiliteit en Milieu. Voor goede integratie van milieuregels in het Omgevingsplan moeten we huidige regels en bestaand beleid in beeld hebben en (digitaal) ontsluiten. Oude milieuregelgeving en bestaand milieubeleid vertalen we naar planregels voor het Omgevingsplan. Er is input nodig voor ontwikkelingen (ad hoc), voor bestaande bebouwing en gebruik (11 gebiedsgerichte veegplannen). De Omgevingswet verplicht om een actieplan geluid te maken, uit te voeren en te monitoren. Hiervoor maken we in 2022 een basisgeluidkaart.

Afval (zie ook programma 4)

De doelstelling Van Afval Naar Grondstof (VANG) blijft staan: minder huishoudelijk afval, meer grondstoffen en goed afvalscheidingsgedrag. Zo dragen we bij aan de circulaire economie, duurzaam gebruik van grondstoffen en materialen en een schoon circulair Breda. De uitdaging de komende jaren is:

- Maximaal bijdragen aan verlaging van de hoeveelheid restafval en circulaire doelstellingen.
- Inwoners, organisaties en bedrijven naar tevredenheid blijven bedienen.
- Tegen een realistische en scherpe prijs.

De voorgestelde strategie om dit te bereiken is intensief lokaal, regionaal en landelijk samenwerken aan preventie, afvalreductie, circulariteit en een schone stad. We gaan verbindingen aan met partners in stad en regio om hier samen aan te werken.

150 KiloVolt hoogspanningsleidingen

Het voorlopig ontwerp is vrijgegeven voor zienswijze. Dat leidt in de loop van 2021 tot een vastgesteld bestemmingsplan. Zonder toetsing door Raad van State voor bezwaar en beroep, is de start van aanleg in 2022.

Duurzame Overheid

We verschonen het gemeentelijke wagenpark. Voertuigen vervangen we als het kan voor een Zero Emissie voertuig. Vanuit het Klimaatakkoord moeten grote werkgevers plannen maken voor minder zakelijke mobiliteit. Dat geldt ook voor medewerkers van de Gemeente Breda. We stimuleren gebruik van fiets of openbaar vervoer voor woon-werkverkeer en zakelijke reizen. We werken meer thuis, waarmee we mobiliteit voorkomen.

Duurzame mobiliteit

Mobiliteitsbeleid en mobiliteitsprojecten streven naar beïnvloeding van de modal split (vervoerswijzekeuze).

Duurzaamheidsbeleid richt zich op verschonen van mobiliteit. We zetten daarvoor in op schone brandstof (elektriciteit en waterstof) en stimuleren schoner vervoer. Openbare laadinfra voor elektrische auto's breiden we verder uit. Zo sluiten we aan bij klimaatdoelen en drukken de CO2-uitstoot. In 2022 scherpden we de huidige milieuzone aan en zetten we stappen naar een Zero Emissie zone vanaf 2025.

In 2021 namen we waterrecreatie op in de lange termijn coronamaatregelen. De waterrecreatie in stad en dorpen kent dankzij corona een enorme ontwikkeling. Dit vraagt van de gemeente grotere inzet dan andere jaren. Er is meer geld nodig voor faciliteren van plekken en intensiever beheer en onderhoud.

Door corona was en is het beperkt mogelijk om buiten Nederland op vakantie te gaan. Dit wakkerde de interesse aan in waterrecreatie in en rond de stad. We moeten kijken of dit in 2022 blijvend is of verandert. Voor officiële zwemwaterlocaties Galderse Meren en Asterplas moeten we kijken of de eerdere maatregelen nodig blijven. Bijvoorbeeld aangepaste borden, afzettingen, intensievere inzet gastheren, extra schoonmaakwerk, hekwerken en extra toiletten. In 2022 komt er een nieuwe visie Galderse Meren. We willen minder druk op de zwemwaterlocaties. In 2021 deden we op meerdere plekken proeven met verkoeling- en vertiermogelijkheden aan het water. Daar gaan we misschien mee door in 2022.

E-Laadpalen

Breda heeft een van de hoogste dichtheden van openbare e-laadpalen van Nederland. De vraag hiernaar blijft onverminderd groot en levert een belangrijke bijdrage in het terugdringen van de CO2 uitstoot. Vanuit de Rijksoverheid is een grote subsidie toegekend aan particuliere e-rijders om het elektrisch rijden verder te stimuleren.

Breda heeft contracten met e-laadpaal leveranciers; de kosten voor de gemeente Breda bedragen hierbij een relatief klein deel van de kosten die een marktpartij heeft voor realisatie en aansluiting van de laadpaal. Het gaat om verkeersbesluit en bebording/belijning. Met de impuls van € 250.000 kunnen we de concrete locatievoorstellen vanuit de markt(partij) vrijwel allemaal honoreren, zodat een steeds fijnmaziger netwerk van laadpalen ontstaat, daar waar ze nu en in de (nabije) toekomst nodig zijn voor de elektrische rijder.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Breda is een duurzame en bestendige stad

Indicator: Energie en klimaat (audit nr 71)

Omschrijving: Klimaatneutraal in 2044, uitstoot CO2 in kiloton per jaar

Bron: CO2 monitor Milieu en Mobiliteit Meeteenheid: Kton

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
821	759		648 kiloton CO2	620

In 2044 moet Breda CO2 neutraal zijn. Om dit te bereiken moet er een jaarlijks afname van ruim 28 Kton CO2 gehaald worden. Er is sprake van een achterstand ten opzichte van de beleidslijn die we meerjarig willen gaan inlopen.

Indicator: Fijnstof (audit nr 72)

Omschrijving: Aantal dagen per jaar dat concentratie PM10 meer is dan 50 µg/m3.

Bron: RIVM-maatstation Breda Meeteenheid: Aantal dagen

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
7	4,5		Maximaal het niveau van de afgelopen drie jaar.	Maximaal het niveau van de afgelopen drie jaar.

De ambitie is om het aantal dagen met overschrijding zo ver mogelijk terug te brengen. De streefwaarde is maximaal het niveau van de afgelopen drie jaar. Dat compenseert enigszins de uitzonderlijke uitschieters.

Productindicatoren Product Milieubeheer

Indicator: Hernieuwbare elektriciteit (audit nr 73)

Omschrijving: Aandeel hernieuwbare elektriciteit van totale energie

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
6,1	7,5		7,5	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

WAT MAG HET PROGRAMMA KOSTEN?

Bedragen x €1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 na wijziging	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Wonen in Breda	2.303	6.878	7.059	979	977	975
Verdeling beschikbare ruimte	5.012	4.793	6.302	6.141	5.609	5.584
Grote woonprojecten in de stad	33.532	27.174	11.944	6.356	2.116	2.116
Bereikbaar Breda	13.520	15.606	15.838	15.686	15.724	15.604
Breda is een duurzame en bestendige stad	6.640	9.473	5.990	6.334	4.656	4.679
Reserve Bodemfonds	427	555	0	0	0	0
Reserve Klimaatfonds	266	274	278	283	286	286
Reserve bovenwijkse voorzieningen	0	953	50	0	0	0
Totaal Lasten	61.701	65.706	47.460	35.779	29.368	29.244
Baten						
Wonen in Breda	47	126	29	29	29	29
Verdeling beschikbare ruimte	2.437	2.938	2.358	2.287	2.287	2.287
Grote woonprojecten in de stad	26.533	25.014	11.628	5.880	1.638	1.638

Bereikbaar Breda	10.417	15.164	15.391	15.391	15.391	15.391
Breda is een duurzame en bestendige stad	1.301	3.533	1.252	932	935	935
Reserve Bodemfonds	0	783	687	537	537	537
Reserve Klimaatfonds	44	810	290	162	162	162
Reserve parkeerbedrijf	433	333	356	0	0	0
Reserve Versnellingsopgave Wonen	1.464	5.500	6.175	0	0	0
Reserve bovenwijkse voorzieningen	0	50	50	0	0	0
Totaal Baten	42.674	54.251	38.217	25.217	20.979	20.979
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	19.027	11.455	9.244	10.562	8.389	8.265

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Wonen in Breda

Vanuit het coalitieakkoord zijn er middelen voor de versnellingsopgave wonen. De lasten binnen dit thema zijn vooral de financiële middelen voor deze versnellingsopgave. Deze komen uit de in 2018 opgebouwde reserve voor de woonopgave.

Om de huisvesting van de statushouders ook na 2022 te continueren stellen we voor de oplossing van dit knelpunt vanaf 2023 een structureel budget beschikbaar van € 0,26 miljoen.

De hogere lasten ten opzichte van de begroting 2021 zijn voor uitvoering van de woonagenda. Deze hangt samen met de hogere onttrekking uit de reserve versnellingsopgave wonen.

Verdeling beschikbare ruimte

Bij het thema verdeling beschikbare ruimte nemen we financiële middelen op voor ruimtelijke ordening en stedelijke planning en programmering. Dit betreft bijvoorbeeld de kosten voor het ondersteunen van initiatieven van derden die samengaan met ontwikkelingen in de stad, waaronder de faciliterende projecten. De beschikbare middelen worden ook gebruikt voor de werkzaamheden die nodig zijn voor de invoering van de Omgevingswet. Onder dit thema zijn ook de exploitatiebijdragen opgenomen die op basis van de Nota Bovenwijkse Voorzieningen worden ontvangen.

Onder dit thema is in 2021 de impuls van € 0,8 miljoen opgenomen voor voorbereiding van de Omgevingswet. Voor de periode 2022 t/m 2025 hebben we zowel incidentele als structurele middelen opgenomen voor dit onderwerp. Voor 2022 is dit totaal € 1,5 miljoen. Dit zorgt voor een stijging van de lasten in 2022. Door een administratieve aanpassing zijn de lasten en baten van de faciliterende projecten gestegen met respectievelijk € 0,3 miljoen en € 0,2 miljoen. Voor de bovenwijkse voorzieningen worden in 2021 € 0,95 miljoen aan baten verwacht, in 2022 vooralsnog € 0,05 miljoen. Dit verklaart de afname van de baten in 2022 van € 0,5 miljoen. In 2022 wordt de reserve bovenwijkse voorzieningen ingezet voor daaraan gerelateerde investeringen. We nemen vanaf 2022 extra € 0,3 miljoen op voor capaciteit die nodig is voor de verhoogde opgave woningbouw. Tot slot nemen we in 2022 eenmalig een impuls op van € 0,2 miljoen voor het leveren van een bijdrage aan derden.

Grote woonprojecten

Voor dit product zijn de lasten en baten opgenomen van de grondexploitaties wonen en van de panden en gronden samenhangend met de positie van de strategische voorraad. Voor de grondexploitaties hebben de lasten en baten betrekking op de jaarschijven. Op basis van de begroting 2020 is in 2022 is tevens een (incidenteel) resultaat voor de grondexploitaties ingeboekt van € 3,5 miljoen en voor panden en gronden van € 0,5 miljoen. Voor 't Zoet wordt in 2022 € 0,45 miljoen aan budget beschikbaar gesteld. De middelen zijn bestemd voor de tijdelijke beheerlasten van en placemaking in het gebied.

In 2022 zijn de lasten € 15,2 miljoen lager, de baten zijn € 13,4 miljoen lager. De mutaties zijn toe te schrijven aan de lagere lasten en baten van de grondexploitaties voor € 4,7 miljoen in 2022. In 2021 zijn lasten en baten opgenomen voor de eenmalige omzetting van de voorziening verlieslatende contracten van € 8,8 miljoen in 2021 naar een voorziening duurzame waardevermindering. Daarnaast komen in 2021 eenmalige lasten van € 0,4 miljoen in 2022 te vervallen. Tenslotte is in 2022 het ingeboekte (incidentele) resultaat voor de grondexploitaties € 1,3 miljoen hoger.

Bereikbaar Breda

In dit thema staan jaarlijkse kapitaallasten voor aanleg infrastructuur van wegen en verkeerslichten, aanleg parkeerterreinen, bouw en exploitatie parkeergarages. Parkeerterreinen en parkeergarages zorgen voor opbrengsten.

De oorzaak van de lastentoename in 2022 met € 0,1 miljoen is de toename van de kapitaallasten en de eenmalig begrotingsbedrag voor langzaam verkeer in 2021. Toename van de baten in 2022 met € 0,2 miljoen komt door de 2% indexering van de tarieven.

Breda is een duurzame en bestendige stad

Hieronder staan financiële middelen voor energietransitie (overgang op duurzame brandstoffen). Zie toelichting op inzet reserve klimaatfonds. Per wijk stellen we als onderdeel van wijkplannen een wijkenergieplan vast. Op basis van het coalitieakkoord is hiervoor € 0,4 miljoen opgenomen. Dit geldt ook voor milieubeheer, natuur- en milieueducatie, bijvoorbeeld Boerderij Wolfslaar.

Milieubeheer, de lasten zijn in 2022 € 2,8 miljoen lager dan in 2021, de baten zijn € 2,2 miljoen lager.

Het verschil is onder andere eenmalige subsidiegelden en geld uit de decembercirculaire 2019. Dit is subsidie van de Regeling reductie energieverbruik woningen (RREW) van € 2,4 miljoen lasten en baten.

Voor klimaat is in 2021 voor extra personele kosten € 0,8 miljoen opgenomen, in 2022 is dit € 0,2 miljoen en extra impuls gelden van € 0,5 miljoen. Voor kosten van E-oplaad is in € 0,2 miljoen opgenomen en in 2022 via een impuls € 0,3 miljoen. Bij Bodem is in 2021 voor de Hooijdonkseweg en Keihoefsepad € 0,3 miljoen aan kosten opgenomen en is voor gesprongen explosieven € 0,3 miljoen ontvangen. Ten behoeve van een impuls op de ambities van de milieuzonering bedragen wordt over de periode 2022 tot en met 2025 € 0,1 miljoen ingezet.

In 2021 staat bij openbaar groen en (openlucht) recreatie vanuit corona een eenmalige impuls van € 0,9 miljoen voor verantwoord gebruik van beschikbare buitenruimte. Daarnaast is in 2022 een bedrag toegevoegd van € 0,15 miljoen voor het beheer van de recreatieve plekken binnen de openbare ruimte.

Reserve Bodemfonds

In 2021 was er € 0,6 miljoen rijksgeld (DUB) voor 1 jaar. Voor 2022 is er nog niets bekend en is geen bedrag toegekend. Dit verklaart het verschil aan de lastenkant van € 0,6 miljoen.

Reserve Klimaatfonds

In 2021 is € 0,8 miljoen onttrokken uit de reserve voor extra personele kosten klimaat, in 2022 is dit bedrag € 0,3 miljoen. Dit verklaart het verschil van € 0,5 miljoen.

Reserve versnellingsopgave

Vanuit het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar voor de versnellingsopgave wonen. De lasten binnen dit thema zijn vooral de financiële middelen voor deze versnellingsopgave. Deze middelen komen uit de in 2018 opgebouwde reserve voor de woonopgave. De hogere lasten van € 0,6 miljoen ten opzichte van de begroting 2022 betreffen lasten ten behoeve van de uitvoering van de woonagenda. Deze hangt samen met de hogere onttrekking uit de reserve versnellingsopgave wonen.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

Medio 2020 is de Nota Bovenwijkse voorzieningen vastgesteld. Voor 2022 is de verwachting dat € 0,05 miljoen aan ontvangen exploitatiebijdragen in de reserve wordt gestort; in 2021 bedraagt de raming € 0,95 miljoen. Dit verklaart het verschil aan de lastenkant van € 0,9 miljoen. In 2022 wordt de reserve bovenwijkse voorzieningen ingezet voor daaraan gerelateerde investeringen.

INVESTERINGEN

Bedragen x € 1.000

Fasering	Investerings in dit programma	Planning uitgaven 2022	Planning uitgaven 2023	Planning uitgaven 2024	Planning uitgaven 2025	Totaal beschikbare middelen
	Grote woonprojecten	1.250	1.200	1.160		3.610
	Overige nieuwe projecten	400				400
	Stedelijke planning en programmering	1.323				1.323
	Wonen		500	487		987
Ambitie		2.973	1.700	1.647		6.320
	1e fase Oostflank	100	1.794			1.894
	Achter de Lange Stallen	250				250
	Mobiliteit			1.555		1.555
	Mobiliteit: Instandhouding bestaand netwerk	2.281	4.200			6.481
	Mobiliteitsdeal Verbeter Breda (w.o. Noordelijke Rondweg)	2.250	2.750	4.250		9.250
	Oostflank		2.000			2.000
	Tuinen van Genta	750				750
	Wonen	500				500
Plan		6.131	10.744	5.805		22.680
	Groen en Water	410	410			820
	Hoogspanningsverbinding 150kv	1.000	655	1.444		3.099
	Mobiliteit	840	745			1.585
	Mobiliteit: Instandhouding bestaand netwerk	245				245
	Mobiliteit: Schaalsprong fiets: snelfietsroute Tilburg	350				350
	Mobiliteit: Schaalsprong OV: spoor en bus	200	200			400
Project		3.045	2.010	1.444		6.499
	Groen en Water	1.123				1.123
	Mobiliteit	3.898	192			4.090
Realisatie		5.021	192			5.213
Totaal		17.170	14.646	8.896		40.712

TOELICHTING INVESTERINGEN

Wonen

Het krediet is bestemd voor de verstrekking van starters-, blijvers- en verzilvereningen. De uitvoering van deze regelingen geschiedt door de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland gemeenten (SVn). De gelden worden in tranches ter beschikking gesteld aan SVn.

Grote woonprojecten

Het krediet voor het aankoopprogramma is bij de begroting 2019 beschikbaar gesteld. Dit krediet is bestemd voor strategische aankopen als zich daar kansen voor voordoen. Het krediet is revolverend.

Oostflank

Voor de Oostflank is voor de 1e fase een krediet van gevoteerd voor de aanpassing van de openbare ruimte en omgeving. Gewerkt wordt aan de voorbereiding. De investeringen zijn voor de uitvoering die in 2023 is voorzien.

Achter de Lange Stallen

Met de ontwikkelaar is een AOK afgesloten. Het krediet is bestemd voor de herinrichting van de Kerkstraat. De investeringen in Achter de Lange Stallen hebben betrekking op de aanpassingen in de openbare ruimte en om extra kwaliteit in dit gebied te brengen.

Tuinen van Genta

Met de ontwikkelaar zijn contractuele afspraken gemaakt om de Teteringsedijk en Hoge Steenweg opnieuw in te richten. De investeringen worden door gemeente en ontwikkelaar betaald.

Stedelijke planning en programmering

Met de Stichting Amphibia sloten wij een anterieure overeenkomst. Het krediet is bestemd voor de investeringen in de openbare ruimte.

Overige nieuwe projecten

De investeringen zijn bedoeld voor het faciliteren van nieuwe projecten vanuit initiatiefnemers en hebben veelal betrekking op investeringen in de openbare ruimte. Hierover worden afspraken vastgelegd in een overeenkomst.

Mobiliteit

De kredieten voor mobiliteit zijn voor de aanleg van de infrastructuur van de wegen binnen de stad, waaronder instandhouding bestaand netwerk, schaalsprong OV en fiets, voorbereidingskosten noordelijke rondweg (Inclusief langzaam verkeer). We zetten eveneens € 0,9 miljoen in van de reserve bovenwijkse voorzieningen ten behoeve daaraan gerelateerde investeringen in mobiliteit.

Hoogspanningsverbinding 150kv

Het krediet is beschikbaar gesteld voor onderzoek om het verkabelen van de hoogspanningsverbinding mogelijk te maken en het project daarna uit te voeren.

Groen, Water en Dierenwelzijn

De investeringen bestaan uit realisatie ecologische verbindingzones, instandhouding biodiversiteit en ecologisch zone Benedenmark.

RESERVES

Bedragen x € 1.000

Duurzaam wonen in Breda	Stand 1-1-2022	Bedrag Mutaties	Stand 31-12-2022
Parkeerbedrijf reserve	356	-356	0
Bodemfonds	2.743	-687	2.056
Klimaatfonds	549	-12	537
Versnellingsopgave Wonen	6.175	-6.175	0
Reserve bovenwijkse voorzieningen	992	0	993
Totaal	10.816	-7.230	3.586

De mutaties in de reserves:

Reserve Parkeerbedrijf

Doel:

De reserve is voor opvang tegenvallers om de tarieven gelijk te houden.

Toelichting:

De reserve bestaat uit het resultaat Parkeren tot en met 2017. Afspraak is het saldo afbouwen naar 0 in 2020 tot en met 2022.

Reserve Bodemfonds

Doel:

De ontwikkelingen in de stad zijn onzeker. Inzet is maatwerk en jaarlijks anders. Met een bodemreserve vangen we pieken en dalen in de uitgaven op.

Toelichting:

De reserve vullen we met het resultaat op Bodem. Enkele restantkredieten uit de investeringsreserve gingen in 2014 naar deze reserve. Bodemsanering (grond vrijmaken van vervuiling) verwerken we door gebruik en is geen investering.

Reserve Klimaatfonds

Doel:

Jaarlijks maken we het uitvoeringsprogramma klimaat, onderdeel van de gemeentelijke begroting. Inkomsten en uitgaven uit de reserve Klimaatfonds houden we bij in een register. Jaarlijks evalueert het college en stelt het uitvoeringsprogramma vast. Dit gaat ter kennisname naar de raadscommissie, inclusief de evaluatie. In 2016 begonnen we met energiezuinige projecten.

Toelichting:

De reserve Klimaatfonds bestaat uit bijdragen door gemeentelijke samenwerking in project windmolens Hazeldonk. Hieruit ontvingen we eenmalig € 225.000 in 2014, waarvan € 75.000 voor bedrijvenvereniging LCHM (Logistic Center Hazeldonk-Meer). We krijgen 20 jaar lang jaarlijks (geïndexeerd) € 247.500, waarvan € 43.500 voor het grondbedrijf.

Reserve Versnellingsopgave Wonen

Doel:

Bij het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor de Versnellingsopgave Wonen, welke zijn te dekken uit winstnemingen van grondexploitaties. Doel van de bestemmingsreserve is geld beschikbaar te houden voor de Versnellingsopgave Wonen. De winstnemingen storten we in de reserve, de uitgaven voor de versnellingsopgave halen we uit de reserve.

Toelichting:

De reserve komt uit de jaarrekening 2018.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

Doel:

Met deze reserve wordt beoogd een deel van de kosten van bovenwijkse voorzieningen te kunnen afdekken. De inkomsten van de bestemmingsreserve zijn exploitatiebijdragen die gedaan worden bij nieuwbouwplannen en afkomstig zijn van private ontwikkelaars, overeengekomen in een anterieure overeenkomst, of afkomstig van gemeentelijke grondexploitaties. De onttrekkingen bestaan uit af te dekken kosten van bovenwijkse voorzieningen van een aantal projecten zoals benoemd in de Nota en jaarlijkse ambtelijke kosten voor het beheer van de reserve.

Toelichting:

De reserve is ingesteld op basis van het raadsbesluit in 2020. In 2021 wordt een totale bijdrage verwacht van € 0,95 miljoen en worden ambtelijke kosten van € 0,05 miljoen verwacht. In 2022 wordt de reserve ingezet voor daaraan gerelateerde investeringen.

VOORZIENINGEN

Bedragen x € 1.000

Duurzaam wonen in Breda	Stand 1-1-2022	Bedrag Mutaties	Stand 31-12-2022
Onderhoud parkeerbedrijf	2.952	197	3.149
Planmatig onderhoud Vastgoedontwikkeling	2.815	-82	2.733
Voorziening verkeersregelinstallaties	136	12	148
Totaal	5.902	126	6.029

Mutaties in de voorzieningen verklaren we als volgt:

Voorziening Onderhoud gebouwen Parkeerbedrijf

Doel:

De voorziening is voor het egaliseren van meerjarige onderhoudskosten Parkeergarages van het Parkeerbedrijf.

Toelichting:

De bijdragen verhogen we volgens de bouwkostenindex (structureel).

Planmatig onderhoud vastgoedontwikkeling

De voorziening is voor onderhoudskosten van strategisch aangekochte panden. Op korte termijn is onderhoud nodig, maar ontbreekt voor deze panden een echt vast voornemen voor ontwikkeling.

De basis voor de bijdrage is een meerjarenonderhoudsplaning waarvan de doorberekening loopt t/m 2030. De voorziening is toereikend om het geplande onderhoud t/m 2030 uit te kunnen voeren. Een dotatie is vanaf 2022 daarom niet meer nodig.

Voorziening Verkeersregelininstallaties

Doel:

Hiermee houden we de verkeersregelininstallaties verantwoord en doelmatig goed. Uitgangspunten zijn:

- Geen veiligheidsrisico's voor de gebruiker;
- Geen hinder bij gebruik;
- Zo min mogelijk kapitaalvernietiging.

Toelichting:

Een jaarlijkse bijdrage van € 900.000 aan onderhoud verkeersregelininstallaties is voldoende om de bestaande VRI's op goed niveau te houden. Eerder vervangen regeltoestellen van Siemens zijn niet meer nieuw leverbaar. Dat vroeg herprogrammering in de meerjarenplanning en dotatie in de voorziening.

Voorziening Parkeervonds (maakt onderdeel uit van Vr3 derden verkregen middelen)

Doel:

Doel van een parkeervonds is bijdragen te krijgen van initiatiefnemers. Zo creëren we parkeervoorzieningen of andere parkeermaatregelen. Dit gebeurt als particulieren en bedrijven dat zelf niet kunnen en we kwaliteit blijven garanderen. Met een parkeervonds sparen we voor parkeervoorzieningen. We moeten binnen 10 jaar parkeerplaatsen aanleggen.

Toelichting:

De uitgaven zijn gebonden aan een doel en de besteding is verplicht. Per gekochte parkeerplaats storten we € 5.000 zonder belasting (BTW).

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij dit programma

Naam document	Soort document	Jaar
Beleidsadvieskaarten Bredaas Erfgoed 2008	Kaderstellend	2008
Grondprijzen Breda 2020	Kaderstellend	2020
Gebiedsperspectief Havenkwartier	Kaderstellend	2017
Gebiedsvisie Binnenstad	Kaderstellend	2014
Nota Grondbeleid 2014	Kaderstellend	2014
Ontwikkel- en realisatiestrategie Via Breda	Kaderstellend	2015
Ruimtelijke visie voor de Gasthuisvelden	Kaderstellend	2016
Structuurvisie Bedrijventerreinen Breda 2020	Kaderstellend	2008
Structuurvisie Breda 2030	Kaderstellend	2013
Structuurvisies Doornbos en Linie	Kaderstellend	2012
Welstandsnota	Kaderstellend	2004
Algemene verklaring van geen bedenkingen (Wabo-Bor; 24-8-2019)	Kaderstellend	2019
Erfgoedverordening	Kaderstellend	2011

Beleidsregels voor het afwijken van een bestemmingsplan	Kaderstellend	2015
Verordening bedrijveninvesteringszone Breda-Oost 2017 (financieel/fysiek)	Kaderstellend	2015
Vigerende bestemmingsplannen (alle)	Kaderstellend	2019
Participatieleidraad bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving	Kaderstellend	2019
Coördinatieverordening gemeente Breda	Kaderstellend	2019
Besluit tot het aanwijzen van categorieën gevallen waarin een verklaring van geen bedenkingen niet is vereist	Kaderstellend	2019
Woonvisie Breda: wonen in een dynamische stad	Kaderstellend	2013
Aanvulling op de Woonvisie 2013	Kaderstellend	2016
Verordening doelgroepen sociale woningbouw en middenhuur Breda	Kaderstellend	2019
Aanpak kamerverhuur	Kaderstellend	2014
Arbeidsmigranten afsprakenkader	Kaderstellend	2021
Actieplan studentenhuysvesting	Kaderstellend	2016
Alliantie Breda 2019-2023: afspraken over wonen in Breda	Kaderstellend	2019
Aanwijzingsbesluit fietshandhaving Breda 2018	Kaderstellend	2018
Verordening parkeerbelastingen Breda 2019	Kaderstellend	2019
Aanwijzingsbesluit parkeren 2019	Kaderstellend	2019
Aanwijzingsbesluit parkeerbelastingen 2019	Kaderstellend	2019
Beleidsregel Bezoekersregeling type straat en type garage 2017	Kaderstellend	2017
Nota parkeer en stallingsbeleid Breda (2004, herijking 2013)	Kaderstellend	2004
Duurzaamheidsvisie Breda 2030	Kaderstellend	2016
Actsheets onderdeel van de duurzaamheidsvisie Breda 2030	Kaderstellend	2016
Bodembeheernota en bodemkwaliteitskaart vaststellen hergebruik grond	Kaderstellend	2017
Bodemmasterplan Breda 2030	Kaderstellend	2017
Impuls ruimtelijk adaptie Breda	Kaderstellend	2016
Geluidskarten Omgevingslawaa	Kaderstellend	2017
Klimaatnota 'Steek positieve energie in het klimaat'	Kaderstellend	2008
Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Breda 2008	Kaderstellend	2008
Ontheffingenbeleid Wet geluidhinder 2007	Kaderstellend	2007
Uitvoeringsprogramma Klimaat 2017-2020	Kaderstellend	2017
Notitie Recreatie@GalderseMeren	Kaderstellend	2012
Gebiedsprofielen Wonen en perspectief wonen	Kaderstellend	2019
Gebiedsprofielen: beschrijvingen Wonen en Zorg	Kaderstellend	2019
Aanvullend beleidskader grondbeleid	Kaderstellend	2020
Nota bovenwijkse voorzieningen	Kaderstellend	2020

Basis op orde

Begroting | 2022

BASIS OP ORDE IN BREDA

ONZE AMBITIE

We blijven ons inzetten voor een leefbaar, schoon, heel en veilig Breda, met oog voor dorpen en wijken.

We richten ons nadrukkelijker op (kwetsbare) wijken met sociale en veiligheidsvraagstukken, waar economische vooruitgang minder vanzelfsprekend ontwikkelt. We kiezen voor integrale aanpak, samen met bewoners. We werken intensief samen met Politie en Justitie bij de aanpak van criminaliteit en ondermijning. Voor toezicht en handhaving zijn we zichtbaar aanwezig.

Onze openbare ruimte houden we aantrekkelijk en leefbaar. De ambities van de Omgevingsvisie krijgen hun vertaling in impulsen in de openbare ruimte. Wijkdeals met inwoners blijven hiermee onlosmakelijk verbonden.

We werken voortdurend aan betere dienstverlening, aan de loketten in het Stads kantoor, vergunningen behandelen of afval inzamelen afval.

We bundelen de krachten met inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en andere overheden om Breda de komende jaren verder te brengen. De stad maken we samen. We vragen inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen om kwaliteit toe te voegen.

Thema Veilig Breda

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We organiseren en beschermen veiligheid en leefbaarheid in de stad Breda. Dit doen we met en voor burgers, bedrijven en bezoekers.

Het afgelopen coronajaar versterkte het belang van een veilige leefomgeving. Er kwam enorme (werk)druk af op de afdeling Veiligheid. Dit noodzaakte ons om ambities aan te passen aan de veiligheidsvraagstukken. We verwachten dat ook in 2022 de gevolgen van corona nog merkbaar zijn.

De koers voor veiligheid ontwikkelde Breda in 2019 samen met de stad. Onze ambitie staat in het Meerjaren-Programma Veiligheid (2019-2022), met 5 hoofdthema's en focuspunten:

- Ondermijning
- Zorg en veiligheid
- Veiligheid openbare ruimte
- Fysieke veiligheid
- Zichtbare criminaliteit.

Het meerjarenprogramma benoemt ook 3 dynamische focuspunten. Ze zijn tussentijds aan te passen aan trends en ontwikkelingen. Deze vragen extra investeringen in tijd, geld, inzet en/of denkkracht. Voor 2022 zijn deze focuspunten:

- Cyberveiligheid
- Ondermijning: verstoren crimineel ondernemingsklimaat
- Aanpak jeugdoverlast.

Handhaving

Buitengewoon opsporingsambtenaren (Boa's) willen meer in de haarvaten van de samenleving zijn, leefbaarheid en veiligheid in wijken monitoren, sneller meldingen van burgers oppakken en zorgen voor efficiëntere dienstverlening.

Cyberveiligheid

Breda moet een digitaal veilige stad zijn, voor inwoners én bedrijven. We willen de landelijke trend tegengaan van stijgende cyberincidenten in Breda. Dat maakt de stad een aantrekkelijke plek om (digitaal) te verblijven en zorgt dat minder geld wegvloeit naar criminelen. We beseffen dat digitalisering kansen én risico's meebrengt. We willen proactief acteren om risico's lokaal te verminderen.

Ondermijning

Ons doel is een duurzame impuls te geven aan zelfreinigend vermogen in de wijk. Dat verkleint ruimte voor ondermijnende criminaliteit. Andere doelen zijn: duurzame cultuurverandering en normalisatie, terugbrengen van problematiek tot normale proporties, herstel vertrouwen en handhaving op niveau brengen.

Jeugd

We zetten in op versterken van participatie van jongeren, meedoen in de samenleving en verbeteren veiligheid van jongeren en hun omgeving. De nasleep van corona heeft een negatieve invloed op de situatie en veiligheid van jeugdigen en jongeren en hun omgeving. Belangrijk is daarom een grotere focus op de ontwikkeling van jongeren. De huidige situatie vraagt om extra inzet.

Het komende jaar is het laatste jaar van het meerjarenprogramma. We maken in 2022 een nieuw meerjarenprogramma. Dit doen we samen met de stad, op basis van trends en ontwikkelingen, het veiligheidsbeeld en input vanuit ketenpartners.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Informatie-gestuurd

We werken gestuurd door informatie van inwoners en ondernemers. Zo hebben we een goed beeld van wat er leeft en welke prioriteiten we moeten stellen. Als de (geanalyseerde) informatie vraagt om bijsturing, doen we dit gaandeweg het jaar. Belangrijk is dat we keuzes blijven maken. Als we een focuspunt toevoegen dat extra investering vraagt, kijken we ook waar we minder inzetten. Dit werken we uit in het plan van aanpak dat we samen met de ketenpartners vormgeven.

Wijkboa's

We gaan de inzet van de Boa's anders organiseren. Met een gespecialiseerde Boa-capaciteit zorgen we voor verdere verankering van Boa's in de stad. We doen dit door 25 wijkboa's in te zetten in de wijk. De overige Boa's zetten we in de stad in als incidententeam, dat alle meldingen afwerkt. Doel is dat de wijkboa's meer in de haarvaten van de samenleving zitten. Dat ze de leefbaarheid en veiligheid in de wijken monitoren en vergroten. Een incidententeam pakt sneller meldingen op van burgers en zorgt zo voor efficiëntere dienstverlening.

Ondermijning

We organiseren een slimme mix van preventieve en repressieve interventies en prikkels. Een combinatie van sociaal wijkbeleid en stringente aanpak van ondermijning. Een gedegen en gedragen probleemanalyse op basis van harde en zachte informatie, samen met sleutelpersonen uit de wijk. We zetten 4 ondermijningsboa's in. Zij richten zich op verzamelen van informatie, uitlopen van meldingen en delen van kennis en informatie met ketenpartners. Het doel is ondermijnende criminaliteit terug te dringen. Steeds meer kwetsbare branches, zoals autoverhuur, krijgen een vergunningsplicht. Dit maakt bijvoorbeeld een BIBOB-toets mogelijk. Zo willen we ondermijnende criminaliteit doorbreken.

Omgevingswet

De start van de Omgevingswet is een half jaar uitgesteld naar 1 juli 2022. De voorbereidingen gaan onverminderd door. Dit vraagt ook in 2022 extra inzet en aandacht van onder andere vergunningverleners en adviseurs.

Cyberveiligheid

Vanwege het anonieme en wereldwijde karakter van cybercrime is opsporing vaak onmogelijk. In Breda zetten we daarom in op digitale weerbaarheid van de stad. Dit betekent lokale bewustwording, kennisdeling en meer digitaal toezicht. Enerzijds samenwerking zoeken met ketenpartners binnen en buiten Breda. Anderzijds samenwerken met bewoners en ondernemers. Digitale veiligheid creëer je door samen werken aan mens én techniek. Zo blijven we weerbaar, nu en in de toekomst.

Verwarde personen

Zorg en veiligheid zet in op dit thema met overleg en bemiddeling bij langdurige of excessieve overlast. Bijvoorbeeld inzetten van de stadsmarinier Wonen.

Gesloten coffeeshopketen

Breda is één van de pilotgemeenten die meewerkt aan het experiment gesloten coffeeshopketen. In 2020 zijn de voorbereidingen gestart. We werken aan invoering in 2021, die waarschijnlijk doorloopt in 2022.

Kostendekkendheid

Kostendekkendheid van de leges is uitgangspunt van ons werken. We gaan bedragen actualiseren. Vraagt dit om aanpassing van tarieven, dan voeren we dit door.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Veilig Breda

Indicator: Totaal aantal registraties openbare orde Boa's (audit nr 2206)

Omschrijving: Aantal door de Boa's geregistreerde toezicht- en handhavingzaken, met de categorie openbare orde, waarop een interventie volgde per 1.000 inwoners

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
1,6	3,6	6,8	Afname t.o.v. 2019	Toename ten opzichte van 2020

Gezien de groeiende inzet van de Boa's van de afgelopen jaren, verwachten we een toename van het aantal interventies.

Indicator: Totaal aantal misdrijven (audit nr 2207)

Omschrijving: Aantal door de politie geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners

Bron: Politie Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
57,2	60	59,4	Afname t.o.v. 2019	Afname ten opzichte van 2020

Er wordt gestreefd naar een afname van het totaal aantal misdrijven, waarbij Breda rond het gemiddelde van de G40 scoort.

Indicator: Veiligheid in buurt (audit nr 75)

Omschrijving: Gemiddeld rapportcijfer dat Bredanaars geven aan de veiligheid in eigen buurt

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	6,7		6,9-7,1	Zie toelichting

De buurtenquête vindt in de oneven jaren plaats. Om die reden is voor 2022 geen streefwaarde bepaald.

Productindicatoren Product Veiligheid openbare ruimte

Indicator: Incidenten jeugdoverlast (audit nr 2213)

Omschrijving: Aantal door de politie geregistreerde incidenten melding overlast jeugd per 1.000 inwoners

Bron: Veiligheidsmonitor Meeteenheid: Aantal per 1.000 inwoners

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
2,7	2,8	6		5-5,5

We streven naar een daling van deze indicator, waarbij Breda rond het gemiddelde van de G40 scoort.

Indicator: Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde (audit nr 76)

Omschrijving: Aantal vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde per 1.000 inwoners

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
6,7	6,9	7,1	6,3-6,5	6,9-7,1

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen. We streven naar een afname of stabilisatie. Doelstelling is dat Breda scoort rond het gemiddelde van de G40.

Indicator: Gewelddelicten (audit nr 77)

Omschrijving: Aantal gewelds- en seksuele misdrijven per 1.000 inwoners

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
7	6,9	6,2	6,5-6,7	6,0-6,2

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen. We streven naar een afname of stabilisatie. Doelstelling is dat Breda scoort rond het gemiddelde van de G40.

Indicator: Harde Kernjongeren (audit nr 81)

Omschrijving: Aantal harde kern jongeren per 10.000 inwoners 12 t/m 24 jaar

Bron: Meeteenheid:

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
				Zie toelichting

Dit is een van oorsprong verplichte landelijke indicator waarvoor de gemeente Breda geen streefwaarden opneemt. De indicator is landelijk niet meer verplicht en wordt sinds 2016 niet meer geactualiseerd. Er zijn geen realisatiewaarden beschikbaar. De indicator is nu nog onderdeel van de eerder vastgestelde set indicatoren, maar kan bij de volgende herijkingronde vervallen.

Productindicatoren Product Zichtbare Criminaliteit**Indicator: Misdrijven horizontale fraude en cybercrime (audit nr 2212)**

Omschrijving: Aantal door de politie geregistreerde misdrijven horizontale fraude en cybercrime per 1.000 inwoners

Bron: Veiligheidsmonitor Meeteenheid: Aantal per 1.000 inwoners

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
4,4	6	8,9	Toename ten opzichte van 2020	Toename ten opzichte van 2020

Gezien de stijgende lijn van de afgelopen jaren, verwachten we een verdere stijging. We streven ernaar dat Breda rond het gemiddelde van de G40 scoort. In voorgaande jaren lag de score van Breda ook rond het G40-gemiddelde: 2019: 5,5 en 2020: 8,4.

Indicator: Diefstal uit woningen (audit nr 78)

Omschrijving: Aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
3,1	2,6	2,4	2,4-2,6	2,2 - 2,4

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen. We streven naar een afname of stabilisatie. Doelstelling is dat Breda rond het gemiddelde scoort van de G40.

Indicator: Winkeldiefstallen (audit nr 79)

Omschrijving: Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
2,9	3,2	2,7	3,1	2,8 - 3,1

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen. Door de stijging van winkeldiefstallen in de jaren vóór corona streven we voor 2022 naar een stabilisatie of lichte stijging. Doelstelling is dat Breda scoort rond het gemiddelde van de G40.

Productindicatoren Product Ondernijning**Indicator: Misdrijven ondernijning (audit nr 2210)**

Omschrijving: Aantal door de politie geregistreerde misdrijven ondernijning (Handel en Productie van drugs, Witwassen, Mensenhandel, Mensensmokkel, Afval drugslab, Handel en Bezit vuurwapens, Vastgoedfraude, Vals geld aanmaken en Vals geld uitgeven) per 1.000 inwoners

Bron: Veiligheidsmonitor Meeteenheid: Aantal per 1.000 inwoners

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
1	1,3	1,2		–

Voor deze indicator is geen streefwaarde bepaald. We streven naar een toename van de bewustwording voor deze vorm van criminaliteit.

Productindicatoren Product Zorg en Veiligheid**Indicator: Meldingen huiselijk geweld (audit nr 2211)**

Omschrijving: Aantal meldingen van huiselijk geweld dat bij Veilig Thuis binnenkomt

Bron: Veilig Thuis West-Brabant Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
1.842	1.786	1.769		

Voor deze indicator is geen streefwaarde bepaald. We streven naar een toename van de bewustwording voor dit delict.

Indicator: Personen met verward gedrag (audit nr 80)

Omschrijving: Aantal incidenten door personen met verward gedrag

Bron: Politie Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
6,7	6,9	8,9	6,5-6,7	8,0-8,6

We streven naar een daling van deze indicator, waarbij Breda rond het gemiddelde van de G40 scoort.

Indicator: Verwijzingen Halt (audit nr 82)

Omschrijving: Aantal Halt-verwijzingen per 1000 inwoners van 12 - 17 jaar

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
13	22	14	–	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Productindicatoren Product Fysieke veiligheid

Indicator: Branden (audit nr 2214)

Omschrijving: Aantal branden dat de brandweer heeft geregistreerd

Bron: Brandweer Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
475	431	505	400-412	450-505

We sturen niet actief op deze indicator. We streven naar een afname of stabilisatie.

Thema Dienstverlening

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Inwoners, bedrijven en instellingen zijn tevreden zijn over onze dienstverlening. We willen dat ze deze ervaren als betrouwbaar, makkelijk en prettig. We leveren iedere Bredanaar passende dienstverlening.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Gemeentebreed:

- We handelen (aan)vragen en klachten af binnen geldende termijn
- We zijn zorgvuldig met gegevens van inwoners
- We gebruiken ervaringen van inwoners voor verbetering van processen
- We gebruiken data efficiënt en proactief
- We gebruiken duidelijke en eenvoudige taal, die iedereen begrijpt
- We meten de tevredenheid over onze dienstverlening
- We leiden medewerkers op om inwoners vakkundig en prettig te helpen
- We gaan de nieuwe bezwaarschriftenprocedure implementeren.

Specifiek:

- Er komt een initiatief- en omgevingstafel. Daar komen relevante gesprekspartners samen. Zo weten initiatiefnemers snel of hun plannen haalbaar zijn.
- We maken (digitale) aangifte van geboorte mogelijk, ook van huis uit.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Dienstverlening

Indicator: Tevredenheid inwoners (audit nr 83)

Omschrijving: Algemene waardering (rapportcijfer) dat inwoners geven aan de dienstverlening van de gemeente.

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	6,9	6,9	7	6,7-7,1

Dienstverlening hangt af van vergunningen, toezicht en handhaving, de afhandeling van meldingen en van de publieksbalie. We analyseren welke onderdelen van dienstverlening beter/ slechter scoren om gericht verbeteringen aan te brengen.

Indicator: Gegronde WOZ-bezwaarschriften woningen (audit nr 84)

Omschrijving: % Gegronde WOZ-bezwaarschriften van totaal aantal woningen

Bron: WOZ-registratie Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
1				

Indicator: Gegronde bezwaarschriften sociaal domein (audit nr 85)

Omschrijving: % Gegronde bezwaarschriften sociaal domein

Bron: GWS4all Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
10,2	6,9	7,3	15	15

Van de bezwaarschriften mag maximaal 15% gegrond zijn. In 2021 zijn de bezwaarschriften over TOZO niet meegenomen. Ook in 2022 nemen we deze niet mee. We houden de streefwaarde in 2022 gelijk aan 2021.

Indicator: Gegronde WOZ-bezwaarschriften bedrijven (audit nr 86)

Omschrijving: Gegronde WOZ-bezwaarschriften bedrijven van totaal aantal niet woningen

Bron: WOZ-registratie Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
1,3				

Productindicatoren Product Vergunningen**Indicator: Tijdige toetsing omgevingsvergunning (audit nr 87)**

Omschrijving: % Aangevraagde omgevingsvergunningen dat tijdig wordt getoetst

Bron: SBA Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
98	98	99	95	95

In 2020 werden bijna alle aangevraagde omgevingsvergunningen tijdig getoetst. Het minimumpercentage dat behaald moet worden blijft 95%.

Thema Beheer van de openbare ruimte

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Afvalservice

Van Afval Naar Grondstof (VANG)

De doelstelling voor 2020 Van Afval Naar Grondstof (VANG) blijft staan in 2022: we halen grondstoffen uit huishoudelijke restafval door meer en betere afvalscheiding. Minder huishoudelijk afval, meer grondstoffen en goed gedrag van inwoners. Het doel (127 kilo fijn huishoudelijk restafval per inwoner per jaar) is nog niet gehaald, mede door de lockdown. We willen dit wel bereiken. Zo dragen we bij aan de circulaire economie, duurzaam gebruik van grondstoffen en materialen en een schoon circulair Breda. De voorgestelde strategie voor een schoon circulair Breda is door verbindingen met partners in stad en regio samenwerken aan preventie, afvalreductie, circulariteit en een schone stad.

Passende huisvesting

Om de doelstellingen van VANG en circulariteit te bereiken is passende huisvesting nodig. Nu is er geen ruimte om flexibel in te spelen, bijvoorbeeld bij corona, milieustraat, uitbreiding wagenpark, kantoorplekken, regionaal werken, verwachte toename aantal woningen of functies voor circulaire economie zoals demontagehal, kringloopwinkel en (reparatie)werkplaats.

Wegen, groen en riolering

Sterk en veerkrachtig zijn begrippen uit de Omgevingsvisie, die de ambitie van Breda in 2040 een gezicht geven. Begrippen die passen bij een blik op de toekomstige stad, maar ook op de bestaande stad. De Omgevingsvisie is het kompas waarmee toekomstig en bestaand Breda elkaar versterken. Onderwerpen die ogenschijnlijk ver van elkaar af staan, bieden kansen om Breda naar dat niveau te brengen. Bijvoorbeeld ontwikkeling en beheer, vernieuwen en behouden. In 2022 richten we ons op vertalen van de gedachte van de omgevingsvisie naar de (uitvoerings)organisatie.

In Breda is de openbare ruimte het visitekaartje van de stad. We willen een toegankelijke, bruikbare en bereikbare openbare ruimte in een Smart city (slimme stad). Water en groen spelen een belangrijke rol. Ze dragen bij aan een gezonde en aantrekkelijke stad. De thema's die hierbij horen zijn schaalvergroting, effecten van klimaatverandering, energietransitie, mobiliteitsontwikkeling, circulariteit en Breda stad in een groen park.

In 2022 bepalen we voor een aantal van deze onderwerpen uit de omgevingsvisie antwoorden en concretere oriëntatie. Dit doen we met onderzoeken. Die richten zich op vertaling van het (omgevings)visie beeld naar wat nodig is om dit uit te voeren. Zo zijn we klaar voor de toekomst.

Tijdens de coronacrisis gebruikten we de openbare ruimte intensiever en anders. Corona liet ons zien dat er een grotere behoefte is aan verblijven in een fijne en mooie openbare ruimte. Dit draagt bij aan ons geluksgevoel. Net zo goed als een hele, schone en veilige openbare ruimte. Het is belangrijk om meer inzicht te hebben in de beleving van bewoners met de openbare ruimte. Hoe tevreden zijn zij hierover? Met beheer en onderhoud bereiden we ons voor op de toekomstige stad uit de omgevingsvisie.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Afvalservice

Met het voorkomen en scheiden van huishoudelijk afval dragen we bij aan de duurzame, circulaire (hergebruik) economie en minder restafval. We geven inwoners goede informatie over afvalpreventie, -inzameling en circulariteit. Ze weten wat wij van hen verwachten en waarom. Communicatie over afvalscheiding, minder afval en de circulaire doelen van Breda blijft belangrijk. Samen met de afvalcoaches blijven we de boodschap herhalen. Ook handhaving speelt soms een rol. Want we laten afval niet slingeren en zetten het niet naast containers.

In relatie tot de woningopgave onderzoeken we hoe we afvalinzameling het beste inrichten. Ook kijken we of en welke innovatieve inzamelmethodes mogelijk zijn.

Wegen, groen en riolering

Leefbaar, schoon, heel en veilig is het basisprincipe voor de openbare ruimte. In 2022 bundelen we de krachten beter, in de gemeentelijke organisatie en met een brede vertegenwoordiging uit de stad. We zorgen voor onderhoud, dragen bij aan grote projectmatige ingrepen en voegen extra kwaliteit toe, zoals bij het Willem-Alexanderplein, het Oranjeplein, doortrekken van de Mark en een speciale aanpak van het Erasmusplein.

In 2022 doen we een aantal onderzoeken:

- Afstoffen van de visie openbare ruimte.
- Impact hoogstedelijke ambitie op toekomstige en bestaande openbare ruimte. Met specifieke kansen en aandachtspunten bij veranderende verhouding publiek-private openbare ruimte.
- De behoefte door klimaateffecten voor een meer integrale blik op beheer en onderhoud.
- Vertaling van Breda, stad in een (groen) park naar uitgangspunten voor ontwikkeling-, beheer- en onderhoud van (toekomstige en) benodigde openbare ruimte.

Uitbreiding en ontwikkeling van de stad doen we niet alleen. Het biedt kansen om samen de openbare ruimte van de toekomst te ontwerpen, maken en onderhouden. Samen met woningbouwcorporaties, ontwikkelaars, ondernemers en bewoners. Die samenwerking is niet onbekend, maar krijgt bij de ambities van Breda 2040 echt vorm. We betrekken inwoners en vertegenwoordigers voor meer efficiency en een hoge leefbaarheid:

- Inwoners en vertegenwoordigers actief en vroegtijdig bij de ontwerpfasen betrekken. Bijvoorbeeld actualisatie visie Galderse Meren.
- Bij uitvoering streven we naar minimale gevolgen voor de omgeving en open communicatie.
- Door initiatiefkracht in de stad verbeteren bewoners hun leefomgeving. Het gaat vaak om investeringen in pleinen en parken. Inwoners weten zelf het beste hoe ze hun omgeving willen beleven.

- We zien uitdagingen en noodzaak voor vergroening, verkoeling en bevorderen van meer biodiversiteit. Waar dit kan, pakken we het samen aan.
- Bij plannen en uitvoering van onderhoud haken we aan bij initiatieven van de stad. Bijvoorbeeld de wens voor een herinneringsbos en verbetering van de Molenleij.

De evaluatie van het beleidskader kapitaalgoederen laat op diverse punten zien of de openbare ruimte klaar is voor aankomende ontwikkelingen. Ook laat deze zien dat nu de kwaliteit van onderhoud in het algemeen op niveau is. Er zijn wel uitdagingen. Bijvoorbeeld voor wegverhardingen door impact van de beheersystematiek en effecten van klimaatverandering. Deze spanning zien we ook bij bomen, beheer van cultuurgroen en calamiteiten zoals oliesporen, asbest- en drugsdumping. Deze (financiële en organisatorische) uitdagingen maken duidelijk dat toekomstgericht aanpakken en oplossen anders moet dan we gewend waren. In 2022 actualiseren we het beleidskader kapitaalgoederen. Deze en de uitgangspunten uit de omgevingsvisie nemen we mee. Zo houden we beheer en onderhoud van openbare ruimte op peil, nu en in de toekomst.

Ook in 2022 gaan we door met verduurzamen van versleten openbare verlichting. Verouderde en energievretende verlichting vervangen we door LED-verlichting. In 2030 moet het hele areaal duurzaam zijn. We gebruiken slimme technologieën en data in gebruik en beheer van de openbare ruimte.

Voor het inlopen van de achterstand op de herplant van bomen zijn voor 2022 middelen beschikbaar gesteld.

Bij (her)inrichting van bestaande en nieuwe openbare ruimte zetten we maximaal in op klimaatbestendigheid. We houden rekening met gevolgen van toenemende drukte in de openbare ruimte tijdens warme zomers. We werken ambities uit voor bijvoorbeeld de groeiende behoefte aan waterrecreatie. Zo werken we aan nieuwe plek(ken) om veilig te zwemmen.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Afvalservice

- De claim Attero (van 2015 tot en met januari 2017 door Afvalservice te weinig aangeleverd huishoudelijk restafval). Het hof wees arrest en stelde de Vereniging voor contractanten in het gelijk. Dit betekent dat Attero de betaalde naheffing moet teruggestorten. Attero kan nog tegen deze uitspraak in cassatie gaan.
- Bij de gemeenschappelijke regeling Nazorg Stortplaatsen is een fonds voor de eeuwigdurende zorgplicht voor stortplaatsen. Hier lopen we risico vanwege de lage rentestand ten opzichte van de bepaalde grootte van het fonds. Een loopt technisch onderzoek naar kostenreductie door alternatieven met potentie, bijvoorbeeld duurzaam stortbeheer en 100-jarige levensduur van afdekfolie.
- Met de invoering van VANG daalde de hoeveelheid fijn restafval. Corona zorgde landelijk voor toename van huishoudelijk afval. Het is nu moeilijk in te schatten of dit na de pandemie weer op het oude niveau komt. Verwerken van restafval is duur, bijvoorbeeld door verbrandingsbelasting per ton verbrand afval.
- Ontwikkelingen op de afvalmarkt in hoeveelheden afval, -sortering en -verwerking zijn niet altijd voorspelbaar. Bijvoorbeeld hogere kwaliteitseisen aan ingezamelde grondstoffen, meer huishoudelijk afval, hogere verwerkingskosten en lagere opbrengst voor afvalstromen, slechter scheidings- of aanbiedgedrag van inwoners of veranderende wet- of regelgeving. Gevolg is onzekerheid over kosten van verwerking en inzameling van het huishoudelijke afval.
- De huidige financiën ontwikkelen zich (behalve invloed door corona) volgens verwachting, maar hebben een broos evenwicht. De kosten van verwerking van de afvalstromen zijn nauwelijks te beïnvloeden. Ze zijn afhankelijk van ontwikkelingen op (wereld)markt en van wet- en regelgeving. Onvoorspelbare kosten zijn een risico voor het broze evenwicht.

Wegen, groen en riolering

- Het effect van de 1,5 metersamenleving en corona zorgt voor een intensiever en veranderend gebruik van openbare ruimte. Dit uit zich bijvoorbeeld in meer afval, snellere slijtage van openbaar groen en meer behoefte aan openbare gebruikspots. Bijvoorbeeld bij de Galderse Meren werd dit duidelijk. Dit geeft (financiële) druk op beheer van openbare ruimte.
- De onderzoeksvragen voor 2022 bieden handvatten waar en hoe beter samen te werken aan de ambities en doelen (onder andere uit de omgevingsvisie). De uitkomsten van onderzoek geven ook inzicht in de nodige uitwerkingen en middelen voor de ambities.
- Actualiseren van het beleidskader kapitaalgoederen leidt tot een andere manier van organiseren en beoordelen van beheer en onderhoud openbare ruimte. De invloed van beleving vraagt doorontwikkeling van huidige

beoordelingskaders. De noodzaak voor een (nog) meer integrale aanpak van de kapitaalgoederen beïnvloedt de toekomstige manier van prioriteren en budgetteren.

- Vanaf 2023 komt de subsidie Afvalfonds te vervallen voor een bedrag van € 0,22 miljoen, dit heeft gevolgen voor de kwaliteit van de openbare ruimte. De subsidie wordt ingezet voor het opruimen van zwerfafval en het beheer van afvalbakken. In 2022 zal in beeld worden gebracht wat de gevolgen zijn voor de kwaliteit en financiën openbare ruimte vanaf 2023.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Beheer van de openbare ruimte

Indicator: Tevredenheid openbare ruimte (audit nr 89)

Omschrijving: Percentage Bredenaars dat tevreden is over de bruikbaarheid van de openbare ruimte

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
74	81	73	74-78	70-80

De komende jaren werken we beleidsmatig en operationeel aan verbeteren van de gebruiksmogelijkheden en gebruikskwaliteit van de openbare ruimte. Dit gebeurt op basis van het beleidskader kapitaalgoederen openbare ruimte. Afhankelijk van de inzet verwachten we de mate waarin de tevredenheid toe- of afneemt.

Indicator: Schoon, heel en veilig (audit nr 90)

Omschrijving: Percentage Bredenaars dat de openbare ruimte als schoon, heel en veilig ervaart

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
89	89	89	84-87	84-90

De komende jaren werken we beleidsmatig en operationeel aan verbeteren van de gebruiksmogelijkheden en gebruikskwaliteit van de openbare ruimte. Dit gebeurt op basis van het beleidskader kapitaalgoederen openbare ruimte. Afhankelijk van de inzet verwachten we de mate waarin de tevredenheid toe- of afneemt.

Indicator: Beleving ophalen op afroep (audit nr 91)

Omschrijving: Rapportcijfer over het ophalen door de gemeente van afval op afroep

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
8	8	8,2	7,5-8	7-8

In 2020 is 8,2 behaald. Vanaf 1 januari 2021 betalen inwoners voor het op afroep ophalen van grof huishoudelijk afval en snoeihout. Dit heeft invloed op de waardering.

Indicator: Beleving inzameling restafval (audit nr 92)

Omschrijving: Rapportcijfer over de inzameling via minicontainers/ zelf wegbrengen van afval

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
7,5	7,7	7,7	7,7	7,7

Geen veranderingen met betrekking tot inzameling restafval. Behoud streefwaarde.

Productindicatoren Product Afvalservice

Indicator: Restafval (audit nr 93)

Omschrijving: Maximaal aantal kilo restafval per inwoner per jaar

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: KG per inwoner

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
107	111	146		127

127 kg restafval per inwoner was de streefwaarde voor 2020. Door corona is dit in 2020 niet behaald en is de hoeveelheid huishoudelijk afval toegenomen. Voor 2022 willen we streefwaarde alsnog bereiken om op deze manier bij te dragen aan VANG en circulariteit. De landelijke ambitie is niet veranderd, namelijk afvalpreventie, slimmer gebruik grondstoffen, minder restafval. Om streefwaarde te bereiken zijn we wel afhankelijk van het gedrag van onze inwoners om afval meer en beter te scheiden en minder afval. Zeker omdat de kwaliteit van grondstoffen steeds belangrijker wordt. Om dit te bereiken krijgen bewoners en bedrijven juiste informatie over afvalpreventie, -inzameling en circulariteit om te weten wat er van hen verwacht wordt en waarom. Publiekscommunicatie over afvalscheiding, afvalreductie en de circulaire doelen van Breda blijft van groot belang. Deze boodschap blijven we dus herhalen.

Productindicatoren Product Beheer openbare ruimte, groen

Indicator: Openbaar groen (audit nr 94)

Omschrijving: Percentage bomen dat aan de veiligheidsnormen voldoet

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
95	95	95	95	95

We streven ernaar dat minimaal 95% van de bomen aan de veiligheidsnormen voldoet. De boomveiligheid vraagt wel aandacht in verband met de klimaatveranderingen.

Indicator: Aantal bomen (audit nr 95)

Omschrijving:

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
93.628	93.960	112.000		

Productindicatoren Product Beheer openbare ruimte, wegen

Indicator: Onderhoud wegen (audit nr 96)

Omschrijving: Percentage van de wegen dat geen ernstige schade vertoont

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
85	86	76	87,5	Zie toelichting

Van 2014 tot 2022 pakken we achterstallig onderhoud aan op bestrating en plaveisel. Doel is deze terug brengen tot een landelijk gehanteerde norm (CROW): 90% van de wegen heeft geen ernstige schade.

Productindicatoren Product Riolering

Indicator: Wateroverlast (audit nr 97)

Omschrijving: Aantal keer dat waterlast voorkomt in Breda door zware hoosbuien.

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	1	1	1	1

In het stadshart maximaal 1 keer per 2 jaar wateroverlast door zware hoosbuien en in de rest van Breda maximaal 1 keer per jaar.

Thema Beheer van het gemeentelijk vastgoed

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Gemeentelijk vastgoed draagt bij aan de beleidsdoelstellingen voor sport, cultuur en wijkactiviteiten. Maatschappelijk vastgoed draagt bij aan de ontwikkeling van stad, wijken en dorpen.

Uitvoeren van beleidsdoelstellingen voor energietransitie en verduurzaming is een voortdurend proces. In 2022 komt er een nieuw plan voor verdere verduurzaming van maatschappelijk vastgoed.

We houden het maatschappelijk vastgoed op het vastgestelde onderhoudsniveau.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Portefeuillemanagement

In 2021 begonnen we met portefeuillemanagement. In 2022 maken we een analyse van de maatschappelijke portefeuille. Daarna stemmen we af met beleidsafdelingen of de vastgoedportefeuille voldoet aan de beleidsdoelstellingen. Bij afwijkingen bepalen we hoe we de portefeuille aanpassen. Samen met de afdeling Cultuur maakten we accommodatiebeleid. Dit voorbeeld geldt ook voor het investeringsperspectief van de afdeling Sport. Eind 2020 maakten we een nieuwe witte, grijze, en zwarte vastgoedlijst. Panden op de zwarte lijst stoten we af of nemen we mee in gebiedsontwikkelingen. In afwachting van verkoop sturen we op tijdelijke exploitatie. In 2022 blijven we de resterende woonwagendstandplaatsen verhuren en waar mogelijk verkopen. Komen er standplaatsen bij, dan nemen we die op in de exploitatie of bieden ze te koop aan.

Onderhoud

We onderhouden panden op gemiddeld conditieniveau 3 (NEN2767). De projecten brandveiligheid en dakveiligheid gaan door. Waar mogelijk maken we efficiënte combinaties met verduurzaming.

Ontwikkelingen

- De realisatie van het Talentencentrum aan de Terheijdenseweg is in 2022 volop in uitvoering. Oplevering is gepland in de loop van 2023.
- Exploitatie van zwembaden en kunstijsbaan gunnen we rechtmatig voor eind 2021. Met stakeholders is goed overleg over de gevolgen.
- De koelinstallatie van de ijsbaan vervangen we door een duurzamer exemplaar, dat gebruik maakt van CO₂.
- We actualiseren de Visie op Vastgoed uit 2016 en maken deze toekomstbestendig.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Het gebouwenbestand is oud. Over 10 jaar is de onderhoudsvoorziening niet meer kostendekkend, bij de huidige stand van zaken. We houden met de beleidsafdelingen de portefeuille tegen het licht. Zo bepalen we omvang en samenstelling. We maken afwegingen over vervangende nieuwbouw, renovatie en functionele aanpassingen.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Beheer van het gemeentelijk vastgoed

Indicator: Bezettingsgraad sportaccommodaties velden (audit nr 321)

Omschrijving: Gemiddelde bezettingsgraad van sportaccommodaties buitenvelden

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
81	80		80	80

We proberen te komen tot een bezettingsgraad van 80%. Als we deze bezettingsgraad bereikt hebben proberen we dit te continueren.

Indicator: Bezettingsgraad sportaccommodaties: onderwijs (audit nr 322)

Omschrijving: Gemiddelde bezettingsgraad van sportaccommodaties: onderwijsgebruik binnen

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
52	50			50-55

In 2020 en 2021 ontbreken realisatiewaarden vanwege de sluiting van accommodaties door corona.

Indicator: Bezettingsgraad sportaccommodaties: verenigingen (audit nr 323)

Omschrijving: Gemiddelde bezettingsgraad van sportaccommodaties: verenigingsgebruik binnen

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
68	74			75

In 2020 en 2021 ontbreken realisatiewaarden vanwege de sluiting van accommodaties door corona.

Indicator: Tevredenheid binnensport (audit nr 33)

Omschrijving: Tevredenheid door gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties over de binnensportaccommodaties

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
7,8		7,8	7,5-8,0	7,5-8,0

Dit meten we in het najaar van 2021 door breed onderzoek in gemeente Breda.

Productindicatoren Product Vastgoedbeheer

Indicator: Verduurzaming gemeentelijke gebouwen (audit nr 74)

Omschrijving:

Bron: Meeteenheid:

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
				Zie toelichting

Een gemiddeld energielabel is geen goede indicatie voor de verduurzaming van het vastgoed. Dit omdat we panden afstoten, maar ook omdat niet alle panden voor verduurzaming in aanmerking komen (denk aan monumenten). We zijn op zoek naar een geschiktere indicator.

Indicator: Energiezuinigheid (audit nr 98)

Omschrijving: Een energie-index, met bijbehorend label.

Bron: energielabelcertificatie Meeteenheid: Index

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
				Zie toelichting

Een gemiddeld energielabel is geen goede indicatie voor de verduurzaming van het vastgoed. Dit omdat we panden afstoten, maar ook omdat niet alle panden voor verduurzaming in aanmerking komen (denk aan monumenten). We zijn op zoek naar een geschiktere indicator.

Thema Open overheid

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Open Overheid gaat over het streven naar samenwerking met de stad en het betrekken van inwoners voor verbetering van het gemeentelijke beleid en haar dienstverlening. Door transparantie en op een zorgvuldige manier verantwoording af te leggen, stellen we inwoners daartoe in staat.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Ondanks uitstel van de Omgevingswet, werkt de Gemeente Breda hard door aan de ontwikkeling, zowel online als offline. Voor in- en externe initiatiefnemers is er een overzicht met digitale participatietools (middelen voor samenwerking), om hen wegwijs te maken in de mogelijkheden. Zo is PlanBreda een steeds meer gebruikt en gevonden kanaal om participatieprocessen met de stad online vorm te geven. De wijk- en dorpsactiviteiten (wijkplatforms, wijkdeals) zorgen voor een doorgaand gesprek met initiatiefnemers. Het Data Portaal plaatst informatie, de zogenaamde open data, zodat burgers informatie kunnen ophalen over gemeentelijke plannen.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Open overheid

Indicator: Gemeente luistert (audit nr 100)

Omschrijving: Percentage Bredanaars dat vindt dat de gemeente niet luistert naar de mening van de burgers

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	20	20		0

We streven ernaar dat alle Bredanaars vinden dat de gemeente luistert naar de burgers.

Indicator: Gemeente betreft burgers (audit nr 99)

Omschrijving: Percentage Bredanaars dat vindt dat burgers onvoldoende bij gemeentelijke plannen worden betrokken

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
	22	21		0

We streven ernaar dat alle Bredanaars vinden dat ze voldoende bij gemeentelijke plannen worden betrokken.

WAT MAG HET PROGRAMMA KOSTEN?

Bedragen x €1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 na wijziging	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Veilig Breda	30.763	32.872	32.831	32.889	33.015	32.839
Dienstverlening	9.695	9.837	10.155	10.277	10.158	10.158
Beheer van de openbare ruimte	85.109	87.865	89.057	90.013	91.007	92.608
Beheer van het gemeentelijk vastgoed	23.692	21.022	21.146	22.186	21.998	21.817
Open overheid	5.227	4.475	4.418	4.378	4.377	4.377
Totaal Lasten	154.486	156.071	157.607	159.744	160.555	161.798
Baten						
Veilig Breda	13.448	14.103	13.948	13.840	13.840	13.700
Dienstverlening	3.171	3.383	3.252	3.252	3.252	3.252
Beheer van de openbare ruimte	58.223	62.938	64.147	65.173	66.263	68.070
Beheer van het gemeentelijk vastgoed	9.710	9.503	9.515	9.859	9.859	9.859
Open overheid	33	0	0	0	0	0
Totaal Baten	84.584	89.927	90.862	92.124	93.215	94.882
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	69.901	66.144	66.745	67.619	67.341	66.916

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Veilig Breda

Binnen dit thema zijn de financiën ondergebracht om de veiligheid en leefbaarheid van Breda te organiseren en beschermen, samen met en voor de burger, bedrijven en bezoekers. Dit omvat onder andere het toetsen en handhaven op vergunningen, de wijkveiligheid op straat, het leveren van een bijdrage aan samenwerkingen met bv de veiligheidsregio, OMWB en taskforce.

De lasten dalen met € 0,2 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door een aantal posten:

De lasten bij Ondernijning dalen met € 0,4 miljoen vanwege het vervallen van de subsidie Sociale weerbaarheid waardoor geen uitgaven gedaan worden.

Bij Veiligheid openbare ruimte nemen de lasten met € 0,4 miljoen toe met name door loon- en prijscompensatie.

Door beleidskeuzes uit het verleden is er een structureel tekort op de kermissen, ligbootjes en markten. Dat wordt nu opgelost door structureel € 0,3 miljoen bij te ramen.

In de begroting 2021 was opgenomen dat we de inkomsten van de evenementenvergunning met € 0,3 miljoen zouden verhogen. We passen dit aan naar € 0,15 miljoen en komen later in 2022 met een verdere uitwerking naar de raad.

In de begroting is een impuls van € 0,3 miljoen verwerkt voor bestuursrechtelijke handhaving ter uitbreiding van juridische capaciteit waardoor er minder extern juridisch advies hoeft ingewonnen te worden.

Er wordt € 0,2 miljoen extra beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van de keten veiligheid, toezicht en handhaving voor nieuwe (wettelijke) taken.

Bij fysieke veiligheid dalen de lasten met € 1,0 miljoen vanwege een onttrekking van € 1,1 miljoen uit de exploitatiereserve legesresultaten en een aantal kleinere mutaties die in totaal € 0,1 miljoen hogere lasten opleveren.

De baten dalen met € 0,2 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door een aantal posten:

De baten bij Ondernijning dalen met € 0,4 miljoen vanwege het vervallen van de subsidie Sociale weerbaarheid. Bij Veiligheid openbare ruimte nemen de baten toe met € 0,1 miljoen vanwege de verhoging van het tarief fiscaal parkeren met 2%. Bij fysieke veiligheid stijgen de baten uit de Wabo-leges met € 0,1 miljoen vanwege indexatie.

Dienstverlening

Dit thema omvat de financiën van de publieke dienstverlening aan de burger waaronder het verstrekken van balieproducten en afhandelen van burger- en bedrijfsmeldingen en het voeren van de benodigde administraties.

De lasten blijven per saldo gelijk aan de Begroting 2020. De verwachte uitgaven voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 dalen naar verwachting met € 0,5 miljoen omdat momenteel geen extra corona-maatregelen worden verwacht, waarvoor het Rijk € 0,5 miljoen heeft gecompenseerd in 2021. De personeelslasten stijgen naar verwachting met € 0,15 miljoen en de extra legeskosten ook met € 0,15 miljoen. Per saldo is er een daling van € 0,2 miljoen bij publiekszaken. In de begroting is het structurele knelpunt € 0,25 miljoen voor de hogere lasten voor uitzendkrachten opgelost. Deze stijging wordt veroorzaakt door een toename van de tarieven in de afgelopen jaren en een BTW-effect. In de begroting is ook een knelpunt opgelost van € 0,06 miljoen structureel in de kosten voor de buitengewone ambtenaren van de burgerlijke stand, dat was ontstaan door een administratieve fout.

De lasten voor de administraties stijgen met € 0,2 miljoen als gevolg van een hogere doorbelasting van salarislasten.

De baten van dit thema dalen met € 0,1 miljoen omdat bij publiekszaken in 2022 minder inkomsten voor de Registratie Niet Ingezetenen (RNI) worden verwacht.

Beheer Openbare Ruimte

Het thema Beheer openbare ruimte bevat het klein en groot onderhoud en de investeringen binnen de openbare ruimte op het gebied van wegen, civiele technische kunstwerken, groen, openbare verlichting, water, afvalinzameling en riolering. De middelen dragen bij aan het doel van een openbare ruimte die op orde is: leefbaar, schoon, heel en veilig.

De lasten van dit thema nemen in 2022 per saldo € 1,2 miljoen toe, de baten ook met € 1,2 miljoen.

Afvalservice:

De lasten blijven nagenoeg gelijk aan de begroting 2021. De begrote lasten voor afvalverwerking vallen € 0,3 miljoen lager uit. Voor de extra uitgaven voor de opening van het tweede milieustation komt een bijdrage uit de post onvoorzien van € 0,2 miljoen in 2021, deze bijdrage vervalt in 2022. Verder dalen de begrote lasten met € 0,3 miljoen vanwege lagere kosten grof vuil. De personeelslasten stijgen daarentegen met € 0,8 miljoen.

De baten dalen met € 0,3 miljoen vanwege minder verwachte opbrengsten grof vuil. De baten van de afvalstoffenheffing stijgen naar verwachting met € 0,6 miljoen. De baten stijgen begrotingstechnisch met € 0,1 miljoen i.v.m. een correctie voor het wegvallen van de coronasteun voor de ledigingsstop in 2021. Per saldo stijgen de baten met € 0,4 miljoen.

Wegen en groen:

Voor de onderdelen Wegen en Groen stijgen de lasten met € 0,34 miljoen vanwege indexering en hogere kapitaallasten door nieuwe investeringen in het meerjareninvesteringsplan en is het knelpunt van de hogere waterschapsbelasting opgelost voor € 0,11 miljoen. Daarbij is er in 2022 eenmalig een impuls opgenomen van € 0,15 miljoen voor de Vuelta.

Riolering:

Bij riolering zijn de lasten in totaal verhoogd met € 0,6 miljoen, als gevolg van € 0,5 miljoen hogere kapitaallasten en € 0,3 miljoen aan indexering en actualisaties, met name als gevolg van ontwikkelingen op het gebied van klimaatadaptatie. Daar staat tegenover dat de dotatie in de voorziening is verlaagd met € 0,2 miljoen naar nul.

De rioleringsbaten stijgen met € 0,8 miljoen, waarvan € 0,4 miljoen door indexering van het tarief met 2%, daarnaast onttrekken we in 2022 € 0,4 miljoen aan de voorziening.

Beheer gemeentelijk vastgoed

Binnen dit thema zijn de financiën van het (publiek) vastgoed ondergebracht. Dit vastgoed wordt aangehouden vanwege gewenst bestuurlijk / politiek maatschappelijk beleid of maatschappelijk waarde creatie (welzijn, sport cultuur etc.), zoals opgenomen in de Visie op Vastgoed. Het beheer omvat het strategisch (portefeuille) beheer, het accountbeheer, levenscyclusbeheer (onderhoud aan en het verduurzamen van accommodaties, alsmede het voldoen aan wet en regelgeving) en het gebruikersbeheer.

Ten opzichte van de begroting 2021 nemen de lasten af met € 0,1 miljoen door lagere kapitaallasten als gevolg van de renteverlaging van 1,00% naar 0,75%. In de begroting zijn twee impulsen verwerkt. Het gaat hierbij om € 0,03 miljoen structureel voor het onderhoud aan de ledverlichting van de Grote Kerk en € 0,01 miljoen structureel voor het onderhoud van de Maczek Memorial. Het niveau van de baten is gelijk aan de begroting 2021.

Open overheid

Onder dit thema worden de financiën verantwoord voor het college, de raad, de griffie, de rekenkamer en verscheidene commissies.

De lasten en baten blijven nagenoeg gelijk aan die in de Begroting 2021. In 2022 is bij het College een impuls van € 0,04 miljoen opgenomen voor de bestuurswissel en het formatieproces na de verkiezingen.

INVESTERINGEN

Bedragen x € 1.000

Fasering	Investerings in dit programma	Planning uitgaven 2022	Planning uitgaven 2023	Planning uitgaven 2024	Planning uitgaven 2025	Totaal beschikbare middelen
	Riolering (instandhouding)			20.000	20.800	40.800
	Vastgoedbeheer		620	199		819
Ambitie			620	20.199	20.800	41.619
	Vastgoedbeheer	826				826
	Functionele aanpassingen gemeentelijke accommodaties	350				350
	Bomen (inlopen achterstand)	700				700
Plan		1.876				1.876
	Afvalservice		200	200	200	600
	Bomen (instandhouding)	900	900	900		2.700
	Groene pleinen & parken 2.0	833	833			1.666
	Openbare ruimte: herinrichtingen	700	700			1.400
	Openbare ruimte; klimaatadaptatie	190	190	190		570
	Openbare ruimte; openbare verlichting	2.550	2.550	2.600		7.700
	Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed	547	303	626		1.476
	Koelmachine ijsbaan	400				400
Project		6.120	5.676	4.516	200	16.512
	Afvalservice	200				200
	Talentencentrum	19.180	1.250			20.430
	Doorstroomvoorziening	2.316				2.316
	Riolering (instandhouding)	24.975	19.200			44.175
Realisatie		46.671	20.450			67.121
Totaal		54.667	26.746	24.715	21.000	127.128

TOELICHTING INVESTERINGEN

Beheer openbare ruimte groen

Het betreft hier de volgende investeringen:

- De investeringen herinrichting en groene pleinen en parken betreffen de volgende projecten in 2022: Oranjeplein, Wilhelminapark, Molenleij, Erasmusplein en Willem-Alexanderplein.
- Klimaatadaptatie betreft klimaatadaptieve maatregelen in de openbare ruimte.
- Bomen betreft de vervanging van bomen ter instandhouding.
- Extra impuls om de achterstand van de vervanging van bomen in te lopen.

Beheer openbare ruimte wegen

Het betreft hier de volgende investeringen:

- Openbare verlichting: vervanging en verduurzaming van de openbare verlichting
- Pleinenplan: Het Willem Alexanderplein zal in 2022 worden uitgevoerd.

Vastgoedbeheer

Het betreft hier het uitvoeren van noodzakelijke maatregelen op het gebied van arbo-veiligheid op daken en brandveiligheid.

Talentencentrum

Het nieuwe talentencentrum zal in 2023 opgeleverd worden.

Doorstroomvoorziening

De nieuwe doorstroomvoorziening zal in 2022 opgeleverd worden.

Koelmachine ijsbaan

Deze impuls betreft de vervanging van de oude installatie van de ijsbaan voor een duurzamer exemplaar.

Functionele aanpassingen

Het gaat hierbij om een impuls in de aanpassingen in of aan gemeentelijke accommodaties die het gebruik van die accommodatie en de exploitatie daarvan verbeteren of optimaliseren. Tevens wordt daardoor de maatschappelijke waarde van gemeentelijke accommodaties vergroot.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

In 2022 geven we verder uitvoering aan het meerjarenprogramma voor de verduurzaming van de gemeentelijke panden.

Afvalservice

Dit betreft de jaarlijkse vervangings- en, waar nodig, uitbreidingsinvesteringen van ondergrondse containers.

Riolering

Vanuit het Stedelijk Waterplan 2019-2023 zijn investeringen opgenomen voor de vervanging van riolering en tevens verbetering van riolering, waaronder klimaatadaptieve maatregelen.

MUTATIES IN VOORZIENINGEN

Bedragen x € 1.000

Basis op orde in Breda	Stand 1-1-2022	Bedrag Mutaties	Stand 31-12-2022
Voorziening wet AppA	8.866	-250	8.616
Onderhoud Vastgoedbeheer	13.943	-3.089	10.854
Voorziening openbare ruimte onderhoud	2.278	-842	1.436
Voorziening afvalservice	0	49	49
Voorziening riolering	3.312	-358	2.955
Totaal	28.399	-4.490	23.909

De mutaties in de voorzieningen verklaren we op deze manier:

Voorziening Afvalservice

De voorziening Afvalservice is bedoeld om de lasten en baten te egaliseren voor het huishoudelijke deel van de afvalinzamelings- en verwerkingskosten. De verwachting is dat in 2022 een kleine toevoeging wordt gedaan aan deze voorziening.

Voorziening wet AppA

Dit betreft de stortingen in pensioenvoorzieningen voor politieke ambtsdragers (Wet AppA).

De dotatie aan de voorziening wordt bepaald aan de hand van de actuariële waarde van lopende pensioenen en toekomstige pensioenverplichtingen. De uitbetalingen van de lopende pensioenen worden aan de voorziening onttrokken.

Onderhoud Vastgoedbeheer

De cijfers zijn gebaseerd op de actuele stand van de voorzieningen volgens de Jaarrekening 2020 en de begrote dotaties en onttrekkingen in 2021 en 2022.

Kapitaalgoederen openbare ruimte

De cijfers zijn gebaseerd op de actuele stand van de voorzieningen volgens de Jaarrekening 2020 en de begrote dotaties en onttrekkingen in 2021 en 2022.

Riolering

De voorziening riolering is bedoeld om de lasten en baten te egaliseren voor het product riolering. Het vastgestelde Stedelijk Waterplan betreft de periode 2019-2023. Bij de begroting 2022 onttrekken we € 0,36 miljoen aan de voorziening. We verwachten de komende jaren jaarlijks een oplopende onttrekking aan de voorziening te doen om de lasten meerjarig binnen riolering te kunnen dekken. In het bestuursakkoord 2018-2022 "Lef en Liefde" is een jaarlijkse stijging van 2% vastgesteld. In 2023 stellen we nieuwe tarieven en een nieuw Stedelijk Waterplan 2024-2028 vast. Hierbij houden we rekening met actuele ontwikkelingen en de stand van de voorziening per 31 december 2022.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij dit programma

Naam document	Soort document	Jaar
Veiligheid programma 2019-2023	Kaderstellend	2019
Nota herijking harddrugsbeleid	Kaderstellend	2018
Nota herijking softdrugsbeleid	Kaderstellend	2017
Uitwerkingskader Vergunningverlening, toezicht en handhaving Breda	Kaderstellend	2020
Visie openbare ruimte Breda 2020	Kaderstellend	2009
Beleidskader kapitaalgoederen Openbare ruimte	Kaderstellend	2014
Structuurvisie Breda 2030	Kaderstellend	2012
Beleidsregels locatiekeuze centrale verzamelplaatsen voor het aanbieden van inzamelmiddelen van huishoudelijk afval	Kaderstellend	2017
Actualisatie beleidskader kapitaalgoederen openbare ruimte (2018)	Kaderstellend	2018
Het Stedelijk waterplan 2019-2023	Kaderstellend	2019
Afstoffenverordening	Kaderstellend	2016
Aanwijzingsbesluit ondergrondse containers voor huishoudelijk restafval	Kaderstellend	2017
Duurzaamheidsvisie Breda 2030	Kaderstellend	2016
Bredase uitwerking Van Afval Naar Grondstof	Kaderstellend	2016
Nadere regels afvalstoffen Breda 2016	Kaderstellend	2016
Breda's Waterkompas 2016	Kaderstellend	2016

Visie op vastgoed 2016	Kaderstellend	2016
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Kaderstellend	2017
Nota Sportaccommodaties en financiën	Kaderstellend	2016
Nota Bewegingsruimte	Kaderstellend	2015
Team Breda: Uitvoeringsprogramma 2017-2022	Kaderstellend	2017

AAN DIT PROGRAMMA GERELATEERDE VERBONDEN PARTIJEN

GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Basis op Orde	Thema Veilig Breda
Website Veiligheidsregio:	VRMWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	17,41 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant voert namens 24 gemeenten in deze regio taken uit op het gebied van:

- Rampenbestrijding
- Crisisbeheersing
- Risicobeheersing
- Brandweezorg
- Ambulancezorg
- Geneeskundige hulpverlening.

Hierdoor draagt de Veiligheidsregio bij aan een veilig Breda en een veilige regio.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De Veiligheidsregio speelde een cruciale rol bij corona. Wij hebben daar veel waardering voor, zeker gelet op de flexibele inzet bij deze ongekende crisis.

Ondanks corona lukte het de Veiligheidsregio om de interne organisatieontwikkeling door te laten gaan. De structuur staat en een groot deel van de medewerkers is geplaatst. Openstaande vacatures zijn terughoudend ingevuld.

Op 1 januari 2020 is de Wet Normalisering Ambtenaren in werking getreden. Deze wet regelt dat ambtenaren zoveel mogelijk dezelfde rechten en plichten krijgen als werknemers in de civiele sector. In verband met de complexe situatie van het werkgeverschap is er uitstel verleend voor het personeel van de Veiligheidsregio.

De samenwerking met Stichting Dutch Institute for Technology, Safety & Security (DITSS) heeft in 2020 geïnvesteerd in een Veiligheidsinformatieknoppunt (VIK), voor informatieuitwisseling tussen regio's. De Veiligheidsregio werkt hier nog steeds aan.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Door corona konden niet alle (praktijk-)opleidingen en oefeningen doorgaan. Gevolgen voor de vakbekwaamheid zijn nog onduidelijk.
- De vitale ICT-infrastructuur werkte niet naar behoren tijdens corona. Dit blijft een permanent aandachtspunt.
- Het kost steeds meer moeite om voldoende vrijwilligers te vinden en te binden. Beschikbaarheid van vrijwilligers staat steeds meer onder druk. En daarmee ook de kerntaak, het bestrijden van incidenten.

GR Omgevingsdienst Midden- en West Brabant

Basis op Orde	Thema Veilig Breda
Website Omgevingsdienst Midden- en West Brabant:	OMWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	7 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB) werkt vanuit omgevingsrecht aan een schone, duurzame en veilige leefomgeving. Dit gebeurt in opdracht van de Provincie Noord-Brabant en de 25 gemeenten in Midden- en West-Brabant, samen met (keten)partners. In heel Noord-Brabant doet de OMWB dit voor risicovolle bedrijven, klachten en (milieu)calamiteiten.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De ontwerpbegroting is solide en in lijn met de kadernota. Er is een gezond financieel beeld, in lijn met voorgaande jaren. De ontwerpbegroting is steeds overzichtelijker, informatiever en beter leesbaar.

De voornaamste ontwikkeling is het van kracht worden van de Omgevingswet per 1 juli 2022. Dit betekent een enorme verandering in de taakuitvoering en samenwerking met deelnemers en ketenpartners is van essentieel belang.

De eerste maatregelen uit het kosteneffectiviteitsonderzoek 'De dienst nog beter maken' krijgen hun beslag.

Nieuw is de regeling werk gebonden personenmobiliteit, om negatieve klimaateffecten van zakelijk en woon-werkverkeer terug te dringen. De OMWB krijgt hier een toezichhoudende taak.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Omgevingswet: de algehele stelselherziening heeft impact op een andere manier van werken, cultuur, de juridische basis en het technisch instrumentarium. Hierdoor ontstaan mogelijk hogere kosten.
- Transitie organisatie, met kans dat individuele medewerkers niet aan eisen voldoen.
- Corona: de kans bestaat op productieverlies en/of minder opdrachten, afhankelijk van het verloop van corona.
- Problematiek arbeidsmarkt: door corona werd de krapte op de arbeidsmarkt kleiner. Misschien is er nu geschikt personeel te vinden, om inhuur van (duurder) personeel door de Omgevingsdienst terug te dringen.

Zorg- en Veiligheidshuis Breda

Basis op Orde	Thema Veilig Breda
Website Zorg- en Veiligheidshuis Breda:	ZVH
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	51,8%
Soort verbonden partij:	Overige verbonden partijen

Bijdrage verbonden partij aan programma

Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH) Baronie Breda is een samenwerkingsverband van justitiële diensten en zorginstellingen, onder regie van gemeenten in De Baronie. Het is gericht op kwetsbare personen met problemen op meerdere leefgebieden. Mensen die als gevolg daarvan in aanraking komen of dreigen te komen met strafrecht. Het ZVH draagt bij aan algemene veiligheid, betere persoonlijke situatie, voorkomen van recidive, ernstige overlast, criminaliteit en maatschappelijke uitval.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Corona had grote invloed op de problematiek in het Zorg en Veiligheidsdomein, op de partners en op de manier van werken. In 2020 en 2021 bleven coronamaatregelen van kracht. Soms waren er versoepelingen, dan weer werden de teugels stevig aangetrokken. Er was minder sociale steun, meer gevoelens van angst en somberheid en men miste perspectief. Sommige personen konden moeilijk omgaan met wegvallen van structuur door contacten, werk of opleiding. Er was minder sociaal contact en dus minder sociale controle. Het was en blijft voor het ZVH belangrijk om zicht te houden op kwetsbare mensen om op tijd ondersteuning te bieden.

Prioriteiten in het ZVH jaarplan: mensenhandel, radicalisering en extremisme, re-integratie ex-gedetineerden en kwetsbare personen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het personeel van ZVH is in dienst bij Gemeente Breda. Daar ligt ook deels het financiële risico. Dit is voor ziekte en arbeidsongeschiktheid over de deelnemers verdeeld met een convenant. Dit verlaagt het risico van Breda.

Midwaste

Basis op Orde	Thema Beheer van de openbare ruimte
Website Midwaste:	Midwaste
Verantwoordelijke bestuurder:	Daan Quaars
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda in verbonden partij in %:	7,7 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Coöperatieve Vereniging Midwaste Milieu U.A. is begin 2009 opgericht. Belangrijkste doel is voor leden bereiken van de hoogst mogelijke kwaliteit tegen laagst mogelijke maatschappelijke kosten, voor inzamelen en verwerken van afval. Het lidmaatschap van de Gemeente Breda aan de Coöperatieve Vereniging Midwaste Milieu U.A. betekent dat de gemeente niet aansprakelijk is voor nadelige gevolgen van overeenkomsten met andere leden en derden.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Niet van toepassing.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Prijzen, debiteuren en beschikbare verwerkingscapaciteit
- Prijsrisico's zijn het grootst in markten die beheerst zijn door wereldmarktprijzen, bijvoorbeeld bij papier
- Te weinig verwerkingscapaciteit kan leiden tot hogere prijzen.

GR Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen

Basis op Orde	Thema Beheer van de openbare ruimte
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda in verbonden partij in %:	39,84 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

Deze gemeenschappelijke regeling is voor blijvende nazorgverplichtingen van 10 deelnemende gemeenten voor de afvalstoffenberging Bavel-Dorst en regionale stortplaats Zevenbergen.

Bijzondere ontwikkelingen bij verbonden partij

Medio 2019 is er een convenant ondertekend, waarbij we met de provincie overeen kwamen dat de overdracht van stortplaats Zevenbergen met 10 jaar is uitgesteld. Binnen deze periode blijft de rekenrente op 5,06%. Het doel is om in deze periode alternatieven te onderzoeken. Hoe gaan we om met de stortplaats, hoe besparen we kosten en welke mogelijke inkomsten zijn er. Voor stortplaats Bavel-Dorst loopt nu materiaalonderzoek naar de kwaliteit van de bovenafdichting. Uitkomsten komen medio 2021. De verwachtingen zijn positief over verlengen van de levensduur van 50 naar 75 jaar.

De belangrijkste risico's bij verbonden partij

Tot 2024 is de deelnemersbijdrage redelijk zeker. Daarna leidt een aantal factoren mogelijk tot aanpassing. Dit zijn onder meer:

- Mogelijke daling rekenrente
- Verlenging afschrijvingstermijn afdekfolie van 50 naar 75 jaar
- Juridisch kader herbezien (leemtewet).

Organisatie en financiën

Begroting | 2022

ORGANISATIE EN FINANCIËN VAN BREDA

ONZE AMBITIE

Een betrouwbare overheid heft voorspelbare lokale lasten voor burgers en bedrijven. Bijvoorbeeld Onroerendezaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolheffing. Onze financiën zijn solide. We geven niet meer uit dan er binnen komt en antwoorden binnen wettelijke termijnen.

Inwoners, bedrijven en samenwerkingspartners hebben de zekerheid dat de Gemeente Breda veilig werkt met informatie en gegevens.

Wij borgen de continuïteit van onze dienstverlening. We zijn een toekomstgerichte organisatie en een eigentijdse werkgever.

Thema Een toekomstbestendige organisatie

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We zijn een toekomstbestendige organisatie

Een toekomstbestendige organisatie heeft de mensen, (financiële) middelen en processen in huis om de opgaven in de stad en de ambities van het bestuur waar te maken. We zoeken balans tussen korte termijn uitdagingen en lange termijn ambities. We spelen tijdig in op nieuwe ontwikkelingen. Dit alles binnen wettelijke en financiële kaders.

Er is evenwicht tussen werk, mensen en middelen

Een organisatie in evenwicht kan vooruit kijken, kan prioriteren en tijdig inspelen op veranderingen. Interne beheersing zorgt voor een stevig fundament. Omdat er in onze omgeving zoveel verandert, blijven we fundament en balans voortdurend versterken en verbeteren.

Mensen werken graag in en voor Breda

Medewerkers werken graag voor de stad en in een ambitieuze omgeving. Ze zijn trots op de organisatie, omdat we adaptief en flexibel zijn in ons werk en heel veel kansen bieden. We hebben geen probleem om nieuwe medewerkers te werven. We kunnen overal prettig, veilig, gezond en effectief werken, op kantoor of ergens anders. We gebruiken het Stadskantoor vooral voor samen werken en ontmoeten. De thuiswerkplek is volwaardig onderdeel van onze werkomgeving. De medewerkers hebben thuiswerkplekken die voldoen aan de ARBO-normen.

Informatie van burgers is in goede handen

De gemeente zet zich continu in om gegevens en informatie goed te beschermen. Daarvoor gebruiken we internationaal geaccepteerde informatiebeveiligingsnormen en passen actief de eisen toe uit de privacyregelgeving.

Burgers, bedrijven en de gemeentelijke organisatie beschikken 24/7 digitaal over informatie die voldoet aan wet- en regelgeving.

De organisatie is weerbaar tegen cyberdreigingen.

De organisatie werkt veilig en digitaal in een hybride ICT-omgeving.

De beheersing van onze processen is op orde

We verbeteren inrichting en uitvoering van cruciale processen, zodat het college een rechtmatigheidsverklaring kan afgeven.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

In 2022 leggen we de nadruk op vernieuwing en doorontwikkeling.

We zijn een toekomstbestendige organisatie:

- We werken verder aan duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Leren en ontwikkelen speelt een cruciale rol.
- We onderzoeken hoe we in de praktijk omgaan met integriteit. De uitkomsten gebruiken we voor verbeteren van het integriteitsstelsel en vergroten van bewustzijn van medewerkers.
- Alle leidinggevendenden krijgen verdere training in persoonlijk leiderschap en teamontwikkeling.

- Het beleid voor De Veilige Organisatie krijgt structureel invulling en uitvoering. We nemen maatregelen om risico's zo veel mogelijk te beperken en beheersen.
- We passen het begrotingsproces zo aan, zodat we flexibel zijn in inzet van middelen, te beginnen met het Meerjareninvesteringsplan.

Er is evenwicht tussen werk, mensen en middelen:

- We analyseren maandelijks afwijkingen ten opzichte van de begroting en sturen deze bij.
- De afdelingen verwerken hun deel van de in 2021 opgelegde taakstelling structureel in de begroting.
- We vernieuwen ons inhuurproces en verwachten daarmee een besparing van 3% te bereiken.
- We onderzoeken waar de kostendekkendheid van de leges verhoogd kan worden.
- We stellen overkoepelende prioriteiten, aan de hand van een benchmark op de interne organisatie. We zoeken activiteiten die anders, minder of niet uitgevoerd worden. De vrijkomende capaciteit zetten we in op meer urgente plekken.

Mensen werken graag in en voor Breda:

- We streven naar verdere daling van het ziekteverzuim. We werken nauw samen met de Arbo-dienstverlener.
- We zetten in op vitaliteit van medewerkers en preventieve maatregelen.
- In 2021 actualiseerden we de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). Zo houden we grip op risico's en knelpunten bij veiligheid en gezondheid.
- Onze (nieuwe) LinkedIn-bedrijfspagina is het werkgeversplatform voor arbeidscommunicatie.
- De laatste fase van de herinrichting Stadskantoor ronden we af in het 1e kwartaal 2022.
- We experimenteren met nieuwe technieken: robotisering, twin city, urban data platform en projecten op het gebied van common ground.
- De technische middelen waarmee we werken ontwikkelen snel. We zorgen dat medewerkers de nieuwe digitale tools goed gebruiken. Het nieuwe intranet faciliteert organisatie in werkgemak.

Informatie van burgers is in goede handen:

- Op de nieuwe website regelen klanten (inwoners, organisaties, bedrijven) eenvoudig en veilig en vertrouwd 24/7 hun diensten vanaf elke plek.
- Wij zorgen dat we voldoen aan wettelijke kaders voor Gegevensbescherming.
- In de digitaliseringsopgave staan voorop: gemak voor de gebruiker, efficiëntere processen en alert op nieuwe ontwikkelingen.
- Digitaal werken vertaalt zich in digitale archivering. Informatie is voor altijd in een e-depot opgeslagen en toegankelijk voor burgers, bedrijven en de gemeentelijke organisatie. Dat geldt nu al voor bouwdoossiers. We breiden het uit met dossiers over de bestuurlijke besluitvorming en milieudossiers.

De beheersing van onze processen is op orde:

Een professionele organisatie is in control, heeft inzicht in de eigen processen, kent de risico's, stuurt tijdig bij en heeft haar werk zodanig op orde dat ze zelfstandig verantwoording aflegt over rechtmatigheid. Voor een hoger niveau van interne beheersing zetten we in op structurele maatregelen en korte termijn acties. Samen versterken ze het fundament van beheersing. De aanpak richt zich in hoofdlijnen op verbeteren van specifieke processen, zoals inkoop en aanbesteding, inhuur, jeugdhulp en uitgaande subsidies.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Beschermen van onze gegevens vraagt continu aandacht. De technologische ontwikkelingen gaan door. Wij slaan in toenemende mate informatie op, die interessant is voor hackers met verkeerde bedoelingen. Dat vraagt om continu alert zijn op aanvallen, maar ook zorgen dat techniek up to date is en medewerkers bewust en veilig werken.

INDICATOREN

Thema-indicatoren thema Een toekomstbestendige organisatie

Voor dit thema zijn er geen indicatoren.

Productindicatoren Product Bedrijfsvoering

Indicator: Formatie (audit nr 101)

Omschrijving: Formatie in Fte per 1.000 inwoners

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
9,42	9,62	9,83		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Apparaatskosten (audit nr 102)

Omschrijving: Kosten per inwoner

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: Bedrag

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
868	871,3	914,13		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Externe inhuur in % (audit nr 103)

Omschrijving: Kosten als % van de totale loonsom

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
18,39	17,83	16,44		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Ziekteverzuim (audit nr 104)

Omschrijving: Verzuimdagen als % van het aantal beschikbare dagen per jaar

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
5,69	6,07	5,13	5	4,5

Na een aantal jaren van stijgend ziekteverzuim is in 2020 deze trend gekeerd. Vanuit een verzuimpercentage van ongeveer 6% is met verschillende maatregelen in 2020 en 2021 het verzuim tot 5% teruggebracht. Het doel is om het verzuimpercentage vanaf 2022 nog verder terug te brengen tot 4,5%.

Indicator: Bezetting (audit nr 105)

Omschrijving: Bezetting in Fte per 1.000 inwoners

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022
8,92	9,08	9,4		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Thema Solide financiën

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Voor inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en andere overheden zijn wij een betrouwbare overheid. Dit uit zich ook in ons financieel beleid en handelen. We geven niet meer geld uit dan er binnen komt. En we zorgen voor een financiële buffer om eventuele financiële risico's af te dekken.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Financieel solide en sluitend financieel beeld

De ontwikkeling van de stad staat voorop. Op basis van gemaakte keuzes (impulsen waar mogelijk en bezuinigingen waar nodig) zorgen we voor meerjarig en blijvend passend financieel vooruitzicht. We monitoren uitgaven en sturen erop dat iedereen binnen de budgetten blijft. Mogelijke financiële problemen lossen we op waar ze ontstaan. Blijvende kosten dekken we met terugkerende middelen. We boren extra geldstromen aan om ambities waar te maken (cofinanciering) en proberen het Rijk te beïnvloeden door gerichte lobby.

Voorspelbare lasten

Voor burgers en bedrijven willen we beheersbare kosten. In lijn met het bestuursakkoord hanteren we voor 2022 het volgende:

- Onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen -1%
- OZB niet woningen +2%
- Afvalstoffenheffing +2%
- Rioolheffing +2%
- Leges en precario +2%.

Weerstandsvermogen en transparante verantwoording

We bewaken risico's, sturen actief op verlagen ervan en zorgen voor genoeg eigen vermogen. Zo is ons weerstandsvermogen voor jaren op orde en houden we financiële ruimte om op terug te vallen. We gaan door met verbeterde producten van de planning- en controlcyclus. Zo is (financiële) informatie inzichtelijk, leesbaar en toegankelijk.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Het meerjarig en financieel blijven rondkrijgen van de begroting is een grote opgave. Dit komt door de opgaven in het sociaal domein en de effecten van de coronacrisis. Zeker als het Rijk niet met extra financiële middelen komt voor de Wmo. Toch zet het college alles in om de uitgaven met de inkomsten in balans te brengen.

INDICATOREN

Voor dit thema zijn geen indicatoren van toepassing.

WAT MAG HET PROGRAMMA KOSTEN?

Bedragen x €1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 na wijziging	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Een toekomstbestendige organisatie	70.606	69.872	71.756	70.966	70.059	69.569
Solide financiën	3.933	8.613	8.613	13.157	20.583	30.875
Algemene reserve	32.913	3.247	10.272	8.006	8.208	8.407

Exploitatiereserve	2.291	255	255	255	255	255
Begrotingsreserve	221	196	185	179	180	181
Investeringsreserve	2.090	63	41	36	333	332
Totaal Lasten	112.054	82.246	91.122	92.599	99.617	109.619
Baten						
Een toekomstbestendige organisatie	11.608	5.600	6.177	6.030	6.030	6.030
Solide financiën	412.485	411.071	422.377	420.721	425.630	434.130
Algemene reserve	11.692	3.755	4.200	0	0	0
Exploitatiereserve	5.889	13.083	728	2.036	225	225
Begrotingsreserve	522	399	85	0	0	0
Investeringsreserve	29.959	897	697	457	457	457
Totaal Baten	472.155	434.806	434.263	429.245	432.342	440.842
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-360.101	-352.559	-343.141	-336.646	-332.725	-331.223

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Een toekomstbestendige organisatie

Onder dit thema staan de totale kosten voor sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Naast overheadkosten van de ambtelijke organisatie (leidinggevenden, teamleiders en secretariële ondersteuning), vallen hieronder ook alle kosten van de volgende organisatieonderdelen:

- Informatie en communicatie
- Financiën, inkoop en juridische zaken
- Organisatie
- Servicecentrum
- Huisvestingskosten niet direct voor het primaire proces (stadskantoor en districtsposten).

De lasten in de begroting 2022 zijn € 1,9 miljoen hoger dan in de begroting 2021. Deze wijziging zit vooral in hogere overheadkosten door een opgenomen indexering voor loon- en prijsontwikkeling van € 1,4 miljoen, daarnaast is in 2022 een extra impuls opgenomen van € 0,5 miljoen voor het verbeterplan rechtmatigheid.

Aan de batenkant stijgen de inkomsten ten opzichte van 2021 met ruim € 0,5 miljoen doordat circa € 0,2 miljoen meer detacheringsinkomsten geraamd zijn, opbrengsten voor WAO-gedifferentieerde premies € 0,2 miljoen hoger zijn en de jaarlijkse afrekening fee Flex West-Brabant ad € 0,1 miljoen in de begroting is opgenomen.

Solide financiën

Het thema Solide financiën betreft de algemene dekkingsmiddelen en de kosten en opbrengsten voor:

- De algemene uitkering;
- Lokale heffingen;
- Onroerendezaakbelasting (OZB);
- Toeristenbelasting;
- Overige algemene dekkingsmiddelen;
- Financieringsfunctie;
- Dividenden en onvoorzien;
- Te betalen vennootschapsbelasting (Vpb).

De lasten in de begroting 2022 zijn nagenoeg gelijk aan de begroting 2021. Wel zijn er op onderdelen mutaties te zien; zo zijn de kosten van de BWB voor de OZB met € 0,4 miljoen gestegen. Ook is de stelpost onvoorzien aangevuld met € 0,2 miljoen (hiermee komt de stelpost weer op het afgesproken niveau van € 1 miljoen) en is de vpb last € 0,1 miljoen hoger

geraamd. Daarnaast worden onder dit thema de stelposten opgenomen, dit betreffen bijvoorbeeld het begrotingssaldo en de stelpost kapitaallasten. Deze laten een jaarlijks fluctuerend beeld zien.

De opbrengsten nemen toe met € 11,3 miljoen ten opzichte van de begroting 2021 door:

- Hogere uitkering gemeentefonds van € 11,4 miljoen, dit betreft met name de extra jeugdmiddelen van € 12,5 miljoen voor 2022.
- Hogere opbrengsten uit lokale heffingen zoals OZB als gevolg van areaaluitbreiding en indexering € 0,8 miljoen;
- Lagere opbrengst treasury van € 0,9 miljoen, Voor meer uitleg over het treasury resultaat verwijzen we naar de paragraaf financiering.

Algemene reserve

Ten opzichte van 2021 neemt de storting aan de algemene reserve toe. We voegen rente toe aan onze reserves. In de afgelopen jaren is de rente sterk gedaald, maar is effect van de lagere rentestand aanvullend toegevoegd aan de algemene reserve. In 2021 is ervoor gekozen om deze extra aanvulling niet toe te passen.

De baten nemen met name toe door de onttrekking voor het tekort Wmo als gevolg van de invoering van het abonnementstarief. Daar staat in 2021 de onttrekking voor het lange termijnpakket corona tegenover.

Exploitatiereserve

Via de exploitatiereserve houden we bedragen tijdelijk vast om in volgende jaren in te zetten, zoals budgetoverhevelingen. De baten nemen vooral af door budgetoverhevelingen uit 2020 in 2021.

INVESTERINGEN

Bedragen x € 1.000

Fasering	Investerings in dit programma	Planning uitgaven 2022	Planning uitgaven 2023	Planning uitgaven 2024	Planning uitgaven 2025	Totaal beschikbare middelen
	Bedrijfsvoering	1.540	2.900	2.900		7.340
	Wagenpark - tarieven	1.695	1.695	1.695		5.085
Plan		3.235	4.595	4.595		12.425
Totaal		3.235	4.595	4.595		12.425

TOELICHTING INVESTERINGEN

Bedrijfsvoering

De investeringsmiddelen bedrijfsvoering zijn voor investeringen in met name automatisering.

Wagenpark

Vervanging en aanschaf van nieuwe voertuigen en materieel van het gemeentelijk wagenpark.

RESERVES

Bedragen x € 1.000

Organisatie en financiën van Breda	Stand 1-1-2022	Bedrag Mutaties	Stand 31-12-2022
Algemene reserve,	92.580	6.072	98.652
Exploitatiereserve	2.254	-473	1.782
Begrotingsbeeld	852	100	952
Investeringsreserve,	5.431	-657	4.775
Totaal	101.117	5.043	106.160

De mutaties in de reserves verklaren we als volgt:

Algemene reserve

De Algemene Reserve zetten we in als onderdeel van het weerstandsvermogen om risico's op te vangen. Ook is het een spaarpot voor slechte tijden. Tenzij anders bepaald, gaan alle rekeningresultaten jaarlijks naar de algemene reserve. Aan de lastenkant staan de stortingen in de reserves. De lasten nemen vooral toe door extra dotaties om de reserve op peil te houden in verband met verlaging van de omslagrente. Aan de batenkant staan onttrekkingen uit de reserve. De baten nemen met name toe door de onttrekking voor het tekort Wmo als gevolg van de invoering van het abonnementstarief. Daar staat in 2021 de onttrekking voor het lange termijnpakket corona tegenover.

In de reserve is een bedrag van € 16,5 miljoen geblokkeerd ten behoeve van de Noordelijke rondweg. Dit geblokkeerde bedrag wordt niet meegerekend met de weerstandscapaciteit.

Begrotingsreserve

In het verleden gebruikten we de begrotingsreserve voor het wegvallen van jaarlijkse grote winstuitkeringen of om afkoopsommen in de begroting op te vangen, zoals van Provinciale Noord-Brabantse Elektriciteits Maatschappij en Hogesnelheidslijn. Vanaf 2016 zetten we de reserve in voor het oplossen van een dekkingsverschil voor de fietsenstalling.

Exploitatiereserve

Via de exploitatiereserve houden we bedragen tijdelijk vast om in volgende jaren in te zetten, zoals budgetoverhevelingen. De baten nemen vooral af door budgetoverhevelingen uit 2020 in 2021.

Investeringsreserve

Samen met de stelpost kapitaallasten zorgt deze reserve voor balans van de investeringslasten.

VOORZIENINGEN

Bedragen x € 1.000

Organisatie en financiën van Breda	Stand 1-1-2022	Bedrag Mutaties	Stand 31-12-2022
Centrale personeelsvoorziening	563	-87	476
Totaal	563	-87	476

Mutaties in de voorzieningen verklaren we als volgt:

Centrale personeelsvoorziening

Bij gedwongen ontslag van een medewerker (niet wegens strafontslag, ouderdomspensioen of arbeidsongeschiktheid) ontstaat er op basis van de Werkloosheidswet recht op een uitkering, zolang de onvrijwillige werkloosheid bestaat. Afhankelijk van de reden van ontslag kunnen we deze uitkering aanvullen en aansluitend verhogen en verlengen op basis van onze rechtspositieregeling. De hoogte en duur van de uitkeringslast is algemeen in te schatten. Wel is deze uiteindelijk afhankelijk van de vraag of en hoe snel de medewerker nieuw werk heeft. Daarnaast is de hoogte van de uitkering ook afhankelijk van de inflatie en de salarisontwikkelingen na het ontslag. Dit kunnen we vooraf niet inschatten. Ook hoeveel uitkeringen we jaarlijks moeten toekennen is vooraf niet in te schatten. Dit kan wel als het ontslag komt door een reorganisatieplan.

Omdat deze aantallen elk jaar anders zijn, kiezen we ervoor om de ww-verplichtingen via een personeelsvoorziening te laten lopen.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij dit programma

Naam document	Soort document	Jaar
Mandaatbesluit 2019	Kaderstellend	2019
Financiële Verordening gemeente Breda	Kaderstellend	2019
Financieel Beleid gemeente Breda	Kaderstellend	2020

AAN DIT PROGRAMMA GERELATEERDE VERBONDEN PARTIJEN

Enexis Holding NV (inclusief overige NV's/BV's)

Organisatie en financiën in Breda	Thema Solide financiën
Website Enexis:	Enexis
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	0,016 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma omvat:

- In stand houden, beheren, exploiteren (uitbaten) en uitbreiden van distributie en transportnetten.
- Distribueren (verdelen) en transporteren van energie.
- Uitvoeren van alle netbeheertaken van de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Essent splitste in 2009 in een productie- en leveringsbedrijf en een netwerkbedrijf. Het productie- en leveringsbedrijf is verkocht aan Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk (RWE). Het leveringsbedrijf Enexis BV blijft in handen van de vorige aandeelhouders van Essent. Voor het splitsingsproces zijn 6 besloten vennootschappen (BV's) opgericht die een rol hebben in het verkoopproces, de zogenaamde Special Purpose Vehicle (SPV's). Deze staan niet apart in de paragraaf verbonden partijen. Er resteren nog 2 SPV's: Publiek belang Elektriciteitsproductie BV en CSV Amsterdam BV. Bij deze BV's verwachten we bij liquidatie geen einduitkeringen.

In 2020 plaatste Enexis een converteerbare hybride lening van € 500 miljoen bij haar aandeelhouders (provincies en gemeenten). Dit deed Enexis om stijgende investeringen in de energietransitie te bekostigen. Daarnaast zorgt deze converteerbare lening voor goede rating bij de ratingbureaus en behoudt Enexis goede toegang tot de kapitaalmarkt tegen gunstige condities. De lening is achtergesteld en loopt maximaal 60 jaar. In 2030, en iedere 10 jaar daarna, heeft Enexis Holding recht om de lening vervroegd af te lossen. De lening kan onder bepaalde voorwaarden ook in zijn geheel omgezet worden in eigen vermogen. De Gemeente Breda participeerde naar rato van haar aandelenkapitaal in deze lening.

Enexis blijft werken aan oplossingen voor duurzame energievoorziening. Met het oog op excellent netbeheer en versnellen van de energietransitie heeft Enexis 4 prioriteiten:

- Veilig werken
- Klant gedreven werk
- Verbeterprojecten voor de klant
- Versnellen energietransitie.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Tekort aan netwerkcapaciteit voor energietransitie
- Effecten energietransitie en reguleringmethodiek op financiële positie
- Ongeautoriseerd gebruik van data en/of systemen.

Brabant Water NV

Organisatie en financiën in Breda	Thema Solide financiën
Website Brabant Water:	Brabant Water
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul de Beer
Bestuurlijk vervanger:	Greetje Bos
Belang Breda in verbonden partij in %:	8,6 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Brabant Water is belast met winning, productie en distributie van drink- en industriewater in Noord-Brabant.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Geen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- De veranderende klimatologische omstandigheden
- De kwaliteit van het grondwater
- De veroudering van het netwerk
- Informatie- en fysieke beveiliging.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)

Organisatie en financiën in Breda	Thema Solide financiën
Website BNG:	BNG
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	0,46 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk (sociaal) belang. Met speciale financiële diensten draagt BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De aandelen van BNG Bank zijn voor de helft van de Staat. De andere helft valt onder gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De langdurige lage en negatieve rente beïnvloeden het business model van het bankwezen (veilig bankierproces).

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Debiteurenrisico
- ICT
- Toenemende regelgeving en impact op organisatie
- Lage rentestanden.

GR Belastingensamenwerking West-Brabant

Organisatie en financiën in Breda	Thema Solide financiën
Website BWB:	BWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	23,4 % van de bijdragen aan de BWB is voor rekening van Breda
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Belastingensamenwerking West-Brabant (BWB) verzorgt heffing en inning van algemene belastingen voor de Gemeente Breda, door een aanslag opgelegd. Zij verzorgt ook waardering van WOZ-objecten, afhandeling van bezwaar- en beroepsprocedures tegen WOZ-beschikkingen en beleidsadvisering van gemeentelijke heffingen. De gemeente is lid van het Algemeen en het Dagelijks Bestuur van de BWB.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In aanloop naar 2022 rondt BWB de implementatie af van 3 belangrijke softwarepakketten (belastingpakket, waarderingspakket en financiële pakket). Het project Waarderen op gebruiksoppervlakte is afgerond. De nieuwe waardering gebeurde in nauwe samenwerking met deelnemers. Dit leidde tot een hoog percentage gelijke gegevens tussen de basisregistraties WOZ en BAG. De samenwerking met de deelnemers gaat ook in 2022 door, voor een goede uitgangspositie bij doorontwikkeling van basisregistraties naar een Samenhangende Objectregistratie. In 2022 werkt BWB aan een portal om te faciliteren in samenwerking en aan nieuwe toepassingen voor hogere kwaliteit en efficiency (machine learning en kunstmatige intelligentie).

Het aantal bezwaarschriften tegen WOZ-beschikkingen neemt landelijk toe. No-cure-no-pay-bureaus (NCNP) verzorgen een steeds groter deel van deze bezwaarschriften. VNG en de Waarderingskamer vroegen hiervoor aandacht bij het ministerie. BWB anticipeerde op deze ontwikkeling. Wie bezwaar wil indienen of vragen heeft, werd via verschillende kanalen opgeroepen om contact op te nemen met de BWB. De toename van het aantal bezwaarschriften en het groter aandeel van door NCNP-bureaus ingediende bezwaarschriften, leidt in 2022 tot hogere kosten voor afhandeling van bezwaarschriften. Dit heeft een substantiële invloed op de begroting 2022.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- De gevolgen van de pandemie werken door op belastingopbrengsten voor deelnemers en op bedrijfsvoering van de BWB. Hiervoor bestaat een berekend risico van € 75.000.
- De NCNP-bureaus zorgen voor een onzekere factor. Bezwaar- en proceskosten. Het berekend risico is € 200.000.
- De economie zorgt voor krapte op de arbeidsmarkt. Dat maakt het moeilijker en vraagt meer tijd om cruciale functies in te vullen. Er is een berekend risico van € 100.000.
- De belangrijkste applicatie van de relatief complexe informatie-architectuur van de BWB is geïmplementeerd. Dit zorgde voor kinderziektes, onzekerheden in uitvoering en brengt risico's met zich mee. Berekend risico is € 75.000.
- Uitvoering van de AVG is extra risicogevoelig voor een data gestuurde organisatie als de BWB. Ondanks getroffen maatregelen blijft het risico aanwezig van bijvoorbeeld een datalek. Berekend risico is € 75.000.

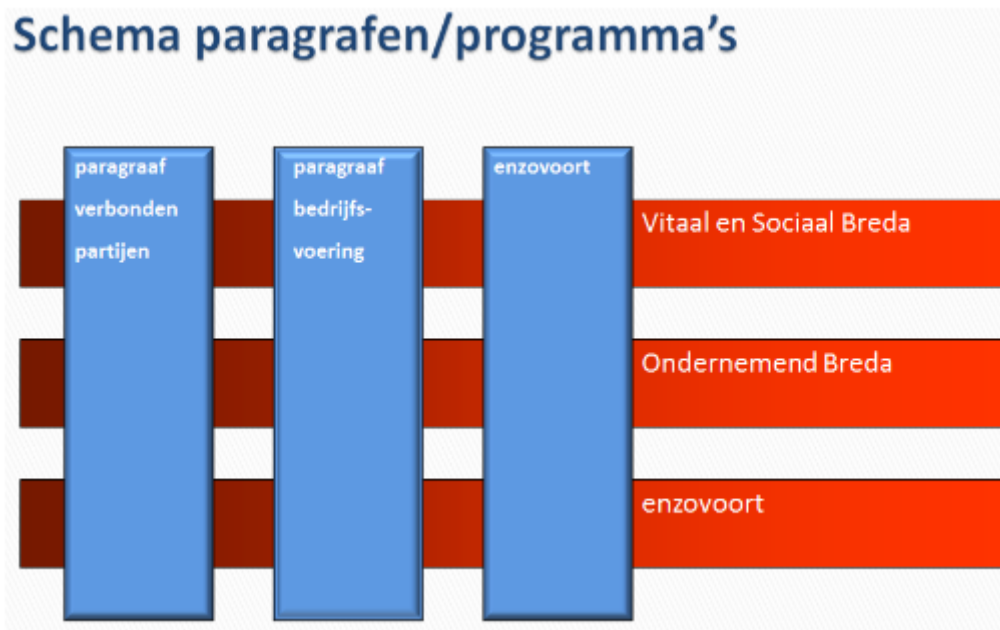
Paragrafen

Begroting|2022

PARAGRAFEN

Inleiding paragrafen

Volgens de begrotingsregels voor gemeenten (BBV) zijn er 7 verplichte paragrafen in de begroting. Lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, grondbeleid, kapitaalgoederen, verbonden partijen, financiering en bedrijfsvoering. Elke paragraaf start met een inleiding. Daarna leest u de aandachtspunten voor begrotingsjaar 2022, vaak aangevuld met financiële informatie.

Paragrafen zijn van invloed op de programma's en andersom. Bekijk hiervoor bovenstaande matrix.

Paragraaf Lokale heffingen

ALGEMEEN

De paragraaf lokale heffingen gaat over het beleid van de heffingen en tarieven in 2022. In deze paragraaf leest u:

- De algemene ontwikkelingen
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- De begrote inkomsten per heffing
- De ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten
- De mate van kostendekkendheid van tarieven
- Informatie over kwijtschelding
- Meerjarig inzicht. Het college wil inzicht in 7 jaargangen van de opbrengsten en van de lokale lastendruk (3 jaar terug, het huidige jaar en 3 jaar vooruit).

ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Door corona daalden de opgelegde parkeerbelasting en toeristenbelasting. Voor de begroting 2022 is met dit effect geen rekening gehouden.

Wat de effecten zijn op de rioolheffing kan de Belasting Samenwerking West-Brabant (BWB) niet aangeven. Het is onduidelijk wat de effecten zijn van corona op het totaal ingenomen water (grootverbruik) en voor de algehele bezetting van objecten (leegstand die nog moet komen).

BELEID LOKALE HEFFINGEN

In het Bestuursakkoord 2018-2022 Lef en Liefde staan de volgende afspraken over de lokale heffingen:

- Een voorspelbare ontwikkeling van de lastendruk voor de komende jaren.
- De Onroerende Zaakbelasting (OZB) voor woningen daalt tot en met 2022 jaarlijks met 1%, daarna wordt jaarlijks geïndexeerd met 2%.
- De OZB voor niet-woningen wordt jaarlijks geïndexeerd met 2%.
- De rioolheffing en de afvalstoffenheffing zijn 100% kostendekkend en worden jaarlijks geïndexeerd met 2%. Hierbij houden we rekening met maatregelen voor klimaatadaptatie bij het rioleringsprogramma en een doorontwikkeling in de uitvoering Van Afval naar Grondstoffen (VANG).
- Het uitgangspunt voor de overige lokale heffingen is een indexering van 2%.

De indexering van 2% geldt niet voor bestemmingsbelastingen Reclamebelasting en BIZ. Het tarief voor de naheffingsaanslagen parkeren is in 2022 niet geïndexeerd.

BEGROTE INKOMSTEN

Algemeen:

Naast de algemene belastingen voor de algemene middelen van de gemeente (zoals OZB en toeristenbelasting) heft de gemeente ook bestemmingsbelastingen en retributies.

- Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor bestemmingsbelastingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.
- Retributies heffen we van personen aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die voor die persoon een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst als het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

De begrote inkomsten per heffing (7 jaargangen) staan in onderstaande tabel.

Bedragen x € 1.000

Begrote inkomsten per heffing	Werkelijk 2019	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Algemene belastingen							
OZB	36.086	36.130	36.893	37.696	39.235	40.838	42.505
Parkeerbelasting	16.859	14.567	19.197	19.574	19.574	19.574	19.574
Precariobelasting	1.074	753	1.085	1.106	1.106	1.106	1.106
Hondenbelasting	1.209	-3					
Toeristenbelasting	738	275	950	950	990	1.025	1.065
Bestemmingsbelastingen							
Afvalstoffenheffing	21.990	22.236	25.058	25.670	26.184	26.707	27.240
BIZ-bijdrage	573	604	600	173	131	132	-
Reclamebelasting	446	423	405	399	381	381	-
Ondernemersfondsen							
Rioolheffing	19.812	19.889	21.123	21.544	22.224	22.924	23.634
Retributies							
Havengelden	97	79	75	77	77	77	77
Leges	8.247	9.231	9.380	9.375	9.375	9.375	9.375
Markt- en reclamegelden	214	209	201	205	205	205	205
Totaal	107.345	104.393	114.967	116.769	119.481	122.344	124.781

ONTWIKKELING GEMEENTELIJKE WOONLASTEN

De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De OZB is een percentage van de WOZ-waarde.

	2021	2022
Tarieven OZB*		
Eigenaar woning	0,0732%	0,0725%
Eigenaar niet-woning	0,2228%	0,2273%
Gebruik niet-woning	0,1824%	0,1860%
Rioolheffing		
Waterverbruik 1-500 m3	€ 225,84	€ 230,40
Waterverbruik 501-1.001 m3**	€ 248,04	€ 252,96
Waterverbruik vanaf 1.001 m3	€ 0,48 per m3	€ 0,49 per m3
Afvalstoffenheffing		
Eenpersoonshuishoudens	€ 234,72	€ 239,40
Meerpersoonshuishoudens	€ 347,52	€ 354,48

* 2022 vóór correctie vanwege waardeontwikkeling

** verhoging op waterverbruik tot 500 m3

Hierna volgen 3 voorbeelden van de ontwikkeling van de woonlasten (7 jaargangen).

Meerpersoonshouden

(voorbeeldberekening van een woning met een waarde van € 240.000 in 2021)

Bedragen x € 1

	2019		2020		2021		2022		2023		2024		2025	
	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur
OZB	179,25	n.v.t.	177,45	n.v.t.	175,68	n.v.t.	174,00	n.v.t.	177,48	n.v.t.	181,03	n.v.t.	184,65	n.v.t.
Rioolheffing	217,08	217,08	221,40	221,40	225,84	225,84	230,40	230,40	235,08	235,08	239,88	239,88	244,68	244,68
Afvalstoffenheffing	307,08	307,08	313,20	313,20	347,52	347,52	354,48	354,48	361,56	361,56	368,76	368,76	376,20	376,20
Totale lasten	703,41	524,16	712,05	534,60	749,04	573,36	758,88	584,88	774,12	596,64	789,67	608,64	805,53	620,88

% stijging ten opzichte van vorig jaar
 1,10% 2,03% 1,23% 1,99% 5,19% 7,25% 1,31% 2,01% 2,01% 2,01% 2,01% 2,01% 2,01% 2,01%

Eenpersoonshuishouden

(voorbeeldberekening van een woning met een waarde van € 200.000 in 2021)

Bedragen x € 1

	2019		2020		2021		2022		2023		2024		2025	
	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur
OZB	149,37	n.v.t.	147,88	n.v.t.	146,40	n.v.t.	145,00	n.v.t.	147,90	n.v.t.	150,86	n.v.t.	153,88	n.v.t.
Rioolheffing	217,08	217,08	221,40	221,40	225,84	225,84	230,40	230,40	235,08	235,08	239,88	239,88	244,68	244,68
Afvalstoffenheffing	207,36	207,36	211,56	211,56	234,72	234,72	239,40	239,40	244,20	244,20	249,00	249,00	254,04	254,04
Totale lasten	573,81	424,44	580,84	432,96	606,96	460,56	614,80	469,80	627,18	479,28	639,74	488,88	652,59	498,72

% stijging ten opzichte van vorig jaar
 1,09% 2,02% 1,22% 2,01% 4,50% 6,37% 1,29% 2,01% 2,01% 2,02% 2,00% 2,00% 2,01% 2,01%

Ondernemingen*

(WOZ-waarde € 1.000.000 in 2021)

Bedragen x € 1

	2019		2020		2021		2022		2023		2024		2025	
	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur
OZB	3.894,66	1.753,17	3.972,55	1.788,24	4.052,00	1.824,00	4.133,00	1.860,00	4.215,66	1.897,20	4.299,97	1.935,14	4.385,97	1.973,85
Totale lasten	3.894,66	1.753,17	3.972,55	1.788,24	4.052,00	1.824,00	4.133,00	1.860,00	4.215,66	1.897,20	4.299,97	1.935,14	4.385,97	1.973,85

% stijging ten opzichte van vorig jaar

2,00% 2,00% 2,00% 2,00% 2,00% 2,00% 2,00% 1,97% 2,00% 2,00% 2,00% 2,00% 2,00% 2,00%

* In bovenstaande tabel is voor ondernemingen alleen de OZB opgenomen. De lasten voor rioolheffing zijn afhankelijk van de verbruikte hoeveelheid water en is sterk afhankelijk van het soort onderneming. De lasten voor de afvalstoffenheffing vallen hier buiten, omdat bij ondernemers geen sprake is van huishoudelijk afval.

In de voorbeelden gaan we ook vanaf 2023 uit van een jaarlijkse indexering van 2 %. Voor de tarieven van rioolheffing en afvalstoffenheffing geldt bovendien dat zij deelbaar moeten zijn door 12.

KOSTENDEKKENDHEID TARIEVEN

Voor de bestemmingsbelastingen en retributies rekenen we de volgende kosten toe aan de tarieven:

- **Directe lasten**

Dit zijn kosten voor de activiteiten die direct in verband staan met de geleverde dienst.

De inzet van personeel rekenen we toe op basis van kale uurtarieven. Voor 2022 zijn deze tarieven als volgt vastgesteld:

Schaal 1 t/m 4: € 38

Schaal 5 en 6: € 41

Schaal 7 en 8: € 46,50

Schaal 9 en 10: € 58

Schaal 11 en 12: € 76

Schaal 13 en hoger: € 91.

De beleidsbepalingen van de uurtarieven leest u in het Financieel Beleid 2020 van Breda, Artikel 9:6.

- **Overhead**

De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten zijn verzameld op taakveld 0.4-overhead en zijn toerekenbaar aan de tarieven.

We werken met een uniforme opslag voor overhead. Deze opslag is voor 2022 vastgesteld op 64,78 % van het kale uurtarief. Voor de naheffingsaanslagen parkeren mag wettelijk gezien slechts gerekend worden met een opslagpercentage van 50%.

- **BTW**

Binnen het BTW-Compensatiefonds hebben gemeenten voor bepaalde prestaties recht op compensatie van de aan hen in rekening gebrachte BTW. Toch mag die BTW ook als kostenpost worden aangemerkt en worden doorberekend in de tarieven.

Niet toerekenbare kosten

Dit zijn kosten voor beleidsvoorbereiding en algemene inspraakprocedures, kosten van handhaving, toezicht en controle (behoudens eerste controle) en kosten van bezwaar- en beroepsprocedures.

De begrote kostendekking vindt u in onderstaande tabellen.

Bedragen x € 1.000

	Bestemmingsbelastingen		Retributies			Totaal
	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Havengelden	Markt- en reclamegelden	Leges	
Directe lasten +/- baten	18.843	19.476	93	210	7.746	46.369
Overhead	1.171	4.387	2	87	3.037	8.685
BTW	1.530	1.807	-	-	300	3.637
Totaal lasten	21.544	25.670	96	297	11.083	58.690
Totaal baten heffingen/leges	21.544	25.670	77	205	9.375	56.870
Kostendekkendheid	100%	100%	80%	69%	85%	97%

Bedragen x € 1.000

	Titel 1 Algemene dienstverlening	Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning **	Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2
Directe lasten -/- baten	2.128	4.226	1.392
Overhead	324	1.863	850
BTW	67	233	-
Totaal lasten	2.519	6.322	2.242
Totaal baten heffingen/leges	2.364	6.205	806
Kostendekkendheid	94%	98%	36%

KWIJTSCHELDING

In de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen Breda staat wie onder welke voorwaarden in aanmerking komt voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Bij het vaststellen van het kwijtscheldingsbeleid is de gemeenteraad gebonden aan de regels van de Invorderingswet. Gemeenten kunnen op een paar punten afwijken van deze regeling. Zo kunnen gemeenten uitgaan van hogere kosten om te leven dan landelijk is toegestaan. Gemeente Breda heeft de normbedragen voor bestaanskosten gesteld op 100% in plaats van op 90%.

Voor belastingbetalers van 65 jaar en ouder zijn in Breda de kosten van bestaan gesteld op 100% van de netto AOW-bedragen in plaats van 100% van de normbedragen voor bestaanskosten. Daarnaast zien we in Breda de bedoelde nettokosten van kinderopvang ook als uitgaven.

De Bredase normen voor kwijtschelding voldoen aan de maximaal toegestane normering. In de belastingverordeningen is geregeld of er voor de heffing kwijtschelding mogelijk is.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

INLEIDING

Beleid maken en uitvoeren is risico nemen. Er zijn veel maatschappelijke uitdagingen die vragen om nieuwe oplossingen. Hiervan is de uitkomst onzeker. Ook veranderen de omstandigheden waaronder de beleidsplannen worden uitgevoerd. Hierdoor kan het ingezette beleid andere uitkomsten opleveren dan verwacht. Daarom is risico-intelligentie nodig. Met risico-intelligentie bedoelen we risico's (positieve en negatieve, kansen en bedreigingen) nauwkeurig inschatten. Dit is belangrijk omdat de risico's ook groter kunnen zijn dan de gemeente aan kan. Een belangrijke indicator hiervoor is het weerstandsvermogen. Een positief weerstandsvermogen betekent dat de gemeente voldoende geld heeft om financiële tegenvallers en schade op te vangen.

Het weerstandsvermogen berekenen we als volgt: Vrij besteedbaar bedrag (weerstandscapaciteit) min het bedrag dat nodig is om risico's op te vangen (risicopositie).

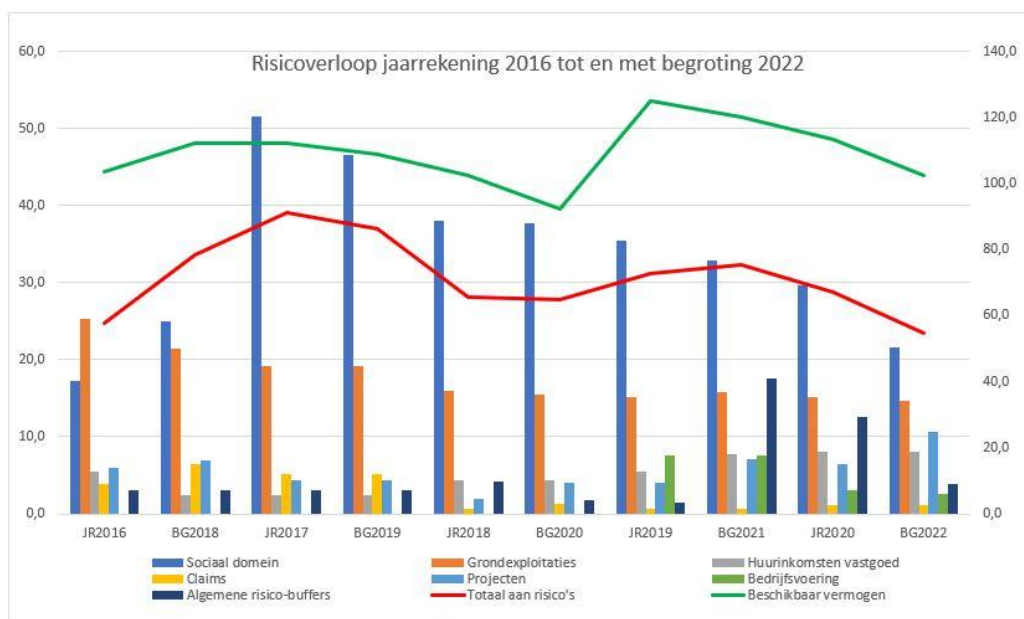
WEERSTANDSVERMOGEN

Risico's belemmeren het bereiken van onze doelen. Het is daarom nodig de risico's in beeld te hebben en zo goed mogelijk te bepalen. Voor een stabiel financieel beleid reserveren we een deel van ons eigen vermogen (reserves) om financiële risico's op te vangen.

Het risicoprofiel in de jaarrekening 2020 (laatste risico-actualisatie) kende een waarde van € 67,0 miljoen. De in deze begroting geactualiseerde stand van zaken leidt tot een verlaging van het risicoprofiel met € 12,4 miljoen door het toewijzen van extra budgetten of het nemen van risicobeperkende maatregelen. Het gaat hier onder meer om het toekennen van extra Rijkscompensatie en het nemen van maatregelen om tekorten terug te dringen. Het geactualiseerde risicoprofiel komt daarmee uit op € 54,6 miljoen.

Om de risico's van € 54,6 miljoen af te dekken heeft de gemeente in 2025 € 102,3 miljoen beschikbaar. Het weerstandsvermogen is dan € 47,7 miljoen ($€ 102,3 - € 54,6$ miljoen). Dit betekent dat als de risico's zich voordoen, we de beleidsuitvoering kunnen voortzetten. Bij de jaarrekening 2020 bedroeg het weerstandsvermogen € 46,3 miljoen.

De ontwikkeling van het risicoprofiel toont het volgende beeld:

- De primaire as -links (0,0-60,0)- geeft de bedragen * 1 miljoen per risicogroep weer (kolommen).
- De secundaire as -rechts (0,0-140,0)- geeft het totaal aan risico's (rode lijn) en het beschikbare vermogen * 1 miljoen (groene lijn) weer. Het verschil tussen beide lijnen is het weerstandsvermogen.

Hoe we omgaan met het weerstandsvermogen is hier grafisch weergegeven:

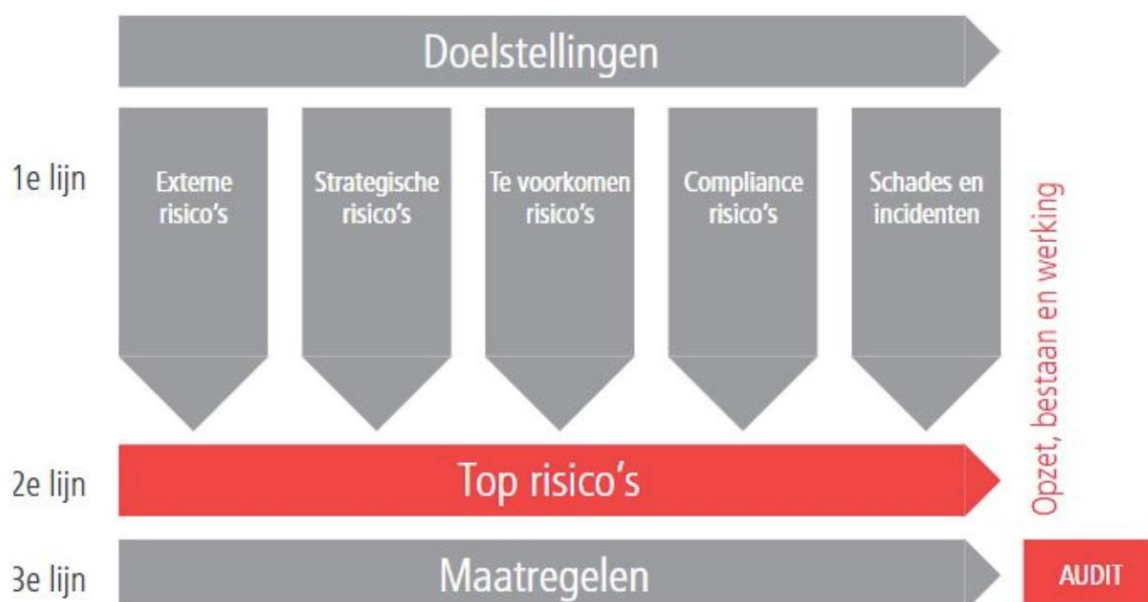

De rode streep is het minimale bedrag dat we aan buffers nodig hebben. Als er meer vermogen is dan dit bedrag, bepalen we hoeveel geld we nodig hebben om de financiële positie op orde te krijgen of te houden (grijze vakje). Dit meten we met financiële kengetallen (zie hieronder), zoals de netto schuldquote, solvabiliteit, grondexploitatie, belastingcapaciteit en structurele exploitatieruimte. Het kan dus betekenen dat inzet van de algemene reserve ervoor zorgt dat de kengetallen onder de vereiste waarde komen.

Vervolgens bepalen we hoeveel geld er nodig is voor de uitvoering van eerdere besluiten. Bijvoorbeeld uitgaven die volgen uit de Structuurvisie of de Omgevingsvisie. Als dat allemaal gedekt is, zijn de middelen vrij in te zetten.

BELEID: UITGANGSPUNTEN EN PROCES

Ons risicomanagementbeleid is als volgt weer te geven:

Uitgangspunt zijn de gemeentelijke doelen. Die willen we met zo min mogelijk tegenslagen bereiken. We proberen dat te doen in 4 lijnen. In elke lijn gaat het primair om het gesprek.

1e lijn: risico's

We hebben te maken met risico's en kansen die ontstaan door niet te beïnvloeden externe ontwikkelingen. De gemeente neemt risico's om het maximale uit haar beleid te halen. Deze strategische risico's zijn dus niet ongewenst, integendeel. Verder zijn er te voorkomen risico's, het directe gevolg van min of meer regulier werk. Hieronder vallen ook de zogenaamde compliance risico's als we niet voldoen aan wet- en regelgeving. Ook zijn er schades en incidenten (bijvoorbeeld fraude) die bij de dagelijkse gang van zaken kunnen optreden.

2e lijn: prioritering risico's: TOP RISICO'S

De verzamelde risico's in de 1e lijn zijn er te veel om optimaal te beheersen. Elk half jaar maken we een selectie van maximaal 30 risico's met de grootste impact. Dat noemen we TOP risico's, de 2e lijn.

3e lijn: nemen van MAATREGELEN

Om de geselecteerde risico's te beheersen maken we een strategie voor het treffen van maatregelen. Dat is de 3e lijn.

4e lijn: AUDIT

Om de werking van het proces vast te stellen voert Concerncontrol jaarlijks gesprekken met de ketenmanagers en afdelingshoofden. Dit kan ertoe leiden dat we het proces aanscherpen of het systeem aanpassen.

Benodigde weerstandscapaciteit

De risico's vanwege de corona zijn door de diversiteit en omvang, niet afzonderlijk opgenomen in de bestaande risico's.

Bedragen x € 1 miljoen

Nr.	Risico's	Jaarrekening 2019	Begroting 2021	Jaarrekening 2020	Begroting 2022
Grondexploitaties					
1	Vastgoedontwikkeling	15,1	15,8	15,1	14,7
2	Claims	0,7	0,6	1,1	1,1
Sociaal Domein					
3	Sociaal Domein	35,4	32,8	29,6	21,6
Derden					
4	Huurinkomsten en leegstand gemeentelijk vastgoed	5,5	7,8	8,1	8,1
5	Verbonden partijen (GR'en)	1,9	1,9	1,9	1,3
Projecten					
6	Projecten	4,1	7,1	6,4	10,7
Overige risico's					
7	Implementatie omgevingswet	2,8	0,9	0,1	p.m.
8	Klimaatrisico's	1,5	1,5	0,8	1,0
9	Bedrijfsvoering	7,5	7,5	3,0	2,6
10	Afvalstoffen	4,0	-	-	-
11	Cyberrisico's	p.m.	p.m.	0,8	0,8
12	Fiscale risico's	0,6	0,6	1,0	0,9
13	Fluctuaties gemeentefondsuitkering	1,4	1,4	1,4	1,4
14	Buffer risico's Corona	-	15,0	12,5	3,8
15	Garantstellingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

De risico-inventarisatie levert honderden risico's op. De raad wil alleen een toelichting op de belangrijkste risico's. Voor het berekenen van het totale weerstandsvermogen voeren we een Monte Carlo-simulatie uit. Deze geautomatiseerde simulatie is een veel gebruikte statistische techniek die verschillende scenario's doorrekent. De bedragen van Vastgoedontwikkeling, huurinkomsten en leegstand gemeentelijk vastgoed en het Sociaal Domein berekenden we ook met de Monte Carlo simulatie. De andere risicobedragen berekenden we door de kans te vermenigvuldigen met het gevolg.

Een voorbeeld: Stel dat het gevolg van een risico € 20 miljoen is. De kans dat het risico voorkomt is geschat op 50%. Dan is in bovenstaande tabel € 10 miljoen opgenomen (€ 20 miljoen x 50%). Hierdoor zijn de gepresenteerde bedragen hoger dan het aandeel in de benodigde weerstandscapaciteit.

Toprisico's

1. Vastgoedontwikkeling (€ 14,7 miljoen, was € 15,1 miljoen)

De huidige methodiek van risicomanagement is gebaseerd op onze Nota Risicobereidheid en weerstandsvermogen uit 2018. De risico's verbonden aan grondexploitaties zijn onderdeel van de totale risicopositie van de Gemeente Breda. Ze worden gedekt uit de totale weerstandscapaciteit van onze gemeente. De verwachte positieve resultaten in grondexploitaties vormen een extra buffer voor de risico's in grondexploitaties. Omdat we in het financieel meerjarenperspectief een groot deel van die positieve resultaten al meenemen, is het effect van deze buffer inmiddels echter beperkt. Het totale risico verbonden aan het taakveld grondexploitatie bepalen we door te kijken naar de volgende risico's:

1. Risico's in individuele grondexploitaties. We houden die bij op risicokaarten.
2. Een scenario voor projectoverstijgende risico's. Dat scenario heet stagnerende economie. Dit kenmerkt zich door een hogere rente, jaarlijks dalende prijzen voor bouwgrond en 100% vertraging bij het afwikkelen van de grondexploitatie. Onder dit scenario vallen de mogelijke effecten van bijvoorbeeld de stikstofcrisis op onze huidige grondexploitaties.
3. Risico's verbonden aan onze portefeuille panden en gronden.
Deze 3 soorten risico's brengen we apart in beeld, waarna via Monte-Carlo simulatie wordt bepaald hoeveel weerstandsvermogen nodig is om de risico's verbonden aan grondexploitatie af te dekken. De risicokaarten tellen op tot een gewogen risico van € 6,1 miljoen. Het scenario stagnerende economie in grondexploitaties komt eveneens uit op een gewogen risico van € 6,1 miljoen. Het gewogen risico verbonden aan onze voorraad gronden en panden bedraagt € 1,4 miljoen. Met deze input berekent de Monte Carlo-simulatie een benodigde weerstandscapaciteit voor het taakveld grondexploitatie van in totaal € 14,7 miljoen. Dat is € 0,4 miljoen minder dan berekend werd bij de Jaarrekening 2020.

2. Claims (blijft € 1,1 miljoen)

Dit zijn risico's voor claims van bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen, of als gevolg van handhaving.

3. Sociaal Domein (€ 21,6 miljoen, was € 29,6 miljoen)

Dit risico is de optelsom van verschillende risico's binnen het Sociaal Domein. De risico's Sociaal Domein (benodigde weerstandscapaciteit) zijn afgenomen met € 8 miljoen. Het risico Buig/Participatie was, vanwege de lastige voorspelbaarheid van corona, opgenomen onder de Buffer risico's corona. Omdat we langzaam uit de crisis krabbelen, en we in 2022 het nieuwe normaal verwachten, is dit risico weer opgenomen onder het risico Sociaal Domein. Het herstel van de economie en de daarmee gepaarde werkgelegenheid is rooskleuriger dan in eerste instantie werd verwacht. Toch zullen er nog gevolgen zijn voor armoedebestrijding, schuldhulpverlening en extra capaciteit om mensen weer naar werk te leiden. Speciale aandacht hierbij voor de te verwachte extra instroom in de Bbz na afloop van de Tozo-regeling. We werken aan een goede exit- overgangsstrategie van de huidige (tijdelijke) ondernemersregelingen naar nieuwe businessmodellen.

Voor de uitvoering van de Jeugdwet is in 2022 een fors extra bedrag beschikbaar gesteld op basis van een AEF-rapport en de uitkomst van arbitrage. Hierdoor ontstaat in 2022 een financieel overschot op onze (beleids)uitvoering, en ontstaan (meer) mogelijkheden om onze rol in het stelsel duurzaam en kwalitatief beter te borgen. Een nieuw kabinet besluit over de structurele component en houdt daarbij rekening met de uitspraken van de commissie van wijzen (arbitrage).

Door de invoering van het abonnementstarief is het aantal Wmo-hulpaanvragen gestegen. De stijging geeft structureel hogere kosten, zowel de uitvoeringskosten als de voorzieningskosten huishoudelijke verzorging. Het is nog niet duidelijk of deze aanzuigende werking tijdelijk is of dat we rekening moeten houden met een structureel

hogere klantvraag. Deze onzekerheid nemen we in begrotingen op als risico. We monitoren het effect van het abonnementstarief volgens de landelijke afspraken tussen Rijk en VNG. Aan de hand van de uitkomsten spreekt de VNG straks met de minister over passende maatregelen, als de financiële gevolgen groter zijn dan begroot. Voor 2022 wordt nu de algemene reserve ingezet voor € 3,9 miljoen ter dekking van de kosten die voortvloeien uit de invoering van het abonnementstarief.

De impact en de nasleep van de coronacrisis op onze (kwetsbare) jeugdigen en ouderen in 2022 is nog moeilijk te overzien, en kan tijdelijk nog leiden tot meer hulp- en zorgverlening en daarmee hogere kosten in 2022.

4. *Huurinkomsten en leegstand gemeentelijk vastgoed (blijft € 8,1 miljoen)*
Er is onzekerheid over de voortgang huurinkomsten van het gemeentelijke vastgoed. Daarnaast zijn er leegstandsrisico's bij de panden van ATEA en Stadskantoor C.
5. *Verbonden Partijen (€ 1,3 miljoen, was € 1,9 miljoen)*
Voor gemeenschappelijke regelingen (GR'en) reserveren we vermogen. Een aantal GR'en bouwen geen eigen vermogen op en vallen bij tegenvallers direct terug op het vermogen van de deelnemende gemeenten, waaronder Breda. Breda steunt nu op het risicomanagement van GR'en.
6. *Projecten (€ 10,7 miljoen, was € 6,4 miljoen)*
Projecten zoals het doortrekken van de Nieuwe Mark, Havenkwartier-De Strip, Talentencentrum, Doorstroomvoorziening en claims oude wijkontwikkelingsprojecten. Het gaat om claims, vertragingsrisico's en mogelijke budgetoverschrijdingen door meerwerk en subsidierisico's. In 2020 zijn de strategische projecten Nieuwe Mark, Talentencentrum en Doorstroomvoorziening opgestart of in uitvoering genomen. Voor deze projecten zijn de risicoanalyses en de beheersmaatregelen nu geactualiseerd. Recent is het project Havenkwartier-De Strip opgestart en hiervoor is nu ook een risicoanalyse opgesteld. Dit betekent dat reële inschattingen beschikbaar zijn van de gekwantificeerde risico's op de afzonderlijke projecten. Het totale gewogen risicobedrag voor het project Nieuwe Mark bedraagt € 5,2 miljoen, voor het project Havenkwartier-De Strip € 3,4 miljoen, voor het project Talentencentrum € 1,0 miljoen en voor het project Doorstroomvoorziening € 0,3 miljoen.
7. *Implementatie Omgevingswet (p.m., was € 0,1 miljoen)*
Bij de vorige risico-inventarisatie werd uitgegaan van een inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2022. De inwerkingtreding van de wet is uitgesteld naar 1 juli 2022. Inmiddels is de impact van de wet duidelijker en hebben we stappen gezet om al volgens de Omgevingswet te gaan werken. Hierdoor is de structurele impact van de Omgevingswet op de diverse werkprocessen beter in te schatten. Dit heeft geleid tot het beschikbaar stellen van extra middelen en daarmee tot actualisatie van het risico.
8. *Klimaatrisico's (€ 1,0 miljoen, was € 0,8 miljoen)*
Er zijn acties ondernomen om de klimaatrisico's te beperken, waaronder extra structurele middelen voor onderhoud groen en eikenprocessierups vanaf 2021. Daarnaast zijn er nieuwe initiatieven die zich richten op klimaatadaptief handelen, zoals klimaatadaptieve wijkdeals, het project Groene Buurtjes, verbreding subsidieregeling groene daken, uitvoeren stresstesten en risicodialogen en het Europees project Cooltowns (maatregelen hittestress). In het meerjareninvesteringsplan zijn in 2022 en 2023 middelen gereserveerd voor groene pleinen en parken 2.0. Deze maatregelen dragen bij aan de hitteproblematiek in de binnenstad. Binnen het cluster Openbare ruimte en wegen is in 2021 een vervolg gegeven aan de reeds gestarte versnelling van verduurzaming van de openbare verlichting.
9. *Bedrijfsvoering (€ 2,6 miljoen, was € 3,0 miljoen)*
Analyse van al langer bestaande knelpunten in de begroting liet zien dat er onbalans bestaat tussen werk, middelen en interne organisatie. We hebben minder middelen beschikbaar dan we jaarlijks uitgeven. De omvang en oorzaak van de tekorten zijn bekend en de oplossingsrichtingen zijn in beeld. Het college wil de balans herstellen en heeft besloten dat de kosten van de interne organisatie binnen 2 jaar met € 5,5 miljoen teruggebracht moeten worden. Vervolgacties zijn uitgezet.
Daarnaast bestaan er nog diverse risico's op het gebied van personeel, zoals risico's Wet arbeidsmarkt in balans en mogelijke extra stijging van salariskosten als gevolg van CAO-onderhandelingen.
10. *N.v.t.*

11. *Cyberrisico's (blijft € 0,8 miljoen)*

Het dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (IBD) geeft inzicht in de belangrijkste bedreigingen en ontwikkelingen op het gebied van informatiebeveiliging en adviseert over prioriteiten. In het dreigingsbeeld van 2021-2022 concludeert de IBD wederom dat beveiliging van informatie onvoldoende op de (politieke) agenda's staat en het inzicht in risico's onvoldoende integraal is. Cyberrisico's hebben impact en kunnen leiden tot reputatie- en imago schade. Recente gebeurtenissen laten zien dat de risico's voor de lokale overheid manifest zijn en de gevolgen zich niet beperken tot de digitale wereld. Aan het eind van 2020 werd de gemeente Hof van Twente getroffen door ransomware en werd de kantoorautomatisering voor een lange tijd lamgelegd. Ook de Gemeente Breda heeft waardevolle informatie te verliezen of kan schade lijden als informatie niet meer beschikbaar is. De Cyberrisicoanalyses integreren we in een intern controlesysteem, waarbij sturing op risico's het uitgangspunt vormt. De kans dat de gemeente Breda ook te maken krijgt met cybercrime is hoog. De kans dat dit leidt tot grote uitval van applicaties is gering.

12. *Fiscale risico's (€ 0,9 miljoen, was € 1,0 miljoen)*

De vennootschapsbelastinglast is tot en met 2020 nog niet zeker. We verwachten dat deze op € 0 uitkomt. Er lopen met de Belastingdienst nog enkele discussies over parkeeractiviteiten en de opbrengsten uit reclamecontracten. Dit kan leiden tot een aanvullende belastinglast van ongeveer € 2,0 miljoen over de periode 2016 - 2024. Voor beide risico's schatten we de kans op 30 %. Wel maken we stappen in het verbeteren van fiscale beheersing binnen onze organisatie. Naast het uitvoeren van de interne monitoring laten we door een externe jaarlijks een steekproef trekken om de eventuele hiaten op te sporen. Daarbij gaan we in de 2e helft 2021 een tax control framework implementeren. Dit is vanuit onze interne behoefte om fiscaal in control te blijven maar ook als gevolg van een aangescherpt toezichtbeleid van de Belastingdienst en het afgeven van de rechtmatigheidsverklaring door ons College vanaf 2021.

13. *Fluctuaties gemeentefondsuitkering (blijft € 1,4 miljoen)*

De gemeentefondsuitkering van het Rijk varieert flink binnen een begrotingsjaar. Het is goed om hiervoor een risicobuffer op te nemen. Zo kunnen we beheerst het beleid aanpassen, als er zich onverwachte fluctuaties voordoen.

14. *Buffer risico's corona (€ 3,8 miljoen, was € 12,5 miljoen)*

Vanwege de toegenomen positiviteit met betrekking tot het beheersen van de coronacrisis is dit risico verlaagd. Echter veel effecten van de coronacrisis zijn nog moeilijk te kwantificeren voor de begrotingsperiode (2022-2025). Denk aan de gevolgen voor onze inkomsten, zoals parkeerinkomsten en kwijtschelding gemeentelijke belastingen. We vormden niet voor elk afzonderlijk risico een buffer, maar 1 algemene buffer. De gevolgen voor de werkgelegenheid, armoedebestrijding, schuldhulpverlening en extra capaciteit om mensen weer naar werk te leiden, worden niet meer gezien als specifiek coronarisico, maar deze risico's zijn nu weer opgenomen onder de risico's Sociaal Domein. Dit omdat we langzaam uit de crisis krabbelen en we in 2022 het nieuwe 'normaal' verwachten.

15. *Garantstellingen (p.m.)*

Garanties verlenen aan derden en het innemen van achtervangposities bij waarborgfondsen heeft risico's. Bij het niet nakomen van verplichtingen op gegarandeerde leningen wordt de gemeente aangesproken. Bij een achtervangpositie in een waarborgfonds gebeurt dit pas als het garantievermogen van de waarborgfondsen niet genoeg is. We schatten dit risico laag in. Bij een aanspraak zorgen de hypothecaire zekerheden in het voordeel van de Gemeente Breda ervoor dat het financieel verlies gering of nihil is.

Gemeente Breda heeft bij 2 waarborgfondsen een achtervangpositie:

- het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)
- het Waarborgfonds Eigen Woningen dat de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) verstrekt.

Bij beide waarborgfondsen verwachten we de komende jaren geen aanspraak op de achtervangpositie.

BESCHIKBARE WEERSTANDSCAPACITEIT

Bedragen x € 1 miljoen

Onderdeel weerstandscapaciteit	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve (per 1-1)	92,6	82,2	90,2	98,4
Saldo perspectief	0,8	0,6	0,4	2,9
Onvoorzien	1,0	1,0	1,0	1,0
Vermogen om bezuinigingen door te voeren	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	94,4	83,8	91,6	102,3

Met een risicopositie van € 54,6 miljoen is de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende om de risico's af te kunnen dekken.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit geeft aan welk vermogen beschikbaar is om de risico's af te dekken. Dit bestaat uit de algemene reserve, de post onvoorzien en het vermogen om bezuinigingen door te voeren.

Algemene reserve

De gemeentebrede algemene reserve behoort tot de weerstandscapaciteit, voor zover deze vrij beschikbaar is. Vanaf 2021 is deze volledig vrij beschikbaar met uitzondering van een blokkering van € 16,5 miljoen voor de Noordelijke Rondweg.

Onvoorzien

De begrote post onvoorzien is € 1 miljoen per jaar.

Vermogen om bezuinigingen door te voeren

In de Bredase begroting is de beschikbare ruimte in de meerjarenbegroting bestemd voor nieuw beleid en toekomstige investeringen. Om deze reden rekenen we deze niet toe aan de beschikbare weerstandscapaciteit.

FINANCIËLE KENGETALLEN

	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Door BBV voorgeschreven:							
Netto schuldquote	71,51%	61,52%	72,18%	80,62%	82,42%	82,94%	76,52%
Gecorrigeerde netto schuldquote	46,25%	39,90%	51,80%	60,23%	62,52%	63,76%	58,36%
Solvabiliteitsratio	17,56%	18,41%	14,41%	13,59%	14,18%	15,01%	16,75%
Grondexploitaties	6,23%	5,07%	2,09%	0,98%	0,86%	0,87%	0,86%
Structurele exploitatieruimte	-0,61%	-0,97%	0,01%	-0,20%	0,52%	0,12%	1,05%
Belastingcapaciteit	101,53%	99,05%	97,81%	97,68%	99,74%	101,80%	103,87%
Gemeentelijke aanvulling:							
Uitleenquote	27,16%	23,20%	23,18%	23,29%	22,81%	21,91%	21,73%
Solvabiliteitsratio exclusief doorleningen	23,00%	23,84%	18,21%	16,84%	17,39%	18,21%	20,33%
Ratio weerstandsvermogen	1,2	1,7	1,8	2,1	2,2	2,3	2,5
Onbenutte belastingcapaciteit	23,67%	35,22%	39,78%	43,36%	42,38%	41,08%	39,78%

DOOR HET BBV VOORGESCHREVEN FINANCIËLE KENGETALLEN

Netto schuldquote waarde uitstekend (0% tot 90%)

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast tegenover de eigen middelen. Het geeft een indicatie over hoeveel de rentelasten en aflossingen drukken op de exploitatie. In de referentiewaarde 'uitstekend valt' 0% tot 90%. In tegenstelling tot bij het solvabiliteitspercentage houden we bij de berekening van de netto schuldquote rekening met doorgeleende gelden. Het solvabiliteitspercentage ligt onder de grens van de signaleringswaarde, echter laat de netto schuldquote zien dat de lasten die samenhangen met netto schuld passen binnen een acceptabele bandbreedte.

Solvabiliteitsratio signaleringswaarde (kleiner dan 20%)

Solvabiliteit drukken we uit in een percentage van eigen vermogen tegenover totaal vermogen wat inzicht geeft in de mate waarin we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Dit kengetal wordt gedempt doordat we grote geldleningen hebben verstrekt aan woningcorporaties en aan BreedSaam wegens de doordecentralisatie onderwijshuisvesting. We zien dat, als gevolg van de toenemende schuldpositie benodigd voor de investeringen in de stad, ons solvabiliteitspercentage daalt. We hebben aandacht voor de dalende tendens van de afgelopen jaren, maar kiezen nu voor onze investeringsagenda om de stad niet stil te laten staan. Vanaf 2022 stijgt het solvabiliteitspercentage.

Grondexploitaties (kleiner dan 20%)

Uit de kengetallen blijkt dat we qua waarde in de categorie 'uitstekend' vallen. De boekwaarde van de grondexploitaties verdienen we terug bij de doorverkoop van grond. Het kengetal laat zien dat we voor de baten van de organisatie niet in grote mate afhankelijk zijn van de opbrengsten uit grondverkopen. In het verleden zijn er flinke afboekingen geweest op de grondposities. De kans op herhaling van een risico met deze omvang is klein.

Structurele exploitatieruimte signaleringswaarde (kleiner dan 0%)

Dit kengetal geeft informatie in welke mate we structurele lasten kunnen afdekken met structurele baten. De begroting is vanaf 2021 structureel sluitend. Hierbij moeten we ook bezien dat onttrekkingen aan reserves bijna helemaal zijn aangemerkt als incidentele middelen.

Belastingcapaciteit signaleringswaarde (groter dan 100%)

Dit kengetal geeft inzicht of de gemeente veel belasting heft of dat er mogelijkheden zijn om de belastingen te verhogen.

DOOR DE GEMEENTE BRED AANGEVULDE FINANCIËLE KENGETALLEN

Uitleenquote

Als een gemeente geld uitleent, gaat dit niet zonder risico. Het kan zijn dat de andere partijen de leningen niet kunnen afbetalen. De uitleenquote geeft de verhouding weer tussen de uitgeleende gelden en de totale inkomsten. De ontwikkeling van dit kengetal geeft aan welk risico de gemeente loopt over haar uitstaande geldleningen.

Solvabiliteitsratio exclusief doorleningen

Omdat de Gemeente Breda in verhouding tot andere gemeentes grote leningen heeft verstrekt aan woningcorporaties en aan BreedSaam, geeft dit een dempend effect op de solvabiliteitsratio. Daarom wordt hier ook het solvabiliteitsratio weergegeven zonder deze leningen. Dit kengetal geeft een realistischer beeld van de financiële positie van de Gemeente Breda.

Ratio weerstandsvermogen

Dit kengetal geeft de verhouding tussen het weerstandsvermogen en de risico's weer en laat zien in hoeverre we voldoende weerstandsvermogen hebben om risico's af te dekken.

Onbenutte belastingcapaciteit

Bij de onbenutte belastingcapaciteit wordt gekeken naar de 3 belangrijkste inkomsten van de gemeente: OZB, afvalstoffenheffing en rioolrechten. Dit kengetal geeft weer hoeveel ruimte de gemeente heeft om extra belastingen te heffen voor zover is toegestaan. De onbenutte belastingcapaciteit bij de OZB is zo groot als het verschil tussen het gehanteerde tarief en het tarief om tot een artikel 12 gemeente gerekend te worden. Het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 is gebaseerd op het gewogen landelijk gemiddelde van de WOZ-waarde gecorrigeerd voor onderdekking, met een opslag van 20%.

Paragraaf Grondbeleid

INLEIDING

Deze paragraaf beschrijft de visie op het gemeentelijk grondbeleid en de uitvoering daarvan. Daarnaast vindt u hier de verwachte financiële resultaten en risico's van de gemeentelijke grondexploitaties.

VISIE GEMEENTELIJK GRONDBELEID

Het gemeentelijk grondbeleid staat in dienst van het ruimtelijke ontwikkelingsperspectief uit de Structuurvisie Breda 2030 en uit onze nieuwe Omgevingsvisie. Per locatie/gebiedsontwikkeling wegen we telkens af welk grondbeleid en instrumentarium we toepassen. Dit uitgangspunt staat beschreven in de Nota Grondbeleid 2014. De Bredase grondpolitiek is maatwerk. Per project maakt de gemeente een keuze voor het instrumentarium, voor de grondexploitatie en voor de geschikte samenwerkingsvorm. De gemeente zet het instrumentarium in om gebiedsontwikkelingen te regisseren en ruimtelijke en maatschappelijke doelen te bereiken. Voor alle keuzes geldt dat de gemeente de risico's zo veel mogelijk beperkt en beheerst via risicomangement.

ONTWIKKELINGEN

In augustus 2019 bracht de commissie BBV de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken uit. De gevolgen daarvan verwerkten we in ons Aanvullend beleidskader grondbeleid Breda, vastgesteld door de raad op 28 mei 2020. Sindsdien voerde commissie BBV geen wijzigingen door die verdere aanpassing van onze interne spelregels op dit gebied noodzakelijk maakten.

In juli 2020 stelde de raad de Nota Bovenwijkse Voorzieningen vast. Om de groei van de stad mogelijk te maken zijn de komende jaren forse investeringen in de openbare ruimte nodig. Het gaat om investeringen in infrastructuur om de bereikbaarheid van de stad te verbeteren. Daarnaast zijn er investeringen in groen- en watervoorzieningen nodig om de stad in de toekomst leefbaar en aantrekkelijk te houden. Door vaststelling van de Nota Bovenwijkse Voorzieningen bereikten we dat, naast de gemeente Breda en andere overheden, ook ontwikkelaars die profijt hebben van onze voorzieningen voortaan bijdragen aan de kosten ervan.

Binnen de actieve gemeentelijke grondexploitaties ligt de focus momenteel nog steeds op het afronden van al langer bestaande grote projecten.

- Voor wonen: Teteringen en Stationskwartier
- Voor werken: Rithmeesterpark (bedrijven) en Stationskwartier (kantoren).

De komende jaren neemt de groei van de bevolking toe. Het aantal huishoudens groeit procentueel zelfs nog sneller omdat huishoudens gemiddeld kleiner worden. Ons grondbeleid zetten we daarom in ter ondersteuning van de grootstedelijke ambitie zoals recent vastgelegd in onze nieuwe Omgevingsvisie. De invulling van deze ambitie gebeurt deels via actief grondbeleid op gemeentegrond. Een aantal nieuwe ontwikkelingen leidde al in 2021 tot de vaststelling van nieuwe grondexploitaties door de raad. Als eerste in de rij startte de grondexploitatie Druivenstraat in het tweede kwartaal van 2021. Aangezien deze grondexploitatie in 2021 alweer wordt afgesloten is deze niet zichtbaar in de tabellen in deze paragraaf. De grondexploitatie Klavers Jansen werd in het derde kwartaal door de raad vastgesteld. In 2021 volgen nog drie kleinere grondexploitaties die voor extra aanbod van middeldure huurwoningen gaan zorgen. In 2022 en de jaren daarna zal ook een aantal nieuwe grondexploitaties starten.

De resterende opgave vullen we in met verschillende vormen van faciliterend grondbeleid. Dit doen we samen met private partijen. Daarvoor kan het nodig zijn om strategische gronden aan te kopen. Om dit mogelijk te maken is bij de begroting 2019 een aankoopprogramma van maximaal € 5 miljoen beschikbaar gesteld. Dit bedrag bestaat uit een krediet met een revolverend karakter. Bij verkoop of overheveling naar grondexploitaties vloeien de bedragen weer terug naar het krediet. De jaarlijkse kapitaal- en beheerslasten (maximaal € 0,4 miljoen per jaar) dekken we vanuit het beleidsterrein waarvoor de aankoop wordt gedaan.

Herziening grondexploitaties

Gemeentelijke grondexploitaties herzien we jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening. Halverwege het kalenderjaar passen we de grondexploitaties waar nodig aan om zo de begroting een actuele cijferbasis te geven. Deze keer hebben we 8 van de 15

grondexploitaties licht aangepast in vergelijking met de jaarrekening 2020. Tevens zijn 2 nieuwe grondexploitaties gestart, Druivenstraat en Klavers Jansen. Los van jaarrekening en begroting herzien we grondexploitaties ook tussentijds als er substantiële wijzigingen zijn. Vallen deze buiten de vastgestelde kaders van de grondexploitatie, dan vragen we voor de gewijzigde grondexploitatie opnieuw goedkeuring van de raad.

GEHANTEERDE PARAMETERS

Sinds de jaarrekening 2020 gebruiken we onderstaande parameters in ons grondexploitatiemodel.

	2021	2022 t/m 2023	Vanaf 2024
Rente	1,5%	1,5%	1,5%
Opbrengststijging	2,5%	2,5%	2,0%
Kostenstijging	1,0%	2,0%	2,0%

Rente

De renteparameter in grondexploitaties bepalen we volgens de regels uit het BBV. Technische uitleg daarover las u in de Jaarrapportage Grondexploitaties Breda van 24 juni 2021. De werkelijke rente voor onze grondexploitaties over 2020 was volgens het BBV-voorschrift 1,47%. We gebruiken deze meest recente renteberekening ook voor de grondexploitaties die de cijferbasis vormen voor de begroting. We ronden daarbij af op 1,5%. Aan het eind van het jaar maken we een nieuwe berekening voor de jaarrekening 2021.

Kosten- en Opbrengstenstijging

De parameters voor kosten- en opbrengstenstijging baseren we op de jaarlijkse publicatie Outlook Grondexploitaties van bureau Metafoor. Deze publicatie zet de meest recente jaarcijfers en prognoses van toonaangevende instanties op een rij. Zo ontstaat een goed beeld van de kosten- en de grondwaardeontwikkeling in de komende jaren. Technische uitleg daarover las u in de Jaarrapportage Grondexploitaties Breda van 24 juni 2021.

De laatste cijfers van Metafoor dateren van eind 2020. Inmiddels blijkt tegen eerdere verwachtingen in dat de coronacrisis geen grote impact heeft op grondexploitaties waar het wonen of bedrijfsmatige activiteiten betreft. Wel is er een kans dat de kantorenmarkt wordt beïnvloed wanneer thuiswerken op grote schaal een blijvend fenomeen wordt. De daadwerkelijke impact daarvan is nog niet duidelijk. Tot die tijd gebruiken we de parameters die we gebruikten bij de jaarrekening 2020. De parameter kostenstijging bedraagt in 2021 1%, voor de jaren erna 2%. De parameter voor opbrengstenstijging stellen we tot en met 2023 op 2,5% en vanaf 2024 op 2%.

PLANRESULTATEN

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verwachte planresultaten van 2022 tot en met 2026. In vergelijking met de jaarrekening hebben we 8 grondexploitaties bijgesteld en is de nieuwe grondexploitatie Klavers Jansen opgenomen. Het effect van de bijstellingen is beperkt wanneer we kijken naar het financieel eindresultaat. Alle lopende grondexploitaties samen gaan er € 0,3 miljoen op achteruit ten opzichte van de jaarrekening 2020. We voerden de wijzigingen nu toch door, ondanks deze beperkte financiële impact. Want we houden de planning van onze resultaten in de tijd zo actueel mogelijk. Vanwege de start van Klavers Jansen moet de Voorziening Grondexploitaties worden opgehoogd met € 0,8 miljoen omdat Klavers Jansen een negatief financieel resultaat heeft.

Planresultaten op eindwaarde

Bedragen x € 1.000

	2022	2023	2024	2025	2026
CROSSMARK					
Stationskwartier					-3.299
Klavers Janssen				-813	
WERKEN					
Markpark	-1.511				
Verzamelcomplex Bedrijventerrein		690			
Werkdonken			1.212		

Rithmeesterpark			1.192		
WONEN					
Verzamelcomplex Woningbouw		779			
Eikberg	479				
Wisselslag	-2.031				
Adriaan K. landgoed	-758				
Bouwerijen			-12.629		
Hoge Gouw	112				
Westerhagelaan-Muizenberglaan		446			
Planresultaten negatief per jaar	-4.299		-12.629	-813	-3.299
Planresultaten positief per jaar	591	1.915	2.404		

In bovenstaande cijfers houden we al rekening met tussentijdse winstnemingen die we eind 2021 verwachten. In de tabel ontbreken de grondexploitaties Druivenstraat, Waterdonken, Meulenspie en Vijverstraat 3. We ronden deze grondexploitaties volgens de huidige prognose eind 2021 af.

VOORZIENING NEGATIEVE GRONDEXPLOITATIES

Voor grondexploitaties met een negatief planresultaat treffen we een voorziening: de voorziening grondexploitaties. Deze is verplicht volgens de regels van het BBV. We dekken daarmee de negatieve resultaten af van 7 grondexploitaties die momenteel actief zijn. Sinds de jaarrekening 2019 bepalen we de voorziening door alle planresultaten op eindwaarde bij elkaar op te tellen. In de Jaarrapportage Grondexploitaties Breda van 24 juni 2021 las u hier meer over.

Wijzigingen van de Voorziening Grondexploitaties:

1. Vanwege de start van grondexploitatie Klavers Jansen moet de Voorziening Grondexploitaties worden opgehoogd met € 813.000 omdat Klavers Jansen een negatief financieel resultaat heeft.
2. Voor de al langer lopende grondexploitaties samen moeten we de voorziening ophogen met € 159.000. Hoofdoorzaak is looptijdverlenging van deze grondexploitaties, in combinatie met licht oplopende kosten.
3. Eind 2021 gaan we de grondexploitatie Meulenspie afsluiten. Om het negatief saldo van € 733.000 af te dekken gebruiken we de voor Meulenspie getroffen voorziening.

Per 1 januari 2022 komt de prognose van de voorziening grondexploitaties daarmee uit op € 21 miljoen.

Aan het eind van begrotingsjaar 2022 sluiten we naar verwachting weer 3 negatieve grondexploitaties af: Markpark, Wisselslag en Adriaan Klaassenstraat Wonen. Ook deze negatieve saldi dekken we af met de daarvoor al getroffen voorzieningen van in totaal € 4,3 miljoen. Per 1 januari 2023 komt de prognose van de voorziening grondexploitaties uit op € 16,7 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Voorziening op eindwaarde	Jaarrekening 2020	Mutatie 2021	Prognose 1-1- 2022	Mutatie 2022	Prognose 1-1- 2023
CROSSMARK	3.368	743	4.112		4.112
Stationskwartier	3.368	-70	3.299		3.299
Klavers Janssen		813	813		813
WERKEN	1.492	20	1.511	-1.511	
Markpark (LIQUIDATIE 2022)	1.492	20	1.511	-1.511	
WONEN	15.942	-524	15.418	-2.788	12.629
Wisselslag [LIQUIDATIE 2022]	2.000	30	2.031	-2.031	
Adriaan K. landgoed (LIQUIDATIE 2022)	758		758	-758	
Bouwerijen	12.451	178	12.629		12.629

Meulenspie [LIQUIDATIE 2021]	733	-733			
Totaal voorziening grondexploitatie	20.802	239	21.041	-4.299	16.741

RISICO'S EN WEERSTANDSVERMOGEN

De huidige methodiek van risicomanagement is gebaseerd op onze Nota Risicobereidheid en weerstandsvermogen uit 2018. De risico's verbonden aan grondexploitatie zijn onderdeel van de totale risicopositie van de gemeente Breda. Ze worden gedekt uit de totale weerstandscapaciteit van onze gemeente. Het totale risico verbonden aan het taakveld grondexploitatie bepalen we door te kijken naar de volgende risico's:

1. Risico's in individuele grondexploitatie. We houden die bij op risicokaarten.
2. Een scenario voor project overstijgende risico's. Dat scenario heet stagnerende economie. Dit kenmerkt zich door een hogere rente, jaarlijks dalende prijzen voor bouwgrond en 100% vertraging bij de uitvoering van onze grondexploitatie. Onder dit scenario vallen bijvoorbeeld de mogelijke effecten van de stikstofproblematiek op onze huidige grondexploitatie.
3. Risico's verbonden aan onze portefeuille panden en gronden.

Deze 3 brengen we apart in beeld, waarna via Monte-Carlo simulatie wordt bepaald hoeveel weerstandsvermogen nodig is om de risico's verbonden aan grondexploitatie af te dekken. De risicokaarten tellen op tot een gewogen risico van € 6,1 miljoen. Het scenario stagnerende economie in grondexploitatie komt eveneens uit op een gewogen risico van € 6,1 miljoen. Het gewogen risico verbonden aan onze voorraad gronden en panden bedraagt € 1,4 miljoen. Met deze input berekent de Monte Carlo-simulatie een benodigd weerstandsvermogen voor het taakveld grondexploitatie van in totaal € 14,7 miljoen. Dat is € 0,4 minder dan berekend bij de Jaarrekening 2020.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

INLEIDING

De openbare ruimte bestaat voor een groot deel uit kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen zijn door de gemeente aangekochte en/of tot stand gebrachte objecten die de infrastructuur vormen, waarop en waarin een gemeenschap functioneert en zich beweegt. Een kapitaalgoed heeft een langdurig economisch of maatschappelijk nut en wordt in stand gehouden door het uitvoeren van regulier en groot onderhoud of vervanging.

Kapitaalgoederen van de openbare ruimte

Een kapitaalgoed is een fysiek goed. De openbare ruimte bestaat naast de kapitaalgoederen uit veel verschillende onderdelen. De kapitaalgoederen vormen hierin de ruggengraat van de openbare ruimte. Kapitaalgoederen zijn van maatschappelijk belang en hebben een hoge financiële (vervangings)waarde.

Deze paragraaf beschrijft het onderhoudsniveau en daarmee het kwaliteitsniveau van de kapitaalinvesteringen in de gemeente Breda. Binnen de gemeente is deze onderverdeeld in de volgende categorieën:

- Beheer en onderhoud van de openbare ruimte
- Beheer en onderhoud riolering
- Beheer en onderhoud accommodaties
- Beheer en onderhoud voertuigen.

BEHEER EN ONDERHOUD VAN DE OPENBARE RUIMTE

Openbare ruimte is de fysieke ruimte in de stad en omliggende dorpen die voor iedereen vrij toegankelijk is. In deze ruimte vinden veel dagelijkse activiteiten plaats zoals verplaatsing van A naar B, ontmoeten, verblijven en recreëren. Plaatsen die onder de openbare ruimte vallen in Breda zijn onder andere straten, parken, pleinen, speeltuinen en de singels. In de openbare ruimte van de gemeente Breda kennen we 5 kapitaalgoederen. Het beheer en onderhoud in de openbare ruimte van de gemeente Breda heeft de volgende kapitaalgoederen:

- Wegverhardingen
- Civieltechnische kunstwerken
- Openbare verlichting
- Bomen
- Waterwegen en -voorzieningen.

Het kapitaalgoed riolering is onderdeel van de openbare ruimte. Riolering heeft bijzondere wettelijke eisen en financiering en daarom een eigen systematiek en beheer- en onderhoudsbenadering. Dit leest u in een aparte paragraaf.

In de beleidsplannen van de gemeente staat hoe doeltreffend het beheer van de voorzieningen in de openbare ruimte moet zijn.

De kapitaalgoederen openbare ruimte nader toegelicht

In 2014 is door de gemeenteraad het Beleidskader kapitaalgoederen van de openbare ruimte vastgesteld. Daarmee is een plan goedgekeurd waarmee een voorziening is ingericht van 20 miljoen euro om in de periode van 2014-2021 het achterstallig onderhoud aan wegverhardingen weg te werken. Ook is een financiële impuls gegeven om het beheer en onderhoud van alle kapitaalgoederen op peil te houden en om zo de openbare ruimte in orde te houden. Daarnaast reserveren we jaarlijks middelen voor het regulier groot onderhoud. Belangrijk voordeel van deze werkwijze is dat we vanuit de beschikbare middelen toewerken naar planmatig onderhoud, vooruit gepland en geprogrammeerd in periodes van 10 jaar.

Evaluatie en actualisatie beleidskader

In Q3 van 2021 is de evaluatie van het beleidskader klaar. Het doel hiervan is om de uitvoering van het beleidskader af te zetten tegen het afgesproken kwaliteitsniveau en tegen de thema's: functionaliteit, veiligheid en kapitaalvernietiging. De uitkomsten van de evaluatie vormen daaropvolgend de basis voor een actualisatie van het beleidskader om daarmee de nieuwe beleidsperiode in 2022 richting te geven.

Coalitieakkoord Lef en Liefde (2018-2022)

In het coalitieakkoord Lef en Liefde (2018-2022) is voor de leefbaarheid van de stad structureel € 2,1 miljoen per jaar extra uitgetrokken voor het schoon en heel kunnen houden van de kapitaalgoederen van de openbare ruimte.

Wegverhardingen

Breda heeft ruim 10 miljoen m² wegverharding, waaronder fietspaden, hoofdwegen en voetpaden. Sinds 2015 beheren en onderhouden we de wegen op een gemiddeld Bmin-niveau. Dit niveau houdt in dat de kwaliteit van de wegen zodanig is dat er geen onaanvaardbare risico's zijn voor de weggebruiker en schades waarvoor we aansprakelijk gesteld kunnen worden.

Uit de evaluatie van het beleidskader kapitaalgoederen in 2021 blijkt dat de kwaliteit van de verhardingen in een korte periode, tussen 2018 en 2020, achteruit is gegaan. De oorzaken hiervan worden nog nader uitgewerkt.

In 2016 is een beheerplan vastgesteld met als doel het onderhoud van de wegverhardingen voor 2022 op peil te brengen en te houden. Aandacht is besteedt om het cyclisch onderhoud van de asfaltverhardingen op orde te brengen. Waardoor duur achterstallig onderhoud (kapitaalvernietiging) wordt voorkomen. Met de leercurve over de afgelopen jaren hebben we nu inzicht in de successen en de aandachtspunten op de aanpak verworven. Deze leer- en aandachtspunten nemen we mee in het nieuwe op te stellen beheerplan.

In 2022 werken we in het actualisatieproces kapitaalgoederen nieuwe scenario's uit, met een optimale balans tussen kosten, prestaties en risico's. Hierin nemen we nieuwe(re) onderwerpen mee zoals beleving, klimaatbestendigheid, klimaatadaptatie, Breda stad in een park en de energietransitie.

Civiltechnische kunstwerken

De circa 500 civiltechnische kunstwerken beheren en onderhouden we op onderhoudsniveau C. Het uitgangspunt is dat bruggen en viaducten veilig zijn en dat de kwaliteit voldoende is voor economisch optimaal (snel en comfortabel) gebruik. Voor het beheer en onderhoud hebben we begin 2020 het beheerplan vastgesteld. Hierin is opgenomen dat we het onderhoud de komende vijf jaar meer risico gestuurd gaan uitvoeren in plaats van het eerdere reactieve beleid. Dit om meer grip te krijgen op de kwaliteit om zo het risico op kapitaalvernietiging te voorkomen. Daarnaast stellen we in 2022 een plan op voor de vervangingsopgave. Daarin schetsen we ook een beeld van de investeringsmiddelen die nodig zijn voor toekomstige vervangingen.

Openbare verlichting

Veel van de circa 40.000 lantaarnpalen en armaturen zijn aan onderhoud of vervanging toe. Met het regulier onderhoud werken we aan sociaal veilig, verkeersveilig en goed werkende openbare verlichting. Daarbij zetten we de laatste jaren meer in op verduurzaming. Energievretende, versleten armaturen vervangen we door ledverlichting. In 2021 ronden we de eerste verduurzamingslag van zo'n 8400 armaturen af.

Voor de periode 2021-2030 continueren we de verduurzaming met een uitgewerkt plan. Hiermee vervangen we de resterende 25.000 armaturen door ledverlichting en vervangen we zo'n 13.500 lichtmasten voor 2030. In 2021 is de 1e tranche (2021-2024) van dit voorstel in uitvoering gegaan, in 2022 zullen we dit continueren. Eind 2022 zijn er totaal zo'n 20.000 armaturen van ledverlichting voorzien.

Bomen

Breda heeft ruim 112.000 bomen met gemiddeld een hoge leeftijd. Veel bomen moeten we vervangen. Het gemeentelijke plan bomen geeft houvast voor de herplant en vervanging van bomen. We maken onderscheid tussen waardevolle bomen, structuurbomen en omgevingsbomen. Het regulier onderhoudsplan (B-minniveau) gaat ervan uit dat de bomen vanuit de beschikbare middelen zo worden onderhouden dat ze hun aantrekkelijkheid als decor niet verliezen. Waardevolle bomen, boomgroepen en boomstructuren worden op tijd en doorlopend beheerd en onderhouden én vervangen wat afkalving bij boomstructuren voorkomt. Het investeren om te zorgen dat bestaande boomstructuren niet verder afkalven en ze hun maatschappelijk, landschappelijke, verkeersgeleidende werking en ecologische waarde niet verliezen, staat echter ook onder druk. Onder andere door klimaatveranderingen in de vorm van storm, droogte en ziekte en plagen.

Jaarlijks verdwijnen tussen de 600 en 900 bomen uit de stad omdat deze niet door de boom veiligheid controle komen. Volledige herplant daarvan is momenteel niet mogelijk. Mede op basis van de motie "achterstand op bomen inlopen" wordt voor 2022 € 0,7 miljoen uit het MIP beschikbaar gesteld om dit wel te kunnen realiseren. Een plan van aanpak wordt opgezet om de achterstand op herplant in te lopen en in de toekomst te voorkomen. Dit plan zal Q2 2022 afgerond zijn.

Een ander probleem is wortelopdruk op plaatsen waar bomen te krappe groeiplaatsen hebben. Daarvoor werken we met een zogenaamd boomwortelprotocol. Met dit protocol geven we prioriteit aan locaties en nemen we tijdelijke boombesparende maatregelen. Met de evaluatie van het gemeentelijke plan bomen maken we de financiële consequenties inzichtelijk voor het wegwerken van de wortelopdruk in de komende jaren.

Het klein en middelgroot onderhoud van de bomen is opgenomen in de exploitatie, de vervanging van de bomen betreft een investering.

Waterwegen en watervoorzieningen

Breda heeft ongeveer 290 km waterlopen, 80 km duikers en diverse vijvers, plassen, havens, overige watervoorzieningen zoals watertappunten, bluswatervoorzieningen, grondwatermeetnet en waterspeelplekken. Een ander taakveld hierbinnen is het nautisch beheer, waaronder het scheepvaartverkeer en waterrecreatie op het water vallen. Hiervoor is als basis een strategische visie over het varen in Breda opgesteld. Deze visie omschrijft naast de ambities tevens de benodigde projecten op de korte en langere termijn. Waterrecreatie wordt hierin parallel opgepakt. Met de vaststelling van het coalitieakkoord Lef en Liefde, het beheerplan waterwegen en watervoorzieningen en het vaststellen van de begroting is budget beschikbaar om het beheer en onderhoud op C-niveau te beheren en onderhouden. Dit betekent dat de waterwegen en watervoorzieningen veilig zijn. Voor waterwegen geldt vooral dat het water voldoende kan stromen en voldoende diep is om water af te voeren of om in te varen. Beheertechisch gezien is sprake van een grote achterstand bij het op peil houden van de kwaliteit van kantbeschoeiingen en het baggeren. Deze achterstand kunnen we de aankomende periode inhalen met de beschikbare middelen en het vastgestelde kwaliteitsniveau. In het vastgestelde beheerplan staat de samenhang van het beheer en onderhoud van de waterwegen met waterschap Brabantse Delta. Afgelopen periode is een eerste stap gezet in het preventief of cyclisch beheer en onderhoud. Calamiteiten lossen we nog reactief op.

BEHEER EN ONDERHOUD RIOLERING

Het Stedelijk Waterplan 2019-2023 (SWP) beschrijft het beheer en onderhoud van afvalwater, hemelwater en grondwater. Hierbij is er een combinatie van instandhouden en verbeteren van het huidige systeem. De gemeente is met 1.300 km rioolbuizen en 800 grote en kleine gemalen en overige elektromechanische voorzieningen zoals schuiven verantwoordelijk voor het transport van het stedelijk afvalwater naar de rioolwaterzuivering van het waterschap. Daarnaast heeft de gemeente verschillende regenwaterriolen, sloten en wadi's voor het verwerken van regenwater en is de gemeente aanspreekbaar voor grondwateroverlast in de openbare ruimte. In het SWP is beschreven dat de gemeente sterk insteekt op het herstellen van het natuurlijk watersysteem door te ontharden en vergroenen, door af te koppelen en door communicatie inwoners en bedrijven te motiveren om ook duurzaam met water om te gaan. Hieronder vallen bijvoorbeeld de groene buurtjes projecten. De aankomende jaren kenmerken zich dan ook in het uitvoeren van (werk met werk) projecten waarbij klimaatadaptieve inrichting wordt bereikt en waarbij de assets op orde zijn. Ondersteuning van de raad voor het SWP met het aannemen van moties over communicatie en participatie naar bewoners en bedrijven en andere partners binnen het stedelijk water betekent dat dit expliciet verder wordt opgepakt. Hieronder valt bijvoorbeeld het verbreden van de groene daken subsidie in een subsidie voor huurders. Daarnaast is gezamenlijk met waterschap Brabantse Delta een aanpak beoogd rondom grote lozers in ons beheergebied. Hierbij past ook de verbreding van structurele communicatie (voor kinderen, volwassenen en bedrijven) en een verdere verdieping van de Week van ons Water en de rioolwandelingen in de oude Vest. Daarnaast worden bewoners en bedrijven zelf gevraagd om op eigen grond maatregelen te nemen alvorens de gemeente aan te spreken. De gemeente werkt gericht aan het verbeteren van de systemen op openbaar terrein op het gebied van energiebesparing en circulaire economie.

BEHEER EN ONDERHOUD ACCOMMODATIES

Onderhoud

Voor het bouwkundig onderhoud werken we met conditie afhankelijk onderhoud (NEN 2767). In 2012 (CO 40848) stelde het college het gemiddelde onderhoudsniveau vast op niveau 3 (redelijk). Hierbij zijn waardebehoud en de bedrijfsvoering geborgd. De meerjarenonderhoudsplannen actualiseren we tenminste 1 keer in de 5 jaar. Naast het planmatig onderhoud voeren we jaarlijks ook de keuringen, controles en het correctief onderhoud uit.

Voor het civiel- en cultuurtechnisch onderhoud van buitensportcomplexen (excl. opstallen) houden we de lijn sober en doelmatig aan. We sluiten hierbij aan bij het groenbeheersysteem dat uitgaat van de wettelijk verplichte BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) en IMGeo (Informatiemodel Geografie). Voor sportaccommodaties zijn de normeringen van NOC*NSF en overkoepelende sportbonden van toepassing, die door Kiwa Isa Sport zijn vastgelegd in het handboek voor sportaccommodaties.

Wet- en Regelgeving

Naast het reguliere onderhoud moet het gemeentelijk vastgoed voldoen aan alle wettelijke verplichtingen. Voor veiligheid zijn er 5 aandachtsgebieden waar we maatregelen inventariseren en treffen:

- Elektra
- Legionellabeheersing
- Brandveiligheid
- Asbest
- Dakveiligheid.

Ook het gedrag van de gebruiker/huurder krijgt daarin een rol. De gemeente treedt in deze rol niet op als overheid maar als rechtspersoon.

Elektra

We willen veilige gebouwgebonden installaties. Gecontracteerde aannemers voeren daarom inspecties en noodzakelijk herstel voor ons uit. Dit doen zij met het Programma van Eisen Veiligheidsinspecties voor elektrische installaties, Uneto-VNI, 2015. Het doel van de inspectie is te beoordelen of de installatie voldoet aan de eisen van NEN 1010.

Legionellabeheersing

Waterinstallaties inspecteren en herstellen we volgens NEN 1006. Het Drinkwaterbesluit en de Regeling Legionellapreventie in drinkwater en warm tapwater hebben 2 soorten installaties: prioritaire en niet-prioritaire installaties. De gemeente voert beheersmaatregelen legionellapreventie uit, in het kader van wettelijk onderhoud. Dit is een contract waarin 127 (prioritaire en niet-prioritaire) gebouwen zijn opgenomen. Concreet gaat het om het uitvoeren van de jaarlijkse legionella-beheersmaatregelen (de eigenaar van het object is dit verplicht), het controleren van terugstroombeveiligingen, controleren en registreren van koud watertemperaturen, controleren en registreren van boilertemperaturen.

Brandveiligheid

Brandveiligheid verdient continue aandacht. Brandscans helpen ons om het brandveiligheidsniveau van gebouwen in kaart te brengen. De maatregelen voeren we naar prioriteit en urgentie uit. Voor noodzakelijke maatregelen sluiten we zo veel mogelijk aan bij de uitvoering van andere projecten zoals verduurzamingsmaatregelen. Het koppelen van deze werkzaamheden is efficiënt en de gebruiker van het gebouw wordt hiermee zo min mogelijk gestoord. Inmiddels zijn de 1e maatregelen bij panden uitgevoerd. In 2022 staan nog 7 gebouwen gepland om uit te voeren.

Dakveiligheid

Vanuit de zorgplicht van vastgoedeigenaar en opdrachtgever van aannemers is veilig werken op daken noodzakelijk. De aannemer moet in staat worden gesteld om volgens de Arbo-wetgeving veilig te kunnen werken. Op platte daken worden steeds meer installaties geplaatst. T.b.v. het uitvoeren van onderhoud aan deze installaties wordt voor platte daken van gebouwen waar VGB een onderhoudsplicht heeft, een risico-inventarisatie gemaakt omtrent veilig werken op daken. Afhankelijk van dit advies worden de dakveiligheidsvoorzieningen eventueel uitgevoerd. In 2022 staan 10 gebouwen gepland voor uitvoering.

Duurzaamheid

Breda wil in 2044 een energieneutrale gemeente zijn. Een speerpunt is het verduurzamen van het gemeentelijk gebouwenbestand. De volgende doelen stelden we hiervoor vast:

1. Het maken van gemiddeld 2 labelstappen in 2020 over het totale gebouwenbestand.
2. Het bereiken van gemiddeld label A (energie-index <1,05) in 2030 over het totale gebouwenbestand.
3. Alle gebouwen gemiddeld energieneutraal in 2044.

Met een kosteneffectieve aanpak kunnen we via rendabele investeringen en de inzet van onderhoudsmiddelen op korte termijn voor een groot gedeelte van onze gebouwen bovenstaande doelen halen en 40% energie besparen.

Voor accommodaties die in de verkoop staan, of waarvan de toekomst onzeker is, zijn we terughoudend in het investeren op duurzaamheid, tenzij wet- en regelgeving dit van ons verlangt.

Beleidskaders

- Visie op Vastgoed (februari 2017)
- Robuuste aanpak verduurzaming van de Bredase Vastgoedportefeuille

- Nota Sportaccommodaties en Financiën
- Nota Bewegingsruimte
- Team Breda Uitvoeringsprogramma 2017/2022.

Kerncijfers

	Aantal m2 bvo	Aantal objecten
Afvalservice	6.004	18
ATEA	21.065	4
Bibliotheken/Nieuwe Veste	12.767	4
Binnensport	32.684	21
Buitensport	6.135	24
Cultureel erfgoed	2.950	5
Cultuur (museum, theater, atelierruimten)	12.012	7
Diversen	30.817	13
Kinderopvang	2.664	5
Maatschappelijke opvang	6.718	3
MFA's/Bredescholen	24.881	6
Onderwijs/educatief overig	2.364	5
Stadskantoren/gemeentehuis	36.336	4
Uitvoering (District)sposten	4.327	6
Veiligheid	8.438	7
Wijkcentra	8.337	12
Wijkzaken (Speeltuinen/zwemplassen)	340	12
Zwembad/ijsbaan	25.434	4
	249.340	1.589

BEHEER EN ONDERHOUD VOERTUIGEN

In Breda schaffen we verantwoord zo duurzaam mogelijke voertuigen aan. Nog niet voor alle werkzaamheden zijn elektrische varianten en/of andere technieken beschikbaar. We stappen over, zodra dit technisch wel het geval is en voertuigen zijn afgeschreven. Tot die tijd blijven dat voor deze werkzaamheden de meest milieuvriendelijke diesels. Eind 2019 hebben we het convenant zero-emissie Reinigingsbranche ondertekend. Met de ondertekening van dit convenant committeren we ons aan de afspraak om te streven naar de aankoop van emissievrije reinigingsvoertuigen vanaf 1 januari 2030 of zoveel eerder als mogelijk. Dit convenant heeft betrekking op alle reinigingsvoertuigen van onze gemeente, zoals inzamelvoertuigen, veegmachines en afvalbakkenwagens.

Het gemeentelijke wagenpark bestaat uit:

- 43 inzamelwagens, waarvan 2 op waterstof, 2 vol hybride, 20 diesel met elektrische opbouw en 19 volledig diesel
- 14 haakarm-kraanwagens volledig op diesel
- 6 lichte vrachtwagens volledig op diesel
- 4 zware aanhangwagens
- 92 bedrijfswagens, waarvan 25 volledig elektrisch, 4 cng (aardgas) benzine, 9 benzine en 53 volledig diesel.

De nieuwwaarde hiervan is ca € 18 miljoen. De afschrijvingsperiode ligt gemiddeld op 9 jaar. De jaarlijkse vaste kosten voor onderhoud, brandstof, afschrijving, rente en verzekering zijn € 3,7 miljoen.

Verder zijn er in het machinepark nog ongeveer 41 rijdende machines, 85 items voor de winterdienst en 1.900 andere items. Aan het gemeentelijke deel van het wagen- en machinepark wordt dat van de ATEA-groep toegevoegd. Daarbij gaat het om 71 bedrijfswagens, waarvan 12 benzine, 3 cng (aardgas) en 56 volledig diesel. Verder zijn er 10 rijdende machines en 1.500 andere items.

Paragraaf Verbonden partijen

INLEIDING

Een verbonden partij is een instelling buiten de eigen organisatie, waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Het is één van de vormen voor de gemeente om taken uit te (laten) voeren: eigen activiteiten, door een commerciële of een verbonden partij.

Verbonden partijen zijn:

- Alle gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente meedoet.
- Alle NV's en BV's waarvan de gemeente aandeelhouder is.

Verbonden partijen leveren soms bestuurlijk complexe verhoudingen op, omdat de gemeente bestuurder en klant is. Bovendien doen meestal meerdere partijen mee aan de verbonden partij. De gemeente is dan niet de enige bestuurder en enige klant. Zij moet bestuurlijke doelen en wensen afstemmen met die van andere deelnemers. Dit maakt aansturing soms complex.

Voordelen van verbonden partijen zijn grotere schaal en regionale aanpak van een regionaal onderwerp. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) nemen we sinds de Begroting 2017 informatie op over een verbonden partij bij het programma waaraan de partij bijdraagt. Deze paragraaf is een totaaloverzicht van verbonden partijen.

VISIE EN BELEID

Op 10 januari 2020 stemde de ministerraad in met een wetwijziging om politieke verantwoording over gemeentelijke samenwerkingen te versterken. Deze wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) houdt verschillende maatregelen in. Ze verbeteren betrokkenheid van raadsleden, statenleden en leden van het algemeen bestuur van waterschappen in bestuur en inspraak van inwoners en maatschappelijke organisaties. Bijvoorbeeld versterken van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in en door gemeenschappelijke regelingen en introductie van aanvullende controle-instrumenten. Volgens het kabinet zorgen de wijzigingen op korte termijn voor verbetering. De regionale nota Verbonden Partijen is geëvalueerd.

Beide zaken pakken we tegelijkertijd en regionaal op, met blijvende aandacht voor Bredase belangen. Waar het kan maken we verschil tussen de soorten partijen. Een verbonden partij die zich enkel richt op bedrijfsvoering vraagt andere betrokkenheid van raden dan een verbonden partij voor beleidsvoorbereiding of (strategische) beleidskeuzes.

Financiële richtlijnen begroting 2023 gemeenschappelijke regelingen

Voor de begroting 2023 geven we financiële richtlijnen aan gemeenschappelijke regelingen:

1. We verwachten van het (Dagelijks) Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) dat zij een structureel sluitende meerjarenbegroting 2023-2026 aanbiedt aan de deelnemers. De GR vermeldt duidelijk de uitgangspunten die gebruikt zijn voor de begroting 2023. In de begroting 2023 neemt de GR ook een overzicht op met de bijdrage (2023 t/m 2026) per deelnemer.
2. De begroting wordt opgesteld op basis van ongewijzigd beleid. Er worden dus geen nieuwe taken of uitbreiding van bestaande taken in de primitieve begroting opgenomen, behalve als dit eerder door het (Algemeen) Bestuur is besloten.
3. De begroting bevat een overzicht met het verloop van de (bestemmings)reserves. In dit overzicht is te zien wanneer de reserve wordt ingezet en voor welk bedrag per jaar. Hierin wordt ook het doel van de reserve omschreven. Wanneer een reserve 2 jaar of langer niet wordt ingezet, dan legt de GR deze reserve in de besluitvorming bij de ontwerpbegroting voor. Het uitgangspunt is dat deze reserve op dat moment vrijvalt. Wordt er niet besloten tot vrijval dan geeft de GR in de ontwerpbegroting de planning en het doel van de uitgaven voor deze reserve opnieuw aan.
4. De bijdrage van de gemeente/deelnemers in de begroting 2023 stijgt maximaal met de loon indexering en de prijsontwikkeling uit de septembercirculaire 2021 (of een actuelere circulaire).
5. De GR beschrijft in de begroting 2023 in hoeverre de bijdrage van de gemeente/deelnemers gelijk kan blijven aan de bijdrage voor 2022. Dit kan door besparingen voor te stellen of beleidsinhoudelijke keuzes aan te geven.

6. Een positief resultaat wordt uitgekeerd aan de deelnemers. De GR kan hier alleen van afwijken door een duidelijk en gemotiveerd voorstel voor resultaatbestemming voor te leggen aan het Algemeen Bestuur.
7. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing beschrijft de GR de risico's, de kwantificering hiervan en de beheersingsmaatregelen daarbij.

Vanwege de afwijkende financiering van de Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV), die wordt betaald vanuit ziektekostenverzekeringen, gelden de richtlijnen 4, 5 en 6 niet voor hen.

DE VERBONDEN PARTIJEN

Totaalbeeld verbonden partijen

Bedragen x € 1.000

Naam verbonden partijen	Soort verbonden partij	Verbonden partij	Bijdrage aan Breda	Bijdrage van Breda
Neovita BV	Vennootschappen en coöperaties	Vitaal en Sociaal Breda		
GR GGD West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	Vitaal en Sociaal Breda		4.646
GR Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord	Gemeenschappelijke regeling	Vitaal en Sociaal Breda		
GR programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten	Gemeenschappelijke regeling	Vitaal en Sociaal Breda		772
NV Werkgelegenheidsinstituut West-Brabant	Vennootschappen en coöperaties	Ondernemend Breda		
Chassétheater beheer NV	Vennootschappen en coöperaties	Ondernemend Breda		
NV Stadsherstel Breda	Vennootschappen en coöperaties	Ondernemend Breda		
NV Bredase Investeringsmaatschappij (NV BrIM)	Vennootschappen en coöperaties	Ondernemend Breda		
GR Regio West Brabant	Gemeenschappelijke regeling	Ondernemend Breda	584	5.503
Belgisch Nederlands Grensoverleg	Overige verbonden partijen	Ondernemend Breda		4
GR Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen	Gemeenschappelijke regeling	Basis op Orde in Breda		264
GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	Basis op Orde in Breda		12.073
GR Omgevingsdienst Midden- en West Brabant	Gemeenschappelijke regeling	Basis op Orde in Breda		2.164
Veiligheidshuis Breda	Overige verbonden partijen	Basis op Orde in Breda		114
Midwaste	Vennootschappen en coöperaties	Basis op Orde in Breda		71
Enexis Holding NV (inclusief overige NV's/BV's) (belang 0,016 %)	Vennootschappen en coöperaties	Organisatie en financiën in Breda	14	
Brabant Water NV	Vennootschappen en coöperaties	Organisatie en financiën in Breda		
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)	Vennootschappen en coöperaties	Organisatie en financiën in Breda	295	
GR Belastingssamenwerking West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	Organisatie en financiën in Breda		3.974

Voor een uitgebreide toelichting van inhoudelijke activiteiten van verbonden partijen verwijzen wij u naar het onderdeel verbonden partijen bij de programma's.

NEOVITA BV

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leren, ontwikkelen en werken
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda in verbonden partij in %:	100 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Omdat Neovita een vast percentage op de loonsom ontvangt, is er nauwelijks sprake van risico's. Voor het risico van hogere loonkosten als gevolg van een in te voeren CAO voor de doelgroep (Aan de Slag) is al eerder een voorziening gevormd. Deze is onderdeel van aan ATEA doorbelaste loonkosten, en komt niet ten laste van het resultaat van Neovita.

De inzet van doelgroep medewerkers, en daarmee de groei van loonsom en resultaat van Neovita, is vertraagd vanwege corona.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	1.047	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	263	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	8	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	-38,0	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	80	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

GR GGD WEST BRABANT

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leven
Website GGD West-Brabant:	GGD West-Brabant
Verantwoordelijk bestuurder:	Arjen van Drunen
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda in verbonden partij in %:	23,3 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Corona had en heeft grote impact op de GGD. Het Rijk gaf financiële compensatie voor alle meerkosten en vraagtuitval door corona. Omdat de GGD maximaal prioriteit gaf aan bestrijden en indammen van corona, zijn in 2020 en 2021 minder inspanningen en activiteiten ontplooid op andere beleidsterreinen. Dit leidde tot achterstallig werk. De kans bestaat dat we daardoor niet alle gemeentelijke doelstellingen voor 2022 halen.

Daarnaast zijn er bedrijfsvoeringsrisico's binnen de GGD. De vaste kosten dalen mogelijk niet gelijk aan de daling van de opbrengsten. De GGD probeert dit risico te beheersen door meer flexibiliteit in de inzet van medewerkers en kostendekkende marktтарieven. Met de extra taken vanwege corona groeide de bedrijfsvoering in 2021 enorm. Afschalen na de crisis heeft financiële risico's in de vorm van frictiekosten, die mogelijk (ook) de deelnemers raken.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2023

1. De GGD voert in West-Brabant de in de Wet Publieke gezondheid (Wpg) aan de gemeenten opgedragen taken uit. Op onderdelen betreft dit ook taken die vallen onder de Jeugdwet, Omgevingswet, wet op de Kinderopvang en de wet op de Veiligheidsregio's. Leidraad in het handelen van de GGD is het bewaken, beschermen en bevorderen van de publieke gezondheid.
2. De COVID-19 pandemie heeft aangetoond dat snel reageren en inspelen op een grote crisis veel vraagt van de GGD. Ook is duidelijk (geworden) dat er in de governance en uitvoeringskracht van de publieke gezondheid en in de afstemming met de Veiligheidsregio nog verbetering mogelijk is. Graag zien wij dat de GGD:
 - o Er naartoe werkt dat een grote publieke gezondheids crisis minder invloed zal hebben op het reguliere werk dat de GGD op basis van de Wpg voor de gemeenten uitvoert,
 - o In afstemming met de Veiligheidsregio Midden en West-Brabant en omringende GGD-en werkt aan een robuustere organisatie die het makkelijker maakt om in te spelen op crises.
Daarbij is ons duidelijk dat u hierin mede afhankelijk bent van landelijke beleidskeuzes.
3. De in het vernieuwde Meerjarenbeleidsplan opgenomen (hoofd)ambities zijn leidend voor de opstelling van de Begroting 2023. De GGD zorgt ervoor dat in deze begroting:
 - o De in overleg met gemeenten aangescherpte prestatie-indicatoren zijn opgenomen, met het doel beter zicht te verkrijgen op de te behalen resultaten binnen taken.
 - o Rekening gehouden wordt met ontwikkelingen binnen basistaken die impact kunnen hebben op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage. Indien van toepassing vermeldt u deze duidelijk in de Begroting. Voorts kunnen wij ons voorstellen dat ook in 2023 nog sprake is van meer druk (inhoudelijk en financieel) op het basistakenpakket als gevolg van toename kwetsbare situaties door corona.
4. Een belangrijke ambitie van de GGD is het versterken en verbreden van de preventieve taken. Het Nationale Preventieakkoord vraagt om regionaal en lokaal invulling geven aan de in dit akkoord gestelde doelen. Op lokaal niveau geeft u samen met gemeente en lokale partners vorm aan en/of levert een bijdrage aan maatregelen die inwoners stimuleren "de gezonde keuze te maken". In Breda gebeurt dit o.a. via de JOGG-aanpak en het Lokaal (Bredaas) Preventieakkoord.
5. Voor de ambitie 'Modernisering van de GGD-dienstverlening' heeft u op basis van een AB-besluit een bestemmingsreserve van € 300.000,- gevormd. Wij vragen u in de begroting 2023 aan te geven wat de belangrijkste effecten van de ingezette modernisering zijn; wij denken daarbij met name aan het belang van data- en informatie-gedreven werken en de behoefte aan sterke ICT-systemen in de publieke gezondheidszorg.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	4.384	4.589	4.646
Eigen vermogen	5.717	4.851	4.757
Vreemd vermogen	21.827	11.059	11.059
Resultaat voor bestemming	797	137	-93
Ratio weerstandsvermogen	0,83	0,78	0,73
Netto schuldquote in %	15	15	15
Solvabiliteit in %	26	30	30

GR REGIONALE AMBULANCE VOORZIENING BRABANT MIDDEN-WEST-NOORD (RAV)

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leven
Website Regionale Ambulancevoorziening:	Regionale Ambulancevoorziening
Verantwoordelijk bestuurder:	Arjen van Drunen
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda in verbonden partij in %:	2,4 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Vergunningverlening en financiering van ambulancezorg blijft lopen via de zorgverzekeraars. Dit betekent geen financieel risico voor de gemeente.

Kiest het Algemeen bestuur van de RAV om over te stappen naar een andere rechtspersoon - dan is de stichting zonder winstoogmerk het meest geschikt - dan moeten we rekening houden met kosten van overstap naar een ander pensioenfonds. Dit financieel risico door pensioenverplichtingen is circa € 4,5 miljoen. De reserve aanvaardbare kosten van de RAV (circa € 11 miljoen) kan dit afdekken.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2023

1. De RAV zorgt ervoor dat op basis van de Wet ambulancevoorzieningen de kwaliteit en continuïteit van de ambulancezorg in heel haar werkgebied in 2023 is gewaarborgd. Aangezien de ambulancezorg volledig wordt bekostigd door de zorgverzekeraars, dient deze zorg blijvend te worden uitgevoerd zonder gemeentelijke financiële bijdragen.
2. Binnen de ambulancesector in Nederland wordt gewerkt aan een nieuwe set prestatie-indicatoren waarmee de kwaliteit van de ambulancezorg gemeten gaat worden. In de beoordeling van de geboden ambulancezorg verschuift het zwaartepunt dan geleidelijk naar de vraag of kwalitatief goede zorg geboden is. De raad vindt het echter ook belangrijk dat er aan het spoedvervoer normen voor de responstijd gesteld blijven worden. Al heel wat jaren geldt de indicator dat de responstijd van de – meest urgente – A1- en de A2 ritten met maximaal 5 à 6% overschreden mag worden. Indien deze overschrijdingsnorm ruimer gesteld gaat worden, vragen wij u toe te lichten waarom de responstijd minder van belang is geworden.
3. De definitieve besluitvorming over de meest geschikte rechtsvorm voor de RAV heeft u uitgesteld, omdat er onduidelijkheid rees of het Algemeen bestuur wel bevoegd is om hierover een besluit te nemen. Omdat een dergelijk besluit kan inhouden dat uw gemeenschappelijke regeling wordt opgeheven, verwachten wij van u dat u het AB-voorstel tot mogelijke opheffing eerst voor een zienswijze aan de raad voorlegt. Dit kunt u gelijktijdig bij de aanbidding van de Beleidsbegroting 2023 doen. Daarbij vragen wij u de voor- en nadelen van een eventuele overgang helder in beeld te brengen. Een eventuele overgang mag voor gemeenten niet leiden tot nadelige (financiële) gevolgen.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	13.738	13.664	13.406
Vreemd vermogen	25.744	27.771	26.021
Resultaat voor bestemming	174	0	0
Weerstandvermogen	13.738	13.664	13.406
Netto schuldquote in %	11,9	22,5	14,3
Solvabiliteit in %	34,1	33,6	34,0

GR PROGRAMMA SCHOOLVERZUIM EN VOORTIJDIG SCHOOLVERLATEN

Vitaal en Sociaal Breda	Opgroeien
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	45,7%
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het belangrijkste risico van deze GR is uittreden van één van de deelnemende gemeenten. Dit risico is klein, want het gaat om uitvoering van verplichte wettelijke regelingen. Uitvoering via deze GR beperkt kosten voor deelnemers en is effectief.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2023

Geen inhoudelijke richtlijnen meegegeven.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	904	730	772
Eigen vermogen	0	0	0
Vreemd vermogen	526	1.350	450
Resultaat voor bestemming	131	0	0
Weerstandvermogen	Geen	Geen	Geen
Netto schuldquote in %	-7,1	0,0	0,0
Solvabiliteit in %	0,0	0,0	0,0

NV WERKGELEGENHEIDSINSTITUUT WEST-BRABANT

Ondernemend Breda	Stimuleren economische ontwikkeling
Website Rewin:	Rewin
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda in verbonden partij in %:	10,30 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Uiteenlopende zienswijzen over bijdragen vanuit gemeenten Regio West-Brabant zorgt dat op onderdelen ambities misschien niet uitkomen.

Er is steeds meer vraag voor cofinanciering bij subsidieoproepen vanuit Rijk en EU. In Regio West-Brabant is geen cofinancieringsfonds. Hierdoor kost het veel tijd en inspanning om op korte termijn alsnog geld beschikbaar te hebben voor onverwachte kansrijke projecten.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	1.431	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	1.158	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	529	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Weerstandvermogen	1.431	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	-32,8	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	55,3	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

CHASSÉTHEATER BEHEER NV

Ondernemend Breda	Dynamische stad
Website Chassé:	Chassé Theater
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	100 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Stagnerende kaartverkoop vanwege corona en onderhoud pand en installaties.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	4.645	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	14.200	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	350	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	24,6	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

NV STADSHERSTEL BREDA

Ondernemend Breda	Thema Dynamische stad
Website Stadsherstel:	Stadsherstel Breda
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Greetje Bos
Belang Breda in verbonden partij in %:	13,05 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het Klapkot is verhuurd aan de brouwerij. Sinds het faillissement van restaurant Binnen is dit pand niet in gebruik. Op basis van het huurcontract betaalt de brouwerij de huur. Dit huurcontract eindigt eind 2022. Er zijn afrondende gesprekken met een nieuwe exploitant. De nodige bouwkundige aanpassingen aan het monument lijken op dit moment vergunbaar. Aan het Klapkot is gebruik van de Vishal als buitenterras gekoppeld. Afgelopen jaren is de Vishal los verhuurd. Hieronder liggen geen goede afspraken tussen gemeente als eigenaar en NV Stadsherstel. Vanwege corona krijgt de horeca ruimte voor terrassen, maar voor de periode daarna moeten we goede afspraken maken over eventueel apart gebruik van de Vishal.

Financiële informatie:*Bedragen x € 1.000*

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	2.507	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	5.520	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	96	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Weerstandsvermogen	2.507	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	967,2	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	31,2	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

NV BREDASE INVESTERINGSMAASCHAPPIJ (NV BRIM)

Ondernemend Breda	Stimuleren economische ontwikkeling
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij in %:	100%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Er zijn geen belangrijke risico's te melden.

Financiële informatie:*Bedragen x € 1.000*

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

GR REGIO WEST-BRABANT

Ondernemend Breda	Verbindend bestuur
Website RWB:	Regio West Brabant
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul de Beer
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	26,04 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Afhankelijkheid van (vaak personele) inzet gemeenten bepaalt de slagingskans van regionale projecten.
- Uiteenlopende zienswijzen over commitment vanuit gemeenten Regio West-Brabant (RWB) zorgen dat basisfinanciering van de gemeenschappelijke regeling onder (toenemende) druk staat.
- Er is steeds meer vraag naar cofinanciering bij subsidieoproepen vanuit Rijk en EU. In de Regio West-Brabant is geen cofinancieringsfonds. Het kost daarom veel tijd en inspanning om op korte termijn geld beschikbaar te hebben voor onverwachte kansrijke projecten.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2023

1. In de begroting 2023 wordt een doorkijk gegeven naar het actieprogramma vanaf 2023. Hierbij wordt aangegeven welke inzet van RWB en gemeenten nodig is om het actieprogramma te realiseren.
2. In de begroting 2023 is een voorstel opgenomen over de voortzetting van de financiering van het programma VTE (vrijetijdseconomie).

Specifieke financiële richtlijn begroting 2023

Bij de uitvoeringsgerichte taak Kleinschalig Collectief Vervoer geldt voor de vervoersprijs per eenheid een aanpassing aan de hand van de branchegerichte NEA-index. Verder worden de vervoerslasten begroot aan de hand van het geprognosticeerde gebruik van de vervoersvoorziening. Doorbelasting van kosten aan gemeenten en provincie vindt plaats op basis van realisatie.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	4.917	4.945	4.919
Eigen vermogen	1.240	650	609
Vreemd vermogen	7.669	7.669	7.669
Resultaat voor bestemming	423	-247	-42
Ratio weerstandsvermogen	0,0	0,0	0,0
Netto schuldquote in %	-5,7	-2,3	-2,9
Solvabiliteit in %	14,0	12,0	7,4

BELGISCH NEDERLANDS GRENDOVERLEG

Ondernemend Breda	Verbindend bestuur
Website Benego:	Benego
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	9,56 %
Soort verbonden partij:	Overige verbonden partij

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Voor de continuïteit van het grensgemeenten-netwerk is bestuurlijk draagvlak essentieel.

Financiële informatie:*Bedragen x € 1.000*

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	3	4	4
Eigen vermogen	188	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	0	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	-3	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	-604,4	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	100	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

GR NAZORG GESLOTEN STORTPLAATSEN BAVEL-DORST EN ZEVENBERGEN

Basis op Orde in Breda	Beheer van de openbare ruimte
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda in verbonden partij in %:	39,84 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Tot 2024 is de deelnemersbijdrage redelijk zeker. Daarna leidt een aantal factoren mogelijk tot aanpassing. Dit zijn onder meer:

- Mogelijke daling rekenrente.
- Verlenging afschrijvingstermijn afdekfolie van 50 naar 75 jaar.
- Juridisch kader herbezien (leemtewet).

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2023

Geen inhoudelijke richtlijnen begroting 2023 meegegeven.

Financiële informatie:*Bedragen x € 1.000*

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	264	264	264
Eigen vermogen	1.083	1.047	1.015
Vreemd vermogen	26.264	26.251	26.352
Resultaat voor bestemming	-143	-68	0
Weerstandsvermogen	1.083	1047	1015
Netto schuldquote in %	-3.721,2	-2.598,3	-2.608,2
Solvabiliteit in %	3,96	3,84	3,71

GR VEILIGHEIDSREGIO MIDDEN- EN WEST-BRABANT

Basis op Orde in Breda	Veilig Breda
Website VrMWB:	VRMWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	17,41 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Door corona konden niet alle (praktijk-)opleidingen en oefeningen doorgaan. Gevolgen voor de vakbekwaamheid zijn nog onduidelijk.
- De vitale ICT-infrastructuur werkte niet naar behoren tijdens corona. Dit blijft een permanent aandachtspunt.
- Het kost steeds meer moeite om voldoende vrijwilligers te vinden en te binden. Beschikbaarheid van vrijwilligers staat steeds meer onder druk. En daarmee ook de kerntaak, het bestrijden van incidenten.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2023

1. Breng in de begroting de gevolgen van inwerkingtreding van de Omgevingswet per medio 2022 in beeld.
2. Het nieuwe beleidsplan moet aansluiten bij de eerder ingestelde bezuinigingen.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	11.990	12.397	12.073
Eigen vermogen	18.832	14.392	14.098
Vreemd vermogen	43.130	53.837	55.127
Resultaat voor bestemming	3.326	-1.086	58
Ratio weerstandsvermogen	0,35	0,54	0,35
Netto schuldquote in %	34,0	52,0	56,0
Solvabiliteit in %	30,0	22,0	20,0

GR OMGEVINGSDIENST MIDDEN- EN WEST-BRABANT

Basis op Orde in Breda	Veilig Breda
Website OMWB:	OMWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	7 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Omgevingswet: de algehele stelselherziening heeft impact op een andere manier van werken, cultuur, de juridische basis en het technisch instrumentarium. Hierdoor ontstaan mogelijk hogere kosten.
- Transitie organisatie, met kans dat individuele medewerkers niet aan eisen voldoen.
- Corona: de kans bestaat op productieverlies en/of minder opdrachten, afhankelijk van het verloop van corona.
- Problematiek arbeidsmarkt: door corona werd de krapte op de arbeidsmarkt kleiner. Misschien is er nu geschikt personeel te vinden, om inhuur van (duurder) personeel door de Omgevingsdienst terug te dringen.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2023

1. Breng in de begroting de gevolgen in beeld voor de Omgevingsdienst van (verlate) inwerkingtreding van de Omgevingswet (per 1 juli 2022).
2. Breng in de begroting de gevolgen in beeld van invoering regeling werkgebonden personenmobiliteit.
3. Breng in de begroting de gevolgen in beeld van evaluatie/herziening MWB-norm.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	1.986	2.070	2.164
Eigen vermogen	2.195	1.843	1.843
Vreemd vermogen	3.448	3.955	3.826
Resultaat voor bestemming	352	0	0
Ratio weerstandsvermogen	1,0	1,0	0,71
Netto schuldquote in %	-3,9	-3,2	-3,9
Solvabiliteit in %	39,4	31,8	32,5

ZORG- EN VEILIGHEIDSHUIS BREDA

Basis op Orde in Breda	Veilig Breda
Website Zorg- en Veiligheidshuis Breda:	ZVH
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	51,8 %
Soort verbonden partij:	Overige verbonden partijen

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het personeel van ZVH is in dienst bij Gemeente Breda. Daar ligt ook deels het financiële risico. Dit is voor ziekte en arbeidsongeschiktheid over de deelnemers verdeeld met een convenant. Dit verlaagt het risico van Breda.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	110	112	114
Eigen vermogen	353	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	585	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	-64	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	353	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	-52,53	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	37,67	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

MIDWASTE

Basis op Orde in Breda	Beheer van de openbare ruimte
Website Midwaste:	Midwaste
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda in verbonden partij in %:	7,7 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Prijzen, debiteuren en beschikbare verwerkingscapaciteit.
- Prijsrisico's zijn het grootst in markten die beheerst zijn door wereldmarktprijzen, bijvoorbeeld bij papier.
- Te weinig verwerkingscapaciteit kan leiden tot hogere prijzen.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	71	71	71
Eigen vermogen	1.455	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	35.427	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	230	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Weerstandvermogen	1.455	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	-1,16	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	3,94	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

ENEXIS HOLDING NV (INCLUSIEF OVERIGE NV'S/BV'S)

Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website Enexis:	Enexis
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	0,016 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Tekort aan netwerkcapaciteit voor energietransitie
- Effecten energietransitie en reguleringsmethodiek op financiële positie
- Ongeautoriseerd gebruik van data en/of systemen.

Financiële informatie:*Bedragen x € 1.000*

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	14	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Eigen vermogen	4.116.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	4.635.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	109.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	4.116.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	Niet van toepassing	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	47,03	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

BRABANT WATER NV

Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website Brabant Water:	Brabant water
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul de Beer
Bestuurlijk vervanger:	Greetje Bos
Belang Breda in verbonden partij in %:	8,6 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- De veranderende klimatologische omstandigheden
- De kwaliteit van het grondwater
- De veroudering van het netwerk
- Informatie- en fysieke beveiliging.

Financiële informatie:*Bedragen x € 1.000*

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	0	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Eigen vermogen	674.183	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	523.444	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	16.662	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Weerstandsvermogen	674.183	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	Niet van toepassing	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	56	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

NV BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN (BNG BANK)

Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website BNG:	BNG
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	0,46 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Debiteurenrisico
- ICT
- Toenemende regelgeving en impact op organisatie
- Lage rentestanden.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	328	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Eigen vermogen	4.364.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	155.955.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	221.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Weerstandvermogen	4.364.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	Niet van toepassing	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	2,8	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

GR BELASTINGSAMENWERKING WEST-BRABANT

Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website BWB:	BWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	23,4 % van de bijdragen aan de BWB is voor rekening van Breda
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- De gevolgen van de pandemie werken door op belastingopbrengsten voor deelnemers en op bedrijfsvoering van de BWB. Hiervoor bestaat een berekend risico van € 75.000.
- De NCNP-bureaus zorgen voor een onzekere factor. Bezwaar- en proceskosten. Het berekend risico is € 200.000.
- De economie zorgt voor krapte op de arbeidsmarkt. Dat maakt het moeilijker en vraagt meer tijd om cruciale functies in te vullen. Er is een berekend risico van € 100.000.
- De belangrijkste applicatie van de relatief complexe informatie-architectuur van de BWB is geïmplementeerd. Dit zorgde voor kinderziektes, onzekerheden in uitvoering en brengt risico's met zich mee. Berekend risico is € 75.000.
- Uitvoering van de AVG is extra risicogevoelig voor een data gestuurde organisatie als de BWB. Ondanks getroffen maatregelen blijft het risico aanwezig van bijvoorbeeld een datalek. Berekend risico is € 75.000.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2023

1. In de strategie van de BWB is het streven opgenomen om voor alle gemeenten binnen het verzorgingsgebied van Waterschap Brabantse Delta de belastingtaken uit te voeren. De directie van de BWB wordt opgeroepen een actieve acquisitie te plegen richting de gemeenten die nog geen deel uitmaken van de GR.
2. De BWB wordt verzocht om aan de hand van benchmarkgegevens een prijs- en kwaliteitsvergelijking te doen met vergelijkbare organisaties en daarbij van die andere organisaties te kunnen leren en verbeteren.

Specifieke financiële richtlijn begroting 2023

Autonome groei van productiekwantiteiten (aantal huishoudens, etc.) leidt in principe niet tot hogere financiële bijdragen van de deelnemers. De GR spant zich in om mogelijke extra kosten te compenseren door efficiencymaatregelen.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Financiële bijdrage	3.203	3.594	3.974
Eigen vermogen	560	0	0
Vreemd vermogen	2.930	2.485	2.335
Resultaat voor bestemming	560	0	0
Ratio weerstandsvermogen	0,2	0,2	0,13
Netto schuldquote in %	3,4	11,7	9,2
Solvabiliteit in %	16,1	0,0	0,0

Paragraaf Financiering

TREASURYFUNCTIE: TAKEN EN BELEID

De treasury functie voert de taken financiering, cashmanagement en renterisicobeheer uit. Het doel is de organisatie te voorzien in vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en te beschermen tegen ongewenste financiële risico's. Het financieringsbeleid van de Gemeente Breda schrijft voor dat bij een normale rentestructuur maximaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid financieringsmiddelen met een korte looptijd aan te trekken. Het rentetarief op kortlopende leningen (geldmarkt) is normaal veel lager dan bij langlopende leningen (kapitaalmarkt). Daarbij worden de wettelijke kaders voor renterisico beheer (kasgeldlimiet en renterisico norm) in acht genomen.

De commissie BBV publiceerde in 2016 de notitie rente 2017. Doel is gemeenten te stimuleren om nog nauwkeuriger te ramen en de rentetoerekening transparant te maken. De rentevergoeding over het eigen vermogen (bespaarde rente) is beperkt en het renteomslag percentage om de werkelijke rentelast toe te rekenen aan investeringen moet zodanig zijn dat het treasury resultaat minimaal wordt. De commissie BBV ziet graag een treasury resultaat van 0.

Het renteomslag percentage voor 2022 is 0,75% (het percentage in 2021 was 1%).

RENTEVERWACHTINGEN

De grote vaccinatiecampagnes zorgden ervoor dat de negatieve effecten van de pandemie op de economie in 2021 snel afnamen. De voorspellingen met betrekking tot de groei van de economie voor de komende jaren zijn optimistisch. Voor Europa en Nederland zijn de verwachtingen opwaarts bijgesteld tot 3,5% - 4% groei in 2022. Gewaarschuwd wordt om niet te snel op de monetaire rem te trappen (de rente te verhogen) om het economisch herstel niet te vroeg in de kiem te smoren. De Europese landen zijn gebaat bij een sterk groeiende economie waardoor aflossing op de hoge staatsschulden mogelijk wordt. De verwachting is dat de ECB de rente laag houdt op de geldmarkt (looptijd leningen tot 1 jaar) en op de kapitaalmarkt. Bij de opstelling van de begroting van 2022 gaan we uit van een gemiddelde rente van - 0,5% voor benodigde kortlopende geldleningen en + 0,25% voor nieuwe langlopende geldleningen.

FINANCIERINGSBELEID

Een belangrijke variabele bij de uitvoering van het financieringsbeleid is de toekomstige renteontwikkeling op de geld- en kapitaalmarkt. Daarnaast speelt de spreiding in de vervalkalender van de langlopende schuldportefeuille een bepalende rol. We voorkomen dat te veel schuld op hetzelfde tijdstip vervalt. Daarmee verlagen we het renterisico. In 2022 ramen we een financieringsbehoefte van € 37 miljoen aan langlopende financieringsmiddelen. Daarnaast begroten we € 50 miljoen aan kortlopende financieringsmiddelen voor 2022.

Financieringsinstrument	Geraamd percentage	Volume in 2022
Kasgeldleningen (meestal op maandbasis)	-0,50%	50.000.000
Kapitaalmarktgeldleningen (op basis van 1 tot 20 jaar)	0,25%	37.000.000

VERSTREKTE GELDLENINGEN EN GARANTIES

Gemeente Breda heeft een portefeuille aan verstrekte geldleningen van € 156 miljoen (jaarrekening 2020). Het overgrote deel hiervan verstreken we aan Breedsaam (€ 74,2 miljoen), aan de woningbouwcorporaties (bijna € 61 miljoen) en aan Chassé Theater Beheer NV (€ 14,2 miljoen). De kredietrisico's op deze leningen zijn minimaal. Aan direct verleende garanties heeft Gemeente Breda rond de € 25 miljoen uitstaan per 31/12/2020. Bij nagenoeg alle verstrekte garanties hebben we hypothecaire zekerheid. In de 1e helft van 2021 is aan Breedsaam een garantie op een afgesloten lening bij de BNGbank van € 38 miljoen verstrekt. De betaalcapaciteit van Breedsaam is ruim voldoende om de kapitaallasten van deze lening te voldoen. De gemeente heeft een achtervangfunctie bij 2 waarborgfondsen: het Waarborgfonds Sociale Woningbouw en het Waarborgfonds Eigen Woningen. De gemeente staat indirect garant voor leningen die door het waarborgfonds zijn gegarandeerd. De gemeente wordt pas aangesproken als het waarborgfonds niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen. De zekerheidsstructuur en de financiële positie van deze waarborgfondsen zijn goed. Daardoor lopen we weinig risico.

RENTERISICOBEBEER

De wetgever heeft in de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) eisen gesteld aan het maximum aan renterisico, dat een gemeente in 1 jaar mag lopen. Deze eisen komen tot uitdrukking in de kasgeldlimiet (voor leningen met een looptijd tot 1 jaar) en de renterisiconorm (voor leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). Deze normen bepalen de speelruimte voor de gemeente om verantwoord en goedkoop te financieren. Beide normen zijn gerelateerd aan de begrotingsomvang.

KASGELDLIMIET

De kasgeldlimiet is 8,5% van de totale begroting. Een gemeente mag tot de kasgeldlimiet met kortlopende geldleningen gefinancierd zijn. Het beleid om bij een normale rentestructuur maximaal kortlopend te financieren bracht de laatste jaren veel (eenmalig) voordeel. De rente op de geldmarkt was (en is) extreem laag. Ook voor 2022 streven we naar maximale benutting van de kasgeldlimiet. Bij de begroting 2022 houden we rekening met een rente van -0,5% voor kortlopende leningen en een aan te trekken omvang van € 50 miljoen. We ramen inkomsten van € 250.000. Als de kortlopende rente 1% stijgt dan betekent dit een renterisico in de begroting van € 500.000. De kans op een dergelijke rentestijging wordt op nihil ingeschat.

RENTERISICONORM

De renterisiconorm is wettelijk vastgesteld op 20% van de begrotingsomvang. Van de langlopende schuld mag maximaal dat bedrag aan een renteherziening onderhevig zijn. De renterisiconorm zorgt ervoor dat de gemiddelde looptijd van de schuldportefeuille minimaal 5 jaar is. De renterisiconorm spreidt het vervallen van schuld in de tijd en vermindert het renterisico.

De renterisiconorm wordt de komende jaren niet overschreden. Dit komt met name door de opbouw van de leningenportefeuille. Ruim 44% van de leningenportefeuille is langlopend gefinancierd met 40- en 50-jarige leningen, veelal fix-leningen waar niet op wordt afgelost. De jaarlijkse aflossingen zijn daardoor relatief beperkt in omvang.

Bij de langlopende schuld die in 2022 opnieuw moet worden gefinancierd (€ 37 miljoen) is het renterisico € 370.000 per procent rentestijging boven het ingezette percentage van 0,25%. De kans op een dergelijke rentestijging wordt op nihil ingeschat.

Bedragen x € 1 miljoen

	2022	2023	2024	2025
Begrotingsnormering (raming)	691	680	672	677
Renterisiconorm (20% van de begroting)	138	136	134	135
Aflossing op de vaste schuld	19	27	24	31
Ruimte onder risiconorm	119	109	110	104

SCHATKISTBANKIEREN

Sinds eind 2013 is schatkistbankieren voor decentrale overheden verplicht. Gemeenten hebben een rekening-courant-verhouding met het Rijk en stallen daar de overtollige middelen. Om het cashmanagement van een gemeente niet te verstoren heeft het Rijk bepaalde middelen uitgezonderd, zoals het drempelbedrag. Dit was tot 1 juli 0,75% van de begroting (tot € 500 miljoen) plus 0,2% van het meerdere. Per 1 juli 2021 is de drempelwaarde verhoogd tot 2% van de begroting (tot € 500 miljoen) plus 0,2% van het meerdere. De drempelwaarde van de Gemeente Breda is in 2022 dus ruim 10 miljoen bij een begroting van ruim € 650 miljoen. Gemeente Breda heeft geen structurele overtollige middelen en gebruikt de rekening-courant-verhouding met het Rijk alleen voor het afstorten van tijdelijke overschotten. Het afstorten gebeurt automatisch als het saldo van de gemeentelijke rekeningenstructuur bij de BNG bank de € 2 miljoen (credit) overschrijdt.

TREASURYRESULTAAT

Toerekening van rente

De rentetoerekening in de begroting staat hieronder. De werkelijk te betalen rentelasten en -baten worden geraamd. Deze netto-rentelast van € 2,7 miljoen (raming begroting 2021 € 2,9 miljoen) is minder dan 0,4 % van de omvang van de begroting 2022.

Werkelijke rentelasten en -baten 2022	Rente %	Bedrag
Rente vaste schulden: OG-gemeente	1,88%	6.000.000
Rente vaste schulden: OG-woningbouw	3,30%	1.878.000
Rente nieuwe langlopende financiering (2021/2022)	0,25%	92.000
Rente nieuwe kortlopende schulden (2022)	-0,50%	-250.000
Overige financieringslasten (saldo)		0
Totaal werkelijke rentelasten		7.720.000
Externe rentebaten UG/woningbouw	3,30%	1.943.000
Externe rentebaten UG/gemeente	3,37%	3.037.000
Totaal werkelijke rentebaten		4.980.000
Saldo werkelijke rentelasten minus -baten		2.740.000
Bij: Rente over eigen vermogen (reserves)	0,75%	1.092.000
Bij: Rente over voorzieningen	0,75%	456.000
Saldo rentelasten over eigen vermogen en voorzieningen		1.548.000
Totaal toe te rekenen rentelast		4.288.000
Toe te rekenen aan grondexploitaties	1,45%	815.843
Resteert toe te rekenen aan taakvelden (vaste activa)	0,75%	3.472.000
De toegerekende rente aan taakvelden via renteomslag	0,75%	3.464.000
Resultaat treasury		-8.000

Het treasury resultaat over 2022 ramen we op - € 8.000. Dit resultaat ontstaat door afronding van het berekende renteomslag percentage.

Paragraaf Bedrijfsvoering

BEDRIJFSVOERING

De gemeentelijke organisatie heeft veel programma's, processen en taken. Die zijn zo ingericht, dat de organisatie de gestelde doelen en gewenste maatschappelijke effecten bereikt en adequaat uitvoering geeft aan de wettelijke en regionale taken. Elke dag weer zorgen de medewerkers dat de beloofde prestaties worden geleverd. Daarom zorgen we ervoor dat medewerkers b over de juiste kennis en competenties beschikken.

De eisen die stad, omgeving en maatschappij aan ons stellen veranderen. Nieuwe ontwikkelingen rond privacy, gegevensbescherming en security maar ook de effecten van corona hebben grote gevolgen voor de organisatie en de werkprocessen. De maatschappij wordt assertiever, wil meedoen, vraagt om invloed en transparantie. Dit vraagt aandacht, aanpassing en investeringen in de bedrijfsvoering.

Onze uitdaging is overzicht houden, ordenen van al ons werk, prioriteiten stellen en voortgang realiseren.

De ontwikkelingen in onze omgeving en de komst van nieuwe taken leidden er in de afgelopen jaren toe dat de begrote organisatiekosten werden overschreden. Dit vraagt om vernieuwen en verbeteren. De doorlopende beleidsvoornemens op dit punt zijn uitgewerkt als onderdeel van programma 5 Organisatie en Financiën.

We blijven ambitieus!

ARTIKEL 213A ONDERZOEKEN

Het college heeft in 2021 besloten om jaarlijks onderzoeken uit te voeren naar bestuurlijke doelmatigheid en doeltreffendheid. Hiervoor neemt het college de programmering op van voorgenomen onderzoeken. De uitkomsten en de voortgang van deze art.213a-onderzoeken zullen in de paragraaf Bedrijfsvoering van het jaarverslag worden beschreven.

Voor het begrotingsjaar 2022 gaat het om de volgende onderwerpen:

- **Onderwerp: Gesubsidieerde instellingen**

Beschrijving/Scope

Onderzoek naar de wijze van sturen van, beheersen en toezicht houden op gesubsidieerde instellingen. Instellingen worden door de gemeente gesubsidieerd om de gemeentelijke doelen efficiënt en effectief te realiseren. Met dit onderzoek wordt de wijze waarop instellingen verantwoording afleggen aan de gemeente en de wijze waarop ze vanuit de gemeentelijke organisatie worden gestuurd om tot de juiste inzet/activiteiten te komen, onder de loep genomen.

Doelstelling

Borging van een goede governance van gesubsidieerde instellingen.

Planning uitvoering

Q4 van 2021, Q1 2022.

- **Onderwerp: Verbonden Partijen (gemeenschappelijke regelingen)**

Beschrijving/Scope

Onderzoek naar de wijze van sturen van, beheersen en toezicht houden op Verbonden Partijen. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Het deelnemen aan verbonden partijen brengt financiële en bestuurlijke risico's met zich mee. Centraal staat in het onderzoek hoe en met welke doelen de gemeente deelneemt in gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen en of sprake is van adequate invulling van de governance van deelnemingen.

Doelstelling

Bij het opstellen en uitvoeren van het gemeentelijk beleid voor verbonden partijen is een drietal aspecten van belang: 1. de governance van de verbonden partij(en); 2. de doeltreffendheid van de verbonden partij(en); 3. de risico's van de verbonden partij(en). Deze drie aspecten zullen in het onderzoek naar voren komen om op basis daarvan te komen tot aanscherpingen te komen in de doelmatigheid van de gemeentelijke werkwijze bij gemeentelijke deelnemingen.

Planning uitvoering
Q2 2022 en Q4 2022.

- **Onderwerp: Evaluatie opgave gestuurd werken**

Beschrijving/Scope

In 2017 is gestart met 'opgave gericht werken', gericht op de aanpak van complexe en dynamische maatschappelijke uitdagingen die we niet binnen 1 of meerdere dienstverleningsketens kunnen oppakken. De drie opgaven Wonen, Onderwijs en Economie zijn afgerond of ronden we binnenkort af. Daarom evalueren we deze opgaven nu.

Doelstelling

Het in beeld brengen van de resultaten en effecten van de opgaven, bepalen of de werkwijze volgens betrokkenen succesvol is en een toegevoegde waarde heeft en tot slot komen tot een advies over opgave gericht werken in de toekomst.

Planning uitvoering

Q4 van 2021.

- **Onderwerp: Evaluatie/actualisatie beleidskader kapitaalgoederen.**

Beschrijving/Scope

Medio 2021 is de 2e evaluatie (1e evaluatie/actualisatie in 2018) voor het beleidskader kapitaalgoederen verschenen. Deze biedt input voor c.q. vormt de opmaat naar de actualisatie van het kapitaalgoederenbeleid in 2022. Zoals die bestuurlijk is afgesproken tussen college en gemeenteraad in 2014.

Doelstelling

Voor de kapitaalgoederen van de openbare ruimte in Breda (wegverhardingen, civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting, bomen, waterwegen- en voorzieningen en cultuurgroen) is in 2014 door college en gemeenteraad een beleidskader vastgesteld. Elke twee jaar wordt daarover een beperkte evaluatie uitgevoerd. Elke 4 jaar vindt een evaluatie en actualisatie van het beleidskader plaats. De doelstelling met de tweejaarlijkse evaluaties is de beleidsafspraken over kwaliteitsniveaus voor het onderhoud en de bijbehorende budgetten voor de verschillende kapitaalgoederen te beschouwen. Elke vier jaar worden deze bij de actualisatie zo nodig bijgesteld. Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2022, kan het nieuwe stadsbestuur het geactualiseerd beleidskader kapitaalgoederen vaststellen.

Planning uitvoering

Q4 2021 en Q1 2022.

- **Onderwerp: Evaluatie digitale strategie**

Beschrijving/Scope

Het huidige Informatiebeleid dat is vastgesteld in 2018 wordt geëvalueerd en vervolgens geactualiseerd. Informatiebeveiliging en privacy krijgen hierbij nadrukkelijk een plaats.

Doelstelling

De evaluatie van het huidige beleid dient als input voor de nieuw vast te stellen digitale strategie.

Planning uitvoering

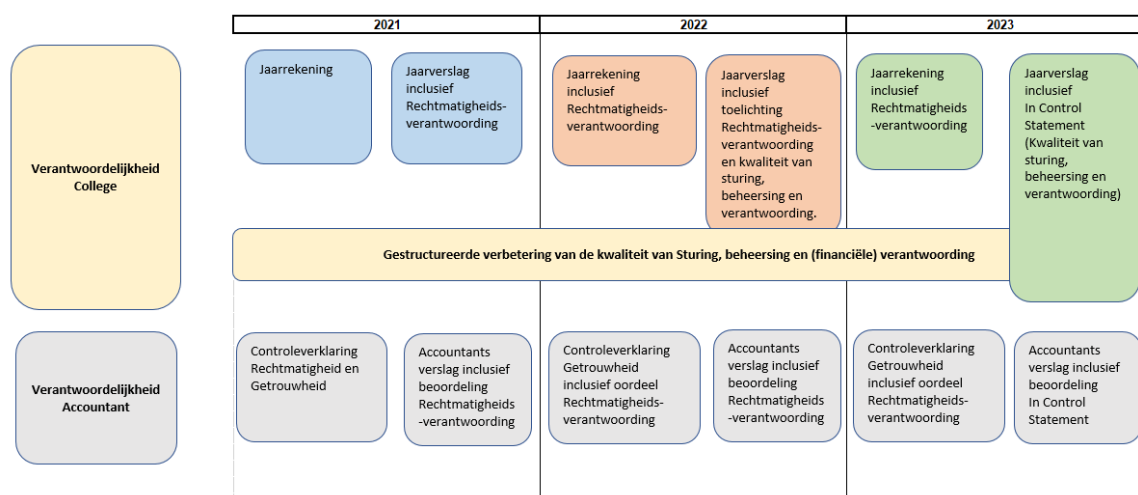
Q1 - Q3 2022.

RECHTMATIGHEID

Reeds enige jaren wordt al gesproken over de invoering van de expliciete rechtmatigheidsverantwoording. Met de implementatie van deze rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening legt het college aan de gemeenteraad expliciet verantwoording af over de financiële rechtmatigheid van alle transacties. Het is dan niet langer de externe accountant die het oordeel over de financiële rechtmatigheid geeft, maar het college zelf. De accountant geeft geen verklaring meer over de rechtmatigheid en getrouwheid, zoals nu, maar alleen over de getrouwheid. Dat betekent niet dat de slager zijn eigen vlees gaat keuren. De accountant onderzoekt wel of de rechtmatigheidsverantwoording van het college getrouw is. Met andere woorden, of ook werkelijk klopt wat het college zegt. Aanvankelijk was invoering van de expliciete rechtmatigheidsverantwoording voorzien met ingang van 2021. Afronding van het wetgevingstraject heeft langer op zich laten wachten dan verwacht. Invoering wordt nu voorzien met ingang van 2022. De rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting over afwijkingen en te treffen maatregelen dragen bij aan het gesprek tussen het college en de gemeenteraad over de rechtmatigheid en de kwaliteit van het systeem van sturing, beheersing en verantwoording.

De exacte invulling van de rechtmatigheidsverantwoording is in 2021 nog niet vastgelegd in wet- en regelgeving. Wel werkt het college al aan het verbeteren van sturing, beheersing en (financiële) verantwoording. De invoering van de

rechtmatigheidsverantwoording is een eerste stap naar het door het college af te geven in control statement over de kwaliteit van het systeem van sturing, beheersing en (financiële) verantwoording.

Het college legt in het jaarverslag 2021, de paragraaf bedrijfsvoering, verantwoording af over de financiële rechtmatigheid. De verantwoording is gebaseerd op interne managementrapportages en de interne managementletter van de auditfunctie. In 2022 nemen we de rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening waardoor deze object van controle vormt voor de accountant. We hanteren een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten van de gemeente, inclusief dotaties aan de reserve (ongeveer € 6,9 miljoen). Afwijkingen vanaf een bedrag van € 100.000 lichten we toe in de paragraaf bedrijfsvoering waarbij het college ook ingaat op de te treffen verbetermaatregelen ten aanzien van sturing, beheersing en verantwoording. We streven naar een verantwoording over rechtmatigheid als onderdeel van de integrale verantwoording van het college over kwaliteit van sturing, beheersing en (financiële) verantwoording in een naar verwachting vanaf 2023 op te nemen in control statement. Op basis van het in 2021 opgestelde verbeterplan Rechtmatigheid werken we daartoe aan een actueel, scherp en goed functionerend controleraamwerk met voldoende garanties voor tijdige (bij)sturing en beheersing gericht op de realisatie van de doelstellingen. We verbeteren de interne beheersing door:

- Versterking van de financiële functie en control
- Implementatie van business control en project control
- Uitvoering van kwaliteitsborging
- Verbetering (financiële) informatievoorziening.

De uitwerking en implementatie van het controleraamwerk binnen de organisatie, de verbetering van de financiële informatievoorziening en de verdere professionalisering van de auditfunctie zijn belangrijke pijlers om verantwoording af te leggen over de kwaliteit van financiële sturing, beheersing en verantwoording.

Auditfunctie

De auditfunctie is onderdeel van concerncontrol van de Gemeente Breda. Op basis van een risico georiënteerd auditplan beoordeelt de auditfunctie jaarlijks de kwaliteit van sturing en beheersing binnen de organisatie. We rapporteren met een interne management letter aan de directie en aan het college.

De auditfunctie voldoet aan de minimale eisen van de externe accountant op het gebied van:

- Objectiviteit (onafhankelijke positionering in de organisatie en rapportagelijnen)
- Competentie (deskundigheid, opleidingsniveau)
- Systematische gedisciplineerde uitvoering van onderzoeken
- Interne kwaliteitsbewaking.

Om aan de eisen te voldoen en de afhankelijkheid van de externe accountant voor wat betreft bevindingen in het financieel beheer te verkleinen is (door)ontwikkeling van de auditfunctie noodzakelijk. De ontwikkelagenda richt zich op:

- Controle en kwaliteitsstandaarden implementeren
- Een audittool implementeren
- Onze communicatie verbeteren over aanpak en uitkomsten bij de uitvoering van het auditplan en audits.

Accountantscontrole

De accountant beoordeelt de getrouwheid van de jaarrekening volgens het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader. Vanaf 2022 staat in de controleverklaring van de accountant ook de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording van het college. In het accountantsverslag rapporteert de accountant aan de gemeenteraad over de kwaliteit van financiële sturing, beheersing en verantwoording.

Strekking Controleverklaring				
Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeel onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% van de lasten)	≤ 1%	>1% <3%		≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% van de lasten)	≤ 3%	>3% <10%	≥ 10%	

Financiële begroting

Begroting|2022

FINANCIËLE BEGROTING 2022

Inleiding financiële begroting 2022

INLEIDING

Het hoofdstuk financiële begroting 2022 en meerjarenbeeld 2023-2025 geeft een nadere financiële toelichting op de financiële gegevens van Breda.

Dit hoofdstuk bevat een overzicht van de baten en lasten in het begrotingsjaar 2022 en de meerjarenperiode 2023-2025, met daarbij ook opgenomen de realisatie 2020 en de begroting 2021.

Daarna is het overzicht incidentele baten en lasten opgenomen. Dit overzicht geeft inzicht in de incidentele baten en lasten in onze totale begroting zijn opgenomen. Dit inzicht is onder andere benodigd voor de bepaling van het structureel begrotingssaldo.

Daarna wordt ingegaan op de geprognoseerde balans en de ontwikkeling van de balansposities. Als laatste zijn de overzichten met reserves en voorzieningen opgenomen, waarbij een verwijzing naar de toelichting in de programmabegroting is opgenomen.

Baten en Lasten

Zie hiervoor het overzicht baten en lasten op de volgende pagina.

OVERZICHT VAN DE BATEN EN LASTEN

Bedragen x € 1.000

Totaaloverzicht baten en lasten per programma	Jaarrekening 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma's												
Vitaal en Sociaal Breda	375.070	168.929	371.421	158.126	346.623	142.972	339.033	142.382	337.788	142.386	335.400	141.648
Ondernemend Breda	62.389	12.558	89.182	26.681	79.364	15.863	73.163	11.349	66.800	5.206	63.748	1.458
Duurzaam wonen in Breda	61.008	40.733	63.924	46.775	47.132	30.658	35.496	24.518	29.082	20.280	28.958	20.280
Basis op orde in Breda	154.486	84.584	156.071	89.927	157.607	90.862	159.744	92.124	160.555	93.215	161.798	94.882
Totaal Programma's	652.952	306.805	680.598	321.509	630.727	280.356	607.435	270.373	594.225	261.087	589.903	258.267
Overhead	70.606	11.608	69.872	5.600	71.756	6.177	70.966	6.030	70.059	6.030	69.569	6.030
Algemene uitkeringen		369.523		366.906		378.275		375.041		378.311		385.104
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	1.154	36.574	2.721	37.843	3.088	38.646	3.088	40.225	3.088	41.863	3.088	43.570
Onvoorzien			800		1.000		1.000		1.000		1.000	
Overige algemene dekkingsmiddelen	777		-54		-273		4.933		12.698		20.485	
Saldo van de financieringsfunctie	2.002	6.041	3.591	5.947	3.540	5.080	3.540	5.080	3.540	5.080	3.540	5.080
Dividend		346		375		375		375		375		375
Vennootschapsbelasting			400		478		32		-103		-103	
Subtotaal programma's (incl. algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien)	727.491	730.898	757.928	738.180	710.317	708.909	690.995	697.125	684.508	692.747	687.482	698.427
Mutaties Reserves	40.309	51.718	5.543	26.446	11.081	13.268	8.758	3.193	9.261	1.381	9.461	1.381
Begrotingssaldo	767.800	782.615	763.471	764.626	721.398	722.178	699.753	700.317	693.769	694.128	696.944	699.809
Resultaat Jaarrekening	14.816											
Resultaat Begroting			1.155		779		564		359		2.865	

TOELICHTING OP MUTATIES

De grootste mutaties zijn op programmaniveau per thema toegelicht. Voor een totaaloverzicht van inkomsten en uitgaven wordt verwezen naar de inleiding.

In dit overzicht is het resultaat van de begroting afzonderlijk gepubliceerd. In de programma's maakt dit saldo onderdeel uit van programma 5. In de overzichten in de bijlage is dit ook als zodanig opgenomen.

Algemene dekkingsmiddelen

Zie hiervoor het overzicht Algemene dekkingsmiddelen op de volgende pagina.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

De algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten die geen specifiek bestedingsdoel kennen. De belangrijkste daarvan zijn de uitkering uit het Gemeentefonds en de opbrengst onroerendezaakbelastingen (OZB). Daarnaast zijn er nog een aantal kleinere opbrengsten zonder specifiek bestedingsdoel. In onderstaand overzicht worden de bedragen voor de begroting van 2020 t/m 2024 weergegeven evenals realisatiecijfers van 2019.

Bedragen x €1.000

	Jaarrekening 2020			Begroting 2021 na wijziging			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Algemene uitkeringen	369.523	0	-369.523	366.906	0	-366.906	378.275	0	-378.275	375.041	0	-375.041	378.311	0	-378.311	385.104	0	-385.104
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	36.574	1.154	-35.419	37.843	2.721	-35.122	38.646	3.088	-35.558	40.225	3.088	-37.137	41.863	3.088	-38.775	43.570	3.088	-40.482
Onvoorzien	0	0	0	0	800	800	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	777	777	0	1.101	1.101	0	506	506	0	5.497	5.497	0	13.057	13.057	0	23.349	23.349
Saldo van de financieringsfunctie	6.041	2.002	-4.040	5.947	3.591	-2.355	5.080	3.540	-1.540	5.080	3.540	-1.540	5.080	3.540	-1.540	5.080	3.540	-1.540
Dividend	346	0	-346	375	0	-375	375	0	-375	375	0	-375	375	0	-375	375	0	-375
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	400	400	0	478	478	0	32	32	0	-103	-103	0	-103	-103
Totaal algemene dekkingsmiddelen	412.485	3.933	-408.552	411.071	8.613	-402.458	422.377	8.613	-413.764	420.721	13.157	-407.564	425.630	20.583	-405.047	434.130	30.875	-403.255

TOELICHTING OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

De grootste post betreft de raming van de algemene uitkering van het Gemeentefonds. Deze is gebaseerd op de septembercirculaire van 2021. Bij de raming van de OZB-opbrengsten (lokale heffingen) houden we rekening met de verwachte toename van het areaal. Voor een toelichting op de gehanteerde tarieven wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

De post onvoorzien is, conform bestuursakkoord, geraamd op € 1 miljoen.

Het saldo van de financieringsfunctie is toegelicht in de paragraaf treasury. Bij de dividenuitkering is een bedrag geraamd voor dividend van de BNG en Enexis. Zie hiervoor tevens de paragraaf Verbonden partijen.

Structureel begrotingsaldo

We staan voor een structureel en reëel sluitende begroting. In onderstaande tabel is ons structureel meerjarig begrotingsaldo weergegeven.

Bedragen x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Saldo baten en lasten	-1.408	6.130	8.239	10.945
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	2.187	-5.566	-7.880	-8.080
Saldo na bestemming	779	564	359	2.865
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-1.316	4.146	1.897	5.891
Structureel begrotingsaldo c.q. exploitatiesaldo	-537	4.710	2.256	8.756

Vanaf 2023 is de begroting structureel sluitend. Dit wil zeggen dat we structurele lasten ook met structurele middelen kunnen afdekken, zoals het hoort bij solide financiën. Incidentele baten en lasten zijn die posten die een slechts voor een bepaalde periode beschikbaar zijn, eindig dus. De hoge positieve resultaten vanaf 2023 hangen onder andere samen met de dotaties aan de algemene reserve om deze op peil te houden (€ 4,35 miljoen per jaar vanaf 2023). In onze financiële begroting loopt deze vanaf 2022 structureel door, nadat we deze conform coalitieakkoord 3 jaar hebben opgeschort. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht ons om deze als incidenteel mee te nemen.

Het structureel begrotingsaldo wordt nader toegelicht in het kengetal structurele exploitatieruimte. Deze ontwikkelt zich vanaf 2019 als volgt:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structurele exploitatieruimte	-0,6%	-1,0%	0,0%	-0,2%	0,5%	0,1%	1,1%

De afgelopen jaren was de structurele exploitatieruimte negatief, met de keuzes in deze begroting zorgen we ervoor dat we vanaf 2023 structurele lasten dekken met structurele middelen.

Overzicht incidentele baten en lasten

Onderstaand is per programma weergegeven wat de incidentele baten en lasten zijn.

Bedragen x € 1.000

Nr. Programma/Thema/Product	2022		2023		2024		2025		Omschrijving
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
1 Vitaal en Sociaal Breda									
1.1 Opgroeien									
- Jeugdhulp maatwerkondersteuning	2.861								Septembercirculaire 2020: Jeugdhulp
- Jeugdhulp maatwerkondersteuning	6.300		7.100		6.500		5.600		Bijstelling Jeugd voorloper op de septembercirculaire 2021
- Primair en voortgezet onderwijs	743	743	743	743	743	743			Nieuwe beschikking VSV 2020-2024
1.2 Betrokken zijn									
- Algemene voorzieningen volwassenen	20								Geëscaleerde zorg (uit septembercirculaire 2019)
- Algemene voorzieningen volwassenen	-310		-330		-330				Mantelzorg omvormen
- Algemene voorzieningen volwassenen							347		Mantelzorg compliment
- Volwassenen maatwerkondersteuning	200								Breda senior
- Volwassenen maatwerkondersteuning	100								WMO
1.3 Thuis									
- Volwassenen geëscaleerde zorg	100								Coalitieakkoord 18-22: impuls aanpak ongedocumenteerden (4 jaar)
- Volwassenen geëscaleerde zorg	50								Budgetoverheveling MO vanuit aanvullend pakket coronacrisis
Subtotaal programma		743	7.513	743	6.913	743	5.947	-	
	10.064								

2 Ondernemend Breda									
2.1 Stimuleren economische ontwikkeling Breda:									
- Grondexploitaties voor bedrijventerreinen	1.068	8.797	1.243	5.464	616	1.678			Kosten en opbrengsten grondexploitaties bedrijventerreinen
- Grondexploitaties voor bedrijventerreinen	7.729		4.221		1.062				Mutatie onderhanden werk grondexploitaties bedrijventerreinen
- Economische Zaken	244	238	129	129	130	130			Landstad de Baronie, BIZ Winkelgebied en BIZ Industrie

- Economische Zaken	250		250		250		250		Breda marketing hogere subsidie in verband met uitbreiding doelgroep	
- Economische Zaken	700								Co-financiering transformatie binnenstad / leegstand	
- Acquisitie en accountmanagement							-400	-400	Ondernemersfonds binnenstad en reclamebelasting ondernemersfonds uit begroting	
2.2 Grote projecten in de stad										
- Via Breda	44								OVTC afwikkeling	
- Verbeter Breda			200		200		1.500		Volkshuisvestingsfonds	
- Crossmark	2.086	2.611	1.192	4.714	346	2.662	706	1.164	Kosten en opbrengsten grondexploitaties Crossmark	
- Ontwikkelingen Bavel	450								Ontwikkeling nieuwe woon/werk locatie Bavel	
- Crossmark	524		3.522		2.316			457	Mutatie onderhanden werk grondexploitaties Crossmark	
2.3 Dynamische Stad										
- Cultureel erfgoed			500						Voorjaarsnota 2019: restauratie grote kerk	
- Cultuurpresentatie	500								Werkbudget cultuur / erfgoed	
- Musea	67	60	85	60	60	60			Collectiebeheer	
2.4 Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs:										
- Volwasseneducatie	2.164	2.164							Specifieke uitkering educatie 2021	
- Onderwijshuisvesting			438		438			438	Onderwijs-Building	
- Onderwijshuisvesting	3.000								Ventilatie gebouwen Breedsaam	
Subtotaal programma										
	18.826	13.870	11.780	10.367			5.418	4.530	2.951	764

3 Duurzaam wonen in Breda									
3.1 Wonen in Breda									
- Wonen	6.336								Coalitieakkoord 18-22: versnellingsopgave wonen
- Wonen	261								Huisvesting Statushouders (o.a. Koetshuis)
3.2 Verdeling beschikbare ruimte									
- Stedelijke planning en programmering	71	71							Bovenwijkse voorzieningen
- Stedelijke planning en programmering	342		342		342			342	Capaciteit voor (verhoogde) opgave woningbouw

- Stedelijke planning en programmering	200							Blast en stadslab
- Ruimtelijke ordening	600		600					Invoering omgevingswet
3.3 Grote Woonprojecten in de stad								
-Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw	2.068	2.068	3.272	3.272		2.218		Kosten en opbrengsten grondexploitaties woningbouw
-Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw								Mutatie onderhanden werk grondexploitaties woningbouw
-Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw		7.041		969				Winstnemingen grondbedrijf
-Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw		711		150		150	150	Taakstelling vastgoed VJN19-2021-2022, verkopen panden en gronden
-Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw	450							Beheerskosten en placemaking 't Zoet
3.4 Bereikbaar Breda								
- Mobiliteit	300				-200		-400	Aanpassing voorziening verkeerregelinstanties
3.5 Breda is een duurzame en bestendige stad								
- Milieubeheer	300		1.667					Geluidsmaatregelen HSL Zuid
- Milieubeheer	250		250		250		250	E-laad palen
- Milieubeheer	500							Impuls klimaat
- Openbaar groen en openlucht recreatie	150							Openbare ruimte recreatieve plekken
3.6 Mutaties reserves								
- Reserve parkeerbedrijf		356						Afbouw parkeerreserve
- Reserve bodemfonds		581		431		431	431	Uitvoeringsplan bodem
- Reserve klimaatfonds		243		243		243	243	Onttrekking uit reserve ten behoeve van klimaatprojecten
- Reserve klimaatfonds	280		286		286		286	Dotatie opbrengsten klimaatprojecten aan reserve klimaatfonds
- Reserve bovenwijkse voorzieningen	50							Dotatie reserve ten behoeve van bovenwijkse voorzieningen
- Reserve bovenwijkse voorzieningen		50						Onttrekking uit reserve ten behoeve van bovenwijkse voorzieningen
- Reserve versnellingsopgave wonen		6.175						Onttrekking uit reserve ten behoeve van versnellingsopgave
Subtotaal programma			6.417	5.065	678	3.042	478	824
		12.158	17.296					

4 Basis op orde in Breda								
4.1 <i>Veilig Breda</i>								
- Veilig Breda openbare ruimte	140	140	140	140	140	140		Coffeeshops
- Fysieke veiligheid	36		36		36			Septembercirculaire 2020: versterking omgevingsveiligheidsdiensten
4.2 <i>Dienstverlening</i>								
- Publieksservice			119					Waterschapsverkiezingen 2023
4.3 <i>Beheer van de openbare ruimte</i>								
- Beheer van de openbare ruimte, groen	40							Herplanten bomen
- Beheer van de openbare ruimte, groen	40	40	45	45	5	5	4	4 Groensubsidie Rijksmonument Wolfslaar 2022-2025
- Beheer van de openbare ruimte, wegen		219						Subsidie voor het opruimen van zwerfvuil en het beheer van afvalbakken
- Beheer van de openbare ruimte, wegen	150							Vuelta
4.4 <i>Beheer van het gemeentelijk vastgoed</i>								
- Vastgoedbeheer	200							Visie op vastgoed
Subtotaal programma	606	399	340	185	181	145	4	4

5 Organisatie en financiën van Breda								
5.1 <i>Een toekomstbestendige organisatie</i>								
- Overhead	121	121	121	121	121	121	121	121 DVO Regionaal Bureau Leerplicht Administratie West-Brabant
- Overhead	146		146		146		146	Meicirculaire 2021: Wet Open Overheid
- Overhead	540							Verbeterplan rechtmatigheid
5.2 <i>Solide financiën</i>								
- Algemene uitkeringen		2.861						Septembercirculaire 2020: jeugdhulp
- Algemene uitkeringen		36		36		36		Septembercirculaire 2020: versterking omgevingsveiligheidsdiensten
- Algemene uitkeringen						9.700	9.000	Bijstelling Jeugd voorloper op de septembercirculaire 2021
- Algemene uitkeringen		12.500		10.400				
- Algemene uitkeringen		143		146		146	146	Meicirculaire 2021: Wet Open Overheid

5.3 Mutaties reserves									
- Algemene reserve	2.170		4.350		4.350		4.350		Coalitieakkoord 18-22: bijdrage om reserve op peil te houden
- Algemene reserve	450								Coalitieakkoord 18-22: terugbetaling voorfinanciering vorming reserve sportinvesteringen
- Algemene reserve	2.152		2.152		2.152		2152		Extra dotatie peil houden reserve in verband met renteverlaging
- Algemene reserve	4.000								BGW20 mutatie winstneming GREX
- Algemene reserve		300			200		400		Aanpassing voorziening verkeerregelinstallaties
- Algemene reserve		3.900							Kaderbrief 2021: tekort WMO
- Exploitatiereserve	255	225	255	225	255	225	255	225	Verkiezingen
- Exploitatiereserve		300		1.667					Geluidsmaatregelen HSL Zuid
- Exploitatiereserve		203		144					Bijdragen aan de exploitatie uit jaaroverhevelingen
- Begrotingsreserve	178	85	171		171		171		Bijdrage in fietsenstalling NS
Subtotaal programma			7.195		7.395		7.595	9.492	
	10.012	20.674		12.739		10.228			

Totaal	51.666	52.982	33.245	29.099	20.585	18.688	16.975	11.084	
Incidenteel saldo	1.316		-4.146		-1.897		-5.891		

Incidentele lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo positief en incidentele baten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo negatief. Bij een negatief incidenteel begrotingssaldo wordt een deel van de incidentele lasten ook afgedekt door structurele baten, wat goed is voor het structureel begrotingsevenwicht. Bij een positief incidenteel begrotingssaldo daarentegen worden structurele baten ingezet om incidentele lasten af te dekken, wat leidt tot een negatief structureel begrotingsevenwicht.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Bedragen x € 1.000

Nr. Programma/Thema/Product	2022		2023		2024		2025		Omschrijving
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
5	Organisatie en financiën van Breda								
5.3	<i>Mutatie reserves</i>								
- Algemene reserve	1.500		1.504		1.506		1.506		Bijdrage vanuit bespaarde rente
- Begrotingsreserve	7		8		9		11		Bijdrage vanuit bespaarde rente
- Investeringsreserve	41		36		33		32		Bijdrage vanuit bespaarde rente
- Investeringsreserve		500		300					Dekking omkatting
- Investeringsreserve		40							Inzet voor herplant bomen
- Investeringsreserve		157		157		157		157	Onttrekking kapitaallasten
Totaal	1.548	697	1.548	457	1.548	157	1.549	157	

Geprognostiseerde balans

Bedragen x € 1.000

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vaste activa							
Immateriële vaste activa	3.338	4.477	5.840	4.333	2.853	1.786	1.522
Materiële vaste activa	442.722	447.941	507.750	555.653	569.849	584.849	553.839
Financiële vaste activa	182.784	171.847	167.206	161.287	155.389	149.384	142.983

Vlottende activa							
Voorraden	46.999	37.022	15.430	6.950	6.000	6.000	6.000
Uitzettingen	30.025	26.415	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Overlopende activa	55.726	55.148	69.500	69.500	69.500	69.500	69.500

Liquide middelen	75	1.779	500	500	500	500	500
------------------	----	-------	-----	-----	-----	-----	-----

Balanstotaal	761.669	744.629	791.226	823.223	829.091	837.019	799.344
---------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eigen vermogen							
Algemene reserve	75.601	93.448	92.579	98.652	106.658	114.866	123.273
Bestemmingsreserve	51.091	28.855	21.454	13.194	10.874	10.763	10.653
Nog te bestemmen resultaat cq positief begrotingssaldo	7.020	14.816					
	133.712	137.119	114.033	111.846	117.532	125.629	133.926

Voorzieningen	50.854	60.484	34.864	30.415	27.572	27.549	22.092
----------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Vaste schulden	440.614	416.918	502.329	540.962	543.987	543.841	503.326
-----------------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Vlottende passiva							
Vlottende schuld	83.847	67.652	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000
Overlopende passiva	52.642	62.456	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000

Balanstotaal	761.669	744.629	791.226	823.223	829.091	837.019	799.344
---------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

EMU-saldo	-31.882	12.003	-88.286	-44.552	-8.923	-5.859	34.114
EMU-saldo referentiewaarde	-24.236	-24.236	-23.459	-23.459	-23.459	-23.459	-23.459
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde	-7.646	36.239	-64.827	-21.093	14.536	17.600	57.573

Vaste activa

Vaste activa zijn zaken die meerjarig hun nut en waarde behouden. Uitgaven aan deze zaken worden in beginsel geactiveerd en gedurende de gebruiksduur afgeschreven ten laste van het saldo van baten en lasten. Er is onderscheid in immateriële, materiële en financiële vaste activa. Immateriële vaste activa zijn kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief. De materiële activa zijn stoffelijk van aard; bijvoorbeeld gebouwen, computers, sportvelden en voertuigen. De financiële vaste activa zijn geldleningen, beleggingen en vorderingen op lange termijn.

De toename van de materiële vaste activa bestaat uit de investeringen in de komende periode vermindert met de jaarlijkse afschrijvingslast welke ten laste van het saldo van baten en lasten wordt gebracht.

De vermindering van de financiële vaste activa hangt samen met de leningen welke verstrekt zijn aan BreedSaam en BuildingBreda welke een jaarlijks aflossingsschema kennen.

Vlottende activa

De voorraadpositie hangt samen met het onderhanden werk inzake de grondexploitaties en de voorraden welke bestemd zijn voor verkoop. Het aflopend karakter hangt samen met het aflopende karakter van de lopende grondexploitaties.

Voor de uitzettingen en vlottende activa is voor de geprognosticeerde balans gekozen voor een gelijkblijvend volume gebaseerd op het gemiddelde van de afgelopen jaren, omdat deze een jaarlijks wisselend karakter kennen.

Toelichting op ontwikkelingen schulden

De toename van de schuldpositie hangt samen met de toename van de investeringen. Hiermee hangt het kengetal netto schuldquote sterk samen. Ondanks de toename van onze schuldpositie zijn we in staat om aan onze verplichtingen te voldoen. Zoals blijkt uit de toelichting op de financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen is de referentiewaarde van het kengetal netto-schuldquote uitstekend.

Voor de vlottende activa is gekozen voor een jaarlijks gelijkblijvend volume gebaseerd op de afgelopen jaren, omdat deze een sterk wisselend karakter kennen.

Reserves en voorzieningen

RESERVES

Bedragen x € 1.000

Reserves	Stand 1-1-2022	Bij	Af	Stand 31-12-2022
Algemene reserve	92.580	10.272	4.200	98.652
Begrotingsbeeld	852	185	85	952
Bodemfonds	2.743	0	687	2.056
Exploitatiereserve	2.254	255	728	1.782
Investeringsreserve	5.431	41	697	4.775
Klimaatfonds	549	278	290	537
Parkeerbedrijf reserve	356	0	356	0
Reserve bovenwijkse voorzieningen	992	50	50	993
Versnellingsopgave Wonen	6.175	0	6.175	0
Vrouwenopvang	2.100	0	0	2.100
Totaal	114.033	11.081	13.268	111.846

TOELICHTING RESERVES

Voor een toelichting op de diverse reserves wordt tevens verwezen naar de programma's. De reserve vrouwenopvang is opgenomen onder programma 1. De reserves bodemfonds, klimaatfonds, parkeerbedrijf, versnellingsopgave wonen en bovenwijkse voorzieningen zijn opgenomen in programma 3. De algemene reserve, de begrotingsreserve, de exploitatiereserve en de investeringsreserve zijn opgenomen in programma 5.

Algemene reserve

De Algemene reserve heeft een bufferfunctie voor het opvangen van schommelingen en onvoorziene gebeurtenissen. De reserve maakt deel uit van de weerstandscapaciteit. In de reserve is een bedrag van € 16,5 miljoen geblokkeerd ten behoeve van de Noordelijke rondweg. Dit geblokkeerde bedrag wordt niet meegerekend met de weerstandscapaciteit. Het is de financiële buffer van de begroting. Jaarlijks wordt een deel van het treasuryresultaat (bespaarde rente) aan de reserve toegevoegd. De rekening resultaten vloeien in principe naar de algemene reserve. In de begroting 2022 zijn de volgende dotaties aan en onttrekkingen uit de algemene reserve begroot.

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Rentetoevoeging		1.500
Extra dotatie om reserves op peil te houden ivm renteverlagingen		4.322
Aanpassing winstneming grondbedrijf / woonopgave (cf. besluit coalitieakkoord 2018-2022)		4.000
Voorfinanciering dotatie voorziening VRI's (cf. besluit 2019-2861)	300	
Restitutie voorfinanciering bestemmingsreserve sportinvesteringen (cf. besluit coalitieakkoord 2018-2022)		450
Tekort WMO indien niet voldoende maatregelen	3.900	
Totaal	4.200	10.272

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserve zijn de overige reserves zogenaamde bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves maken onderdeel uit van het eigen vermogen. Bestemmingsreserves zijn ingesteld middels een raadsbesluit ten behoeve van specifieke bestemmingen. Bestemmingsreserves zijn in wezen vrij besteedbaar vermogen, omdat de door de raad opgelegde beperking ook door de raad kan worden opgeheven.

Begrotingsreserve

De begrotingsreserve is in het verleden gevoed uit winstuitkeringen en afkoopsommen, en wordt aangewend om het wegvallen van jaarlijks grote winstuitkeringen geleidelijk in de begroting op te vangen. Het betreft resultaten die over meerdere jaren zijn gereserveerd voor specifieke doelen. Jaarlijks vindt rentetoevoeging plaats om met behulp van dit extra volume de afloop van de bijdrage aan de exploitatie zo geleidelijk mogelijk te laten verlopen. De begrotingsreserve wordt vanaf 2016 ook ingezet voor het oplossen van een dekkingsverschil voor de NS-fietsenstallingen. Het saldo op de begrotingsreserve (€ 0,8 miljoen begin 2022) betreft de beschikbare middelen voor de exploitatie van de NS-Fietsenstallingen. De basis voor deze stortingen en onttrekkingen vormen de afspraken die hierover aan de hand van de business case met de NS zijn gemaakt voor de periode tot en met 2027. De bijdrage van de gemeente Breda bedraagt in totaal maximaal € 6 miljoen gedurende de gehele looptijd. In hoeverre de gereserveerde middelen in de begrotingsreserve beschikbaar moeten blijven voor de NS-fietsenstallingen wordt bekeken tijdens de voorziene evaluatie in 2023 van de business case.

Reserves bodemfonds

Het bodemfonds is een reserve ter versterking van de gemeentelijke klimaatdoelstellingen. Bodemsanering wordt via de exploitatie verwerkt, omdat dit niet is aan te merken als een investering. De ontwikkelingen in de stad zijn onzeker, de inzet is maatwerk en is niet elk jaar hetzelfde. Met het vormen van deze reserve worden de pieken en dalen in de uitgaven opgevangen. De reserve is in het verleden gevormd middels de doeluitkering-gelden tot en met 2021. Vanaf 2021 wordt de reserve afgebouwd met onttrekkingen ter dekking van tekorten van exploitatielasten in het kader van bodemsaneringen. Voor de jaren 2022-2025 zijn onttrekkingen voorzien voor diverse projecten voor een bedrag van ruim € 2 miljoen.

Exploitatiereserve

Via de exploitatiereserve worden geoordeelde bedragen zoals budgetoverhevelingen tijdelijk vastgehouden om in volgende jaren te worden ingezet. Bij de bestuursrapportage wordt aangegeven welke bedragen voor overheveling in aanmerking komen. Vooruitlopend op de resultaatbestemming neemt het college hierover een besluit. De definitieve bedragen worden bij de jaarrekening en resultaatbestemming vastgesteld. Daarnaast dient de reserve voor de egalisatie van de uitgaven voor de organisatie van diverse verkiezingen (landelijk, gemeentelijk, waterschappen). In de begroting 2022 zijn de volgende dotaties aan en onttrekkingen uit de exploitatiereserve begroot.

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Egalisatie kosten verkiezingen	225	255
Geluidsmaatregelen HSL Zuid	300	
Vrijval budgetoverhevelingen voorgaande jaren	203	
Totaal	728	255

Investeringsreserve

Deze reserve dient ter financiering van kapitaallasten voor toekomstige investeringen. Bij besluitvorming is het van belang dat bij aanvang van de kredietvoting voor het specifieke project het volledige bedrag van de investering dat gedekt wordt uit de reserve in de reserve beschikbaar moet zijn. Onttrekking aan de reserve vindt daarmee gedurende de gehele afschrijvingsperiode plaats. Bij Voorjaarsnota en/of Begroting worden middelen beschikbaar gesteld voor dekking kapitaallasten van toekomstige investeringen. Daarnaast wordt aan deze reserve rente toegevoegd in verband met de door deze reserve te dekken rentelasten van de meerjarige kapitaallasten. In de begroting 2022 zijn de volgende dotaties aan en onttrekkingen uit de investeringsreserve begroot.

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Rentetoevoeging		41
Dekking omkatting (cf. besluit BBV-2019-2803)	500	
Inzet voor herplant bomen (cf. besluit coalitieakkoord 2018-2022)	40	
Aanpassingen stadskantoor (cf. besluit BBV-2020-3104)	75	
Dekking kapitaallasten investeringen	82	
Totaal	697	41

Reserve klimaatfonds

Ook het klimaatfonds is een reserve ter versterking van de gemeentelijke klimaatdoelstellingen. Jaarlijks wordt het uitvoeringsprogramma klimaat opgesteld, dat deel uitmaakt van de gemeentelijke begroting. Er wordt een register bijgehouden van de inkomsten en uitgaven uit de reserve Klimaatfonds, onder verwijzing naar de overeenkomsten die zijn gesloten. Jaarlijks wordt door het college een evaluatie van het uitvoeringsprogramma klimaat vastgesteld en ter kennisname aan de raadscommissie voorgelegd. Hierin wordt de evaluatie van het investeringsprogramma klimaat opgenomen. In 2016 is gestart wordt met energiezuinige projecten. De reserve Klimaatfonds wordt gevoed door de Gemeentelijke participatie in project windturbines Hazeldonk. Hieruit ontvangt de gemeente Breda éénmalig een bijdrage van € 225.000 in 2014 (waarvan € 75.000 voor bedrijvenvereniging LCHM) en vervolgens 20 jaar lang jaarlijks € 0,28 miljoen (waarvan € 43.500 bestemd voor het grondbedrijf). Met eventuele inkomsten uit toekomstige revoluerende projecten kan de reserve een groter investeringsvolume genereren, wat ingezet kan worden voor de grote investeringsopgave op het gebied van klimaat. Voor de jaren 2022-2025 worden onttrekkingen voorzien voor diverse projecten voor een bedrag van € 0,5 miljoen .

Reserve parkeren

De reserve parkeerbedrijf betreft een in het verleden ingestelde bestemmingsreserve met als doel de tarieven te egaliseren. Vanaf 2018 is vanwege de positieve resultaten afgezien van dotaties. Bij de begroting 2020 is besloten de reserve in de periode 2020 t/m 2022 tot nul af te bouwen ten gunste van de exploitatie.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

In juli 2020 is door de raad naar aanleiding van de vastgestelde Nota bovenwijkse voorzieningen een reserve bovenwijkse voorzieningen ingesteld. Doel van de reserve is om werkelijk ontvangen bijdragen te bestemmen voor de realisatie van minimaal één van de bovenwijkse voorzieningen uit de nota bovenwijkse voorzieningen. De reserve wordt gevoed door bijdragen bij alle nieuwe bouwplannen een bijdrage te vragen aan de partij die de grondexploitatie voert. Voor 2022 zijn onttrekkingen voorzien voor diverse projecten voor € 0,9 miljoen.

Reserve Versnellingsopgave Wonen

Bij het Coalitieakkoord zijn incidentele middelen voor de Versnellingsopgave wonen beschikbaar gesteld (€ 14 miljoen). Deze middelen worden voor € 13,2 miljoen gedekt uit incidentele winstnemingen van het Grondbedrijf. De rest uit het meerjarenperspectief en de algemene reserve. Het doel van de bestemmingsreserve is om de te realiseren middelen beschikbaar te houden voor de Versnellingsopgave Wonen. De winstnemingen van het grondbedrijf worden in deze reserve gestort, de bestedingen worden uit de reserve onttrokken.

Op basis van deze uitgangspunten is bij resultaatbestemming 2018 een bedrag van € 9,6 miljoen aan de reserve toegevoegd. In 2019 is voor de versnellingsopgave wonen € 0,9 miljoen uitgegeven, zodat begin 2020 € 8,7 miljoen in de reserve beschikbaar was. In 2020 is volop ingezet op het realiseren van harde plancapaciteit, de gelden voor de locatiegebonden subsidies zijn naar verwachting in 2021 te besteden. Bij resultaatbestemming 2020 is nog €4,4 miljoen toegevoegd aan deze reserve. Voor 2022 is naar verwachting circa € 6,2 miljoen beschikbaar ten behoeve van de versnellingsopgave, hetgeen naar verwachting eind 2022 volledig is uitgenut.

Reserve vrouwenopvang

Bij de bestuursrapportage 2020 (besluit 981381) is besloten een reserve vrouwenopvang in te stellen. De reserve is bestemd voor een noodzakelijke vernieuwing van de vrouwenopvangvoorziening aan de Assumburgstraat in Breda. De reserve is eenmalig gevoed met een bedrag van € 2,1 miljoen vanuit restanten van verleende subsidies voor vrouwenopvang (rijksmiddelen DUVO) over de jaren 2015-2017. In de loop van 2021 worden verschillende scenario's uitgewerkt door het bestuur van Safegroep, die worden besproken met de desbetreffende Wethouder. Daarna worden de plannen concreet gemaakt.

VOORZIENINGEN

Bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Stand 1-1-2022	Bij	Af	Stand 31-12-2022
Centrale personeelsvoorziening	563	0	87	476
Onderhoud parkeerbedrijf	2.952	726	529	3.149
Onderhoud Vastgoedbeheer	13.943	5.084	8.173	10.854
Planmatig onderhoud Vastgoedontwikkeling	2.815	0	82	2.733
Voorziening afvalservice	0	49	0	49
Voorziening openbare ruimte onderhoud	2.278	5.769	6.611	1.436
Voorziening riolering	3.312	0	358	2.955
Voorziening verkeersregelinstantaties	136	1.200	1.188	148
Voorziening wet AppA	8.866	250	500	8.616
Totaal	34.864	13.077	17.527	30.414

TOELICHTING VOORZIENINGEN

Voor de toelichting op de voorzieningen wordt tevens verwezen naar de afzonderlijke programma's. De voorzieningen mobiliteit, onderhoud parkeerbedrijf, en planmatig onderhoud VO zijn opgenomen in programma 3. De voorzieningen onderhoud vastgoedbeheer, openbare ruimte onderhoud, afvalservice, riolering en de voorziening wet AppA zijn opgenomen in programma 4. De centrale personeelsvoorziening is opgenomen in programma 5. De voorziening van derden verkregen middelen is deels opgenomen bij programma 1 en deels bij programma 3.

De post voorzieningen op de balans bestaan uit drie groepen, te weten voorzieningen voor groot onderhoud aan vastgoed en kapitaalgoederen, voorzieningen voor personeel en overige voorzieningen. Hieronder worden deze drie groepen nader toegelicht.

Onderhoudsvoorzieningen

Deze onderhoudsvoorzieningen bestaan uit voorzieningen voor groot onderhoud aan de openbare ruimte en gebouwen. Aan de onderhoudsvoorzieningen dienen onderhoudsplannen ten grondslag te liggen, die niet ouder dan vijf jaar zijn. Jaarlijks wordt de toereikendheid van de onderhoudsvoorzieningen getoetst op basis van het verloop van het geplande onderhoud, de stand van de voorziening en de jaarlijkse (gelijkmatige) toevoegingen over de periode van het begrotingsjaar plus de negen daaropvolgende jaren.

Bedragen x € 1.000

	Stand 1-1-2022	Aanwendungen	Toevoegingen	Stand 31-12-2022
Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedbeheer	13.943	8.173	5.084	10.854
Onderhoudsvoorziening parkeergarages en fietsenstallingen	2.952	529	726	3.149
Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedontwikkeling	2.815	82		2.733
Onderhoudsvoorziening openbare ruimte	2.278	6.611	5.769	1.436
Onderhoudsvoorziening verkeerregelinstantaties	136	1.188	1.200	148
Totaal	22.124	16.583	12.779	18.320

Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedbeheer

De voorziening heeft tot doel de meerjarige kosten groot onderhoud van de gebouwen die onder de afdeling Vastgoedbeheer vallen te egaliseren. Hieronder vallen onder andere gebouwen op het gebied van Sport, Welzijn, Brede Scholen, Bedrijfsvoering, Welzijn en Cultuur, de sportinventaris, buitensportvelden, en het centraal Busstation. De basis voor de vorming en het beheer van de voorziening voor de gebouwen zijn de zogenaamde meerjaren-onderhoudsplannen zoals deze in het systeem Planon worden bijgehouden. De MJOP's zijn gebaseerd op het door de Raad vastgesteld gemiddelde onderhoudsniveau 3 op 6. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd, accommodaties worden maximaal om de 5

jaar geherinspecteerd. Op basis van de beschikbare toereikendheidsberekening wordt bij de begroting bepaald welk niveau van dotaties benodigd is om over voldoende middelen te beschikken voor de uitvoering van het groot onderhoud. Aan de onderhoudsvoorzieningen voor gebouwen vastgoedbeheer wordt gedoteerd conform de begroting. De voorziening is in 2031 niet dekkend. Er zullen keuzes gemaakt worden voor te treffen maatregelen, zodat deze toereikendheid alsnog wordt gerealiseerd. Risico's zijn de panden van ATEA en het verouderende gebouwenbestand.

Onderhoudsvoorziening parkeergarages en fietsenstallingen

De voorziening heeft tot doel de meerjarige groot onderhoudskosten van de parkeergarages en fietsenstallingen van de afdeling Parkeren te egaliseren. De basis voor de vorming en het beheer van de voorzieningen voor deze gebouwen zijn de zogenaamde meerjaren onderhoudsplannen zoals deze in het systeem Planon worden bijgehouden. De MJOP's zijn gebaseerd op het door de Raad vastgesteld gemiddelde onderhoudsniveau 3 op 6. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd en vormen de basis voor de jaarlijkse dotatie aan de voorziening teneinde over voldoende middelen te beschikken voor de uitvoering van het (projectmatig) groot onderhoud. De dotatie wordt conform de bouwkostenindex (structureel) verhoogd. Aan de onderhoudsvoorziening voor parkeergarages en fietsenstallingen wordt gedoteerd conform de begroting. De voorziening is toereikend tot en met 2031.

Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedontwikkeling

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van de voorraad panden van het grondbedrijf. De hoogte van de dotatie is gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan. De doorberekening is gemaakt tot 2031. Hierbij wordt uitgegaan van een doorlopende exploitatie, waarbij aanvullend rekening wordt gehouden met inmiddels genomen besluiten voor sloop en / of herontwikkeling. Zonder jaarlijkse dotatie is de voorziening volgens de meerjarenonderhoudsplan tot en met 2030 toereikend om het geplande groot onderhoud uit te kunnen voeren.

De inzet van de onderhoudsvoorziening heeft op dit moment voornamelijk betrekking op de panden in het Havenkwartier. Voor de panden aan de Speelhuiscampus en Belcrumweg, welke betrokken zijn bij het cultuurcluster, zal het groot onderhoud in de komende periode worden uitgevoerd. Voor de panden aan de Veilingkade en Electron zal per pand respectievelijk een toekomstperspectief en haalbaarheidsonderzoek worden opgesteld. Indien (een deel van) de panden in de komende jaren aangehouden worden, zullen de betreffende middelen ook aangehouden dienen te worden.

Onderhoudsvoorziening openbare ruimte

De onderhoudsvoorziening openbare ruimte betreft het groot onderhoud van verharding, kunstwerken en waterwegen. De basis voor de voorziening voor het onderhoud aan de openbare ruimte ligt vast in periodiek te actualiseren beleidskaders en beheerplannen. De berekeningen van de benodigde dotaties zijn gebaseerd op meerjarenplanningen van 10 jaar. Op basis hiervan wordt jaarlijks € 5,7 miljoen toegevoegd aan de voorzieningen met jaarlijkse indexering. De onttrekkingen vinden plaats op basis van de uitvoering van de meerjarenplanning. De voorziening is tot en met 2031 toereikend voor het geplande onderhoud.

Onderhoudsvoorziening verkeerregelinstanties

Voor het in stand houden van verkeersregelinstanties is in 2015 besloten tot het instellen van een specifieke onderhoudsvoorziening. Het meerjarenonderhoudsplan verkeersregelinstanties wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van uitgevoerde inspecties en gerealiseerde projecten, afhankelijk van de ouderdom, vervanging, reparatie en noodzaak van de onderdelen van de verkeersregelinstanties in Breda. Bij het jaarlijks opstellen van de planning wordt ook goed gekeken naar infrastructurele projecten en werkzaamheden vanuit de afdeling Uitvoering om de werkzaamheden gelijktijdig op te pakken (werk met werk maken).

In verband met de aanpassing van de software van de regeltoestellen van de verkeersregelinstanties moeten al deze regeltoestellen op 1 januari 2024 zijn vervangen. Mochten deze verkeersregelinstanties na 1 januari 2024 nog aanwezig zijn en uitvallen, kunnen deze verkeersregelinstanties niet meer worden gerepareerd. Dit zorgt direct voor verkeersonveilige situaties op de wegen van Breda, wat ten alle tijden moet worden voorkomen. Het gevolg hiervan is dat een aantal verkeersregelinstanties eerder moeten worden gerenoveerd, maar omdat het niet toegestaan is dat de bestaande voorziening een negatieve stand vertoont, dient de dotering aan de voorziening verkeersregelinstanties voor de periode 2020-2026 te worden geherprogrammeerd. De totale onderhoudslasten blijft voor de komende 8 jaar gelijk, maar in de jaren 2020 tot en met 2023 worden extra stortingen gedaan in de voorziening, die in de jaren 2024 tot en met 2026 worden gecompenseerd door de verlaging van de geplande stortingen. In de begroting van 2022 leidt tot een extra dotatie van € 0,3 miljoen bovenop de reguliere dotatie van € 0,9 miljoen. De voorziening is tot en met 2031 toereikend voor het geplande onderhoud.

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen omvatten een voorziening voor nog te verwachten kosten voor voormalig personeel en een

voorziening voor de zogenaamde APPA-voorziening (voorziening voor Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers). Bij de begroting wordt de toereikendheid van de personeelsvoorzieningen jaarlijks getoetst op basis van het verloop van de verwachte verplichtingen en de jaarlijkse toevoegingen over de periode van het begrotingsjaar plus de vier daaropvolgende jaren.

Bedragen x € 1.000

	Stand 1-1-2022	Aanwendungen	Toevoegingen	Stand 31-12-2022
Voorziening voormalig personeel	563	87		476
Voorziening Wet APPA	8.866	500	250	8.616
Totaal	9.429	587	250	9.092

Voorziening voormalig personeel

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van de nog verwachte kosten voor voormalig personeel. Het gaat om voormalige medewerkers waarvan om diverse redenen voortijdig afscheid is genomen, maar waarvan nog kosten doorlopen. Om de diverse afdelingen niet meerjarig met deze kosten te belasten worden deze in het jaar van uitdiensttreding in een keer ten laste van de afdeling gebracht en later vanuit deze voorziening afgewikkeld. Indien een medewerker onvrijwillig wordt ontslagen (niet wegens strafontslag, ouderdomspensioen of arbeidsongeschiktheid) ontstaat er op basis van de werkloosheidswet recht op een uitkering zolang de onvrijwillige werkloosheid bestaat. Afhankelijk van de ontslaggrond kan deze wettelijke uitkering aanvullend en aansluitend worden verhoogd/verlengd op basis van onze eigen rechtspositieregeling. De hoogte en duur van de totale uitkeringslast is vooraf wel globaal in te schatten. Maar is uiteindelijk wel afhankelijk van de vraag of, en zo ja hoe snel de betreffende medewerker elders werk kan vinden. Daarnaast wordt de hoogte van de uitkering ook beïnvloed door de inflatie en de salarisontwikkelingen na het ontslag. Of, en zo ja hoeveel uitkeringen per jaar worden toegekend is vooraf niet in te schatten. Dit kan wel indien het ontslag wordt veroorzaakt door de uitvoering van een reorganisatieplan. Uit historisch verloop komt naar voren, dat het volume jaarlijks niet gelijkblijvend is. De Gemeente Breda kiest er derhalve voor om de ww-verplichtingen via een personeelsvoorziening te laten lopen. Jaarlijks wordt een analyse gemaakt van de toekomstige verplichtingen. Tot en met eind 2026 is de voorziening voldoende voor het afwikkelen van de bestaande verplichtingen.

Voorziening Wet APPA

De voorziening bevat pensioenreserveringen en wachtgelden van voormalige politieke ambtsdragers (wethouders). De APPA-voorziening wordt jaarlijks aangepast op basis van de extern opgestelde actuariële berekeningen van de pensioenverplichtingen aan (voormalige) politieke ambtsdragers. Tot en met eind 2026 is de voorziening voldoende voor het afwikkelen van de bestaande verplichtingen.

Overige voorzieningen

De groep overige voorzieningen bestaat uit een voorzieningen voor riolering, afvalservice en van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel.

Bedragen x € 1.000

	Stand 1-1-2022	Aanwendungen	Toevoegingen	Stand 31-12-2022
Voorziening riolering	3.312	358		2.954
Voorziening afvalservice			49	49
Voorziening van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel	p.m.			p.m.
Totaal	3.312	358	49	3.003

Voorziening riolering

De voorziening riolering is bedoeld voor de egalisatie van de tarieven voor rioolheffing en opvangen van financiële tegenvallers. De voorziening wordt betrokken in het Stedelijk Waterplan 2019-2023. Er worden dotaties of onttrekkingen begroot met als doel om aan het eind van de periode van het Stedelijk Waterplan 2019-2023 uit te komen op een stand van 0. Daarnaast wordt aan het eind van ieder jaar het resultaat riolering ten laste of ten gunste van de voorziening gebracht ter egalisatie. Over begrotingsjaar 2022 wordt een onttrekking voorzien van € 0,358 miljoen.

Voorziening afvalservice

De voorziening afvalservice is bedoeld voor de egalisatie van de tarieven van afvalservice en opvangen van financiële tegenvallers. Aan het eind van ieder jaar wordt het resultaat afvalservice ten laste of ten gunste van de voorziening gebracht ter egalisatie. Over begrotingsjaar 2022 wordt een toevoeging voorzien van € 0,005 miljoen.

Voorziening van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel

Deze voorziening is, ingevolge het BBV, bestemd voor van derden (niet zijnde andere overheidsinstellingen) verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden en die beschikbaar zijn voor het volgende begrotingsjaar. Onder deze voorziening zijn middelen toegevoegd voor van derden ontvangen afkoopsommen ten behoeve van parkeervoorzieningen, bijdrage project wind A16, bijdrage social return en bijdrage ZonMw. Bij deze voorziening is hier p.m. opgenomen, omdat bij het opstellen van de begroting 2022 nog niet bekend was of deze middelen in begrotingsjaar 2021 volledig worden besteed dan wel nog deels doorlopen naar begrotingsjaar 2022.

Strategische investeringsplan (SIP)

De begrotingen van de afgelopen jaren laten zien dat onze investeringsruimte is volgepland, terwijl we tegelijkertijd in de praktijk niet alle investeringen volgens plan realiseren. Daarmee creëren we een boeggolf aan beschikbaar investeringsvolume die we steeds voor ons uitduwen, zetten we onszelf onnodig financieel krap en mist het huidige investeringsinstrument de flexibiliteit om op bovenstaande ontwikkelingen goed in te kunnen spelen. Hierdoor komt het instrument als sturingsmiddel onvoldoende tot zijn recht. Mede om deze reden is in de Begroting 2021 de toezegging opgenomen om een strategische investeringsplan (SIP) te ontwikkelen. In een multidisciplinaire projectgroep is tijdens het eerste halfjaar 2021 vooral getracht inzicht te verkrijgen in de conceptuele opzet en richting, de doelstellingen en de resultaten waar het nieuwe plan aan moet voldoen.

Doel en subdoelen

Het SIP bevat zodanige informatie dat de beheersing, sturing, besluitvorming en verantwoording van en over gemeentelijke investeringsvraagstukken kan plaatsvinden. Het instrument is dienstbaar aan zowel het gemeentebestuur als de ambtelijke organisatie. Omdat voor een integraal besluitvormingsproces meer inhoudelijk en financieel inzicht en onderbouwing nodig is over de investeringsprojecten, vanaf initiatief/ambitie tot realisatie, dient het nieuwe instrument een lange tijdshorizon van 15 tot 20 jaar te hebben.

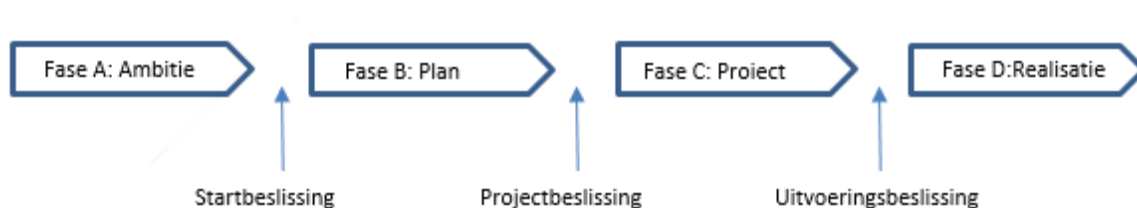
Om bovenstaand doel te kunnen realiseren zijn de volgende subdoelen geformuleerd:

- Het SIP geeft integraal inzicht in de benodigde investeringsruimte binnen de financiële huishouding van de gemeente Breda. Dit geeft eventueel ook inzicht in de noodzaak om binnen de eigen financiële huishouding 'te sparen' om ambities op termijn, zoals in de Omgevingsvisie 2040 en Regionale Investeringsagenda (RIA), mogelijk te maken.
- Het SIP biedt voldoende flexibiliteit om te kunnen sturen op de actualiteit van ieder moment. Hierdoor wordt onderuitnutting van beschikbare investeringsmiddelen voorkomen.
- Het SIP biedt completer inzicht in de opzet, inhoud, meerjarenplanning, risico's en financiën van een programma of project voor onszelf en voor co-financiers/subsidieverstrekkers. Hierdoor kan cofinanciering als prikkel dienen om investeringsambities daadwerkelijk mogelijk te maken en te realiseren.
- Het SIP geeft eveneens inzicht in de voortgang van lopende investeringen (en restantkredieten).

Opzet instrument

Bij het SIP volgen we de wijze van opbouw van proces en structuur zoals gebruikt wordt door het Rijk in het MIRT (meerjarenplan infrastructuur en transport). Op deze wijze doorloopt het traject verschillende fasen van ambitie naar uitvoering. Iedere overgang van fase vraagt om besluitvorming, waardoor het mogelijk is om tussentijds bij te sturen, te faseren, te beëindigen of te (her)prioriteren.

Schematisch ziet het proces er als volgt uit:

- **Fase A: Ambitie** (output: verkenning/visie)
In de eerste fase gaat het om de verre vooruitblik. De periode met een tijdshorizon van 10 jaar en verder. Het gaat om het in beeld brengen van de gewenste ontwikkelingen, de ambities. Door deze ontwikkelingen in beeld te brengen bestaat inzicht in de grote financiële opgaven waarvoor naast benodigde cofinanciering ook wij als organisatie moeten 'sparen'. Hier ligt een relatie met de motie Infrastructuurfonds zoals aangenomen bij de Begroting 2021. Deze spaarmogelijkheden worden later in het ontwikkeltraject SIP nog nader uitgewerkt.
- **Fase B: Plan** (output: uitvoeringsplan)
De tweede fase vraagt om een verdere concretisering van de benodigde opgave, de doelstellingen van het project en de benodigde investeringsmiddelen. In deze fase is maximale flexibiliteit gewenst om op basis van de opgaven van de stad richting te geven aan fasering van de projecten.

- **Fase C: Project** (output: projectplan en kredietvoting)
In deze fase moeten projectscope en financieringsstructuren met eventuele cofinanciering helder zijn. In deze fase kunnen ook het schetsontwerp en uitvoeringsplanning al worden gemaakt.
- **Fase D: Realisatie** (output: uitgevoerd investeringsproject)
In deze fase wordt geconsulteerd bij belanghebbenden, wordt het investeringsproject verder ontworpen (voorlopig en definitief ontwerp) en wordt het daadwerkelijk uitgevoerd.

Het SIP geeft naast de fasering tevens per project inzicht in:

- **de bijdrage aan gemeentelijke beleidsdoelstellingen**
Welke bijdrage levert het project aan de realisatie van belangrijke richtinggevende gemeentelijke beleidsdoelen vanuit ruimtelijk, economisch, sociaal en cultureel perspectief m.b.t. de ontwikkeling van de stad in komende 15 tot 20 jaar? Denk hierbij o.a. aan het Verhaal van Breda en de Omgevingsvisie 2040.
- **de onderbouwing van investeringsprojecten:**
 - inhoudelijke toelichting (scope)
 - financiën (kosten/baten, cofinanciering/subsidies)
 - planning en fasering in jaarschijven
 - risico's en kansen
 - benodigde personele capaciteit.

Hiervoor wordt een (standaard) projectblad ontwikkeld wat voor elk project wordt ingevuld.

Voorts zijn we voornemens om de nieuwe beheersorganisatie vorm te geven. Een adequate beheerorganisatie is onontbeerlijk voor een succesvolle werking van SIP in de toekomst. De taken en verantwoordelijkheden van alle betrokken medewerkers in de organisatie met betrekking tot het vullen, onderhouden en actualiseren van het SIP worden hierbij in beeld gebracht.

SIP en Begroting 2022

In de tweede helft van 2021 willen we het functioneel ontwerp van het nieuwe instrument SIP verder uitwerken om in de eerste helft van 2022 het vastgestelde definitieve ontwerp te implementeren inclusief het automatiseren van de dataverwerking en informatievoorziening. Dit neem niet weg dat we al bij de Begroting 2022 eerste stappen zichtbaar maken van het SIP. Concreet betekent dit dat we alle investeringsprojecten indelen naar de fasen van de MIRT-methode (indeling in Fase A Ambitie, Fase B Plan, Fase C Project of D Realisatie) en bezien we de mogelijkheden van verdere clustering van gelijksoortige investeringsprojecten. Daarmee krijgen we inzicht in de mate van flexibiliteit binnen het totale investeringsplan, wat gewenst is om in te kunnen spelen op de actualiteit van het moment.

Vervolgaanpak

De volgende onderdelen van het SIP worden op een later moment ontwikkeld en bij een volgend Planning & Control product toegevoegd:

- Integraal inzicht in de financiën (kosten en baten, dekkingsmogelijkheden, cofinanciering derden, subsidies).
- Toevoegen van projectbladen met inhoudelijke, financiële en planning-technische informatie over de investeringsprojecten waarbij door middel van een doorklikmogelijkheid per project vanuit het SIP kan worden doorgelinkt naar deze onderliggende informatie.
- Inzicht in de investeringsprojecten op middellange (5 tot 10 jaar) en lange termijn (10 tot 20 jaar).
- Voorstellen voor spaarmogelijkheden (relatie met motie infrastructuurfonds).

Er is in het vervolgtraject ruimte voor aanpassingen. De spelregels worden later vastgesteld en daarbij wordt de relatie met de motie infrastructuurfonds betrokken. Komend jaar, te beginnen in januari, gaan we eerst in gesprek met de raad over de verdere ontwikkelingen van het SIP.

Strategische investeringsplanning 2022-2025

In onderstaande tabel treft u het SIP 2022-2025 waarbij inzicht is in de investeringsprojecten ten laste van de algemene middelen en de investeringsprojecten ten laste van tarieven zoals afvalstoffenheffing en rioolheffing. In 2022 hebben we aan nieuwe investeringsmiddelen ten laste van de algemene middelen € 15 miljoen beschikbaar, vanaf 2023 € 23 miljoen per jaar (gedurende een periode van 10 jaar). We zetten ook € 0,9 miljoen uit de reserve bovenwijkse voorzieningen in voor daaraan gerelateerde investeringen. Ten behoeve van de Noordelijke Rondweg maken we een eerste stap door bovenop de reeds

beschikbare € 9,5 miljoen in de investeringsplanning een bedrag van € 16,5 miljoen als infrastructuurfonds te blokkeren in de algemene reserve. Hiermee geven we meteen uitvoering aan de motie. Zoals hierboven vermeld zijn de investeringsprojecten ingedeeld naar de 4 fasen van de MIRT-methodiek. Voor een toelichting op de individuele investeringsprojecten wordt verwezen naar de afzonderlijke begrotingsprogramma's.

STRATEGISCHE INVESTERINGSPLAN 2022-2025

Bedragen x € 1.000

Fasering	Programma	Thema	Investerings in dit programma	Planning uitgaven 2022	Planning uitgaven 2023	Planning uitgaven 2024	Planning uitgaven 2025	Totaal beschikbare middelen	
	Ondernemend Breda	Dynamische stad	Stadsdepot		728			728	
		Grote projecten in de stad	Gasthuisvelden	500	500			1.000	
			Herontwikkeling vertreklocaties Gasthuisvelden	750	750			1.500	
			Hoofdinfrastructuur Havenkwartier	1.790				1.790	
			Havenkwartier - bodemsanering	325	262	712		1.299	
			Retentie Crossmark-'t Zoet	1.480				1.480	
			Vorbereidingskosten 't Zoet	470				470	
		Stimuleren economische ontwikkeling	Economische zaken	201				201	
			Ontwikkelingen Bavel			3.300		3.300	
	Duurzaam wonen in Breda	Grote woonprojecten in de stad	Grote woonprojecten	1.250	1.200	1.160		3.610	
		Verdeling beschikbare ruimte	Overige nieuwe projecten	400				400	
			Stedelijke planning en programmering	1.323				1.323	
		Wonen	Wonen		500	487		987	
	Basis op orde	Beheer van de openbare ruimte	Riolering (instandhouding)			20.000	20.800	40.800	
			Beheer van het gemeentelijk vastgoed	Vastgoedbeheer		620	199		819
Ambitie				8.489	4.560	25.858	20.800	59.707	
	Vitaal en sociaal Breda	Ontmoeten	Wijkontwikkeling	130				130	
	Ondernemend Breda	Grote projecten in de stad	Crossmark	2.027	1.980	1.500		5.507	
				Cultuurcluster Klavers Jansen / Electron	1.144	1.500			2.644
				Park Seelig Zuid Gasthuisvelden			6.500		6.500

		Programma Verbeter Breda	1.500				1.500	
Duurzaam wonen in Breda	Bereikbaar Breda	Mobiliteit			1.555		1.555	
		Mobiliteit: Instandhouding bestaand netwerk	2.281	4.200			6.481	
		Mobiliteitsdeal Verbeter Breda (w.o. Noordelijke Rondweg)	2.250	2.750	4.250		9.250	
	Verdeling beschikbare ruimte	1e fase Oostflank	100	1.794			1.894	
		Achter de Lange Stallen	250				250	
		Oostflank		2.000			2.000	
		Tuinen van Genta	750				750	
Wonen	Wonen	500				500		
Basis op orde	Beheer van het gemeentelijk vastgoed	Vastgoedbeheer	826				826	
		Functionele aanpassingen gemeentelijke accommodaties	350				350	
	Beheer van de openbare ruimte	Bomen (inlopen achterstand)	700				700	
Organisatie en Financiën van Breda	Toekomst bestendige organisatie	Bedrijfsvoering	1.540	2.900	2.900		7.340	
		Wagenpark - tarieven	1.695	1.695	1.695		5.085	
Plan			16.043	18.819	18.400		53.262	
	Vitaal en sociaal Breda	Ontmoeten	Speeltoestellen (instandhouding)	500	500	500		1.500
	Ondernemend Breda	Grote projecten in de stad	Havenkwartier	500	500			1.000
Duurzaam wonen in Breda	Bereikbaar Breda	Hoogspanningsverbinding 150kv		1.000	655	1.444		3.099
		Mobiliteit		840	745			1.585
		Mobiliteit: Instandhouding bestaand netwerk		245				245
		Mobiliteit: Schaalsprong fiets: snelfietsroute Tilburg		350				350
		Mobiliteit: Schaalsprong OV: spoor en bus		200	200			400

		Breda is een duurzame en bestendige stad	Groen en Water	410	410			820
Basis op orde	Beheer van de openbare ruimte		Afvalservice		200	200	200	600
			Bomen (instandhouding)	900	900	900	2.700	
			Groene pleinen & parken 2.0	833	833		1.666	
			Openbare ruimte: herinrichtingen	700	700		1.400	
			Openbare ruimte; klimaatadaptatie	190	190	190	570	
			Openbare ruimte; openbare verlichting	2.550	2.550	2.600	7.700	
	Beheer van het gemeentelijk vastgoed	Koelmachine ijsbaan	400					
		Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed	547	303	626		1.476	
Project				10.165	8.686	6.460	200	25.511
Ondernemend Breda	Grote projecten in de stad		Nieuwe Mark	7.383	8.800	1.000		17.183
			Bereikbaar Breda	Mobiliteit	3.898	192		4.090
			Breda is een duurzame en bestendige stad	Groen en Water	1.123			1.123
Basis op orde	Beheer van de openbare ruimte		Afvalservice	200				200
			Riolering (instandhouding)	24.975	19.200			44.175
	Beheer van het gemeentelijk vastgoed		Doorstroomvoorziening	2.316				2.316
			Talentencentrum	19.180	1.250			20.430
Realisatie				59.075	29.442	1.000		89.517
Eindtotaal				93.772	61.507	51.718	21.000	227.997

Bij de bestuurlijke behandeling van de begroting wordt de gemeenteraad gevraagd de nieuwe kredieten voor de investeringsprojecten < € 1 miljoen gelijk bij de vaststelling van de Begroting 2022 te voteren. Voor de nieuwe kredieten van de investeringsprojecten > € 1 miljoen worden separaat bestuursvoorstellen aan de gemeenteraad voorgelegd.

In het SIP 2022-2025 voegen we dus de jaarschijf 2025 toe ter grootte van € 23 miljoen ten laste van de algemene middelen. Het college heeft er voor gekozen deze jaarschijf nu niet te vullen met voorstellen voor investeringsprojecten. Enerzijds om het nieuwe gemeentebestuur in 2022 de gelegenheid te geven hiervoor voorstellen te doen. Anderzijds omdat in het kader van de Omgevingsvisie 2040 de gewenste investeringsprojecten nog moeten worden geprioriteerd. Deze Omgevingsvisie levert immers belangrijke input voor de investeringsprojecten op de middellange (5 tot 10 jaar) en lange termijn (10 tot 20 jaar). Uitzondering vormen de investeringsprojecten voor Afvalservice en Riolering die volledig worden gedekt uit de tarieven afvalstoffenheffing en rioolheffing. Hiervoor zijn in 2025 wel investeringsbedragen opgenomen.

Bijlagen

Begroting|2022

Trends en ontwikkelingen

LANDELIJKE TRENDS EN ONTWIKKELINGEN EN EEN DOORKIJKJE NAAR BREDA

In een recente trendstudie van Platform 31 ("Herstel en perspectief in tijden van transitie"; augustus 2021) zijn 8 landelijke lange(re) termijn trends benoemd. Hieronder volgt een overzicht van de signalen uit de trendstudie. Elke trend wordt aangevuld met een korte schets van de lokale situatie in Breda.

BESTUUR EN SAMENSPEL

- De taken op lokaal niveau zijn toegenomen, worden belangrijker en ook steeds ingewikkelder.
- Lokale overheden hebben met oplopende financiële tekorten te maken en de ruimte om zelfstandig keuzes te maken staat onder druk.
- Nieuwe vormen van burgerbetrokkenheid nemen toe, maar de samenwerking tussen burger en gemeenten kent nog voldoende verbeterpunten.

Voor Breda betekent dat...

Door de toenemende complexiteit van de samenleving en de decentralisaties gaat de gemeente steeds meer samenwerken met andere overheden en deskundige organisaties, bewoners en cliëntgroepen. Dat doen we bijvoorbeeld via Thematafels, Wijkplatforms en PlanBreda, een platform bedoeld om plannen voor Breda te delen en met behulp van de stad een stap verder te brengen. Met de Toekomststoel stimuleren we jongeren om als volwaardige gesprekspartners mee te denken, doen en beslissen over de toekomst van de stad. En met de invoering van de Omgevingswet wordt voor het eerst participatie op grote schaal het centrale uitgangspunt bij de vorming van beleid, namelijk voor het gehele ruimtelijke domein. Kortom, de gemeente doet meer samen met én laat meer en meer over aan inwoners en andere partijen.

DEMOGRAFIE: ER VALT WAT TE KIEZEN

- Bevolking blijft groeien, met name in de grote steden.
- Migratie vanuit buitenland belangrijkste oorzaak bevolkingsgroei.
- Demografische trends en ontwikkelingen laten grote regionale verschillen zien.

Voor Breda betekent dat...

De Bredase bevolking is de afgelopen jaren beperkt gegroeid. De relatieve stabilisatie is een optelsom van een positief saldo van vestiging uit het buitenland, een negatief saldo van vertrekken naar andere gemeenten en een negatief geboorteoverschot. Per 1 januari 2021 heeft Breda ruim 184.000 inwoners. Hiervan is 21% jonger dan 20 jaar en 19% 65 jaar of ouder. Het aandeel van de groep 65-plussers groeide de afgelopen jaren aanzienlijk en dat zal de komende jaren verder doorgroeien. In Breda heeft bijna een kwart van de inwoners een migratieachtergrond (45.000 personen). Er wonen ruim 100 nationaliteiten. Van de ruim 88.000 huishoudens in Breda zijn er bijna 38.000 1-persoonshuishoudens (ruim 43%). Het aantal 1-persoonshuishoudens groeit in aantal en aandeel, ook de komende jaren. Volgens de recente bevolkingsprognose groeit de bevolking van Breda de komende jaren sterk: van ruim 184.000 inwoners in 2021 naar ruim 210.000 inwoners in 2038. Dit is een stijging van 14%.

De groei van Breda en de wijzigende samenstelling van de bevolking zal aanvullende opgaven opleveren. Zo zal bijvoorbeeld niet voor alle noodzakelijke voorzieningen de bestaande capaciteit toereikend zijn. Vergrijzing zal, naast mogelijke arbeidsparticipatie-gerelateerde effecten, wellicht ook gevolgen kunnen hebben voor het economisch handelen van Bredanaars; een vergrijzde bevolking zou bijvoorbeeld een ander consumptie- en investeringspatroon kunnen hebben dan een jongere. Een verandering in bevolkingssamenstelling heeft ook invloed op bijvoorbeeld de woningbehoefte, de voorzieningen, de arbeidsmarkt, de inrichting van de openbare ruimte en veiligheid.

VAN ONDERSTEUNING NAAR ECONOMISCH HERSTEL

- Regionaal-economische verschillen nemen toe.
- Groeipotentie afhankelijk van het arbeidsaanbod en de arbeidsparticipatie.
- Toenemende leegstand van winkels en kantoren.

Het Centraal Planbureau heeft de economische voorspellingen voor de nabije toekomst in de Macro Economische Verkenningen 2021 (voorspellingen voor Prinsjesdag) opnieuw naar boven bijgesteld. In deze voorspellingen wordt gerekend met een economische groei van 3,9% (BBP) in 2021 en 3,5% in 2022. In 2020 kromp de economie nog met 3,8%. Dit is een gemiddelde, de verschillen tussen sectoren zijn groot. Enkele sectoren houden langere tijd – en soms permanent – last van de pandemie. Op andere plekken zijn er personeelstekorten. Per 5 werkzoekenden zijn er inmiddels 6 vacatures. De werkloosheid komt uit op 3,4% in 2021. Ondanks het aflopen van de steunmaatregelen per 1 oktober 2021 zal de werkloosheid slechts beperkt oplopen, tot 3,5% in 2022. De werkzame beroepsbevolking neemt in 2022 met 0,9% toe.

Voor Breda betekent dat...

Het **aantal banen** in Breda is de afgelopen jaren sterk gegroeid, van 101.000 in 2015 tot 110.600 in 2020. De groei in 2020 was 0,7%. Het aantal startende ondernemers blijft hoog, maar stabiliseert. De cijfers over 2021 zijn nog niet beschikbaar. In 2021 en 2022 is de groei van het aantal banen naar verwachting zeer beperkt. Ook op langere termijn wordt uitgegaan van 110.000 banen.

De **arbeidsmarktsituatie** daalde in 2020 van krap naar gemiddeld. In 2021 is weer sprake van een opkomende krapte. Door een onverwachte werkgelegenheidsgroei daalt ook de werkloosheid in 2021. In 2022 loopt de werkloosheid naar verwachting weer iets op. Het verwachte werkloosheidsniveau voor Breda ligt iets boven het landelijk gemiddelde.

Het **vertrouwen in de economie** is herstellende. Zowel producenten als consumenten hebben vanaf 2021 langzaam meer vertrouwen in de economie dan een jaar geleden. Het producentenvertrouwen is ook voor het eerst sinds april 2020 weer positief.

In 2020 was de leegstand van kantoren, bedrijven en winkels in Breda 8,5%. De onderlinge verschillen tussen de sectoren zijn groot. Voor 2021 en 2022 gaan we uit van een gelijkblijvend of zelfs lichte daling van het leegstandspercentage.

TOEKOMSTGERICHTE INCLUSIEVE GEMEENTE

- Groeiende kansenongelijkheid.
- Verminderde sociale cohesie.
- Sterke groei van het aantal ouderen met een zorg en ondersteuningsvraag die goede Wmo- en thuiszorg, welzijnsvoorzieningen, andere voorzieningen (huisarts, buurtsuper, ontmoetingsplekken, openbaar vervoer) en woningen nodig hebben in wijk, buurt en kern.

Voor Breda betekent dat...

De meeste Bredanaars geven aan tevreden te zijn met hun leven. 95% geeft een voldoende, 64% zelfs meer dan een 8. Gemiddeld geven inwoners een 7,7. Dit is vergelijkbaar met de voorgaande 5 jaar. Ruim de helft van de Bredanaars gaf eind 2020 aan dat zij zich door de coronacrisis minder gelukkig voelen. Bredanaars die niet zo gelukkig zijn, voelen zich vaker ongelukkig door de crisis dan andere Bredanaars. Corona lijkt dus het geluksgevoel van Bredanaars die toch al niet zo gelukkig waren meer te raken.

In de meest recente inwonerspeiling naar de impact van corona (mei 2021) geeft 28% van de Bredanaars aan zich wel eens/vrijwel altijd eenzaam te voelen. Dat is een verdere toename vergeleken met het begin van de coronacrisis (23%) en vergeleken met de situatie vóór corona (21%).

Begin 2021 bracht de Rekenkamer Breda een onderzoek uit over de segregatie in Breda. Uit dit onderzoek blijkt dat de verschillen tussen de wijken waar het goed gaat en de wijken die beneden gemiddeld scoren groter worden. Met veel Bredanaars gaat het goed en steeds beter, maar de bewoners in 16 buurten (waaronder de kwetsbare- en vroegsignaleringswijken) worden vaker met slechtere dan met betere omstandigheden geconfronteerd.

UITDAGINGEN IN VEILIGHEIDSDOMEIN STEEDS COMPLEXER

- De traditionele criminaliteit en de onveiligheidsbeleving vertonen een dalende trend; daarentegen zijn er ook signalen en voorbeelden van verharding van de criminaliteit.
- Nieuwe technologieën en digitalisering leiden tot explosieve toename van cybercrime waarmee burgers, bedrijven, (lokale) overheden en instellingen te maken krijgen. Een relatief nieuw fenomeen is desinformatie en nepnieuws.
- Verbinding tussen zorg-, sociaal en veiligheidsdomein is van belang om overlast en criminaliteit tegen te gaan, ook in kwetsbare wijken, dorpen en kernen.

Voor Breda betekent dat...

Bij veel vormen van traditionele, zichtbare criminaliteit leek de ondergrens van het aantal misdrijven rond 2018 bereikt te zijn. Mede als gevolg van de coronacrisis neemt dit soort criminaliteit momenteel echter af. Denk hierbij aan woninginbraak, zakkenrollerij en autoinbraken. Doordat mensen meer thuis zijn dan voorheen, is er voor potentiële daders minder gelegenheid om dit soort misdrijven te plegen. Deze gelegenheid neemt in 2022 naar alle waarschijnlijkheid weer toe.

Minder zichtbare vormen van criminaliteit lijken te groeien. Zo neemt cybercrime nog altijd toe en is deze vorm van criminaliteit in de politiecijfers nu het grootst van alle misdrijven. Daarnaast wordt het fenomeen cybercrime steeds ingewikkelder, onder andere doordat cybercriminelen inventiever te werk gaan. Een andere minder zichtbare vorm van criminaliteit die lijkt te groeien, is ondermijning. Criminele bedrijfsprocessen openbaren zich hierbij in de bovenwereld en het is niet altijd duidelijk wie slachtoffer en dader is.

Op de overlastcijfers is corona ook van invloed. Doordat mensen momenteel meer thuis zijn, kunnen ze meer overlast ervaren en melden. Voor doelgroepen die mogelijk overlast veroorzaken, zoals jeugd en personen met verward gedrag, is steeds meer aandacht.

Onvrede en onmacht over de toenemende sociale verschillen kunnen leiden tot verdergaande polarisatie (tegenstellingen tussen groepen mensen) en radicalisering (extremer worden van bepaalde opvattingen). Inwoners in kwetsbare gebieden worden zwaar getroffen door de gevolgen van de coronacrisis, waardoor een verdere tweedeling in de maatschappij en meer kansongelijkheid kunnen ontstaan.

Het begrip veiligheid is het laatste decennium veranderd en complexer geworden. Daardoor verandert ook de aanpak van veiligheid. Dit complexe veiligheidsvraagstuk hangt voortaan samen met onder andere zorg, segregatie, economie en technologische, politieke en culturele ontwikkelingen.

EEN TEKORT AAN RUIMTE EN WONEN

- De vele claims zorgen voor grote druk op de schaarse ruimte ('niet alles past overal').
- Het tekort aan betaalbare woningen ('woningzoekenden komen niet aan de bak').
- Toenemende ruimtelijke verschillen ('de kloof').

Voor Breda betekent dat...

In Breda zijn in 2020 ruim 850 woningen opgeleverd (nieuwbouw en transformatie), maar ook in Breda blijft het woningtekort onverminderd hoog. De vraagprijs van woningen in Breda steeg het afgelopen jaar sterk (+9%). Het aanbod aan te koop staande woningen daalde verder. Cijfers van Pararius laten zien dat in Breda de huurprijs van huurwoningen in de vrije sector - na een stijging in het tweede kwartaal van 2020 (6,7%) ten opzichte van het kwartaal een jaar eerder - een daling laat zien in het derde kwartaal (-2,7%). Veel grote steden lieten in beide periodes een daling zien in de gemiddelde vrije sector huurprijs. Dit komt door de daling van het aantal expats en toeristen in deze steden; twee groepen waarop corona van grote invloed is geweest. In Breda is dit effect minder aanwezig. De zoektijd voor woningzoekenden van sociale huurwoningen is de afgelopen jaren verder gestegen.

In de periode tot 2040 worden er in Breda 25.000 woningen gebouwd. Het doel is de woningbouwproductie te verhogen, zodat in de komende jaren structureel 1.500 woningen per jaar worden gebouwd.

NAAR EEN TOEKOMSTBESTENDIG MOBILITEITSSYSTEEM

- De vraagstukken rond mobiliteit worden breder en de investeringen krijgen daarmee een groter maatschappelijk effect.

- Het mobiliteitsgedrag wordt steeds gevarieerder, mede onder invloed van de technologische ontwikkelingen.
- Het valt nog niet te zeggen of de coronacrisis een blijvende verandering in ons mobiliteitsgedrag teweeg zal brengen.

Voor Breda betekent dat...

De afgelopen decennia zagen we een bijna ontembare groei van het aantal reizigers: op de fiets, in de auto, in het openbaar vervoer en in de lucht. De coronacrisis zorgde begin 2020 echter voor een radicale kentering. De gemiddelde verkeersintensiteit van alle telpunten in Breda lag in 2020 ruim 10% lager dan in 2019. De intensiteiten lagen tijdens de eerste en tweede lockdown lager dan in de periodes daarna.

De gemiddelde fietsintensiteit lag in 2020 gemiddeld 22% lager dan in 2019. Een belangrijke oorzaak is het 'thuisonderwijs'. De definitieve lange termijn effecten van de coronacrisis zijn lastig in te schatten. Door een stijgend aandeel thuiswerkers wordt een (beperkte) mobiliteitsafname verwacht. Hiertegenover staan grote woningbouw ambities in de Bredase Omgevingsvisie en een veranderende mobiliteitswereld (aandeel elektrisch bij zowel auto als fiets, MobiliteitsHubs, autodelen enz.). Doordat Breda dus simpelweg groter wordt zal de verkeersintensiteit groeien. In hoeverre het aandeel fiets-auto-OV ook zal wijzigen is lastig in te schatten.

DE INGRIJPENDE DUURZAAMHEIDSTRANSITIE

- De komende tien jaar moeten Rijk en gemeenten belangrijke stappen zetten om de doelstellingen in 2030 én 2050 te kunnen halen op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie en de transitie naar een circulaire economie.
- De gemeenten slagen erin om geleidelijk de CO₂-uitstoot van woningen terug te dringen. De beweging is er; nu moet het tempo omhoog.
- Om de voortgang op het gebied van klimaatadaptatie en circulaire economie te kunnen monitoren, komen voor het eerst indicatoren beschikbaar. Voor Rijk en gemeenten zijn deze indicatoren onmisbaar om de voortgang te bewaken en om te kunnen bijsturen.

Voor Breda betekent dat...

De totaal bekende CO₂-uitstoot in Breda neemt de laatste jaren af. Van 892 Kton in 2015 naar 759 Kton in 2019. Om het streven om in 2044 CO₂-neutraal te zijn te behalen, moeten flinke stappen worden gemaakt. Het aandeel hernieuwbare energie in Breda is in de afgelopen jaren licht gestegen.

De Nederlandse overheid heeft besloten om in 2050 geen aardgas meer te gebruiken voor koken en stoken. Ook Breda doet mee en heeft de ambitie om al in 2044 geen aardgas meer te gebruiken voor koken en stoken. Op dit moment wordt er gewerkt aan een plan, de zogenaamde Transitie Visie Warmte. Die moet eind 2021 gereed zijn. Hierin komt een planning van de gebieden die als eerste (voor 2030) worden aangepakt en welke daarna.

BLANGRIJKSTE BRONNEN

- Herstel en perspectief in tijden van transitie, stedelijke trends en opgaven; Platform 31; augustus 2021
- Macro Economische Verkenningen; Centraal Planbureau, september 2021
- Stadsenquête (ontwikkelingen), Gemeente Breda, 2010-2020
- Integrale herstelmonitor, Gemeente Breda, O&I, juni 2021
- Basisregistratie Personen
- Economische Barometer Breda, Gemeente Breda, 2020; 2021
- LISA/Vestigingenregister, 2020
- Leefbaarometer, BZK, 2018 en Vroegsignalering 2017
- Veiligheidsmonitor; Gemeente Breda, 2021
- Buurtenquête, Gemeente Breda, 2011-2019
- Dashboard Buurtbarometer, waarin verschillende bronnen zijn gebundeld
- Segregatie in Breda, Rekenkamer Breda, 2021
- Pararius, 2021
- NVM, 2021
- DASHBOARD - Breda (databank.nl)
- Home - Waarstaatjegemeente.nl - cijfers en statistieken van gemeenten.

OVERZICHT FINANCIËEL TOTAALOVERZICHT

Bedragen x €1.000

	Jaarrekening 2019			Jaarrekening 2020			Begroting 2021 na wijziging			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Vitaal en Sociaal Breda																					
Opgroeien																					
Algemene voorzieningen jeugd	192	6.941	6.750	0	6.468	6.468	45	7.143	7.098	45	6.570	6.525	45	6.546	6.501	45	6.547	6.502	45	6.548	6.503
Toeleiding tot maatwerkvoorzieningen jeugd	173	2.803	2.630	93	3.542	3.449	100	2.298	2.198	100	2.284	2.184	100	2.284	2.184	100	2.284	2.184	100	2.284	2.184
Jeugdhulp maatwerkondersteuning	33.004	67.008	34.004	34.673	72.478	37.805	33.448	70.856	37.408	33.448	73.128	39.681	33.448	71.100	37.653	33.448	70.501	37.053	33.448	69.601	36.153
Jeugdhulp geëscaleerde zorg	5.224	10.257	5.033	1.289	4.545	3.256	4.078	7.501	3.423	4.078	7.375	3.296	4.078	7.375	3.296	4.078	7.375	3.296	4.078	7.375	3.296
Primair en voortgezet onderwijs	6.267	12.236	5.969	6.805	13.241	6.436	7.536	13.959	6.422	6.303	12.397	6.094	6.303	12.397	6.094	6.303	12.397	6.094	5.561	11.654	6.094
Totaal Opgroeien	44.859	99.245	54.386	42.861	100.274	57.413	45.207	101.756	56.549	43.974	101.754	57.780	43.974	99.703	55.728	43.974	99.104	55.130	43.231	97.462	54.231
Betrokken zijn																					
Algemene voorzieningen volwassenen	20	10.671	10.652	91	10.285	10.194	0	11.005	11.005	0	10.434	10.434	0	10.414	10.414	0	10.414	10.414	0	10.414	10.414
Volwassenen maatwerkondersteuning	1.383	36.636	35.253	1.262	39.265	38.004	5.399	39.701	34.302	1.474	38.186	36.713	1.449	34.043	32.595	1.449	33.950	32.502	1.449	33.861	32.412
Maatwerk Wmo	653	6.666	6.012	318	6.911	6.593	592	5.911	5.319	501	7.073	6.572	506	7.133	6.627	510	7.276	6.766	515	7.275	6.760
Totaal Betrokken zijn	2.056	53.973	51.917	1.671	56.461	54.791	5.991	56.617	50.626	1.975	55.693	53.719	1.955	51.591	49.637	1.959	51.641	49.682	1.964	51.550	49.587
Thuis																					
Volwassenen geëscaleerde zorg	6.795	55.443	48.648	7.789	58.034	50.245	6.504	55.806	49.302	6.057	52.254	46.197	6.057	52.333	46.275	6.057	52.350	46.293	6.057	52.349	46.292
Totaal Thuis	6.795	55.443	48.648	7.789	58.034	50.245	6.504	55.806	49.302	6.057	52.254	46.197	6.057	52.333	46.275	6.057	52.350	46.293	6.057	52.349	46.292
Leren, ontwikkelen en werken																					
Participatie	0	0	0	0	116	116	0	493	493	0	738	738	0	748	748	0	727	727	0	702	702
Sociale werkvoorziening	11.592	30.022	18.431	8.013	26.756	18.743	9.151	9.310	159	8.607	7.725	-882	8.095	6.215	-1.880	8.095	5.331	-2.763	8.095	4.514	-3.581

Reintegratie	927	9.928	9.000	3.748	11.022	7.274	6.308	31.627	25.319	6.308	26.120	19.813	6.308	26.285	19.977	6.308	26.424	20.116	6.308	26.588	20.280
Wet BUIG en overige regelingen	71.698	75.015	3.317	101.915	99.590	-2.325	83.144	88.438	5.294	74.654	79.117	4.463	74.654	79.121	4.468	74.654	79.121	4.468	74.654	79.121	4.468
Bijzondere bijstand	966	6.873	5.908	772	6.458	5.686	825	8.338	7.513	825	7.421	6.596	825	7.361	6.536	825	7.361	6.536	825	7.361	6.536
BredaPas	0	240	240	0	124	123	32	428	397	32	299	267	32	299	267	32	299	267	32	299	267
Schuldhelpverlening	2.141	4.614	2.472	1.507	3.422	1.915	695	4.202	3.507	541	3.528	2.987	483	3.470	2.987	483	3.470	2.987	483	3.470	2.987
Kwetsbare groepen	1	1	0	434	419	-15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Leren, ontwikkelen en werken	87.324	126.692	39.368	116.390	147.908	31.517	100.154	142.837	42.683	90.966	124.949	33.982	90.395	123.500	33.104	90.395	122.734	32.338	90.395	122.055	31.660
Leven																					
Volksgezondheid	0	3.872	3.872	110	4.050	3.941	80	4.188	4.108	0	3.955	3.955	0	3.959	3.959	0	3.959	3.959	0	3.959	3.959
Sportbeleid	1	5.674	5.673	59	4.541	4.482	190	5.377	5.187	0	4.067	4.067	0	4.067	4.067	0	4.067	4.067	0	4.067	4.067
Totaal Leven	1	9.547	9.545	169	8.591	8.422	270	9.566	9.296	0	8.022	8.022	0	8.026	8.026	0	8.026	8.026	0	8.026	8.026
Ontmoeten																					
Wijkaanpak	59	3.551	3.492	43	3.389	3.347	0	4.333	4.333	0	3.890	3.890	0	3.818	3.818	0	3.871	3.871	0	3.893	3.893
Statushouders	-11	674	685	7	413	405	0	508	508	0	62	62	0	63	63	0	63	63	0	63	63
Totaal Ontmoeten	48	4.225	4.177	50	3.802	3.752	0	4.840	4.840	0	3.952	3.952	0	3.881	3.881	0	3.933	3.933	0	3.957	3.957
Reserve Wijkontwikkeling																					
Mutatie reserve wijkontwikkeling	527	0	-527	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Reserve Wijkontwikkeling	527	0	-527	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Sociaal Domein																					
Mutatie reserve sociaal domein	3.659	0	-3.659	1.541	0	-1.541	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Reserve Sociaal Domein	3.659	0	-3.659	1.541	0	-1.541	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve investeringen sportverenigingen																					
Mutatie reserve investeringen sportverenigingen	773	1.800	1.027	173	0	-173	836	0	-836	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Reserve investeringen sportverenigingen	773	1.800	1.027	173	0	-173	836	0	-836	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Reserve vrouwenopvang																					
Mutatie reserve vrouwenopvang	0	0	0	0	2.100	2.100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Reserve vrouwenopvang	0	0	0	0	2.100	2.100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Vitaal en Sociaal Breda	146.041	350.924	204.883	170.644	377.170	206.526	158.962	371.421	212.459	142.972	346.623	203.651	142.382	339.033	196.651	142.386	337.788	195.403	141.648	335.400	193.752
Ondernemend Breda																					
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda																					
Economische zaken	787	5.563	4.776	718	6.997	6.279	945	8.693	7.748	314	8.523	8.209	131	8.063	7.932	132	8.012	7.881	0	7.906	7.906
Acquisitie en accountmanagement	564	1.956	1.392	432	2.126	1.695	405	2.116	1.711	399	2.340	1.941	381	2.328	1.947	381	2.328	1.947	0	1.934	1.934
Externe betrekkingen	0	68	68	0	58	58	0	116	116	0	119	119	0	119	119	0	119	119	0	119	119
Evenementen	0	1.058	1.058	0	434	434	0	976	976	0	1.003	1.003	0	1.003	1.003	0	1.003	1.003	0	1.003	1.003
Grondexploitaties voor bedrijventerreinen	7.191	4.738	-2.453	7.777	6.214	-1.563	15.275	15.363	88	8.797	8.903	106	5.464	5.569	106	1.678	1.856	178	0	239	239
Totaal Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	8.542	13.382	4.841	8.926	15.828	6.902	16.626	27.264	10.638	9.509	20.887	11.378	5.975	17.082	11.107	2.191	13.318	11.127	0	11.200	11.200
Grote projecten in de stad																					
CrossMark	896	4.864	3.968	665	-1.494	-2.159	7.489	8.774	1.285	2.611	4.795	2.184	4.714	6.671	1.957	2.662	4.595	1.933	1.164	2.664	1.500
Gasthuisvelden	77	373	296	9	441	431	28	642	614	1.224	898	-326	306	1.325	1.019	0	1.427	1.427	0	1.189	1.189
Amphia	0	7	7	0	23	23	0	27	27	0	57	57	0	98	98	0	113	113	0	112	112
Corbion	0	68	68	0	91	91	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verbeter Breda	0	0	0	0	0	0	0	335	335	0	704	704	0	731	731	0	731	731	0	2.030	2.030
Totaal Grote projecten in de stad	973	5.311	4.338	674	-939	-1.614	7.517	9.777	2.260	3.835	6.453	2.618	5.020	8.826	3.806	2.662	6.865	4.203	1.164	5.995	4.831
Dynamische stad																					
Cultureel erfgoed	12	1.437	1.424	238	1.744	1.506	18	1.710	1.692	19	1.729	1.711	19	2.205	2.186	19	1.710	1.691	19	1.708	1.689
Cultuurpresentatie	26	19.452	19.426	108	19.981	19.873	20	24.564	24.544	0	21.543	21.543	0	20.924	20.924	0	20.924	20.924	0	20.924	20.924
Media	0	113	113	0	116	116	0	120	120	0	126	126	0	126	126	0	126	126	0	126	126
Musea	122	3.713	3.591	57	3.890	3.832	60	3.963	3.903	60	3.950	3.890	60	4.010	3.950	60	4.020	3.960	0	3.959	3.959
Historische waarde	167	128	-40	180	197	18	275	220	-55	275	224	-51	275	224	-51	275	224	-51	275	224	-51

Totaal Dynamische stad	328	24.843	24.515	583	25.928	25.345	373	30.577	30.204	354	27.572	27.219	354	27.490	27.136	354	27.005	26.651	294	26.943	26.649
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs																					
HBO	0	1.195	1.195	28	1.316	1.288	0	866	866	0	197	197	0	197	197	0	197	197	0	197	197
Volwasseneneducatie	2.003	2.081	78	2.299	2.384	84	2.165	2.248	83	2.165	2.248	83	0	83	83	0	83	83	0	83	83
Onderwijshuisvesting	0	15.916	15.916	29	16.231	16.202	0	16.467	16.467	0	19.798	19.798	0	17.236	17.236	0	17.236	17.236	0	17.236	17.236
Totaal Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	2.003	19.192	17.189	2.357	19.931	17.574	2.165	19.581	17.416	2.165	22.243	20.079	0	17.517	17.517	0	17.517	17.517	0	17.517	17.517
Verbindend bestuur																					
Samenwerking	0	1.798	1.798	18	1.641	1.623	0	1.983	1.983	0	2.209	2.209	0	2.249	2.249	0	2.095	2.095	0	2.095	2.095
Totaal Verbindend bestuur	0	1.798	1.798	18	1.641	1.623	0	1.983	1.983	0	2.209	2.209	0	2.249	2.249	0	2.095	2.095	0	2.095	2.095
Totaal Ondernemend Breda	11.845	64.526	52.681	12.558	62.389	49.830	26.681	89.182	62.501	15.863	79.364	63.501	11.349	73.163	61.814	5.206	66.800	61.593	1.458	63.748	62.291
Duurzaam wonen in Breda																					
Wonen in Breda																					
Wonen	96	1.854	1.758	47	2.303	2.257	126	6.878	6.751	29	7.059	7.030	29	979	950	29	977	948	29	975	946
Totaal Wonen in Breda	96	1.854	1.758	47	2.303	2.257	126	6.878	6.751	29	7.059	7.030	29	979	950	29	977	948	29	975	946
Verdeling beschikbare ruimte																					
Ruimtelijke ordening	300	1.840	1.540	336	2.022	1.686	390	2.278	1.888	396	2.958	2.562	396	2.958	2.562	396	2.358	1.962	396	2.358	1.962
Stedelijke planning en programmering	1.667	3.020	1.353	2.101	2.991	890	2.548	2.515	-34	1.962	3.344	1.382	1.891	3.183	1.292	1.891	3.251	1.360	1.891	3.226	1.335
Totaal Verdeling beschikbare ruimte	1.967	4.860	2.893	2.437	5.012	2.576	2.938	4.793	1.854	2.358	6.302	3.943	2.287	6.141	3.853	2.287	5.609	3.322	2.287	5.584	3.297
Grote woonprojecten in de stad																					
Grondexploitatie ten behoeve van de woningbouw	15.122	13.048	-2.074	26.533	33.532	6.999	25.014	27.174	2.160	11.628	11.944	316	5.880	6.356	476	1.638	2.116	478	1.638	2.116	478
Totaal Grote woonprojecten in de stad	15.122	13.048	-2.074	26.533	33.532	6.999	25.014	27.174	2.160	11.628	11.944	316	5.880	6.356	476	1.638	2.116	478	1.638	2.116	478
Bereikbaar Breda																					

Mobiliteit	165	5.668	5.503	156	5.712	5.556	134	5.853	5.719	158	6.048	5.890	158	6.028	5.870	158	6.060	5.901	158	5.936	5.778
Openbaar vervoer	0	57	57	0	49	49	0	42	42	0	40	40	0	40	40	0	39	39	0	39	39
Parkeren	16.987	10.155	-6.831	10.260	7.758	-2.502	15.030	9.711	-5.319	15.232	9.750	-5.482	15.232	9.618	-5.614	15.232	9.625	-5.607	15.232	9.629	-5.603
Totaal Bereikbaar Breda	17.152	15.880	-1.272	10.417	13.520	3.103	15.164	15.606	442	15.391	15.838	448	15.391	15.686	295	15.391	15.724	334	15.391	15.604	213
Breda is een duurzame en bestendige stad																					
Milieubeheer	688	2.535	1.847	774	4.429	3.655	3.092	6.830	3.738	871	3.987	3.116	551	4.401	3.850	554	2.734	2.180	554	2.734	2.180
Natuur- en milieueducatie	315	900	585	178	802	624	356	896	540	296	855	560	296	853	558	296	852	557	296	852	556
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	106	418	312	100	650	550	85	1.289	1.204	85	582	497	85	432	347	85	431	346	85	430	345
Groen en water	141	227	85	250	760	510	0	458	458	0	565	565	0	648	648	0	638	638	0	663	663
Totaal Breda is een duurzame en bestendige stad	1.251	4.079	2.829	1.301	6.640	5.339	3.533	9.473	5.941	1.252	5.990	4.738	932	6.334	5.402	935	4.656	3.721	935	4.679	3.744
Reserve Bodemfonds																					
Mutatie reserve Bodemfonds	12	394	383	0	427	427	783	555	-228	687	0	-687	537	0	-537	537	0	-537	537	0	-537
Totaal Reserve Bodemfonds	12	394	383	0	427	427	783	555	-228	687	0	-687	537	0	-537	537	0	-537	537	0	-537
Reserve Klimaatfonds																					
Mutatie reserve Klimaatfonds	-79	262	341	44	266	223	810	274	-536	290	278	-12	162	283	121	162	286	124	162	286	124
Totaal Reserve Klimaatfonds	-79	262	341	44	266	223	810	274	-536	290	278	-12	162	283	121	162	286	124	162	286	124
Reserve parkeerbedrijf																					
Mutatie reserve parkeerbedrijf	100	0	-100	433	0	-433	333	0	-333	356	0	-356	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Reserve parkeerbedrijf	100	0	-100	433	0	-433	333	0	-333	356	0	-356	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve parkeerfonds																					
Mutatie reserve parkeerfonds	565	0	-565	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Reserve parkeerfonds	565	0	-565	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Reserve Versnellingsopgave Wonen																						
Mutatie reserve Versnellingsopgave Wonen	860	0	-860	1.464	0	-1.464	5.500	0	-5.500	6.175	0	-6.175	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Reserve Versnellingsopgave Wonen	860	0	-860	1.464	0	-1.464	5.500	0	-5.500	6.175	0	-6.175	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve bovenwijkse voorzieningen																						
Mutaties reserve bovenwijkse voorzieningen	0	0	0	0	0	0	50	953	903	50	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Reserve bovenwijkse voorzieningen	0	0	0	0	0	0	50	953	903	50	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Duurzaam wonen in Breda	37.046	40.377	3.332	42.674	61.701	19.027	54.251	65.706	11.455	38.217	47.460	9.244	25.217	35.779	10.562	20.979	29.368	8.389	20.979	29.244	8.265	
Basis op orde in Breda																						
Veilig Breda																						
Veiligheid openbare ruimte	1.082	5.217	4.135	5.468	7.864	2.396	6.720	7.490	770	6.803	8.599	1.795	6.803	8.598	1.794	6.803	8.598	1.794	6.663	8.456	1.793	
Zichtbare Criminaliteit	39	433	394	60	461	402	108	345	237	108	352	244	0	244	244	0	244	244	0	244	244	
Ondermijning	83	1.274	1.191	153	1.587	1.434	375	1.595	1.220	0	1.237	1.237	0	1.237	1.237	0	1.237	1.237	0	1.237	1.237	
Zorg en Veiligheid	337	995	657	275	854	579	0	606	606	0	780	780	0	805	805	0	830	830	0	830	830	
Fysieke veiligheid	4.844	17.763	12.918	6.649	18.247	11.598	5.815	20.109	14.294	5.930	19.076	13.146	5.930	19.288	13.358	5.930	19.389	13.459	5.930	19.353	13.423	
Veilig Breda Algemeen	2.401	1.242	-1.158	843	1.750	906	1.085	2.727	1.642	1.106	2.786	1.679	1.106	2.717	1.610	1.106	2.717	1.610	1.106	2.718	1.611	
Totaal Veilig Breda	8.786	26.924	18.137	13.448	30.763	17.315	14.103	32.872	18.770	13.948	32.831	18.883	13.840	32.889	19.049	13.840	33.015	19.175	13.700	32.839	19.139	
Dienstverlening																						
Administratie en basisregistratie	0	2.259	2.259	0	2.451	2.451	0	1.196	1.196	0	1.367	1.367	0	1.367	1.367	0	1.367	1.367	0	1.367	1.367	
Publieksservice	4.031	8.671	4.640	3.171	7.244	4.072	3.383	8.641	5.258	3.252	8.789	5.537	3.252	8.911	5.659	3.252	8.791	5.539	3.252	8.791	5.539	
Vergunningen (vervallen vanaf 2020)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Dienstverlening	4.031	10.930	6.899	3.171	9.695	6.523	3.383	9.837	6.454	3.252	10.155	6.903	3.252	10.277	7.025	3.252	10.158	6.906	3.252	10.158	6.906	

Beheer van de openbare ruimte																						
Afvalservice	33.959	29.053	-4.906	33.404	29.841	-3.564	37.102	31.328	-5.774	37.485	31.272	-6.213	38.020	31.782	-6.237	38.566	32.303	-6.263	39.098	32.835	-6.263	
Beheer openbare ruimte, groen	42	13.584	13.542	94	13.736	13.642	184	14.089	13.904	207	14.540	14.333	212	14.668	14.455	172	14.715	14.543	172	14.732	14.561	
Beheer openbare ruimte, wegen	2.975	23.501	20.526	4.078	24.287	20.209	4.160	24.539	20.379	4.171	24.695	20.524	3.952	24.483	20.532	3.952	24.476	20.524	3.952	24.470	20.519	
Riolering	20.247	17.171	-3.076	20.646	17.245	-3.401	21.492	17.910	-3.582	22.284	18.550	-3.734	22.990	19.080	-3.910	23.574	19.514	-4.060	24.849	20.570	-4.280	
Totaal Beheer van de openbare ruimte	57.224	83.310	26.086	58.223	85.109	26.887	62.938	87.865	24.927	64.147	89.057	24.910	65.173	90.013	24.840	66.263	91.007	24.744	68.070	92.608	24.537	
Beheer van het gemeentelijk vastgoed																						
Vastgoedbeheer	12.953	26.077	13.123	9.710	23.692	13.982	9.503	21.022	11.519	9.515	21.146	11.631	9.859	22.186	12.327	9.859	21.998	12.139	9.859	21.817	11.958	
Totaal Beheer van het gemeentelijk vastgoed	12.953	26.077	13.123	9.710	23.692	13.982	9.503	21.022	11.519	9.515	21.146	11.631	9.859	22.186	12.327	9.859	21.998	12.139	9.859	21.817	11.958	
Open overheid																						
College en ondersteuning college	1	2.816	2.815	18	2.400	2.382	0	1.501	1.501	0	1.532	1.532	0	1.492	1.492	0	1.492	1.492	0	1.492	1.492	
Raad, commissies en griffie	4	2.888	2.884	15	2.653	2.638	0	2.782	2.782	0	2.693	2.693	0	2.692	2.692	0	2.691	2.691	0	2.691	2.691	
Rekenkamer	0	180	180	0	174	174	0	191	191	0	194	194	0	194	194	0	194	194	0	194	194	
Totaal Open overheid	5	5.884	5.879	33	5.227	5.195	0	4.475	4.475	0	4.418	4.418	0	4.378	4.378	0	4.377	4.377	0	4.377	4.377	
Totaal Basis op orde in Breda	82.999	153.124	70.125	84.584	154.486	69.901	89.927	156.071	66.144	90.862	157.607	66.745	92.124	159.744	67.619	93.215	160.555	67.341	94.882	161.798	66.916	
Organisatie en financiën van Breda																						
Een toekomstbestendige organisatie																						
Overhead	6.645	67.789	61.143	11.608	70.606	58.998	5.600	69.872	64.272	6.177	71.756	65.579	6.030	70.966	64.936	6.030	70.059	64.029	6.030	69.569	63.538	
Bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Totaal Een toekomstbestendige organisatie	6.645	67.789	61.143	11.608	70.606	58.998	5.600	69.872	64.272	6.177	71.756	65.579	6.030	70.966	64.936	6.030	70.059	64.029	6.030	69.569	63.538	
Solide financiën																						
Algemene uitkeringen	346.781	0	-346.781	369.523	0	-369.523	366.906	0	-366.906	378.275	0	-378.275	375.041	0	-375.041	378.311	0	-378.311	385.104	0	-385.104	

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	36.825	501	-36.324	36.574	1.154	-35.419	37.843	2.721	-35.122	38.646	3.088	-35.558	40.225	3.088	-37.137	41.863	3.088	-38.775	43.570	3.088	-40.482
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	800	800	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000
Overige algemene dekkingsmiddelen	140	1.517	1.377	0	777	777	0	1.101	1.101	0	506	506	0	5.497	5.497	0	13.057	13.057	0	23.349	23.349
Saldo van de financieringsfunctie	6.487	-323	-6.810	6.041	2.002	-4.040	5.947	3.591	-2.355	5.080	3.540	-1.540	5.080	3.540	-1.540	5.080	3.540	-1.540	5.080	3.540	-1.540
Dividend	807	0	-807	346	0	-346	375	0	-375	375	0	-375	375	0	-375	375	0	-375	375	0	-375
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	400	400	0	478	478	0	32	32	0	-103	-103	0	-103	-103
Totaal Solide financiën	391.041	1.695	-389.345	412.485	3.933	-408.552	411.071	8.613	-402.458	422.377	8.613	-413.764	420.721	13.157	-407.564	425.630	20.583	-405.047	434.130	30.875	-403.255
Algemene reserve																					
Mutatie algemene reserve	4.810	3.708	-1.102	11.692	32.913	21.220	3.755	3.247	-508	4.200	10.272	6.072	0	8.006	8.006	0	8.208	8.208	0	8.407	8.407
Totaal Algemene reserve	4.810	3.708	-1.102	11.692	32.913	21.220	3.755	3.247	-508	4.200	10.272	6.072	0	8.006	8.006	0	8.208	8.208	0	8.407	8.407
Exploitatiereserve																					
Mutatie Exploitatiereserve	8.258	225	-8.033	5.889	2.291	-3.598	13.083	255	-12.828	728	255	-473	2.036	255	-1.782	225	255	30	225	255	30
Totaal Exploitatiereserve	8.258	225	-8.033	5.889	2.291	-3.598	13.083	255	-12.828	728	255	-473	2.036	255	-1.782	225	255	30	225	255	30
Begrotingsreserve																					
Mutatie Begrotingsreserve	520	37	-483	522	221	-301	399	196	-203	85	185	100	0	179	179	0	180	180	0	181	181
Totaal Begrotingsreserve	520	37	-483	522	221	-301	399	196	-203	85	185	100	0	179	179	0	180	180	0	181	181
Investeringsreserve																					
Mutatie Investeringsreserve	1.660	1.440	-220	29.959	2.090	-27.869	897	63	-835	697	41	-657	457	36	-421	457	333	-125	457	332	-126
Totaal Investeringsreserve	1.660	1.440	-220	29.959	2.090	-27.869	897	63	-835	697	41	-657	457	36	-421	457	333	-125	457	332	-126
Totaal Organisatie en financiën van Breda	412.934	74.894	-338.041	472.155	112.054	-360.101	434.806	82.246	-352.559	434.263	91.122	-343.141	429.245	92.599	-336.646	432.342	99.617	-332.725	440.842	109.619	-331.223
Gerealiseerd resultaat	690.866	683.846	-7.020	782.615	767.800	-14.816	764.626	764.626	0	722.178	722.178	0	700.317	700.317	0	694.128	694.128	0	699.809	699.809	0

Toelichting financiële begrippen

Begrip	Omschrijving
Actuele begroting	De laatste door de raad vastgestelde begroting inclusief alle tussentijdse begrotingswijzigingen.
Algemene reserve	Reserve als buffer voor risico's die de gemeente loopt. Deze reserve hoort bij het weerstandsvermogen.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds. Financiering vanuit het Rijk aan gemeenten op basis van maatstaven. De uitkering is gebaseerd op de financiële verhoudingswet en is niet geoormerkt.
Baten	Inkomsten/opbrengsten van de gemeente.
Baten-lastenstelsel	Bij een stelsel van baten en lasten worden de ontvangsten en uitgaven voor een geleverde of ontvangen dienst verantwoord in het jaar waarin die dienst geleverd of ontvangen is.
Begroting	De begroting geeft op hoofdlijnen het beleid van de gemeente weer, ingedeeld naar programma's en thema's. Per programma of thema geeft de begroting inzicht in doelstelling van het beleid, benodigde activiteiten en hiermee samenhangende lasten en baten. De gemeenteraad stelt de begroting vast. Dit gebeurt uiterlijk 15 november van het voorafgaande jaar.
Begrotingswijziging	Een aanpassing van de begroting tijdens het begrotingsjaar. De aanpassing gebeurt door de raad.
Berap	Bestuursrapportage met tussentijdse verantwoording en nieuwe ontwikkelingen. De rapportage maakt het voor de gemeenteraad mogelijk om tussentijds bij te sturen.
Bestemmingsreserve	Reserves voor een bepaald bestedingsdoel, dat de raad bepaalt. Deze reserves horen in beginsel bij het weerstandsvermogen.
Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)	Wettelijke voorschriften voor verslaggeving bij gemeenten en provincies. Hierin staan ook inrichtingsvoorschriften voor programmabegroting en –verantwoording.
Doelmatigheid (efficiency)	De mate waarin een geleverde prestatie is uitgevoerd tegen de minimale inzet van middelen. Verbeteringen op dit vlak zijn vaak verbeteringen van de bedrijfsvoering.
Doeltreffendheid (effectiviteit)	De mate waarin een product/prestatie bijdraagt aan de uitvoering van de doelstellingen. Verbeteringen verhogen vaak het resultaat.
Doeluitkering	Specifieke uitkering van het Rijk aan gemeenten voor specifieke taken. Doeluitkeringen zijn geoormerkt en niet vrij besteedbaar.
Incidenteel	Uitgaven of inkomsten die eenmalig zijn en niet terugkeren.
Investering	Uitgaven voor zaken met een meerjarig nut. Dit begrip is verderop toegelicht.
Lasten	De uitgaven/kosten van de gemeente.
Onrendabele investering	Investerings die plaatsvinden dankzij een bijdrage uit algemene middelen.
Rendabele investering	Een investering die volledig gedekt is uit opbrengsten en waarvoor geen bijdrage vanuit de algemene middelen nodig is.
Reserves	Reserves zijn het vrij te besteden vermogen van de gemeente. Dit begrip is verderop toegelicht.
Stelpost	Een begrotingspost die niet specifiek hoort bij programma's of projecten in de begroting. Toerekening kan op een later moment plaatsvinden.
Structureel	Jaarlijks terugkerende lasten en baten. Uitgangspunt is dat de structurele baten structurele lasten dekken.
Verantwoording (jaarrekening)	De jaarrekening laat het op hoofdlijnen uitgevoerde beleid van de gemeente zien, ingedeeld naar programma's en projecten. Per programma en project geeft de jaarrekening inzicht in doelstelling van het beleid, welke activiteiten zijn uitgevoerd en wat het dat jaar per saldo kostte. De gemeenteraad stelt de jaarrekening vast, uiterlijk 15 juli na het afgelopen begrotingsjaar.
Voorzieningen	Voorzieningen zijn posten op de balans, waaruit toekomstige voorwaardelijke uitgaven kunnen voortvloeien. Vaak zijn plannen en gedegen inschattingen nodig om het voorwaardelijk karakter en de dekkendheid te kunnen invullen. Dit begrip is verderop toegelicht.
Weerstandscapaciteit	De elementen waarmee de gemeente tegenvallers opvangt. De weerstandscapaciteit heeft een incidenteel en een structureel deel. Het vrij besteedbare deel van de reserves bepaalt deels de omvang van de weerstandscapaciteit.
Weerstandsvermogen	Het weerstandsvermogen is het verschil tussen weerstandscapaciteit en de inschatting van de risico's. Het is de buffer om risico's op te vangen, zonder aanpassing van de begroting en het beleid. Dit begrip is verderop toegelicht.

STELSEL VAN BATEN EN LASTEN

De financiële wereld maakt onderscheid in inkomsten en uitgaven versus baten en lasten.

Inkomsten zijn de inkomende geldstromen, uitgaven de uitgaande geldstromen. De daadwerkelijke financiële stroom is leidend. Lasten en baten zijn inkomsten en uitgaven in een bepaald jaar. Het jaar waarop de betaling betrekking heeft bepaalt, niet de betaling zelf. Een voorbeeld van een last die geen uitgave is, is de afschrijving van een gebouw. Het gebouw is eerder neergezet en leidde in die tijd tot een uitgave. De lasten horen bij de jaren waarin het gebouw gebruikt wordt. Dit doet recht aan het feit dat het gebouw op meerdere jaren betrekking heeft en dus meerdere jaren tot last is. Een ander voorbeeld is een factuur die na 1 januari binnenkomt voor een cursus die vóór 31 december is gevolgd. De last drukt op het jaar dat de cursus is gevolgd, de betaling (de uitgave) gebeurt in het nieuwe jaar.

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Reserves en voorzieningen verschillen van elkaar op het gebied van vrije besteding. Een voorziening is voor een onderliggend doel. Geld in een reserve kan de raad voor een ander doel inzetten.

In principe zijn reserves vanuit bedrijfseconomisch perspectief vrij te besteden. Er zijn algemene en bestemmingsreserves. Een algemene reserve is een buffer om risico's op te vangen. Voor deze risico's is geen verzekering, bestemmingsreserve of voorziening. Daarnaast vangen algemene reserves niet structurele begrotings- en rekeningstekorten op. Deze buffer noemen we vaak weerstandsvermogen. We kunnen niet objectief vaststellen hoe hoog de buffer moet zijn. Inzicht in de verplichtingen en risico's is belangrijk, om de minimale hoogte van de algemene reserve te bepalen. Er zijn algemene reserves (zonder bepaald doel) en bestemmingsreserves (met een bepaald doel). De gemeenteraad stelt een reserve in, bepaalt het doel en wijzigt dit eventueel. Voor gebruik van de reserves is een raadsbesluit nodig, vanwege de besteding voor een bepaald doel.

Voorzieningen zijn onderdelen van het vermogen. Ze geven een schatting van te voorziene lasten voor risico's en verplichtingen. De omvang en/of het tijdstip dat ze optreden zijn niet of niet helemaal aan te geven. Het doel is dus om zo goed mogelijk de omvang in te schatten van vooraf te nemen risico's en verplichtingen. Als het risico of de verplichting zich voordoet, is er dus al rekening mee gehouden. Anders dan bij reserves zijn risico's en verplichtingen bij voorzieningen wel in te schatten. Een voorziening moet de omvang van de verplichting of het risico hebben. Daarom moet deze regelmatig getoetst zijn aan de omvang. Om dit te goed te beoordelen is een beheersplan voor voorzieningen nodig. De besteding van een voorziening is dan niet vrij.

Belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen reserves en voorzieningen

	Reserves	Voorzieningen
Instelling door:	Gemeenteraad	College/Gemeenteraad
Bevoegd tot dotaties:	Gemeenteraad	College/Gemeenteraad
Wijziging bestemming?	Mogelijk door gemeenteraad	Niet mogelijk
Aanwending vrij	Ja, met een raadsbesluit	Nee, alleen voor het benoemde doel
Financieel onderbouwd	Niet nodig, wel gewenst	Ja, onderbouwing met (beheers)plannen

INVESTERINGEN

Investerings zijn grote uitgaven om zaken voor meerdere jaren te ontwikkelen. Het gebruik en de lasten zijn over meerdere jaren verdeeld. Deze manier van verdelen over jaren noemen we afschrijven.

FINANCIËLE POSITIE/WEERSTANDSVERMOGEN

Het weerstandsvermogen is het verschil tussen vrij besteedbare reserves (weerstandscapaciteit) en de inschatting van de risico's. Het weerstandsvermogen is de buffer om risico's op te vangen, zonder aanpassing van begroting en beleid. Hoe groter het totale weerstandsvermogen, hoe beter de financiële positie.

Landelijke taakvelden en indicatoren

INLEIDING

In deze bijlage zijn de landelijk verplichte indicatoren opgenomen. De landelijk verplichte indicatoren zijn gekoppeld aan de landelijk verplichte taakvelden. In deze bijlage is deze koppeling weergegeven.

LANDELIJKE TAAKVELDEN

Bedragen x €1.000

	Jaarrekening 2020			Begroting 2021 na wijziging			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Bestuur	78	7.118	7.040	0	6.458	6.458	0	6.627	6.627	0	6.626	6.626	0	6.472	6.472	0	6.471	6.471
Mutaties reserves	51.718	40.309	-11.409	26.446	5.543	-20.903	13.268	11.081	-2.187	3.193	8.758	5.566	1.381	9.261	7.880	1.381	9.461	8.080
Burgerzaken	3.171	7.244	4.072	3.383	8.641	5.258	3.252	8.789	5.537	3.252	8.911	5.659	3.252	8.791	5.539	3.252	8.791	5.539
Beheer overige gebouwen en gronden	169	3.970	3.800	1.950	4.570	2.620	1.909	4.176	2.268	1.909	3.965	2.056	1.909	3.969	2.060	1.909	3.960	2.052
Overhead	11.608	70.606	58.998	5.600	69.880	64.280	6.177	71.764	65.588	6.030	70.975	64.944	6.030	70.067	64.037	6.030	69.577	63.547
Treasury	6.388	2.005	-4.383	6.322	3.594	-2.728	5.455	3.542	-1.914	5.455	3.542	-1.914	5.455	3.542	-1.914	5.455	3.542	-1.914
OZB woningen	19.390	3.188	-16.201	19.010	2.636	-16.374	18.946	2.914	-16.032	19.540	2.914	-16.626	20.155	2.914	-17.241	20.791	2.914	-17.877
OZB niet-woningen	16.904	386	-16.518	17.883	1.271	-16.612	18.750	1.532	-17.218	19.695	1.532	-18.163	20.683	1.532	-19.151	21.714	1.532	-20.182
Parkeerbelasting	10.963	1.759	-9.204	12.912	986	-11.926	13.253	1.377	-11.876	13.253	1.377	-11.876	13.253	1.377	-11.876	13.253	1.377	-11.876
Belastingen overig	1.208	533	-676	1.490	521	-969	1.505	738	-767	1.487	720	-767	1.487	720	-767	1.106	326	-780
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	369.523	0	-369.523	366.906	0	-366.906	378.275	0	-378.275	375.041	0	-375.041	378.311	0	-378.311	385.104	0	-385.104
Overige baten en lasten	0	18	18	0	1.892	1.892	0	1.498	1.498	0	6.488	6.488	0	14.049	14.049	0	24.341	24.341
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	400	400	0	478	478	0	32	32	0	-103	-103	0	-103	-103
Crisisbeheersing en brandweer	154	12.636	12.482	150	12.778	12.628	157	12.662	12.505	157	12.876	12.719	157	12.979	12.822	157	12.981	12.824
Openbare orde en veiligheid	1.221	10.937	9.716	1.965	16.637	14.672	1.603	16.078	14.476	1.495	15.925	14.430	1.495	15.950	14.455	1.355	15.809	14.455
Verkeer en vervoer	4.214	31.030	26.816	4.294	31.779	27.485	4.329	32.253	27.924	4.110	32.022	27.912	4.110	32.046	27.936	4.110	31.917	27.807
Parkeren	3.859	7.780	3.921	6.577	9.711	3.134	6.487	9.750	3.263	6.487	9.618	3.131	6.487	9.625	3.139	6.487	9.629	3.142

Economische havens en waterwegen	80	68	-12	296	2	-294	309	2	-307	309	2	-307	309	2	-307	309	2	-307
Openbaar vervoer	0	49	49	0	42	42	0	40	40	0	40	40	0	39	39	0	39	39
Economische ontwikkeling	26	3.942	3.916	10	5.495	5.485	0	4.582	4.582	0	4.597	4.597	0	4.541	4.541	0	4.553	4.553
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.810	8.449	-360	16.386	17.137	751	9.480	10.415	935	6.490	7.425	934	2.705	3.644	939	1.027	1.969	942
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	809	1.392	583	806	1.217	412	382	895	513	340	864	524	341	876	535	209	757	547
Economische promotie	390	3.750	3.360	1.295	3.716	2.421	1.091	4.975	3.884	990	4.538	3.548	1.025	4.531	3.506	1.065	4.531	3.466
Onderwijshuisvesting	828	18.500	17.672	831	18.645	17.815	869	21.891	21.022	869	19.340	18.471	869	19.345	18.477	869	19.347	18.478
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	10.675	17.352	6.677	9.701	15.947	6.246	8.468	13.695	5.227	6.303	11.530	5.227	6.303	11.530	5.227	5.561	10.787	5.227
Sportbeleid en activering	59	3.785	3.726	190	4.174	3.984	0	3.699	3.699	0	3.699	3.699	0	3.699	3.699	0	3.699	3.699
Sportaccommodaties	4.131	11.173	7.042	3.326	9.906	6.580	3.511	9.713	6.202	3.511	10.634	7.123	3.511	10.436	6.925	3.511	10.299	6.789
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.127	25.705	24.579	1.441	30.511	29.069	1.403	27.293	25.890	1.403	26.690	25.287	1.403	26.689	25.287	1.403	26.690	25.287
Musea	237	518	281	335	561	226	335	549	213	335	590	255	335	599	264	275	537	261
Cultureel erfgoed	250	1.538	1.288	33	1.775	1.742	73	1.842	1.769	73	2.318	2.245	73	1.824	1.750	73	1.783	1.710
Media	990	613	-378	1.176	613	-563	1.216	617	-600	1.216	605	-611	1.216	608	-608	1.216	611	-605
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	496	16.630	16.134	533	17.918	17.385	562	18.009	17.448	567	18.098	17.532	527	18.189	17.663	526	18.255	17.729
Samenkracht en burgerparticipatie	593	18.920	18.327	46	19.689	19.643	62	18.180	18.118	62	18.046	17.984	62	18.036	17.974	62	18.029	17.967
Wijkteams	93	3.542	3.449	100	2.298	2.198	100	2.284	2.184	100	2.284	2.184	100	2.284	2.184	100	2.284	2.184
Inkomensregelingen	102.868	109.867	6.999	84.060	100.062	16.001	75.545	89.540	13.995	75.520	89.498	13.978	75.520	89.538	14.018	75.520	89.538	14.018
Begeleide participatie	11.762	37.779	26.017	15.325	41.211	25.885	14.895	34.313	19.417	14.383	32.967	18.584	14.383	32.223	17.840	14.383	31.570	17.187
Arbeidsparticipatie	0	121	121	0	493	493	0	736	736	0	746	746	0	725	725	0	700	700

Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.333	28.656	27.324	1.941	25.237	23.296	1.850	25.709	23.859	1.855	25.592	23.737	1.859	25.641	23.782	1.864	25.551	23.687
Maatwerkdienstverlening 18+	1.507	19.094	17.586	4.595	23.086	18.491	541	21.698	21.157	483	17.696	17.213	483	17.694	17.212	483	17.696	17.213
Maatwerkdienstverlening 18-	34.673	70.637	35.964	33.448	68.974	35.526	33.448	71.209	37.761	33.448	69.181	35.733	33.448	68.582	35.134	33.448	67.682	34.234
Geëscaleerde zorg 18+	7.789	57.978	50.189	6.504	55.806	49.302	6.057	52.254	46.197	6.057	52.333	46.275	6.057	52.350	46.293	6.057	52.349	46.292
Geëscaleerde zorg 18-	1.289	4.545	3.256	4.078	7.501	3.423	4.078	7.375	3.296	4.078	7.375	3.296	4.078	7.375	3.296	4.078	7.375	3.296
Volksgesondheid	178	8.599	8.421	80	8.560	8.480	0	8.530	8.530	0	8.511	8.511	0	8.512	8.512	0	8.513	8.513
Riolering	20.646	17.245	-3.401	21.492	17.910	-3.582	22.284	18.550	-3.734	22.990	19.080	-3.910	23.574	19.514	-4.060	24.849	20.570	-4.280
Afval	33.406	28.310	-5.096	37.102	29.740	-7.362	37.485	29.735	-7.750	38.020	30.208	-7.812	38.566	30.689	-7.877	39.098	31.221	-7.877
Milieubeheer	668	6.563	5.895	3.132	8.778	5.646	911	6.164	5.253	591	6.578	5.987	594	4.911	4.317	594	4.875	4.281
Begraafplaatsen en crematoria	18	31	13	106	119	13	106	119	13	106	119	13	106	119	13	106	119	13
Ruimtelijke ordening	2.661	6.670	4.009	3.156	7.297	4.141	3.582	10.184	6.602	2.593	10.294	7.700	2.287	9.925	7.638	2.287	10.589	8.302
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	26.969	30.569	3.599	32.303	34.329	2.025	14.239	14.364	124	10.594	10.879	285	4.300	4.587	287	2.802	3.089	287
Wonen en bouwen	6.685	5.692	-993	5.910	8.579	2.670	5.928	7.755	1.827	5.928	1.681	-4.247	5.928	1.678	-4.249	5.928	1.674	-4.254
Gerealiseerd resultaat	782.615	767.800	-14.816	764.626	764.626	0	722.178	722.178	0	700.317	700.317	0	694.128	694.128	0	699.809	699.809	0

LANDELIJKE INDICATOREN

De begroting 2022 bevat een set (beleids) indicatoren. Met deze indicatoren geven we een beeld van de ontwikkelingen van de diverse begrotingsthema's. Een deel van de indicatoren is landelijk verplicht, de rest bestaat uit Bredase indicatoren. We actualiseren de Bredase set ieder jaar. In de begroting 2022 gaat het in totaal om 115 indicatoren. Eén indicator (bezettingsgraad sportaccommodaties) is daarbij om technische redenen gesplitst in drie deelindicatoren. De indicatornummers blijven door de jaren heen gelijk.

Om de leesbaarheid en de samenhang verder te vergroten zijn de Bredase indicatoren met ingang van begroting 2022 gerangschikt onder het thema waar ze betrekking op hebben. In voorgaande jaren werden de beleidsindicatoren als één totaalset gepresenteerd.

We gebruiken de volgende nummering:

Bestaande indicatoren hebben een basisnummering: nummer 1 tot en met 105. Aangevuld met drie deelindicatoren 32.1 tot en met 32.3 voor de bezettingsgraad van sportaccommodaties van velden, onderwijs en verenigingen.

Nieuwe indicatoren die volgen uit het herijkingsbesluit (april 2021) krijgen een nummer met 4 posities: de eerste twee voor de jaargang van het begrotingsjaar; de laatste twee voor het volgnummer, dus 2201 tot en met 2214.

Van **verwijderde indicatoren** vervalt ook het nummer.

Hieronder volgt het overzicht van de landelijk verplichte indicatoren.

Taakveld Omschrijving 0. Bestuur en ondersteuning

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020
1	Formatie	Vensters voor bedrijfsvoering	Aantal per 1.000	9,42	9,62	9,83
2	Bezetting	Vensters voor bedrijfsvoering	Aantal per 1.000	8,92	9,08	9,4
3	Apparaatskosten	Vensters voor bedrijfsvoering	Bedrag	868	871,3	914,13
4	Externe inhuur in %	Vensters voor bedrijfsvoering	%	18,39	17,83	16,44
5	Overhead	Vensters voor bedrijfsvoering	%	9,76	10,23	9,91

Taakveld Omschrijving 1. Veiligheid

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020
6	Verwijzingen Halt	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	13	22	14
8	Winkeldiefstallen	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	2,9	3,2	2,7
9	Gewelddelicten	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	7	6,9	6,2
10	Diefstal uit woningen	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	3,1	2,6	2,4
11	Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	6,7	6,9	7,1

Taakveld Omschrijving 3. Economie

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020
14	Functiemenging	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	56,4	56,7	56,6
16	Vestigingen van bedrijven	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	154,3	163,6	171

Taakveld Omschrijving 4. Onderwijs

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020
17	Absoluut schoolverzuim	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	2,9	4,3	
18	Relatief schoolverzuim	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	19	22	
19	Voortijdig schoolverlaters	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	2	2,2	2

Taakveld Omschrijving 5. Sport, cultuur en recreatie

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020
20	Niet-wekelijkse sporters	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%			42,3

Taakveld Omschrijving 6. Sociaal domein

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020
21	Aantal banen per 1.000 inwoners	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	887,4	900,9	908,6
22	Jongeren met delict voor rechter	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	1	1	
23	Kinderen in uitkeringsgezin	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	7	6	
24	Netto arbeidsparticipatie	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	69,7	70,6	69,2
26	Werkloze jongeren	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	2	2	
27	Bijstandsuitkering	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 10.000	425,9	395,6	499
28	Lopende re-integratievoorzieningen	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 10.000	361,9	221,2	150,6
29	Jongeren met jeugdhulp	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	10,1	10,6	10,9

30	Jongeren met jeugdbescherming	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	0,9	0,9	0,9
31	Jongeren met jeugdreclassering	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	0,4	0,5	0,5
32	Maatwerkarrangementen Wmo	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 10.000	830	850	840

Taakveld Omschrijving 7. Volksgezondheid en milieu

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020
33	Restafval	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	KG per inwoner	107	111	146
34	Hernieuwbare elektriciteit	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	6,1	7,5	

Taakveld Omschrijving 8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020
35	Gemiddelde WOZ-waarde	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Bedrag in duizend euro	250	270	292
36	Nieuw gebouwde woningen	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	6,3	6,2	7,4
37	Demografische druk	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	66,2	66,4	66,8
38	Woonlasten éénpersoonshuishoudens	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Bedrag	647	654	662
39	Woonlasten meerpersoonshuishoudens	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Bedrag	744	754	764

VERDELING TAAKVELDEN OVER PROGRAMMA'S

Landelijke taakveld	Verdeling	Programma
0.0 Bestuur en ondersteuning		
0,1 Bestuur	30%	2 Ondernemend Breda
	70%	4 Basis op orde in Breda
0,2 Burgerzaken	100%	4 Basis op orde in Breda
0,3 Beheer overige gebouwen en gronden	100%	4 Basis op orde in Breda
0,4 Overhead	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,61 OZB Woningen	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,62 OZB Niet woningen	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,63 Parkeerbelasting	100%	4 Basis op orde in Breda
0,7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,8 Overige baten en lasten	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,9 Vennootschapsbelasting	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
1.0 Veiligheid		
1,1 Crisisbeheer en brandweer	100%	4 Basis op orde in Breda
1,2 Openbare orde en veiligheid	100%	4 Basis op orde in Breda
2.0 Verkeer, vervoer en waterstaat		
2,1 Verkeer en vervoer	21%	3 Duurzaam wonen in Breda
	79%	4 Basis op orde in Breda
2,2 Parkeren	100%	3 Duurzaam wonen in Breda
2,4 Economische havens en waterwegen	100%	4 Basis op orde in Breda
2,5 Openbaar vervoer	100%	3 Duurzaam wonen in Breda
3.0 Economie		
3,1 Economische ontwikkeling	100%	2 Ondernemend Breda
3,2 Fysieke bedrijfsstructuur	100%	2 Ondernemend Breda
3,4 Economische promotie	100%	2 Ondernemend Breda
4.0 Onderwijs		
4,1 Openbaar basisonderwijs	100%	1 Vitaal en sociaal Breda
4,2 Onderwijshuisvesting	90%	2 Ondernemend Breda
	10%	4 Basis op orde in Breda
4,3 Onderwijsbeleid en leerling zaken	77%	1 Vitaal en sociaal Breda
	23%	2 Ondernemend Breda
5.0 Sport, cultuur en recreatie		
5,1 Sportbeleid en activering	100%	1 Vitaal en sociaal Breda
5,2 Sportaccommodaties	15%	1 Vitaal en sociaal Breda
	85%	4 Basis op orde in Breda
5,3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	100%	2 Ondernemend Breda
5,4 Musea	100%	2 Ondernemend Breda

5,5	Cultureel erfgoed	100%	2	Ondernemend Breda
5,6	Media	100%	2	Ondernemend Breda
5,7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	100%	4	Basis op orde in Breda

6,0 Sociaal Domein

6,1	Samenkracht en burgerparticipatie	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,2	Wijkteams	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,3	Inkomensregelingen	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,4	Begeleide participatie	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,6	Maatwerkvoorzieningen WMO	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,71	Maatwerkdienstverlening 18+	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,72	Maatwerkdienstverlening 18-	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,81	Geëscaleerde zorg 18+	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,82	Geëscaleerde zorg 18-	100%	1	Vitaal en sociaal Breda

7,0 Volksgezondheid en milieu

7,1	Volksgezondheid	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
7,2	Riolering	100%	4	Basis op orde in Breda
7,3	Afval	100%	4	Basis op orde in Breda
7,5	Begraafplaatsen en crematoria	100%	4	Basis op orde in Breda

8,0 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8,1	Ruimtelijke ordening	53%	2	Ondernemend Breda
		46%	3	Duurzaam wonen in Breda
8,3	Wonen en bouwen	100%	3	Duurzaam wonen in Breda

BEGROTING BREDA 2022

www.hetgeldvanbreda.nl

Wijkeconomie
Verkiezingen **Solidariteit** Meer bewegen
Eenzaamheidsaanpak **Verbeter Breda**
Brabant Ring **Werk** Lokale Groeiagenda '22-'24
Verlengde Jeugdhulp **Omgevingswet**
Energietransitie Onverwachte ontmoetingen
Gezonde boekhouding **Hervormingsagenda**
Actieve lobby

Lokale lasten

UITGAVEN

Jeugd / wmo	€ 197.303.936
Participatie / Armoede	€ 124.948.964
Bedrijfsvoering	€ 71.756.121
Beheer openbare ruimte	€ 39.234.603
Onderwijs (incl. huisvesting)	€ 34.640.617
Veiligheid	€ 32.830.906
Afvalservice	€ 31.271.777
Cultuur	€ 27.572.252
Vastgoedbeheer	€ 21.146.073
Grondexploitatie	€ 20.846.486
Riool	€ 18.550.214
Parkeren en mobiliteit	€ 15.838.243
Dienstverlening	€ 14.573.831
Economische zaken en evenementen	€ 9.525.985
Sportbevoering / Volksgezondheid	€ 8.021.680
Grote projecten	€ 6.452.750
Overige	€ 47.663.478
Totaal	€ 722.177.516

INKOMSTEN

Gemeentefonds (inclusief zorg)	€ 410.823.085
Inkomensvoorziening (Blug en SW)	€ 90.966.119
Woonlastenheffingen	€ 84.910.649
Leges & heffingen	€ 29.180.440
Grondexploitatie	€ 24.260.035
Afvalverwerking	€ 11.814.529
Verhuur vastgoed	€ 9.515.011
Subsidies	€ 8.468.126
Bedrijfsvoering	€ 6.176.750
Overige opbrengsten derden	€ 17.123.102
Overige	€ 28.939.670
Totaal	€ 722.177.516

TO DO'S

- Organiseren toekomstbestendige (regionale) jeugdhulp
- Co-financieren in transitie binnenstad
- Gevolgen corona minimaliseren in onderwijs
- Hip stedelijk Breda
- Uitrol campagne Breda Doet Mee
- Augustus 2022 La Vuelta Holanda
- Start verduurzaming 1700 woningen Doornbos en Linie
- Extra geld voor aanleg laadpalen
- Stad in een Park
- Wendbare & weerbare culturele sector
- Samenleving sterk tegen ondermijning
- Geen barrière meer tussen de zorg voor 18- en 18+
- Handhaving op orde
- Werkzoekenden begeleiden naar passende werkplek
- Uitrol preventie veilig buitengebied
- Verbeter Breda: werken aan een verbonden stad
- Passende woningen voor mensen die na zorg weer zelfstandig kunnen wonen
- Breda kiest
- Impuls voor ondernemersfondsen
- Voorjaar 2022 Start bouw Talentencentrum
- Breda klimaatbestendiger maken

Gemeente Breda

Duurzaamheid

Begroting | 2022

DUURZAAMHEID

Klimaatbegroting 2022

1. INLEIDING

Breda wil in 2044 een CO₂-neutrale stad zijn. Die doelstelling richt zich op beperken van energiebehoefte en duurzaam energie opwekken, in stad en regio.

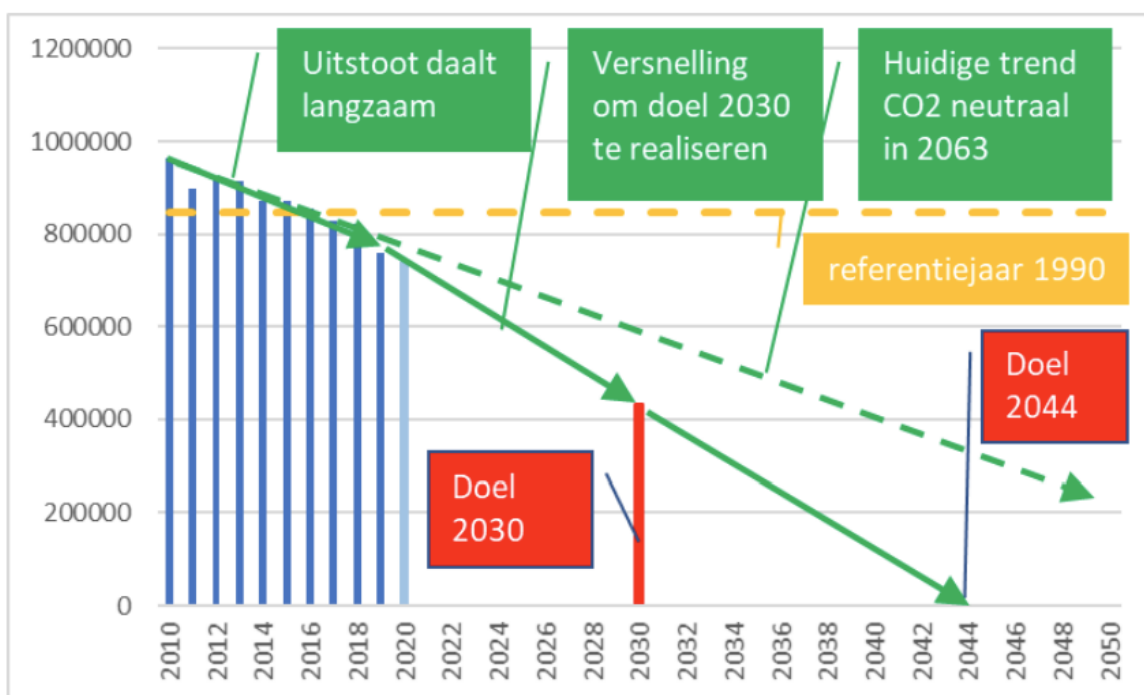
Om dit doel te halen willen we 50% minder energie gebruiken. Een opgave die iedereen aangaat. We weten welke sector of thema verantwoordelijk is voor welk deel van de CO₂-uitstoot. In deze Klimaatbegroting staan de voorgenomen acties die nodig zijn om onze doelstellingen te bereiken. We brengen in beeld wat de kosten en CO₂-reductie zijn. In het uitvoeringsprogramma Klimaat werken we dit uit per project.

Energietransitie biedt regionaal en nationaal grote economische kansen. Deels vervallen grote uitgaven aan fossiele brandstoffen uit het buitenland. Hiervoor in de plaats investeren we in isolatie en duurzame energie-installaties. Dit biedt kansen voor de advies-, bouw- en installatiebranche.

Deze Klimaatbegroting gaat concreet over 2022. Hoe bereiken we de komende jaren onze klimaatdoelen? Wat gaat dat kosten?

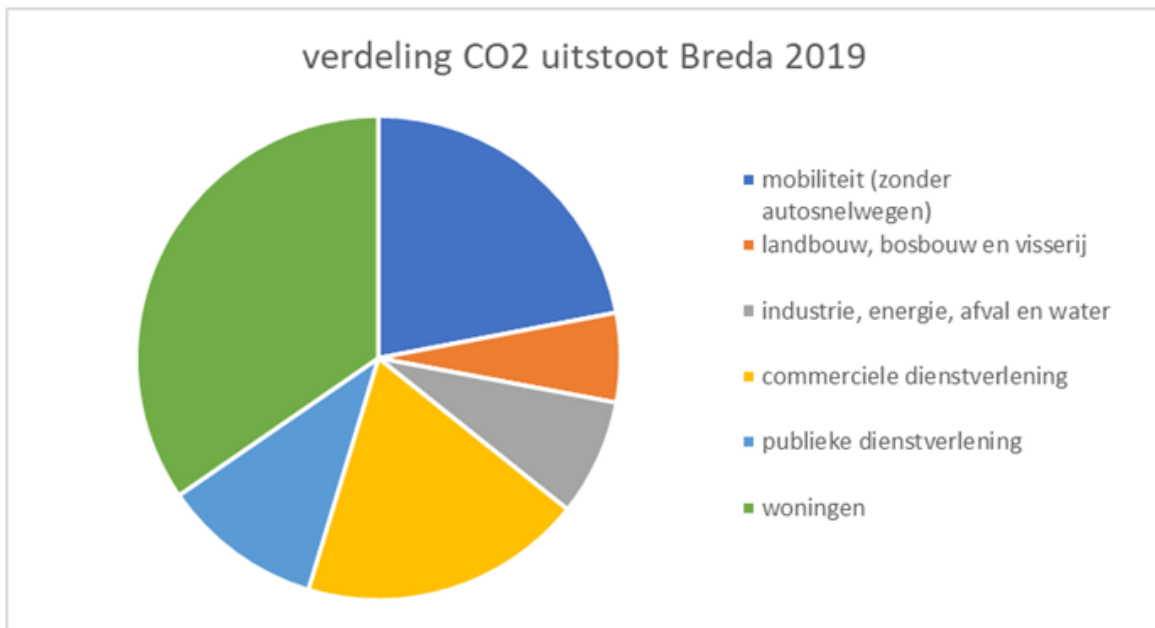
We beschrijven:

- Beschikbare middelen in de begroting 2022.
- Wettelijke taken en verplichtingen en verwachte benodigde gemeentelijke inzet.
- Realiseren van het doel uit het Klimaatakkoord en de Klimaatwet: 49% CO₂-reductie in 2030.

Tabel 1: Werkelijke CO₂-uitstoot 2010–2019, prognose 2020 en doelstellingen 2030 en 2044.

Bron CO₂-uitstoot 2010–2019: Klimaatmonitor RWS.

Verdeling CO2-uitstoot in Breda over verschillende sectoren.

Bron: Klimaatmonitor RWS.

Tabel 1 laat zien dat in Breda de totale CO2-uitstoot tussen 2010 en 2019 gemiddeld daalde met 22,7 kiloton per jaar ten opzichte van het referentiejaar 1990. De daling bleef achter bij de doelstelling. Om de doelstelling van 49% minder CO2 in 2030 te halen moest de daling tussen 2010 en 2019 26,5 kiloton per jaar zijn.

In 2018 en 2019 is de daling van de CO2-uitstoot gemiddeld 34,8 kiloton per jaar. De achterstand ten opzichte van de doelstelling ging naar 35,1 kiloton CO2. Om de doelstellingen te halen moet de CO2-reductie vanaf 2019 tot 2030 gemiddeld 29,8 kiloton per jaar zijn. De verwachting voor 2020 is dat door corona de uitstoot lager is dan de jaren daarvoor. Er zijn nog geen cijfers over de Bredase CO2-reductie 2020. Met deze prognose bepalen we de trendmatige toe- of afname van de afgelopen 3 jaren.

De Europese Unie verhoogde in 2021 haar doelstelling van 49% naar 55% CO2-reductie. Europa stelt nog vast hoe we dit invullen en vertalen naar nationaal beleid. Als dit duidelijk is vertalen we dit in de Klimaatbegroting.

Met de nu bekende uit te voeren projecten is de uitstoot in 2030 waarschijnlijk 49% lager dan in 1990. Afhankelijk van hoe volledig en succesvol de projecten zijn. We houden jaarlijks de voortgang bij op doelstellingen en kijken of we de verwachtingen halen (jaarrekening). Op basis daarvan zijn er elk jaar nieuwe kansrijke of verbeterde projecten. Daar werken we samen aan met partners in de stad. De projecten staan in het Uitvoeringsprogramma Klimaat (UPK), dat we deels financieel ondersteunen. Ondersteuning gebeurt op basis van de verhouding CO2-reductie en kosten, professionaliteit, haalbaarheid en andere doelen.

Deze begroting wijkt af van de Klimaatbegroting 2021. De Klimaatbegroting 2022 geeft ook een doorkijk naar de restant periode van het UPK (2022 tot en met 2024) en tussendoelen voor 2030. Dit sluit aan op het 4-jarig UPK.

Energieprojecten kosten geld en leveren ook wat op voor eindgebruikers. Bijvoorbeeld beheersbare woon- en bedrijfslasten.

Financieringsinstrumenten

- Gebrek aan financiële middelen is één van de belangrijkste redenen om (nog) geen energetische maatregelen te nemen. Daarom is er het Woningabonnement: eigenaar-bewoners zoveel mogelijk ontzorgen, van inventarisatie van maatregelen tot en met financiering. Het Concept Woningabonnement Breda maakt verduurzaming ook bereikbaar voor minder vermogende eigenaar-bewoners. Het uitgangspunt is neutrale woonlasten. Dit betekent dat maandlasten van de financiering volledig gedekt moeten zijn uit de behaalde besparing op de energierekening.
- Met het Klimaatfonds Breda financieren we duurzaamheidsprojecten, die niet in aanmerking komen voor leningen op de markt. Bijvoorbeeld door hun (bescheiden) omvang en risicoprofiel. De lage rente-leningen zijn er voor bedrijven, verenigingen en andere collectieven.

Met het Woningabonnement en leningen uit het Klimaatfonds vult Breda een gat op. Voor initiatiefnemers, die niet in aanmerking komen voor reguliere financiering en voor ontzorgen bij verduurzaming.

Belangrijke ontwikkelingen beïnvloeden het klimaatbeleid van de gemeente:

- Klimaatakkoord
- Sluiting kolencentrales
- Einde gaswinning in Groningen.

Het kolenbesluit voor de Amercentrale heeft invloed op de verduurzaming van warmtelevering van een groot deel van de stad. Daarbij komen extra aansluitingen voor aardgasvrij maken van de stad. We zoeken actief naar andere bronnen. Tot die tijd stoken we de centrale met houtchips.

Er liggen taken uit landelijke programma's als Regionale Energiestrategie en aardgasvrije wijken. Breda staat daarbij voorop als regisseur. Langs deze weg werken we aan de Transitievisie Warmte. Deze geeft aan welke andere duurzame bronnen er zijn en voor welke wijken in de stad, als vervanging van aardgas. Doelen en aanpak van de Regionale Energiestrategie vertalen we naar een aandeel voor Breda.

Het Klimaatakkoord gaat uit van:

- 49% CO2-reductie in 2030
- 95% CO2-reductie in 2050.

Uit het Klimaatakkoord komen programma's en acties om de doelen te bereiken.

Als onderdeel van de nationale CO2-reductie is een doelstelling voor het aandeel hernieuwbare energie (energie uit natuurlijke bronnen zoals wind) 27% van het totale energieverbruik in 2030.

Het doel voor duurzame elektriciteit is 70% in 2030. Landelijk is de opgave duurzame elektriciteit 84 Terrawattuur (TWh), onderverdeeld in 49 TWh wind op zee en 35 TWh op land. De regionale opgave voor duurzame elektriciteit is 1,8 TWh. Dit is een opgave op grond van het energieverbruik in de regio (5% van het landelijke gebruik).

Breda heeft een opgave van 113 GigaWattuur (GWh) zon op dak.

In de Regionale Energiestrategie (RES) is met een inventarisatie van projecten het regionaal bod aan het Rijk 2 TWh.

2. KLIMAATBELEID

Ons klimaatbeleid (2008) staat in de actsheet klimaatmitigatie, als onderdeel van de actsheets duurzaamheid (2021).

In deze Klimaatbegroting staat hoe we dit invullen en wat ervoor nodig is. In het UPK staan de projecten.

Op gebied van klimaat is Breda al jaren succesvol en proactief. Toch lopen we achter op onze doelstellingen, blijkt uit jaarlijkse monitoring en evaluatie. Ook de Rekenkamer stelde dit vast.

Om de doelstellingen voor 2030 te halen moeten we versnellen.

Alle klimaat activiteiten komen samen in deelthema's. Per deelthema toetsen we geplande activiteiten aan beleidsdoelen. De deelthema's sluiten aan bij de 5 thema's van het UPK:

- Bebouwde omgeving
- Duurzaam ondernemen
- Duurzame overheid
- Mobiliteit
- Duurzame energieproductie.

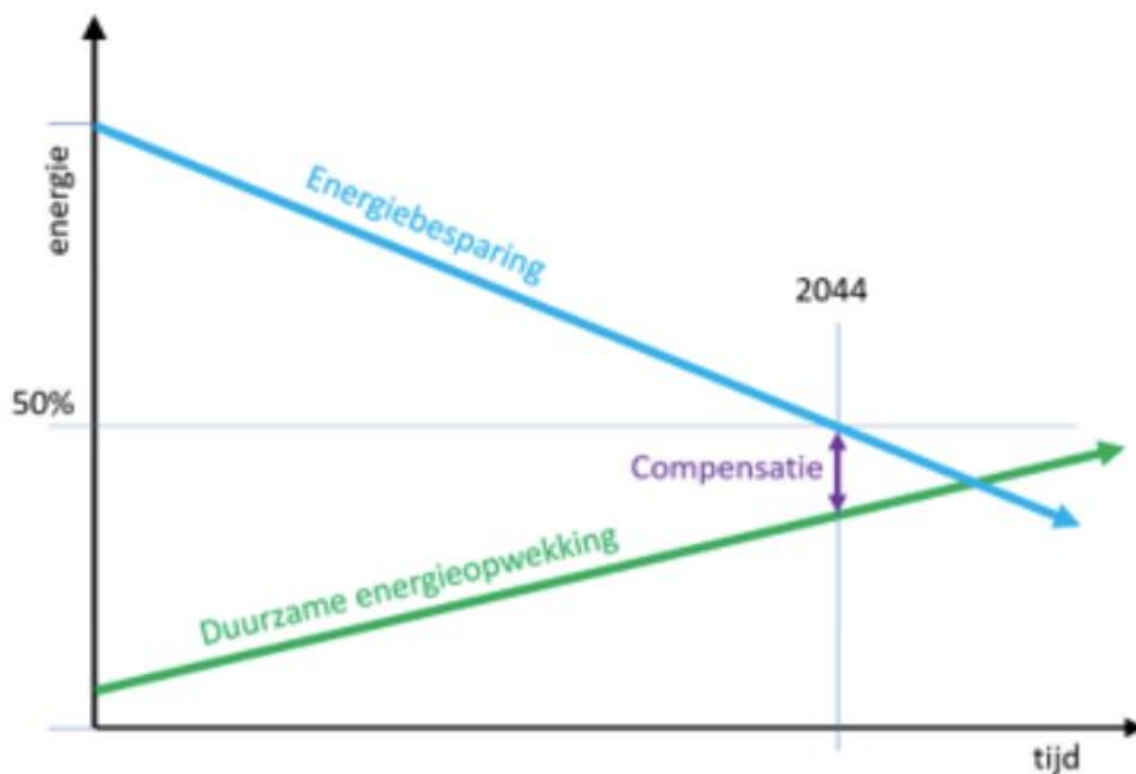
De ontwikkelingen op duurzaamheid- en milieuthema's gaan snel. Inzichten veranderen, nieuwe technische en maatschappelijke ontwikkelingen dienen zich aan. De Omgevingswet verandert de regelgeving ingrijpend. Aanpak van klimaatproblemen bestaat vooral uit:

- Energiebesparing
- Opwekken energie uit duurzame bronnen
- CO2-compensatie.

Onze doelen zijn:

- Energiebesparing: in 2044 reduceren met 50% tegenover 2008.
- Opwekken energie uit lokale en regionale duurzame bronnen: 2044 maximale mogelijkheden benutten en de rest compenseren.
- CO2-compensatie: benutten bronnen van buiten de stad en de regio.

We volgen het landelijk beleid CO2-reductie en monitoring. CO2-compensatie is hiervan nu geen onderdeel. We streven ernaar de resterende CO2-uitstoot te compenseren. CO2-compensatie is geen middel om minder te doen aan energiebesparing of duurzame opwek. In 2030 nemen we hierover een nieuw beleidsstandpunt in. Of eerder, als dat moet van het Rijk of Europa.

Klimaatdoel Breda

Het uitgangspunt in deze doelen is trias energetica (3 stappen-strategie voor een energiezuinig ontwerp). Deze strategie is op meerdere thema's toe te passen. Bijvoorbeeld voor de bebouwde omgeving:

- Beperk de energievraag: goed geïsoleerd en luchtdicht bouwen, warmte terugwinning uit douchewater en ventilatielucht.
- Zoveel mogelijk opwekken van eigen duurzame energie.
- Gebruik fossiele brandstof alleen als dit niet anders kan en zo efficiënt mogelijk voor de resterende energiebehoefte. Ga voor hoog rendement en gebruik bijvoorbeeld lage temperatuurverwarming.

2.1 CONCLUSIES GEZAMENLIJKE ACTIES ALLE THEMA'S

Conclusies voor kosten en CO2-reductie uit de acties voor 2022 staan in onderstaande tabel.

Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2022						
	Begroting 2022 excl. extra impuls		2022 inclusief wettelijke taken en verplichtingen		Doelstellingen 2030 (49% CO2- reductie)	
	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]
Gebouwde Omgeving	1.019.358	5,3	1.371.100	6,3	1.906.975	8,2
Duurzaam Ondernemen	204.700	13,5	204.700	13,5	204.700	13,5
Duurzame Energieproductie	114.563	3,8	250.820	4,6	250.820	4,6
Duurzame Overheid	147.875	1,0	147.875	1,0	853.125	2,3
Mobiliteit	55.125	1,2	55.125	1,3	354.813	2,5
Coördinatie en algemeen	243.963	0,0	243.963	0,0	243.963	0,0
Totaal	1.785.583	24,7	2.273.583	26,6	3.814.396	31,1 (doel 29,8)

Kosten en CO2-reductie voor acties in 2022

De tabel geeft een prognose voor het bereiken van de doelen 2022, op basis van de acties per thema. De geraamde uren zitten in de kosten (tarief € 72,50 per uur). Verder staan in de post kosten UPK de proces- en onderzoekskosten (geen investeringskosten).

De ontwikkeling van Transitievisie Warmte en Wijk Uitvoeringsplannen leidt niet meteen tot grote CO2-reductie in 2022. In de jaren na 2022 neemt deze toe. Het doel is tot 2030 jaarlijks 29,8 kiloton minder CO2-uitstoot. Die doelstelling halen we alleen bij variant 3 (Doelstelling 2030). De reductie op de CO2-uitstoot halen we met reductie van energiebehoefte en gelijktijdige toename van de jaarlijkse hoeveelheid duurzame energie.

Op basis van de beschikbare middelen en de extra impuls van € 500.000 in 2022, wordt ingezet op realisatie van variant 2 in 2022.

Variante 1: Begroting 2022: variant op basis van beschikbare middelen exclusief extra impuls

De projecten in deze variant richten zich op effectieve inzet van budgetten (doel CO2-reductie). Deze staan onder Milieubeheer in de Begroting 2022 en zijn aanvullend gedekt uit de overheveling van € 230.000 uit het Klimaatfonds Breda. In meerdere gemeentelijke beleidsvelden zijn eigen verantwoordelijkheden en taken voor energietransitie. Dit is aanvullend € 366.850 aan uren inzet.

Deze mix van projecten levert direct resultaat in 2022 of 2023. Andere projecten bereiden voor op activiteiten en groter draagvlak voor deelname aan projecten van komende jaren. Voor een groot deel is dit gericht op Wijkuitvoeringsplannen. Binnen het huidige budget starten we met de aanpak van 2 wijken aardgasvrij(-ready).

Door autonome ontwikkeling bereiken we jaarlijks al ruim 17,7 kiloton CO2-reductie (onder andere door Rijksbeleid, toename duurzame energie in energievoorziening). Door stedelijk beleid is jaarlijks 12,1 kiloton CO2-reductie nodig. Die halen we niet bij de inzet van de huidige beschikbare middelen. Deze variant laat dat zien. Om jaarlijks 29,8 kiloton uitstoot te bereiken is veel meer inspanning nodig.

De totale kosten voor variant 1, Begroting 2022 zijn € 1.785.584.

Variante 2: 2022 inclusief wettelijke taken en verplichtingen (inclusief variante 1)

De acties in deze variant zijn dezelfde als in het pakket UPK 2022, plus aanvullende activiteiten voor snellere uitvoering van de regionale energiestrategie en Wijk Uitvoeringsplannen. De aanpak van 3 wijken start. Dit sluit globaal aan op te verwachten middelen voor 49% CO2-reductie in 2030 (Klimaatakkoord en Klimaatwet).

Voor de wettelijke taken is nu nog geen geld. Als we deze meerekenen, is de totale CO2-reductie gelijk aan 26,7 kiloton per jaar. De toename van duurzame energie is 62 TeraJoule (TJ) per jaar. Dat is gelijk aan de voorgenomen toename. De totale kosten voor variant 2 (2022 inclusief wettelijke taken en verplichtingen) zijn € 2.307.763.

Variant 2 kost € 488.000 meer dan variant 1. Dit is € 351.743 voor uitvoering Transitievisie Warmte (TVW)/wijkuitvoeringsplannen en € 136.258 voor Regionale Energie Strategie (RES).

Variant 3: Doelstelling 2030 (inclusief variant 1 en 2)

Om in 2030 de doelstelling te halen (49% CO2-reductie en 27% duurzame energie in energievoorziening) zijn meer projecten nodig dan in variant 1 en 2. Extra projecten zijn vooral gericht op:

- Gebouwde omgeving (communicatie en draagvlak ontwikkelen, adviseren woningeigenaren, sociale energietransitie en wijkuitvoeringsplannen).
- Starten activiteiten voor 11.000 woningen aardgasvrij(-ready) en 2.500 woningen kookgasvrij.

Uitgangspunt is de aanpak van 6 wijken, op basis van de keuze uit 9 wijken. We spreken met 9 wijken en rekenen erop dat er 6 uiteindelijk aan de slag gaan.

Voor de nodige aanvullende middelen, vergeleken met variant 2, zetten we in op een bijdrage van het rijk. Een landelijk gesprek hierover vindt op dit moment plaats.

Met de plannen voor de doelstelling 2030 voldoen we aan alle doelen. We zetten met 31,1 kiloton ruimer in om de taakstelling van 29,8 kiloton per jaar te halen. Ervaring leert dat niet alle projecten gewenst resultaat opleveren. Daarom is totaal € 2.028.813 extra budget nodig vergeleken met de Begroting 2022. De totale CO2-reductie is jaarlijks 31,1 kiloton. Hier is nu nog geen geld voor. Er zijn extra inspanningen nodig vergeleken met de begroting UPK 2022:

- Gebouwde omgeving € 887.618 extra budget ten opzichte van Begroting 2022
- Duurzaam ondernemen geen extra inzet
- Duurzame energie € 136.258 extra budget ten opzichte van Begroting 2022
- Duurzame overheid € 705.250 extra budget ten opzichte van Begroting 2022
- Mobiliteit € 299.688 extra budget ten opzichte van Begroting 2022.

Gedeelde verantwoordelijkheid binnen de gemeente

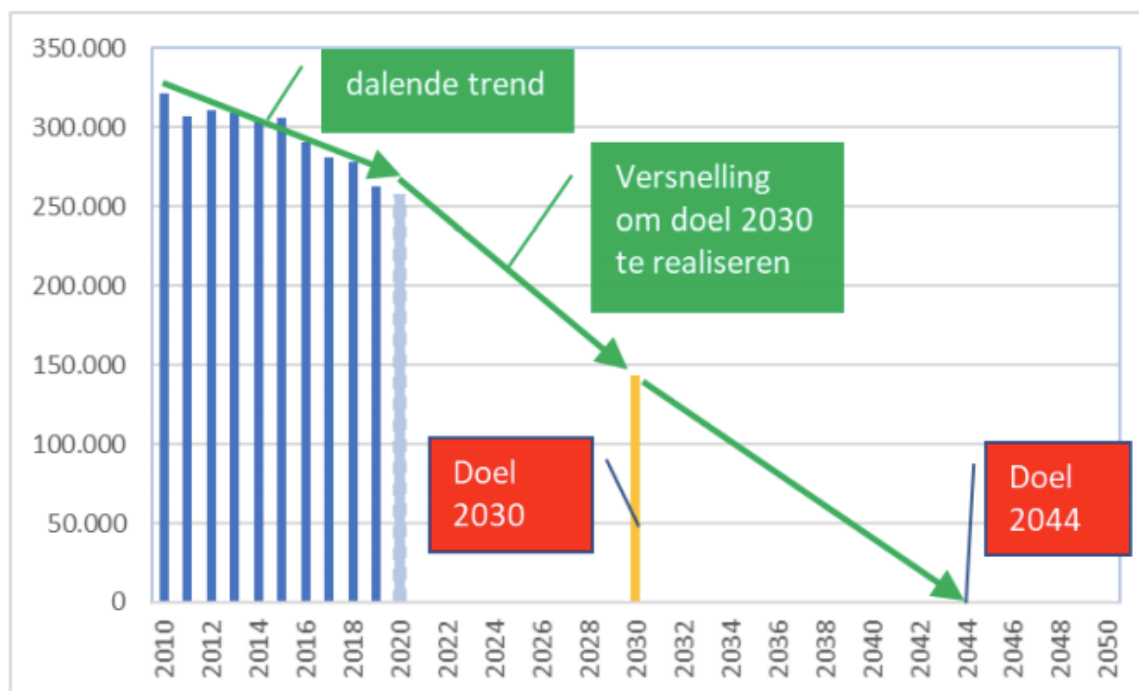
De klimaatdoelen zijn een gedeelde verantwoordelijkheid van gemeente en partners. De CO2-reductie moet bij verschillende werkvelden in de organisatie integraal onderdeel zijn van beleid en aanpak. Het werkveld moet dit oppakken als integrale verantwoordelijkheid. Daarvoor moeten kosten en uren van verschillende deelthema's breder in de organisatie eigen dekking krijgen.

Doorkijk naar 2030

We sluiten met deze Klimaatbegroting 2022 aan op de systematiek van het 4-jarig Uitvoeringsprogramma Klimaat. De Klimaatbegroting 2022 geeft een concretere meerjarendoorkijk tot 2030. Dat is ook belangrijk voor de betrokken partners bij de klimaatopgave. Het overzicht van 2022 is de basis voor besluitvorming over de Begroting 2022. Veel acties hebben pas effect na enkele jaren. Deze Klimaatbegroting maakt dit per deelthema duidelijk.

2.2 DEELTHEMA GEBOUWDE OMGEVING

CO2-uitstoot gebouwde omgeving in ton per jaar

CO2-uitstoot gebouwde omgeving (woningen). Lichtblauwe lijnen zijn prognoses. Onder Gebouwde Omgeving vallen in dit deelthema alleen woningen. Voor 2020 zijn er nog geen cijfers in de Klimaatmonitor. Dit is een schatting op basis van de trend van 3 voorgaande jaren.

Opgave: alle woningen in de Gemeente Breda zijn in 2044 CO2-neutraal en hebben in 2050 aardgasloze, duurzame energievoorzieningen.

Tussendoel: in 2030 zijn de 1e 6 wijken met ongeveer 11.000 woningen aardgasvrij of aardgasvrij-ready en 2.500 woningen kookgasvrij.

Middelen: Transitievisie Warmte voor eind 2021, 5-jarige update, wijkuitvoeringsplannen, energie-warmtebesparing en stimulering, sociale transitie (regelen haalbaarheid en betaalbaarheid met hulp van bijvoorbeeld het Woningabonnement en op termijn gebouw gebonden financiering).

Conclusie gebouwde omgeving

De gebouwde omgeving draagt in absolute zin als thema flink bij aan de CO2-uitstoot in de stad. Om een evenredig aandeel[1] CO2-reductie te halen moet Gebouwde Omgeving per jaar 7,4 kiloton CO2 reduceren.

De CO2-reductie was voor 2010-2019 gemiddeld 6,55 kiloton per jaar. Dat is 29% van de totale jaarlijkse reductie in Breda. In 2019 was dit 15,05 kiloton. Een uitschieter in gunstige zin.

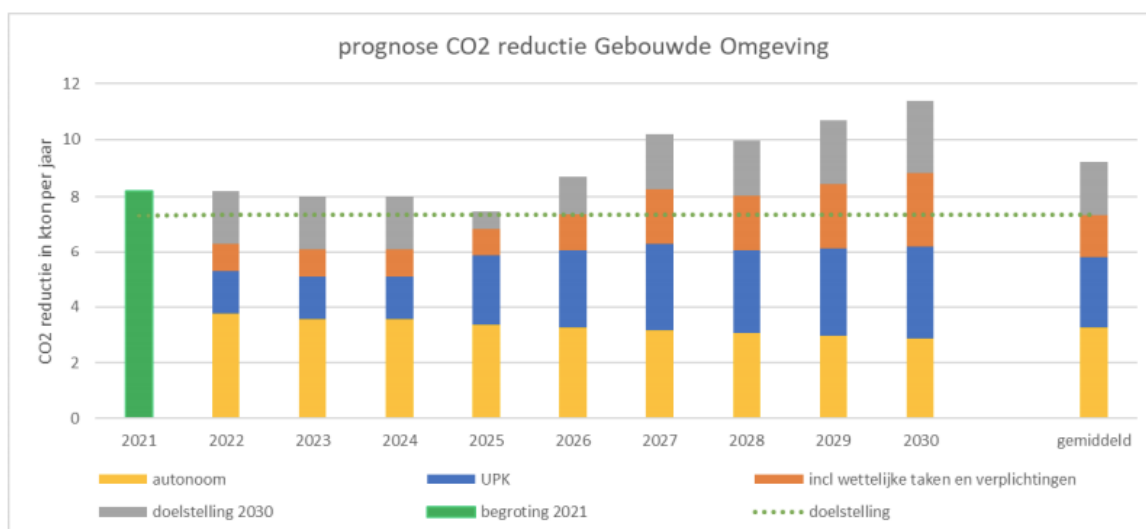
[1] Met evenredig aandeel bedoelen we voor alle deelthema's hetzelfde percentage reductie (bij een gelijktijdige doelstelling van 27% aandeel duurzame energie in de energievoorziening in 2030).

Mogelijkheden versnelling

- Extra energiebesparing bij corporatiewoningen en overgang naar duurzamere infrastructuur (verbindingen).
- Stimulering verduurzaming particuliere woningbouw door acties Bredase Energie Coöperatie (BRES) en Buurkracht.
- Stimulering energiebesparing en overgang naar duurzame infrastructuur (verbindingen) vereniging van eigenaren.
- Transitievisie warmte en wijkuitvoeringsplannen met resultaten op langere termijn.

Begroting 2022

- De CO₂-reductie is in 2022 5,27 kiloton, bij uitvoeren van alle de acties in de Begroting 2022. Dit is 8,22 kiloton als we ook de wettelijke taken, verplichtingen en doelstelling 2030 uitvoeren.
- Aanvullende kosten variant 2 vergeleken met Begroting 2022 zijn € 351.742 (inclusief uren). Aanvullende kosten Doelen 2030 vergeleken met Begroting 2022 zijn € 887.617.
- Voor Transitievisie Warmte en Wijk Uitvoeringsplannen verwachten we vanaf 2022 een bijdrage vanuit het Rijk (aanvullende kosten in Doelen 2030). Dit is naast de verwachte nodige bijdrage van de gemeente (variant Wettelijke taken en verplichtingen).

Prognose van de CO₂-reductie voor 2022 tot en met 2030 op basis van acties uit het UPK voor 2022, 2023 en 2024 en voor de jaren daarna.

De stippellijn geeft het evenredig aandeel CO₂-reductie voor Gebouwde Omgeving (met gelijktijdige doelstelling van 27% aandeel duurzame energie in de energievoorziening in 2030).

Voor Transitievisie Warmte en Wijkuitvoeringsplannen zijn de effecten pas op langere termijn zichtbaar (na 2024). Deze projecten en effecten daarvan op langere termijn zijn meegenomen in de onderlinge weging en voorstel voor keuze van de projecten. Dat geldt ook voor het Volkshuisvestingsfonds. Op dit moment is er nog geen toezegging voor extra geld vanuit het Rijk voor het Klimaatakkoord. Er is ook extra geld nodig om de doelstellingen te halen van Transitievisie Warmte, in variant 2.

We halen de doelstelling van 7,4 kiloton CO₂-reductie per jaar voor Gebouwde Omgeving (bij evenredige verdeling over thema's). Bij de varianten 2 en 3 is de CO₂-reductie iets hoger. De gemiddelde uitstoot van 2022 tot en met 2030 is 8,85 kiloton per jaar. Dit hangt samen met de grote taakstelling van het Klimaatakkoord binnen dit thema, vooral voor uitvoering Transitievisie warmte en Wijkuitvoeringsplannen.

De tabellen geven aan op basis van welke acties voor 2022, 2023 en 2024 de prognose voor de reductie van de CO₂-uitstoot is gebaseerd.

Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2022									
	Begroting 2022			2022 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK	Kosten UPK	CO2-reductie UPK	Uren UPK	Kosten UPK	CO2-reductie UPK	Uren UPK	Kosten UPK	CO2-reductie UPK
	[h/jaar]	[€/jaar]	[kton/jaar]	[h/jaar]	[€/jaar]	[kton/jaar]	[h/jaar]	[€/jaar]	[kton/jaar]
	8.267	420.000	5,27	10.360	620.000	6,30	12.510	1.000.000	8,22
Energieadvies voor burgers	150	60.000	0,27	200	150.000	0,36	200	150.000	0,65
Energieadvies voor VvE	200	50.000	0,3	200	50.000	0,3	200	100.000	0,7
Stimuleren bestaande bouw naar NOM	250	50.000	0,2	250	50.000	0,2	600	100.000	0,776
Greenhopper en WoonWijs	1.200	75.000	0,05	1.450	90.000	0,09	1.450	90.000	0,09
TVW planvorming en uitvoering									
TVW dashboard	450	25.000		450	25.000		450	25.000	
TVW communicatie in de stad	400	20.000		400	20.000		400	150.000	0,45
TVW sociale energietransitie	467			860	25.000	0,2	860	60.000	0,4
WUP ontwikkelen buurtplannen overall	2.600			2.600			2.600		
WUP opstellen buurtplannen	2.300	140.000		3.450	210.000		5.250	325.000	
MJOP corporaties	250		0,7	500		1,4	500		1,4
Prinsenbeek aardgasvrij									
Pilot PAW3									
Volkshuisvestingsfonds									
Autonome ontwikkeling			3,75			3,75			3,75

Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2023									
	Begroting 2023			2023 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK	Kosten UPK	CO2-reductie UPK	Uren UPK	Kosten UPK	CO2-reductie UPK	Uren UPK	Kosten UPK	CO2-reductie UPK
	[h/jaar]	[€/jaar]	[kton/jaar]	[h/jaar]	[€/jaar]	[kton/jaar]	[h/jaar]	[€/jaar]	[kton/jaar]
	7.660	375.000	5,07	10.360	620.000	6,10	12.510	1.145.000	8,02
Energieadvies voor burgers	150	60.000	0,27	200	150.000	0,36	200	150.000	0,65
Energieadvies voor VvE	200	50.000	0,3	200	50.000	0,3	200	100.000	0,7
Stimuleren bestaande bouw naar NOM	250	50.000	0,2	250	50.000	0,2	600	100.000	0,776
Greenhopper en WoonWijs	1.200	75.000	0,05	1.450	90.000	0,09	1.450	90.000	0,09

TVW planvorming en uitvoering									
TVW dashboard	450			450	25.000		450	25.000	
TVW communicatie in de stad	400			400	20.000		400	150.000	0,45
TVW sociale energietransitie	110			860	25.000	0,2	860	60.000	0,4
WUP ontwikkelen buurtplannen overall	2.350			2.600			2.600		
WUP opstellen buurtplannen	2.300	140.000		3.450	210.000		5.250	325.000	
MJOP corporaties	250		0,7	500		1,4	500		1,4
Prinsenbeek aardgasvrij								145.000	
Pilot PAW3									
Volkshuisvestingsfonds									
Versnellingsprogramma									
Autonome ontwikkeling			3,55			3,55			3,55

Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2024									
	Begroting 2024			2024 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]
	7.660	400.000	4,87	10.360	620.000	5,90	12.510	1.000.000	7,82
Energieadvies voor burgers	150	60.000	0,27	200	150.000	0,36	200	150.000	0,65
Energieadvies voor VvE	200	50.000	0,3	200	50.000	0,3	200	100.000	0,7
Stimuleren bestaande bouw naar NOM	250	50.000	0,2	250	50.000	0,2	600	100.000	0,776
Greenhopper en WoonWijs	1.200	75.000	0,05	1.450	90.000	0,09	1.450	90.000	0,09
TVW planvorming en uitvoering									
TVW dashboard	450	25.000		450	25.000		450	25.000	
TVW communicatie in de stad	400			400	20.000		400	150.000	0,45
TVW sociale energietransitie	110			860	25.000	0,2	860	60.000	0,4
WUP ontwikkelen buurtplannen overall	2.350			2.600			2.600		
WUP opstellen buurtplannen	2.300	140.000		3.450	210.000		5.250	325.000	
MJOP corporaties	250		0,7	500		1,4	500		1,4
Prinsenbeek aardgasvrij									

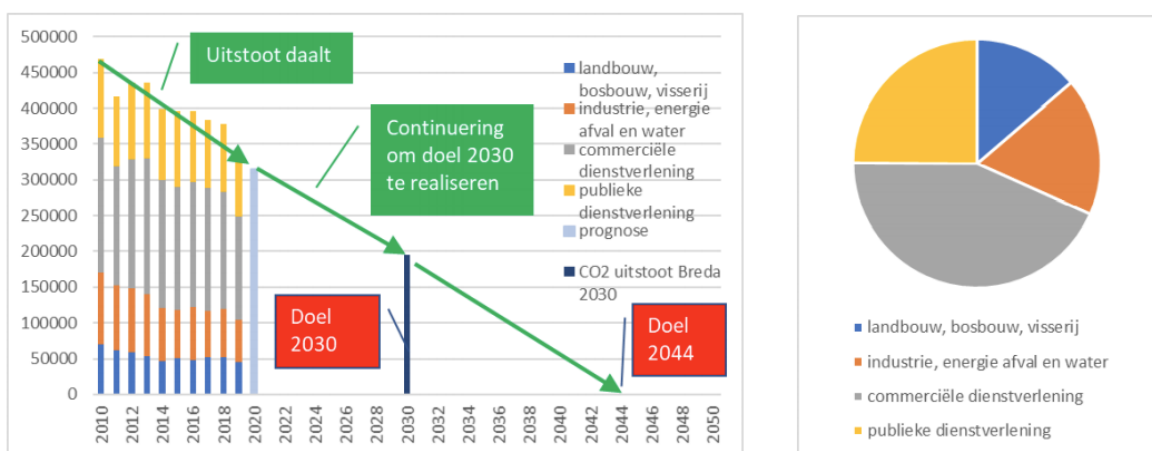
Pilot PAW3							
Volkshuisvestingsfonds							
Versnellingsprogramma							
Autonome ontwikkeling			3,35		3,35		3,35

Autonome ontwikkeling staat voor alle andere CO2-reductie, niet direct beïnvloed door acties van het UPK[2].

[2] De autonome ontwikkeling is ook gestuurd door beleid van de Rijksoverheid, zoals de Investeringssubsidie Duurzame Energie en Energiebesparing (ISDE).

2.3 DEELTHEMA DUURZAAM ONDERNEMEN

CO2-uitstoot duurzaam ondernemen in ton per jaar

CO2-uitstoot duurzaam ondernemen. Lichtblauwe lijnen zijn prognoses.

Verdeling CO2-uitstoot

Opgave: alle utiliteitsgebouwen en bedrijventerreinen in de Gemeente Breda zijn in 2044 CO2-neutraal en hebben in 2050 aardgasloze duurzame energievoorzieningen.

Middelen, visie en programma's: onder andere Transitievisie Warmte voor eind 2021, 5-jarige update. Bedrijventerrein uitvoeringsplannen voor verbetering van het vestigingsklimaat (Economische Visie Breda). Energiebesparing en stimulering energieproductie. Economische Visie Breda (energietransitie valt binnen programma Verrassende Stad), (regionale) visie op bedrijventerreinen. Middelen beschikbaar vanuit partners Green Deal Bedrijventerreinen en inzet geld Europa.

Utiliteitsgebouwen (gebouw met maatschappelijk doel, zoals scholen) nemen we mee in de wijk of het bedrijventerrein waarop ze staan.

Conclusie duurzaam ondernemen

De CO2-reductie was voor de jaren 2010-2019 jaarlijks gemiddeld 15,4 kiloton. Dat is 68% van de totale jaarlijkse CO2-reductie in Breda. Duurzaam ondernemen draagt als thema redelijk bij aan de CO2-reductie in de stad.

Er is al een versnelling voor Duurzaam ondernemen. Voortgaan op dezelfde weg is nodig en leidt tot minimaal 49% CO2-reductie in 2030. De gemiddelde voorspelde reductie tot en met 2030 is gelijk aan 10,25 kiloton per jaar. De afgelopen jaren staken we veel energie in de CO2-reductie van ondernemingen. Voortgaan op dezelfde weg vraagt extra inspanningen. Het laaghangende fruit is geplukt.

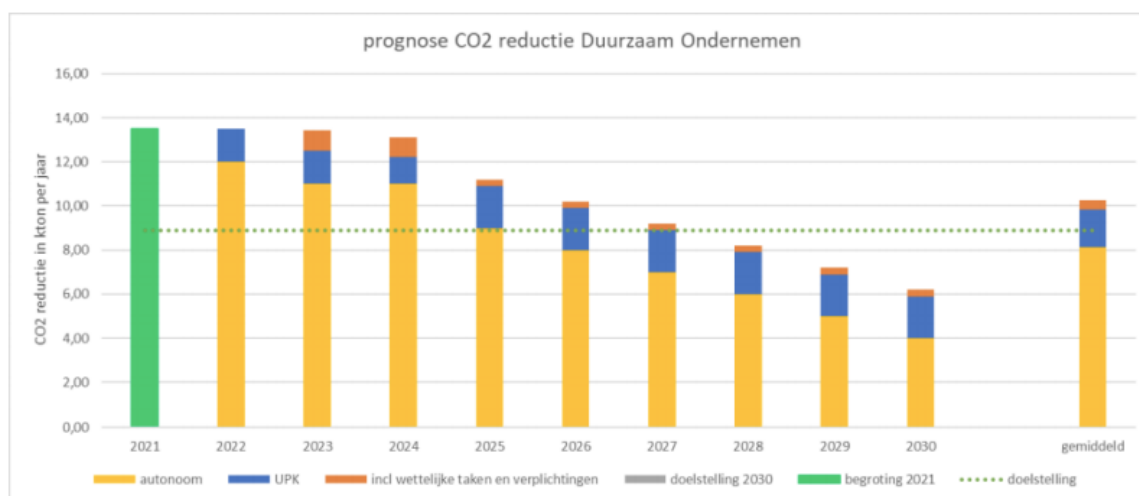
Mogelijkheden versnelling en continuering

- Extra energiebesparing bij bedrijven en instellingen
- Transitie naar duurzame infrastructuur
- Stimulering energiebesparing door Green Deals per sector
- Stimulering energiebesparing bedrijventerrein aanpak
- Zon op bedrijvendaken (staat bij thema Duurzame Energie).

Begroting 2022

- Totale CO₂-reductie voor 2022 tot en met 2030 is jaarlijks gemiddeld 10,25 kiloton. Dat is meer dan het gelijke aandeel van duurzaam ondernemen in het totaal. Een groot deel daarvan (8,91 kiloton) is gevolg van ontwikkelingen landelijk en Europees beleid.
- Kosten Gemeente Breda € 204.700 per jaar (inclusief uren).

Een doorkijk naar 2030:

Prognose CO₂-reductie Duurzaam Ondernemen tot 2030. De prognose is gebaseerd op lopende projecten tot en met 2024 en de doorvertaling naar 2030.

De stippellijn geeft het evenredig aandeel CO₂-reductie voor Duurzaam Ondernemen en houdt rekening met een gelijktijdige doelstelling van 27% aandeel duurzame energie in de energievoorziening in 2030.

Enkele projecten lopen niet meer door na 2024. Voor de autonome ontwikkeling gaan we ervan uit dat de hoge CO₂-reductie na 2025 jaarlijks afneemt met 0,5 kiloton. De totale voorspelde CO₂-reductie in 2022 is met 13,5 kiloton per jaar hoger dan het benodigde aandeel van 8,91 kiloton, om 49% CO₂-reductie op bedrijventerrein te behalen in 2030. In de jaren daarna neemt de CO₂-reductie af. Voor de komende jaren moeten we een tandje bijzetten om het niveau op peil te houden van de CO₂-reductie voor Duurzaam Ondernemen. De daling van de effecten van autonome ontwikkeling compenseren we na 2024 door landelijk of gemeentelijk beleid en aanpak.

De onderverdeling naar projecten en kosten staat in de tabel.

	Overzicht uren, kosten en CO ₂ -reductie 2022								
	Begroting 2022			2022 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK	Kosten UPK	CO ₂ -reductie UPK	Uren UPK	Kosten UPK	CO ₂ -reductie UPK	Uren UPK	Kosten UPK	CO ₂ -reductie UPK
	[h/jaar]	[€/jaar]	[kton/jaar]	[h/jaar]	[€/jaar]	[kton/jaar]	[h/jaar]	[€/jaar]	[kton/jaar]
	520	167.000	13,52	520	167.000	13,52	520	167.000	13,52
Green deal zorginstellingen	200	6.000	0,23	200	6.000	0,23	200	6.000	0,23
Milieubarometer									

Bedrijvendag duurzaamheid	200	35.000		200	35.000		200	35.000	
Acties verduurzaming bedrijven									
Energieadviezen bedrijven		75.000	0,67		75.000	0,67		75.000	0,67
Intensivering toezicht	20	16.000	0,32	20	16.000	0,32	20	16.000	0,32
Verduurzamen evenementen (AirQuon)	100	35.000	0,3	100	35.000	0,3	100	35.000	0,3
Autonome ontwikkeling			12			12			12

	Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2023								
	Begroting 2023			2023 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]
	320	167.000	12,52	320	242.000	13,42	320	242.000	13,42
Green deal zorginstellingen	200	6.000	0,23	200	6.000	0,23	200	6.000	0,23
Milieubarometer									
Bedrijvendag duurzaamheid		35.000			35.000			35.000	
Acties verduurzaming bedrijven					75.000	0,9		75.000	0,9
Energieadviezen bedrijven		75.000	0,67		75.000	0,67		75.000	0,67
Intensivering toezicht	20	16.000	0,32	20	16.000	0,32	20	16.000	0,32
Verduurzamen evenementen (AirQuon)	100	35.000	0,3	100	35.000	0,3	100	35.000	0,3
Autonome ontwikkeling			11			11			11

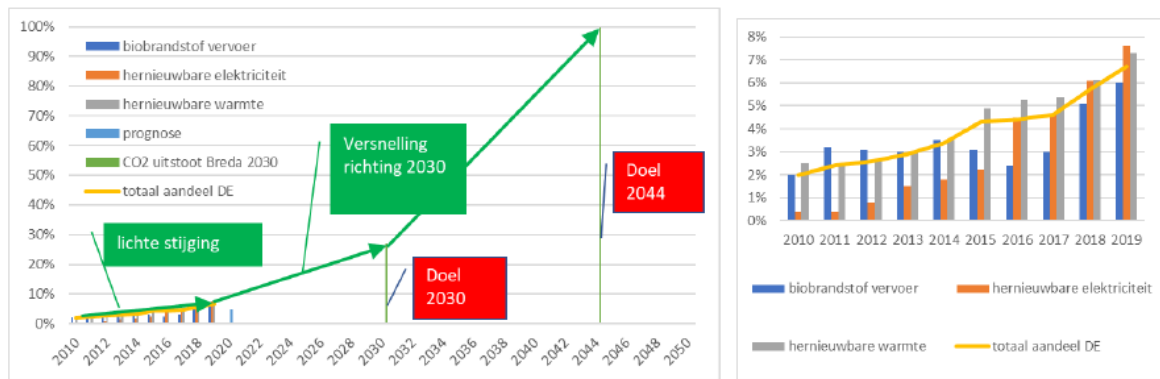
	Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2024								
	Begroting 2024			2024 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]
	220	132.000	11,22	220	207.000	12,12	220	207.000	12,12
Green deal zorginstellingen	200	6.000	0,23	200	6.000	0,23	200	6.000	0,23
Milieubarometer									

Bedrijvendag duurzaamheid		35.000			35.000			35.000	
Acties verduurzaming bedrijven					75.000	0,9		75.000	0,9
Energieadviezen bedrijven		75.000	0,67		75.000	0,67		75.000	0,67
Intensivering toezicht	20	16.000	0,32	20	16.000	0,32	20	16.000	0,32
Verduurzamen evenementen (AirQuon)									
Autonome ontwikkeling			10			10			10

Autonome ontwikkeling staat voor alle andere CO2-reducties die niet direct beïnvloed zijn door acties van het UPK. Zonnepanelen op bedrijventerreinen is een actie uit het rapport van de Rekenkamer. Voor inzet verduurzaming bedrijventerreinen is dit nog een grove inschatting.

2.4 DEELTHEMA DUURZAME ENERGIEPRODUCTIE

Aandeel duurzame energie per jaar

Percentage duurzame energie. Lichtblauwe lijnen zijn prognoses. Uitsnede grafiek percentage duurzame energie.

Opgave: alle opgewekte energie (grootschalige opwek van warmte en elektriciteit, zonder industrie) in de regio West-Brabant is in 2050 voor 95% duurzaam en CO2-neutraal. Als dit (tijdelijk) onvoldoende beschikbaar is, gebeurt dit via duurzame energie die we in Nederland of op zee opwekken. Dit gebeurt via nieuwe duurzame energie opwek.

Middelen: RES vaststellen in 2021 en 2-jarige update. Regionaal uitvoeringsprogramma pakken betrokken gemeenten decentraal op. Boven- en ondergrondse infrastructuur op tijd geschikt maken voor aanleg alle noodzakelijke duurzame energievoorzieningen. Gemeentelijke visie bodem en ondergrond is ter ondersteuning van dit traject uiterlijk in 2022 beschikbaar.

Naast de grootschalige opwek van energiebronnen die we in de RES regelen is er ook kleinschalige opwek. Dit pakken we nu al regulier, maar niet gestructureerd op.

Middelen: In Breda kleinschalige projecten jaarlijks gestructureerd programmeren.

Conclusie duurzame energie

Het percentage duurzame energie in Breda is 6,7% in 2019 (laatste gegevens Klimaatmonitor). Dat is voor verschillende duurzame bronnen:

- Het percentage biobrandstoffen voor vervoer stijgt met 0,4% per jaar en is in 2019 6,0%.
- Het percentage duurzame warmte stijgt met 0,7% per jaar en is in 2019 6,9%.
- Het percentage duurzame elektriciteit stijgt met 0,4% per jaar en is 7,6% in 2019.

De opwek van duurzame energie komt in de Klimaatmonitor van Rijkswaterstaat (RWS) terug in de uitstoot per kWh gebruikte duurzame warmte, elektriciteit of brandstof voor mobiliteit. Door toename van het aandeel duurzame energie daalt de uitstoot per kWh gebruikte energie. In de Klimaatmonitor komt dat naast de invloed van Rijks- en Europese maatregelen terug als autonome ontwikkeling bij de CO₂-reductie.

Om de doelstelling van het Klimaatakkoord in 2030 te halen (27% duurzame energie), is een jaarlijkse stijging nodig van 1,8% in de opwek van duurzame energie. Duurzame warmte heeft het hoogste verbruik per jaar. Inzet op een groter aandeel duurzame warmte heeft het grootste effect.

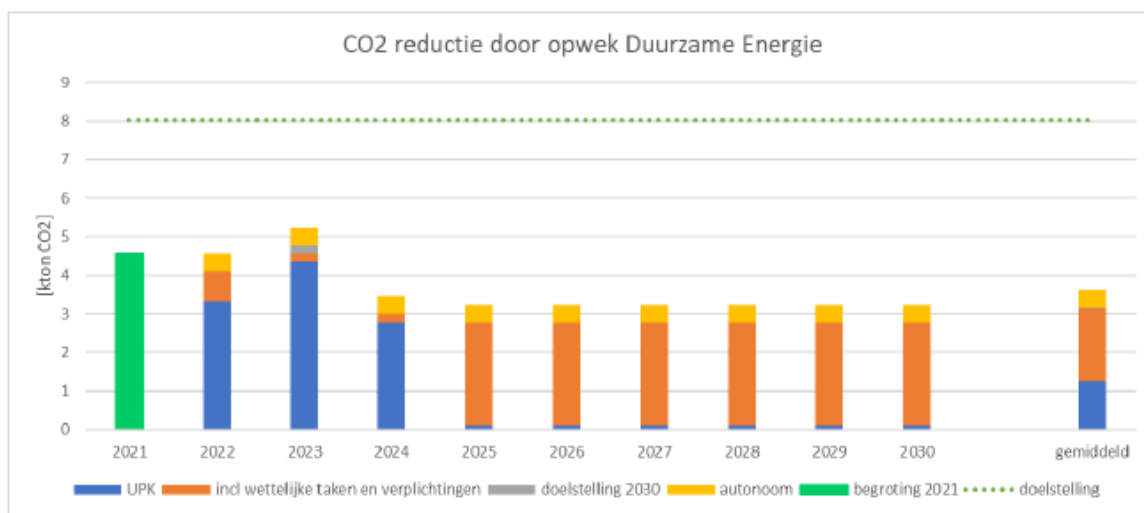
Totaal wekken we nu 777 TJ aan duurzame energie op (laatste update Klimaatmonitor 2019, exclusief vervoer over snelwegen). Dat moet in 12 jaar omhoog tot 1.483 TJ (27% duurzame energie van de energiebehoefte in 2030). Een verhoging van 59 TJ per jaar. Dat leidt in 2030 tot een reductie van 96,2 kiloton CO₂ per jaar. Dat is een CO₂-reductie van 8,02 kiloton per jaar.

Mogelijkheden versnelling

- Duurzame warmteproductie voor stadsverwarming (geothermie, zonthermie)
- Projecten Warmte Koude Opslag (aquathermie met WKO); studie naar potentieel van de Mark voor aquathermie
- Studie naar mogelijkheden riothermie in Breda
- Zon op grote daken
- Windmolens.

Begroting 2022

- De CO₂-reductie in 2022 is 3,79 kiloton bij uitvoeren van alle de acties in de Begroting 2022. Als we ook variant 2 en 3 uitvoeren is dit in totaal 4,56 kiloton.
- Aanvullende kosten variant 2 en 3 vergeleken met Begroting 2002 zijn € 170.437 (inclusief uren).
- Voor uitvoering van de RES verwachten we vanaf 2022 een bijdrage vanuit het Rijk, naast de verwachte bijdrage vanuit de gemeente (variant 2).
- Totale duurzame energie is 777 TJ per jaar in 2019 (rekening houdend met een correctie van duurzame voertuigbrandstoffen voor wegvervoer over autosnelwegen). De toename over 2010 tot en met 2018 is 66,14 TJ per jaar. Als we dit niveau vasthouden, is dat voldoende om in 2030 het percentage van 27% te halen. Verschillende projecten, waaronder de uitwerking van de verduurzaming Amerwarmte en de opstart van de RES, verhogen het aandeel in de komende jaren. De problematiek van de transportcapaciteit-schaarste is een risico.
- Compensatie van duurzame energie zit niet in het beleid tot 2030.

Prognose van de opwek van duurzame energie voor 2022 tot en met 2030 op basis van acties uit het UPK voor 2022, 2023 en 2024 en prognose voor de jaren daarna. De prognose gaat over jaarlijks nieuwe opwek van duurzame energie. De stippellijn geeft de ambitie van de RES.

De toename van de opwek tot en met 2030 verloopt grillig. Dat komt door de grotere projecten. Die vergen lange voorbereidingstijd en komen in 1 jaar bij centrale opwek van duurzame energie. Voor de komende jaren is dat al bekend. Voor de jaren daarna is niet bekend welke nieuwe duurzame projecten met wind en Amerwarmte tot uitvoering komen. Bijvoorbeeld geothermie en grootschalige wind- zonnestroom projecten. Voor de autonome ontwikkeling gaan we ervan uit dat opwek en CO2-reductie gedurende de jaren gelijk blijft. Er is voor de komende jaren versnelling nodig van de hoeveelheid duurzame energie. Dat moet leiden tot een verdubbeling van de CO2-reductie door duurzame energie. Omdat projecten vaak 3 tot 5 jaar voorbereidingstijd vragen is het verstandig daar nu al extra budget voor te reserveren.

De onderverdeling naar projecten en kosten staat in de tabel.

	Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2022								
	Begroting 2022			2022 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK	Kosten UPK	CO2-reductie UPK	Uren UPK	Kosten UPK	CO2-reductie UPK	Uren UPK	Kosten UPK	CO2-reductie UPK
	[h/jaar]	[€/jaar]	[kton/jaar]	[h/jaar]	[€/jaar]	[kton/jaar]	[h/jaar]	[€/jaar]	[kton/jaar]
	1.125	33.000	3,79	2.350	80.445	4,56	2.350	80.445	4,56
Interactieve zonatlas	100	2.000	0,06	100	2.000	0,06	100	2.000	0,06
Lokaal Smart Grid methodiek te ontwikkelen voor het sturen van energiestromen	175	16.000		350	38.445		350	38.445	
Stimuleren toepassing WKO	200		0,12	200		0,12	200		0,12
Green Deal Geothermie Brabant. Samenwerking binnen Brabant om geothermische projecten te stimuleren	100			100			100		
BISEPS									
Energieopslag	50			50			50		
Amer warmteregio		15.000		800	15.000	0,55	800	15.000	0,55

Onder andere wind A16	500		3,15	500		3,15	500		3,15
Zon PV projecten op bedrijven				250	25.000	0,22	250	25.000	0,22
Autonome ontwikkeling			0,45			0,45			0,45

	Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2023								
	Begroting 2023			2023 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]
	1.800	82.000	4,79	2.050	107.000	5,01	2.050	107.000	69,32
Interactieve zonatlas	100	2.000	0,06	100	2.000	0,06	100	2.000	0,06
Lokaal Smart Grid methodiek te ontwikkelen voor het sturen van energiestromen	350	40.000		350	40.000		350	40.000	
Stimuleren toepassing WKO	200		0,12	200		0,12	200		0,12
Green Deal Geothermie Brabant. Samenwerking binnen Brabant om geothermische projecten te stimuleren	100			100			100		
BISEPS									
Energieopslag	50			50			50		
Amer warmteregio	500	40.000	1,09	500	40.000	1,09	500	40.000	1,09
Onder andere wind A16	500		3,06	500		3,06	500		3,06
Zon PV projecten op bedrijven				250	25.000	0,22	250	25.000	0,22
Autonome ontwikkeling			0,45			0,45			0,45

	Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2024								
	Begroting 2024			2024 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]
	1.700	80.000	3,22	1.950	105.000	3,45	1.950	105.000	55,94
Lokaal Smart Grid methodiek te ontwikkelen voor het sturen van energiestromen	350	40.000		350	40.000		350	40.000	
Stimuleren toepassing WKO	200		0,12	200		0,12	200		0,12
Green Deal Geothermie Brabant. Samenwerking binnen Brabant om	100			100			100		

geothermische projecten te stimuleren									
BISEPS									
Energieopslag	50			50			50		
Amer warmteregio	500	40.000	1,09	500	40.000	1,09	500	40.000	1,09
Onder andere wind A16	500		1,56	500		1,56	500		1,56
Zon PV projecten op bedrijven (RES)				250	25.000	0,22	250	25.000	0,22
Autonome ontwikkeling			0,45			0,45			0,45

Autonome ontwikkeling staat voor alle andere CO2-reductie die niet direct beïnvloed is door de acties van het UPK. Het effect van de activiteiten van de RES ligt de komende jaren nog niet op het gewenste niveau. De doorlooptijd van projecten is vaak 2 tot 5 jaar. De opwek van duurzame energie neemt na 2022 minder toe. Dat komt door het afronden van het project Smart Energy Link (SEL).

2.5 DEELTHEMA DUURZAME OVERHEID

De CO2-uitstoot van de overheid staat in die van publieke dienstverlening bij Duurzaam Ondernemen. Dit thema is apart opgenomen vanwege de belangrijke voorbeeldfunctie van de overheid.

Opgave: alle gemeentelijke gebouwen, openbare ruimte, uitvoering van werken en bedrijfsmatig vervoer en woonwerkvervoer van de Gemeente Breda zijn in 2044 CO2-neutraal en hebben in 2050 aardgasloze duurzame energievoorzieningen.

Middelen: in 2021 voorstel vervolg-aanpak voor duurzame overheid, aanpak gemeentelijke vastgoed samen oplopen met gebiedsgerichte aanpak Transitievisie Warmte Breda, verdere verduurzaming openbare verlichting, gemeentelijk waterbeheer en mobiliteit gemeentelijke ambtenaren.

Duurzame overheid houdt verband met de acties Duurzaam Ondernemen, Duurzame Energie en Mobiliteit. Door aan de slag te gaan met deze thema's, geeft Breda het goede voorbeeld voor andere sectoren.

Onder Duurzame overheid valt verduurzamen van de gemeentelijke organisatie, om de doelen van het klimaatakkoord te halen. Gemeente Breda haalde niet haar eigen doelstelling (uit 2008) om in 2020 CO2-neutraal te zijn voor het energiegebruik van de eigen organisatie. Breda sluit aan op het doel van het landelijke Klimaatakkoord: 49% minder CO2-uitstoot in 2030, in aanloop naar het Bredase doel van CO2-neutraal in 2044. In 2021 stellen we de CO2-balans vast en verzamelen we ervaringen uit voorgaande jaren. Zo krijgen we inzicht in wat per onderdeel van de organisatie moet gebeuren in aanloop naar 2030. Het college neemt eind 2021 een standpunt in over een voorstel later in 2021, om het doel te halen.

Onderdelen van de gemeentelijke organisatie onder het thema duurzame overheid:

- Gemeentelijk vastgoed
- Openbare ruimte
- Gemeentelijk gebonden mobiliteit
- Inkoop
- Afval
- Gemeentelijke facilitaire diensten.

Conclusie duurzame overheid

De CO2-uitstoot van de gemeentelijke organisatie is naar schatting 27,17 kiloton per jaar.

Er zijn de afgelopen jaren al grote stappen gezet voor CO2-reductie. In 2021 gebruiken we de ervaringen met verduurzaming uit de afgelopen jaren. Ze staan in een verzameldocument met uitgewerkte uitvoeringsplannen per onderdeel van de

gemeente. Een CO2-balans dient als inventaris voor toekomstige doelen, die we ophalen voor coördinatie tot aan 2030. Het opmaken van de gemeentelijke CO2-uitstoot is een mooie koppelkans om aan de slag te gaan met de CO2-prestatieladder. Naast inzichtelijk maken van de CO2 draagt een mogelijke certificering bij aan het voldoen aan wettelijke verplichtingen en het geven van een voorbeeldfunctie.

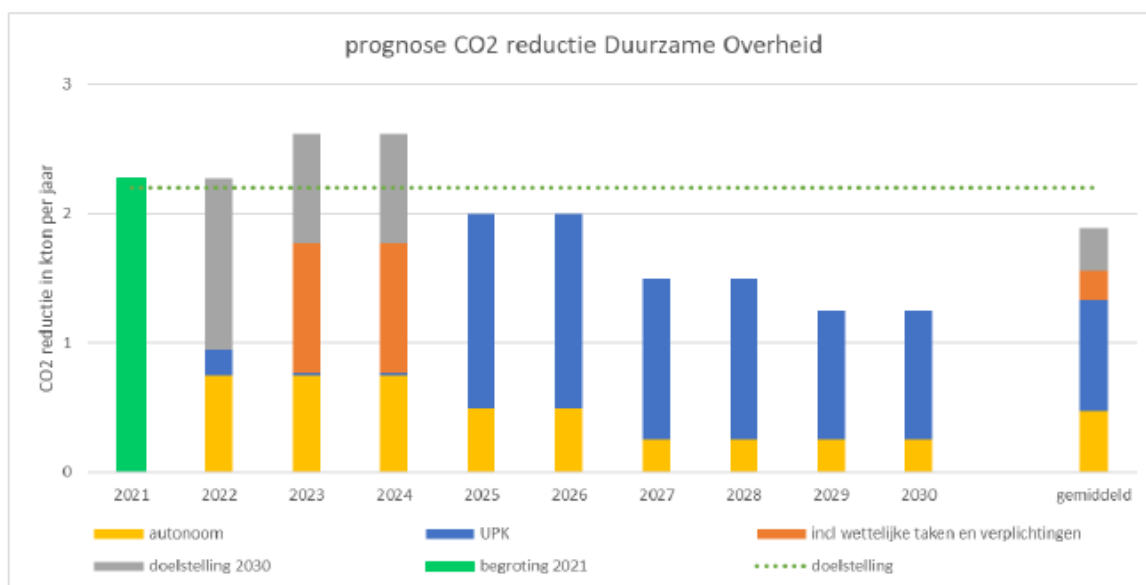
Voor het gemeentelijk vastgoed sluiten we zoveel mogelijk aan bij de gebiedsgerichte aanpak van de opgave Transitievisie Warmte en Wijkuitvoeringsplannen. Openbare verlichting en gemalen worden duurzaam. Binnen een Maatschappelijke Verantwoord Inkoop manifest krijgt CO2-reductie een plek, naast elektrificeren van het wagenpark en een verduurzamingsplan voor gemeentelijke mobiliteit. Een verdere inventarisatie op de hele opgaven werken we uit in 2021.

Mogelijkheden versnelling

- In 2021 gebruiken we de ervaringen met verduurzaming van de afgelopen jaren. We maken een voorstel voor de vervolg-aanpak Duurzame Overheid. Verduurzaming energiegebruik voor verlichting en stedelijk waterbeheer (riolen en gemalen) reduceren en verduurzamen naar CO2-neutraal.
- Onderzoek naar rentabiliteit van verduurzaming openbare verlichting met sensoren en actieve dimregimes. Criterium is een terugverdientijd van investeringen binnen 20 jaar. Investeringskosten staan niet in de Klimaatbegroting.
- Verdere verduurzaming mobiliteit gemeentelijke ambtenaren.

Begroting 2022

- De CO2-reductie in 2022 bij uitvoeren van alle acties binnen de begroting 2022 is 0,95 kiloton. Samen met variant 3 is dit in totaal 2,27 kiloton.
- Aanvullende kosten variant 2 vergeleken met Begroting 2022 zijn € 705.250 (inclusief uren).

Prognose CO2-reductie Duurzame overheid tot het jaar 2030. De prognose is gebaseerd op lopende projecten tot en met 2024 en de doorvertaling daarvan richting 2030. De stippellijn geeft het evenredig aandeel CO2-reductie voor Duurzame Overheid rekening houdend met een gelijktijdige doelstelling van 27% aandeel duurzame energie in de energievoorziening in 2030.

De onderverdeling naar projecten en kosten staat in de tabel.

	Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2022								
	Begroting 2022			2022 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2- reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2- reductie UPK [kton/jaar]
	1.350	50.000	0,95	1.350	50.000	0,95	6.250	400.000	2,27
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	100	50.000	0,18	100	50.000	0,18	100	50.000	0,18
Energiecoach huurders maatschappelijk vastgoed							750	50.000	0,39
Verduurzaming gemeentelijke verlichting							1.000	75.000	0,09
Mobiliteit gemeentelijke ambtenaren	500		0,02	500		0,02	1.400	75.000	0,09
Nieuwe beleidsvisie DO 2022 - 2030	750			750			750		
Verschon zakelijke mobiliteit								50.000	
Verduurzaming gemeentelijk wagenpark							2.250	100.000	0,776
Autonome ontwikkeling			0,75			0,75			0,75

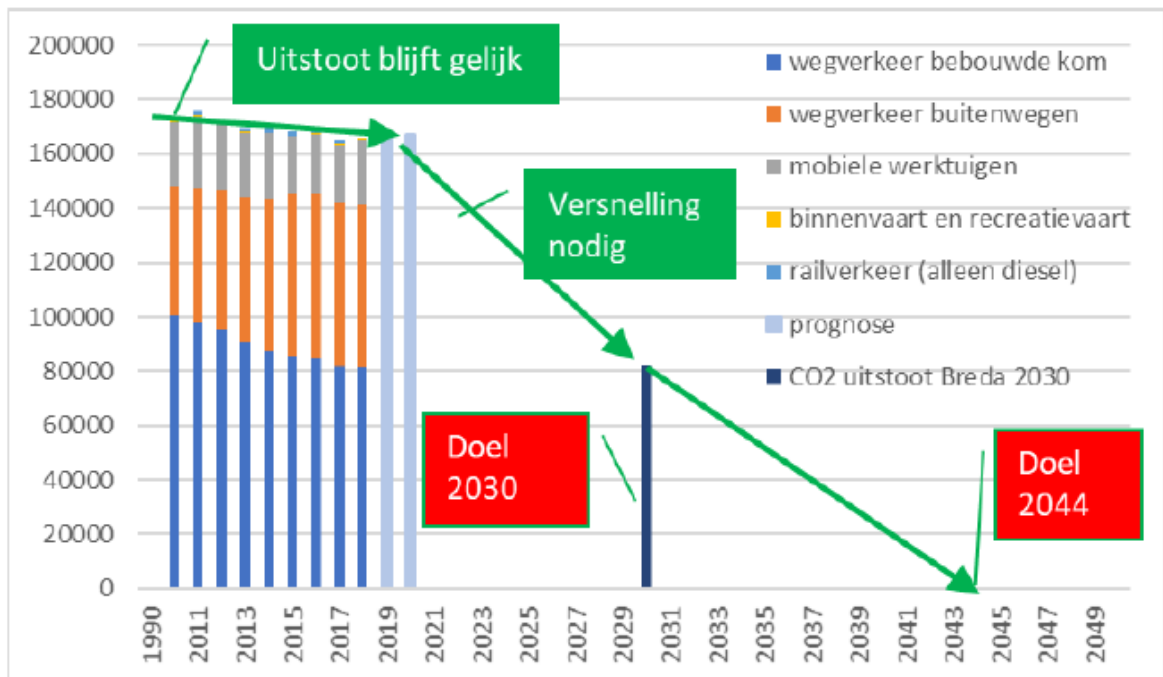
	Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2023								
	Begroting 2023			2023 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2- reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2- reductie UPK [kton/jaar]
	1.250		0,77	1.250	25.000	1,77	4.400	200.000	2,62
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed									
Energiecoach huurders maatschappelijk vastgoed									
Verduurzaming gemeentelijke verlichting									
Mobiliteit gemeentelijke ambtenaren	500		0,02	500		0,02	1.400	75.000	0,09
Nieuwe beleidsvisie DO 2022 - 2030	750			750		1,00	750		1,00
Verschon zakelijke mobiliteit					25.000			25.000	
Verduurzaming gemeentelijk wagenpark							2.250	100.000	0,776
Autonome ontwikkeling			0,75			0,75			0,75

	Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2024								
	Begroting 2024			2024 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]
	1.250		0,52	1.250	25.000	1,52	4.400	200.000	2,37
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed									
Energiecoach huurders maatschappelijk vastgoed									
Verduurzaming gemeentelijke verlichting									
Mobiliteit gemeentelijke ambtenaren	500		0,02	500		0,02	1.400	75.000	0,09
Nieuwe beleidsvisie DO 2022 - 2030	750			750		1,00	750		1,00
Voorkomen zakelijke mobiliteit					25.000			25.000	
Verduurzaming gemeentelijk wagenpark							2.250	100.000	0,776
Autonome ontwikkeling			0,50			0,50			0,50

Noot: Voor het project thuiswerken na corona en nieuwe beleidsvisie Duurzame Overheid is dit nog een grove inschatting.

2.6 DEELTHEMA VERKEER EN VERVOER

CO2-uitstoot verkeer en vervoer in ton per jaar

CO2-uitstoot verkeer en vervoer. Lichtblauwe lijnen voor 2019 en 2020 zijn prognoses. Uitstoot is exclusief verkeer op snelwegen.

Opgave: alle verkeer en vervoer is in 2050 met voertuigen op hernieuwbare brandstoffen (energie uit natuurlijk bronnen zoals zon en wind).

Middelen, visie en programma's: in 2021 stelden we een nieuwe Mobiliteitsvisie vast. Daarin staat langs welke beleidslijnen (3 V's) we CO2-reductie uitwerken:

- Voorkomen van mobiliteit door ontwikkeling voornamelijk binnenstedelijk te plannen en door functies zoveel mogelijk te mengen. Dit verankeren we in het ruimtelijke beleid (Omgevingsvisie).
- Veranderen van vervoerswijze: met stimuleren van duurzame vormen van vervoer, zoals voet, fiets en openbaar vervoer verwachten we een modal split wijziging van auto naar fiets. Dit staat in het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit.
- Verduurzamen van vervoermiddel: gebruik van schone voertuigen stimuleren en faciliteren voor minder CO2-uitstoot van mobiliteit. Deze lijn zit in het klimaatprogramma.

Conclusie verkeer en Vervoer

De CO2-reductie was de afgelopen 10 jaar zeer beperkt. Verkeer en vervoer draagt dus niet bij aan de CO2-reductie in de stad. Er zijn extra maatregelen nodig om de doelstellingen voor 2030 te halen.

Er zijn nog geen cijfers over het jaar 2020. De verwachting is dat corona zorgt voor een tijdelijke dip op het gebied van CO2-uitstoot. Maar halverwege 2021 zit de (auto)mobiliteit alweer bijna op het niveau van voor corona, dus is extra inspanning nodig. De verwachting is dat een aantal werkgevers hun personeel structureel meer thuis laat werken. Autonome ontwikkeling door inzet Rijksoverheid (Klimaatakkoord) leidt landelijk tot 2 megaton CO2-reductie in 2030 door schonere brandstoffen. Omgerekend betekent dit voor Breda 1 kiloton CO2-reductie per jaar tot en met 2030.

Er is een versnelling nodig naar 7,68 kiloton per jaar om te voldoen aan een gelijk deel van de doelstelling van CO2-reductie tot 2030.

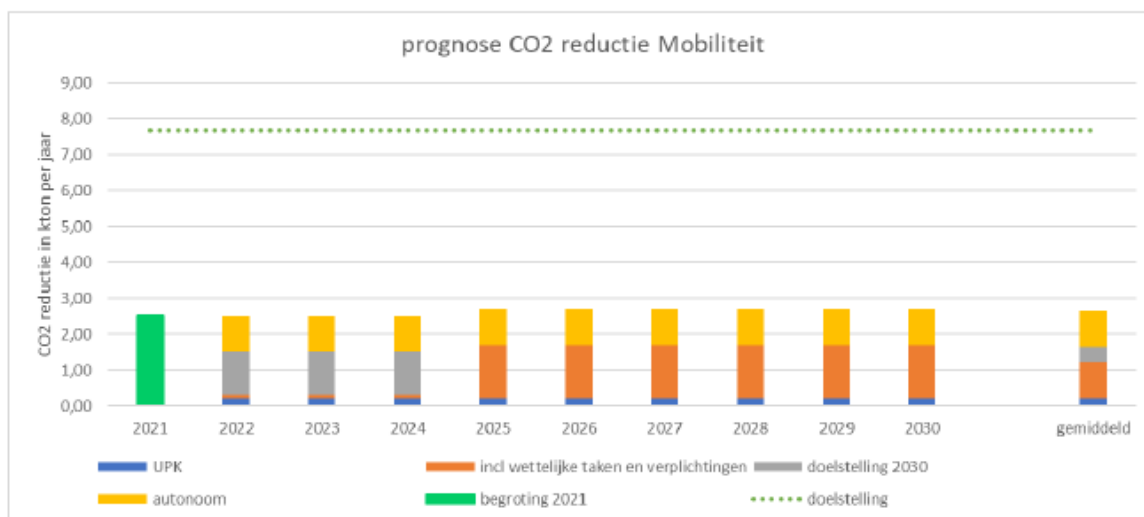
Mogelijkheden versnelling

- In de Mobiliteitsvisie staat hoe duurzame mobiliteit een uitnodigend alternatief is voor de auto. Met een extra impuls is hier meer mogelijk. Ook ingrepen op de maximumsnelheid beïnvloeden de concurrentiepositie van de auto. Dit is positief voor de hoeveelheid autoverkeer en voor brandstofverbruik (en daarmee CO2-uitstoot). Andere doelen zijn verbetering verkeersveiligheid en meer ruimte voor groen.
- Ondersteunen bedrijven met meer dan 100 werknemers bij opstellen en implementeren van een plan van aanpak voor 40% reductie op de autokilometers (Klimaatakkoord). Landelijk leidt dat tot 8 miljard minder zakelijke kilometers. Voor Breda is dat 10 miljoen minder zakelijke kilometers per jaar tot en met 2030.
- De milieuzone scherpt aan in 2022 tot Euro 6 (momenteel Euro 4), in lijn met de landelijke harmonisatie van milieuzones. Vanaf 2025 is het wettelijk mogelijk een Zero Emissiezone in te stellen voor bepaalde voertuigen. Door hier nu al duidelijkheid over te geven, kunnen ondernemers tijdig anticiperen en faciliteren we voorlopers in plaats van achterblijvers.
- Verdere verschoning van het wagenpark stimuleren levert een bijdrage aan CO2-reductie. Het aandeel elektrische personenauto's in Breda is groot. Verdere uitrol van de laadinfrastructuur in de stad en een of meerdere waterstof-tankstations dragen bij aan de verschoning.

Begroting 2022

- De CO2-reductie is in 2021,22 kiloton, bij uitvoeren van alle acties in de Begroting 2022. Dit is totaal 2,53 kiloton samen met variant 2 en 3.
- Aanvullende kosten variant 3 vergeleken met Begroting 2022 en variant 2 zijn € 299.688 (inclusief uren).
- Gelijktijdig neemt de CO2-uitstoot voor mobiliteit sterk af door corona. Dit is misschien eenmalig. De inzet is om minimaal een deel van de verminderde CO2-uitstoot blijvend te realiseren.

Een doorkijk naar 2030:

Prognose CO2-reductie Mobiliteit tot 2030. De prognose is gebaseerd op lopende projecten tot en met 2024 en doorvertaling naar 2030. De stippellijn geeft het evenredig aandeel CO2-reductie voor Mobiliteit (rekening houdend met een gelijktijdige doelstelling van 27% aandeel duurzame energie in de energievoorziening in 2030).

Ondanks inspanningen halen we niet de doelstellingen voor mobiliteit voor reductie van de CO2-uitstoot. De autonome ontwikkeling als gevolg van Europees en nationaal beleid is erg laag. De CO2-reductie als gevolg van de inzet in projecten en kosten staat in de onderstaande tabel.

	Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2022								
	Begroting 2022			2022 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]
	50	51.500	1,22	50	51.500	1,30	1.425	251.500	2,53
Realisatie waterstofafleverpunt Breda	50	1.500	0,18	50	1.500	0,18	50	1.500	0,18
Zero emissie zone									
Elektrische laadpalen									
Verminderen zakelijke mobiliteit		50.000	0,04		50.000	0,12		50.000	0,12
Extra projecten verschonen/verminderen							1.375	200.000	1,23
Verschonen zakelijke mobiliteit									
Autonome ontwikkeling			1,00			1,00			1,00

	Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2023								
	Begroting 2023			2023 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]
	50	51.500	1,22	50	51.500	1,30	1.425	251.500	2,53
Realisatie waterstofafleverpunt Breda	50	1.500	0,18	50	1.500	0,18	50	1.500	0,18
Zero emissie zone									
Elektrische laadpalen									
Extra inzet		50.000	0,04		50.000	0,12		50.000	0,12
Thuiswerken na corona autonoom							1.375	200.000	1,23
Verschonen zakelijke mobiliteit									
Autonome ontwikkeling			1,00			1,00			1,00

	Overzicht uren, kosten en CO2-reductie 2024								
	Begroting 2024			2024 inclusief wettelijke taken en verplichtingen			Doelstelling 2030		
	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]	Uren UPK [h/jaar]	Kosten UPK [€/jaar]	CO2-reductie UPK [kton/jaar]
	50	51.500	1,22	50	51.500	1,30	1.425	251.500	2,53
Realisatie waterstofafleverpunt Breda	50	1.500	0,18	50	1.500	0,18	50	1.500	0,18
Zero emissie zone									
Elektrische laadpalen									
Extra inzet		50.000	0,04		50.000	0,12		50.000	0,12
Thuiswerken na corona autonoom							1.375	200.000	1,23
Verschonen zakelijke mobiliteit									
Autonome ontwikkeling			1,00			1,00			1,00

Autonome ontwikkeling staat voor alle andere CO2-reductie die niet direct is beïnvloed door de acties van het UPK. Corona effect is een vermindering van de uitstoot van CO2 voor het jaar 2020.

3. OMGEVINGSVISIE EN -PLAN(NEN)

De meeste UPK thema's spelen zich af in het ruimtelijk domein, waarvoor de Omgevingswet en Omgevingsvisie kaders bieden.

In de Omgevingsvisie zijn de volgende onderwerpen uitgewerkt. We sommen ze puntsgewijs op, soms met een korte toelichting.

Algemeen

- Klimaatdoel Breda CO2-neutraal in 2044
- Aardgasvrij in 2050, gaskraan Groningen dicht in 2022
- Toepassen trias energetica.

Openbare ruimte

- Energieopslag, nodig voor overbruggen (zon) aanbod en behoefte
- Beplanting, zorgen voor benutten passieve en actieve zonne-energie.

Wonen

- Vaststellen Transitie Visie Warmte
- Nieuwbouw: voorbereiden op energieneutraal
- Warmtewet 2.0 en aanwijzen van warmtekavels (concept wet)
- Zongericht verkavelen en ontwerpen.
- Focus op verduurzamen warmte. 70% van het huidige energiegebruik in Breda bestaat uit warmte. Planregels faciliteren verduurzaming warmtebehoefte. Reductie warmtebehoefte is hoogste prioriteit
- Transformaties gaan uit van trias energetica met uitgangspunt: verwarmen met laagtemperatuursysteem.

Duurzame energieproductie

- Nieuwbouw: daken geschikt voor zonnecollectoren
- Wind- en zonneparken: 50% participatie door burgers (uitgangspunt Klimaatakkoord)
- Vaststellen beleid zonneparken.

Werken

- Uitwisselen warmte
- Opwekken warmte en elektriciteit
- Ruimte reserveren voor seizoensopslag warmte en opslag elektra voor balans elektriciteitsnet.

Mobiliteit

- Voorzien in laadinfrastructuur
- Benutten accucapaciteit auto's als opslag
- voorbereiden elektriciteitsnet op Smart Grid technologie.

4. KLIMAATADAPTIE EN CIRCULAIRE ECONOMIE

CO2-reductie (klimaatmitigatie), klimaatadaptatie en circulaire economie nemen we zoveel mogelijk integraal mee in een gezamenlijke aanpak.

De circulaire (hergebruik) economie krijgt een steeds belangrijkere rol als één van de macro-transitie opgaven. Doel voor Nederland is een circulaire economie in 2050. Dat moet, omdat beschikbaarheid van grondstoffen steeds meer aanloopt tegen grenzen. Binnen de circulaire economie geven we ook aandacht aan energiegebruik in productie – en afvalfase (van producten). Dit is belangrijk, naast aandacht voor energieverbruik in de gebruiksfase en duurzame energie-opwekking (Klimaatbegroting en UPK). Earth Overshoot Day, de dag dat grondstoffen die de aarde blijvend biedt op zijn, ligt steeds vroeger in het jaar. Alleen een circulaire economie is toekomstbestendig. Deze toenemende erkenning bestaat ook binnen verschillende overheden. Daarom is het belangrijk om dit mee te nemen in de energietransitie. Op dit moment oriënteren we ons op hoe we de circulaire economie de komende jaren verder vorm geven binnen deze opgave. Eén van de uitgangspunten is om de opgave te verweven in bestaande beleidsdoelen. De circulaire economie raakt elk beleidsveld, ook die van de klimaatopgave.

We staan voor de opgave om de stad klimaatbestendig te maken. Op verschillende schaalniveaus brengen we initiatieven, projecten, programma's, partijen en middelen samen. Het Ruimtelijk Adaptatie Plan (RAP) Breda Klimaatbestendig zet de koers uit voor klimaatadaptatie in de komende jaren. Bijvoorbeeld een uitvoeringsprogramma, passend op de beschikbare middelen vanuit het Stedelijk Waterplan en het Meerjaren InvesteringsProgramma (MIP). De ambitie is om te groeien naar een

samenwerkende kansgerichte houding, waar we het maximale uit halen. De energie richten we op wie die al klimaatbewust wil handelen. We stimuleren groepen met een klein (financieel) duwtje en faciliteren om het handelingsperspectief te verruimen.

Het Ruimtelijk Adaptatieplan is voor klimaatadaptatie een breinaald door het Waterkompas, het Stedelijk Waterplan en het Groenkompas en sluit aan op de Duurzaamheidsvisie. Waterveiligheid, wateroverlast, droogte, hitte en biodiversiteit vormen de thema's in dit programma en in de plannen. Groene maatregelen ter voorkoming van droogte, hitte en wateroverlast staan in het Groenkompas. Het Stedelijk Waterplan behandelt acties om de kans op wateroverlast te beperken.

Een 2e pijler voor een klimaatbestendig Breda is voorkomen van verdere klimaatverandering door minder uitstoot van broeikasgassen, de zogenaamde klimaatmitigatie.

Onderwerpen met een koppeling tussen klimaatadaptatie en klimaatmitigatie:

- Water en groen als verkoelende elementen
- Afvalwater als leverancier van energie en grondstoffen
- Toepassen aquathermie
- Energieneutraal stedelijk waterbeheer
- Duurzaam materiaalgebruik
- Samen programmeren.

Water en groen zijn verkoelende elementen. We stoppen water steeds minder weg, benutten openbare ruimte om tijdelijk grote hoeveelheden regenwater op te vangen en gedoseerd af te voeren naar de ondergrond of omgeving. Het voordeel van bovengrondse water- en groenvoorzieningen is dat ze bijdragen aan verkoeling. Zo neemt de behoefte af aan energie verbruikende apparaten, zoals airco's.

Begroting 2022, overige actsheets duurzaamheid

INPUT NAAR AANLEIDING VAN MOTIE 'MAAK DUURZAAMHEID ZICHTBAAR'

Programma 3: Duurzaam wonen in Breda
Thema: Breda is een duurzame en bestendige stad
Product: Milieubeheer

BODEM EN ONDERGROND

De forse maatschappelijke opgaven vanuit bv energie, klimaat en woningbouw geven een toegenomen gebruik van de bodem en de ondergrond. Juist met het oog op duurzaamheid moet daarin de balans van beschermen en benutten geborgd zijn. De doelen en acties van deze thema's zijn geformuleerd in de omgevingsvisie en act-sheets.

Aandacht voor gezondheid, welzijn, leefomgevingskwaliteit en milieu staan centraal in de omgang met spoedlocaties, bodem- en grondwaterverontreiniging, nieuwe risicostoffen maar ook zorgplicht en handhaving. Breda sluit hierin aan op het landelijke, provinciale en Europese beleid. De landelijke financieringsafspraken bodem zijn nog in uitwerking. In beginsel is de lijn "geld volgt opgave", waarbij het Rijk faciliteert vanuit hun systeemverantwoordelijkheid. Voor gemeenten vergt dit voorsorteerwerk op de coördinatie van de verduurzamingsopgaven en regie op het behoud en de bescherming van de bodem en ondergrond. Een goede omgang met duurzaamheid in de bodem heeft betrekking op de bovengrond (bv circulair (her)gebruik, kwaliteit, inrichting) maar vooral ook de ondergrond (toename langjarige ruimtelijk claims; bv energienet, riolering, wko's, groen, bodemverontreiniging). Sturing hierop is nodig om bv (koppel)kansen te benutten, kapitaal vernietiging te voorkomen en "wie eerst komt, eerst maalt" te vermijden. In financiële zin worden de landelijke bestuurlijke bodemafspraken en de (toekomstige) financiële toekenningen van programma's bepalend. Die zijn nu nog onbekend. Een regie op de ondergrond zal de gemeente zelf moeten financieren. De ambtelijke voorbereiding voor een integraal voorstel is in de maak en de kosten zullen samenhangen met de ambities en de effectiviteit van het integraal meenemen van de ondergrond in ontwikkelingen, programma's en strategieën.

GELUID

In de duurzaamheidsvisie en bijbehorende actsheets is een standstill-beginsel als uitgangspunt benoemd voor geluid in de leefomgeving. Ondanks de groei van de stad, toename in woningen en bijbehorende mobiliteit produceren met name auto's niet meer geluid op woningen dan in de huidige situatie. Er zal dus compensatie moeten worden geregeld in de vorm van bron- en overdrachtsmaatregelen. Met name nabij de hoofdinfrastructuur van de stad zullen akoestische maatregelen noodzakelijk zijn. Naar de verre toekomst (met name de doelstellingen omgevingsvisie) neemt de hoeveelheid maatregelen navenant toe. 1 juli 2022 dient een geluidskaart te zijn opgesteld en voor medio 2023 een actieplan geluid.

LUCHTKWALITEIT

De gemeente Breda heeft via het ondertekenen van het Schone Lucht Akkoord de ambitie voor luchtkwaliteit vastgelegd; er wordt toegewerkt naar de WHO-advieswaarden voor NO2 en PM10 in 2030 en we onderschrijven de ambitie om in de sectoren (weg)verkeer, inclusief mobiele werktuigen, landbouw, industrie en huishoudens een dalende trend in te zetten van emissies van NO2 en PM10 naar de lucht. Diverse maatregelen, zoals zero-emissie bouwplaatsen, versnelling laadinfra, aanscherping milieuzone, stimuleren fiets, etc, zullen daaraan een bijdrage leveren.

EXTERNE VEILIGHEID

Met de komst van de Omgevingswet wijzigt de systematiek met betrekking tot externe veiligheid in relatie tot ruimtelijke ordening aanzienlijk. Aan de hand van zones moeten de risico's in beeld worden gebracht en moeten keuzen worden gemaakt. Hiervoor wordt meer en meer een beroep gedaan op de specialistische kennis van de Omgevingsdienst. Waar de Omgevingsdiensten tot voor kort hiervoor nog landelijk middelen beschikbaar hadden komt de RO advisering door de Omgevingsdienst nu volledig ten laste van de gemeenten.

Om de lange termijn doelen te realiseren met betrekking tot het vervoer van gevaarlijke stoffen over spoor is het nodig om te participeren in het provinciale en landelijk netwerk teneinde de Bredase belangen te behartigen.

Colofon

PROCLAIMER

De Gemeente Breda is verantwoordelijk voor de gemeentelijk inhoud van dit boekwerk/website, en doet er alles aan om het boekwerk/website actueel en correct te houden. Toegankelijkheid en gebruikersvriendelijkheid zijn hierbij van belang. Mocht u toch informatie treffen die niet correct is of heeft u suggesties of opmerkingen, dan vernemen wij dit graag van u via hetgeldvanbreda@breda.nl.

AUTEURSRECHT

De Gemeente Breda bezit het auteursrecht op alle gemeentelijke informatie die via www.hetgeldvanbreda.nl toegankelijk is. Dit geldt ook voor beeldmerken, logo's en fotomateriaal. Het is niet toegestaan deze informatie zonder schriftelijke toestemming vanuit commercieel oogpunt te verspreiden of kopiëren. Via www.breda.nl/contact kunt u informatie opvragen over het gebruik van het materiaal.

LINKS NAAR ANDERE WEBSITES

Om het u makkelijk te maken, kunt u via deze website ook websites bezoeken die niet door de Gemeente Breda worden geëxploiteerd. De Gemeente Breda heeft geen zeggenschap over deze websites en is niet verantwoordelijk voor de inhoud ervan.

Uitgave:	Gemeente Breda
Tekstbewerking:	Gemeente Breda
Fotografie en vormgeving:	Gemeente Breda
Website gemeente:	www.breda.nl
Mailadres:	gemeentebreda@breda.nl
Telefoon:	14076
Postadres:	Postbus 90.156 4800 RH Breda
Nummer KvK:	20169706

